Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

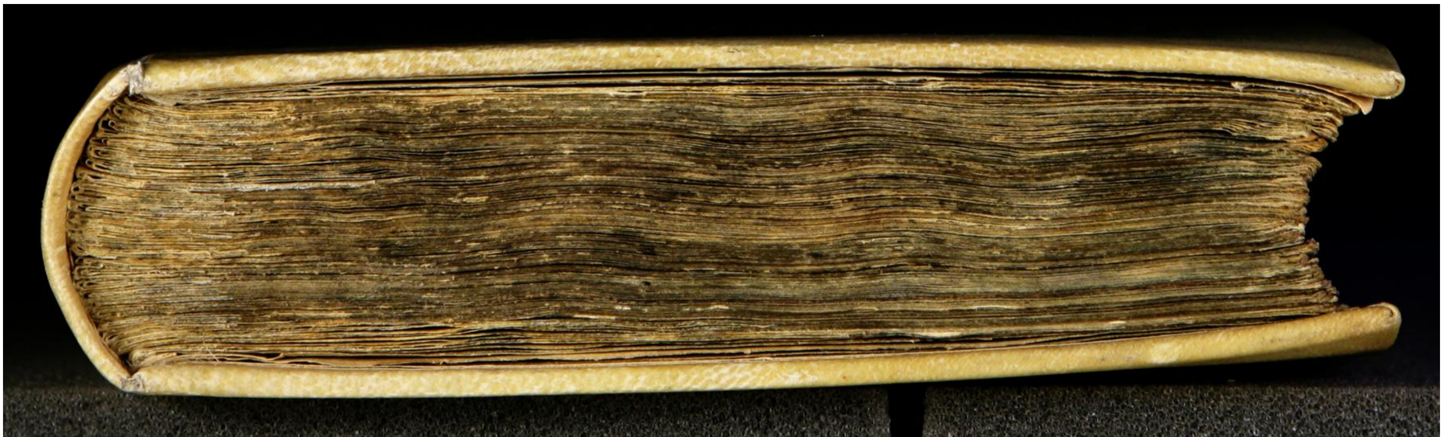
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

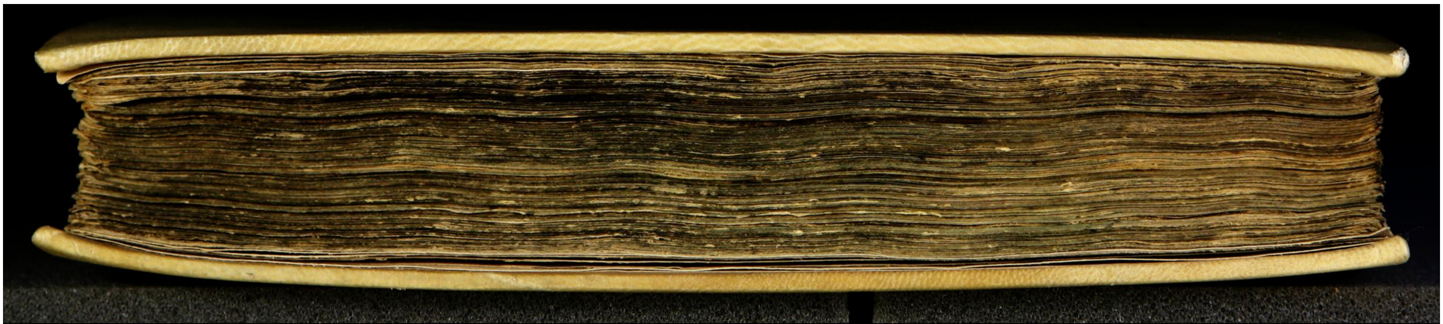
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

LN. 111.
Ex. 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

8, – 225,

Defekt.

(mglr. 3 Blade)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Hans Philipsönn Eyermandt, 88

Moises then hellige Gudfröctige mand
Paa Sinaibierg [illegible] hand louenn nam
Tillraade [illegible] loffuenn att fuldgiöre
Om hy nogenn tid wille Himmerige att faa
Men [illegible] gaff hand [illegible] faa
Att icke nogenn kunde salighedt faa
Thi ingen waar i werdenn till
Som loffuenn fuldkommet eller giöre will
Menn loffuenn haffuer [illegible] att forstenige
Himmeriige [illegible] lucht till [illegible]
Samaritan en Jöde mand
Loffuen allenne fuldkommet haffuer
Forthi hand wor bode gud och Mand
Ingenn loffuen kunde opfylle foruden handt
Eller Treffoldighedt [illegible] aer nocht
Bode i Himmerige och i Jorden [illegible]

Summum ius summa iniuria

Jeg Raader dig Dommer from
Skiønne som du monne Wære
Thu du vdtgiffuer nogen Dom,
Som gielder for hin eller eer,
Jeg beder dig, aff hierte mine
Skal(ckerste) som hierte theires wrenne,
Eldrig skulle Regenn wrr Jordj wendes,
som icke hin verster ~~[illegible]~~ wille thiemm
Theres Skiøse ~~[illegible]~~ ; Wardene de ;
de Loughen wett att Tolcke ;
Men Mangenn dommer tell och de
sin Loffuen Well vdtudlecker
Jeg Raader ~~dig~~ derfor Dommer from
Du du wille ingen Dommer
Hwor du wert fremmed komme.
Du himmerige skall dig komme

Huilcken sit Liff. Fred, eller Boeslodt
forgiörrendis worder. Tha skall hanns
gootz · ehz werre bug lidit eller mögit
paa hues stantthen goodzit ther er
eller findis kand, fölge Misdederenns
herskab paa hues hannd boeſiddendis
er. wbehindrit ij alle maade. C

Nar nogen Bodmandz thienner · sige
forſeer ut nogenn sag eller brödt. wdi
Kiöbinng. Tha skall konnge sagenn
fölge samme thienners herskab och inge
anndenn. Och ij koningens fougder. sig
der ut at beuaare ij noger maade. C

¶ Quedam breues expoſitiões et legum et iuriũ concordantie ⁊ alligationes circa leges iucie per reuērendum in xp̄o prēm ac dominum Kanutuz Ep̄m vibergeñ et venerabilem vtriuſq3 iuris doctorem ſup iutorum legiſterium.

Cautio i. vorſikkering: det er ſkuld p
eller borgen for ſaa meget gods.

6943

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

In nomine ſancte trinitatis et in diuidue patris et
filij ⁊ ſpiritusſancti Amē Quia quod queritᷣ a pluribꝰ
ſapientibꝰ facilius inuenitᷣ.xx. diſt. c.de q̇bus ⁊ ꝑ ampliores
hoīes ꝑfectiſſiē v̇itas reuelatᷣ.C.de fideis miſſ.l.fi.i.fi.lxiij.di.
c.extra cōſcienciā atq3 magis appencendū ⁊ diligendū dinoſ/
citᷣ ꝙ maoris cōſtitucionū auctoritati cōformatᷣ ar.c.inheren
tes de iura colūpnie vt ergo leges mūicipales regni dacie a
pluribꝰ cōgnoſcantᷣ diligēter et obſeruantᷣ ediſcere decerni ī
q̇bus ſunt impialibꝰ ⁊ canonicꝫ cōſtitucīōibꝰ cōferens q̄renꝰ in
hmōi articulˀ effectuali cōmēdetᷣ obſeruāde In q̇bus etiā im/
perij legibus ⁊ canonibꝰ ſūt cōtrarij et diffoꝛmes q̄tinus in
hmōi exulēt et areſcāt qꝛ ꝙ erroꝛe primū deiñ cōſuetudine ob
tentū ē in alijs ſimilibꝰ obtinēdū ff.de.le.i.ꝙ nō rōe q̄tiuꝰ eti/
am vbi legibꝰ impialibꝰ non aduerſe ſed diuerſe ſunt ꝓpter
diuerſas regnoꝝ circūſtātias ſūt obſuande tū ſḿ varieta
tē tpm et locoꝝ varientur leges ar.c.Nō debet de cōſāguitate
⁊ affini ⁊ l.viuū.ff.Si certū petatᷣ ꝑ hmōi p̄ntes edicōes alle/
gatōnūq3 adiūctiones caſus ꝑ dictas cōſtitutōes mūicipales
expreſſe deciſi facilime terminentur caſus quia extranei ꝑ fi/
liā diſcuciantᷣ iuxta l.non pūt ff.de legibꝰ Talitᷣ ergo ſtudioſis
vias materias legū delucidādi ⁊ dilatādi pando cū ꝑ hmōi
additamēta ſcie ſint inuēte iuxta ſniā3 phi in elencis celſꝫ q̄ſo/
ꝯtra me liuoris moꝛdacitas ſileat obtrectatoꝛis loq̄citas q̇n
ymo h' opuſculi lectoꝛ ṗus legat q̄ꝫ increpet ṗus ſcrutetᷣ q̄ꝫ
redarguat.xi.q.iij.c.Eoꝛū vt doꝛmiēte liuoris furoꝛe aīe cari
tatis lectulo q̇eſcente ap.ꝓbetur vtilitᷣ hic cōſcriptū emēdetur
caritatiue in mature ꝓfuſū ſupleatur vtile p̄termiſſum

Liber ṗmus.

Meth logh ſcal mā landh bygge En wil/
de hwer man orwes ath ſijth eghet oc
lade mā nyde iaffneth tha tyrthe man
icke logh weth En enghē log er ſa goth at fylge
ſom ſandhē e hwoꝛ m ā thwil ō ſandhū tha ſcal
log lede hwilkhꝫ ſandhē er oc reth Woꝛe ey log
a lande tha hafde hwer meſth ther meſth matte
gribe foꝛti ſcal logh gioꝛes effthē alle men at ret/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

wiſe men oc ſpage oc ſaghelødz ſculle nyde there
reth oc there ſpecth. Oc wrette mē oc fule ſculle
rettes æffthē thz i loghē er ſcriffuet oc forthi wor-
dhē ey fulkomen thē ondſcap ther the haffue i
how at giøre. Wel er thz oc reth at thē ther gudz
retſel oc rethēs elſkw ma ey locke til gode at høf
things rethſel oc landſens wither logh forfange
thē at gøre ilde oc pine thē ther ey wulle lade aff
onde gerningher.
En enghē logh er ſo gooth at fylghe ſom ſādhē
z ifra li.ij.c.vij.§.i.z.c.iiij. z in pncipio plogi latini.

Loghē ſcal wære orligh oc tolligh effther
landſens wone quemeligh och ydeligh
oc openbare ſo at alle men mwe wide oc vudher
ſtande huat loghē ſier Oc wære ey ſcriffuē oc ey
giørth effther en māz ſerlighwild men efther mēz
terff ther i lande bo Enghē ſcal oc døme ighē thē
ne logh komghē giffuer oc landhz tagher wedh
mē effther thē ſcal landhz dømes oc rettes Thē
logh ther komghē giffuer oc landhz tagher wedh
then mo han oc ey effther taghe ellē ſkiffthe othē
landſens willie othē han wore openbarlige geen
gudh oc tha matte han ey geen landſens willie.
Thz er koinghēs embet oc høffthings ther i lan
dhz ere at døme dom oc gøre reth oc frelſe them
thē niz wold thwiges ſo ſom ære widuer oc fa-
therløſe børn pellegrimme oc vtlandēs mē oc fa-
tughe men thē gangher tithes wold ower.
Oc lade ondegerninges men ther ey vile rædes i
ſyth land ey leue forthi at om han piner ellē dræ-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ber ondegelnigs mẽ tha er han gudz tieneſte mã
oc logſens gømer man Forthi ſo ſom thñ hillige
kyrke ſtyres meth pawe oc biſper ſo ſcal hwert
landh ſtyres mz rechter oc waries mz loghñ
The are oc ſkyloughe ther i hans land bo atwa-
re hãnũ horſum oc lydighe oc undhertane oc tie-
ne hannũ forthi er han oc ſkylduge at gøre them̃
alle fredh. Thz ſculle oc wide alle werdſens hof-
tinghe at mz thz wold ther gud haffuer thm̃ i
thñne werdhñ giffuet tha ſolde oc thm̃ hã ſin hel
lige kirke at warte for alt ther a bethes En wor
de the forgløm̃ẽ ellr̃ vilduge oc warie henne ey ſo
ſom reth er til tha ſculle the ſware thz a dome da
ghe om kirkẽs frels eller lãdſens fredh mynſkes
for there ſkyld i there time
Thñ logh ther komĩghñ giffuer oc landhz taghẽ
wedh thñ z cetera.

Vide canon Dicta paucorũ non faciunt legem communem
Item pacto priuatorum iuri publico minime derogatur ex-
tra de foro competen.c. ſi. diligenti. Item a ſimili conſen-
ſus paucorum deſtruere ius commune non poteſt vts̃.
Item nõ inuencãtur noue leges niſi de cõſenſu tocius reg-
ni inplamento gñali in quo viz perlamento liceat regi de cõ
ſilio prelatorum et meliorum regni legem mutatur diminue
re vel augerẽ gũare vl' etiã allenia re ſecundum ꝙ profectui vl
corone regni ac vtilitati rei publice viderit expedire vt in c õ-
ſtitucione criſtofferi regis §.xxxv.z in prologo in ver ſubtrac
to nec poteſt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Vide ſculle alle ther thñe bogh ſeer oc vndhē ſtāde konig voldemar ſøn ſācti kanuti ſøn i ringſted i thñ time han haffde weret konig i tu vinther oc tretiuge vinther fra at wor herre wor fødh tha wore ganghñ M vinther oc cc vinthē oc lxxx vinther i mars monz ther neſt effthē lod han ſcriffue thñe bogh oc gaff thñ log indñ worthing borgh ther her ſtandē ſcriffuē opa danſke mz hās ſønners raad ther hos wore konigh Erik hertug Abel iwncker criſtofer oc offe ther tha wor erke-biſcop indhñ lundh oc biſcop niels aff ſeland oc biſcop ywer aff fyn oc iens biſcop aff hedeby oc biſcop gwnner aff ripe oc biſcop peer aff aruſ biſcop gwnner aff viburgh biſcop iens aff venſyſel oc ther til alle beſte raad ther i hans rige ware

Liber primus

Lex ē aſciſtens honeſtū ꝓhibēs cōtrariū vnde ſi quilibet vellet cōtentus eſſe ſuis ⁊ nulli preiudicium aut violentiā inferre lex neceſſaria nō eſſet Sed nulla lex adeo bona ſicut veritas Vñ. ſi dubitat᷑ vbi ſit veritas ꝑ legē diſcuciatur vbi et quid ſit veritas Vnde ⁊ lex poſita ē ꝓpt᷑ tranſgreſſores vt a malicia ſua refrenēt᷑ ⁊ terreant᷑ ⁊ iuſti pacis ſ̄ſidio gaudeant et exultent Vnde dignū eſt ꝙ quos diuin⁹ amor a malicijs nō reuocat ſaltem pena tꝑalis cohibeat a pctō Item lex debet eē honeſta iuſta ⁊ tollerabilis vtilis ⁊ manifeſta ita ꝙ oēs poſſint eam intelligere et ꝙ non ſit impoſita ꝓpter ſpālem alicui⁹ ſ ꝓpter cōmunē vtilitatē Item nullus ꝓferat iudiciū cōtra legem quā rex de conſenſu tocius regni tradidit cōſeruādam ſed ſ̄m eam debet tota terra iudicari regi ac defenſari nec poteſt eam rex reuocare vel mutare cōtra voluntatē īdigenarū quorū conſenſu fuit inpoſita niſi manifeſte ſit cōtra deū Item regis et principis intereſt terre iuſte iudicare vnicuiqꝫ ius ſuū attribuere viduas pupillos ⁊ orphanos ꝑegrinos ad

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

uenas pauperes et quoſlibet iniuſte opp̄ſſos defendere et a
regno trāſgreſſores eliminare et punire. cū i hoc gratū deo of
fert ſeruiciū ſicut ſcriptū eſt Judex dampnatur cū reus ab/
ſoluitur quia ſicut ſancta eccleſia p ſolicitudinē ſedis apoſto
lice et ep̄oꝝ ac aliorū eccleſie p̄latorū ſubſiſtit et regitꝰ. ita qui/
libet terra cōſtitutionibꝰ principū adiuuatꝰ. Unde oēs in ter/
ra regis habitantes tenentꝰ eū honorare et obedire eo ꝙ ip
ſe tenetꝰ eis facere pacem. Propterea debent ſcire oēs reges
et ꝑncipes ꝙ ſicut deꝰ dedit eis ꝑtātem facere iudiciū i terra
ita eis tradidit ſanctā eccleſiā ſuam ab om̄i iniuſta impeti/
tione cōſeruandā ſed ſi ꝓpter coꝝ negligentiā vel maliciam
ſctē mris eccleſie libertas deperierit vel pax terre exulaue/
rit reddēt in die ſtricti iudicij dei rōem Ceterū ſciri dn̄t vniuer
ſi ꝙ voldemarꝰ rex filiꝰ voldemari q̇ fuit filiꝰ ſti Kanuti in. xx
ix āno r̄gni ſui mēſe Marcij hūc libꝝ cōdidit et ſcribi fecit i caſ
tro Worthinborgh preſētibꝰ rege Erico duce Abel Xp̄ofero ar
chiep̄o Uffone lwndēſi ep̄o ꝛ Nicolao rofkildn̄ ep̄o Jwaro or/
tonieñ ep̄o Petro aruſieñ ep̄o Gwnnero ripeñ ep̄o Gwnnero
vibergeñ ep̄o Johāne burglaueñ ep̄o Johāne ſleſwiceñ ep̄o
et cū cōſilio oim meliorū de regno dacie.

¶ Lex ē aſciſtens. cōcor. ff. de legibus. l. legꝭ virtus Itē aſciſ/
tēs ſcio cōponitꝰ cū ad ꝛ ſubtrahitꝰ d ꝛ dꝛ a ſcio ſcis id ē adiūgere
vel aq̇rere inde aſciſto inthoatiuū ſ̄ēm hugo. ſcio cōponitur
cū ad et retinet d ꝛ inde inchoatiuū aſciſto Neceſſaria qꝛ lex
iuſto non eſt impoſita qui em̄ ſpū dei aguntꝰ nō ſunt ſub lege
extra de renū. c. niſi cū ꝑde ꝭ. ſꝫ dices de regula. c. licet. xix. q. ij.
c. due ſunt. Unde dignū ē concor. c. clericorū de vita ꝛ honeſta
te cleri. cū glo. Lex dꝫ eē honeſta concor. iiij. diſt. ē āt. lec. et. l. iu/
ra. ff. de legibus Item nullus ꝓferat fa. l. nemo iudex c. de.
ſententijs et inter lotōnibus oim iudicium Nec pōt alibi dꝛ ꝙ
ꝑnceps nō eſt ligatus legibus ideo pōt mutare c. d. l. dig̃ vox
Sed hoc intelligitꝰ de imꝑatore q̇ ē dn̄s mdi. ff. ad legē rodia/
ni de factu l. dep̄catiō ſecus de iferioribus de quoꝝ q̇libet pōt
dici legē patere q̄ ipſe tulerꝭ de conſtitu. c. cū ōnes nec mu/
tet ſine approbāciū conſenſu alias in lege ſubrogata deficiat
conſenſus et habetꝰ ꝓ non lege vt i iiij. diſt. c. leges inſtituūtꝰ
Contra deū hec ꝓprie nō eſt lex vl' conſtitucio qꝛ lex donū dei
eſt ff. de legibus. Lex eſt ꝛ qꝛ rex ꝓfitetur ſe velle defendere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

eccleſiam et eius libertates vt infra .§.proximo idcirco con
ſtitutiones contra eccleſiā aut eccleſiaſticos ꝑſonas ſeu eorū
libertates ſunt inuocande ka.ꝑ hoc.c.i.immunitate eccleſie li.
vi.Regis concor. xxiij.q.v.c.principes et .c. regimi Vnicuiqꝫ
concor.l.iuſticia .ff.de iuſticia et iure Scriptū eſt ka.in aucto
ritate vt differant iudices C.coll.ix.et glo.c.dilecti de pri. iu.
vel.⁊.c.abbate ꝯtra ceterū v.nec etiā iudex de ſe et re iud.li.
vi Et ſicut ſancta eccleſia hic rex admittit regimē eccleſie et
eccleſiaſticarū ꝑſonarū cum ſuis bonis ſub papa et epīs atqꝫ
per eas diſtingnens a ſe regendos ſcilicet laycos et ſecula
res ab eccleſiaſticis ꝑſonis ꝑ papā ⁊ epōs regend et ex poſt.
Poteſtatem hic declarat qualiter rex tenetur defendere ec-
cleſiam in ſuis libertatibus ex quibus patet ɋ eccleſiaſtice ꝑ-
ſone non ſubijciunt iuri laycorū vt in.c.olim cū ſua glo.de ī
iuris et dāp.da ⁊ ɋ per iſtas leges poſuit dn̄s rex pro ſuppo-
ſitis et ſubditis laycis quos ipſe habet regere nō aūt pro cle-
ricis niſi quantū ꝓ eorū fauore laborat qua ꝓpter ſi clericus
clericatum ꝑ coronā et habitū obſeruans cōmiſerit actū ꝯtra
ſtatuta canonis aut contra iſtas leges non tenetur ſtare
iudicio ſeculari ꝓ iſtis penis infligendis ſed in foro eccleſiaſti-
co ſed penas canonis eſt conueniendus Iudex aut laycus
oppoſitū ꝑ diſtrictionē vel condemnationē faciens eſt ꝑ cen-
ſuram eccleſiaſticam corrigendus ꝑ.c.Nu lus iudiciū de foro
compe Patet etiam vlterius ɋ ꝑ iſtas legas inquātū ſūt in fa
uore clericorū clerici pn̄t adiuuari nō aūt ꝑ illas vel illarum
penas inquantū ſunt in eorū odiū vel grauamen diſtingui ve
redici ergo ⁊ alij contra clericorū ꝑſonas ad iurandū iuxta
iſtarꝫ legū ordinē requiſiti nō hn̄t cōtra eos vel ꝓ eis iurare ſꝫ
ꝓpter eorum ꝑſonas foris declinare allegando tales ꝑſonas
non eſſe regi aut de iſtis legibus ſubiectas et conſequēter ꝑ
veredicorum iuramēta vel aliorū non diſtinguēdas ſed ad
forum eccleſiaſticū forte remittendas ⁊ hoc verū inquacumqꝫ
cauſa ꝑ perſonas clericorū niſi clericus clericatū āmiſerit aut
canonice degradatus fuerit ⁊ ad iudiciū ſeculare per epm̄ re-
miſſus iuxta .c. Degrādatio de pe.li.vi.Iſtud confirmatur in
articulis thord in cor.ix.vbi.dicitur clericus ordines hn̄s ⁊ co-
ronā ſi vulneraverit vel occiderit laycum ſuper hoc non dn̄t
veredici diſcernerē Sed ſi veredici vł alij contrarium fecerint

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

puniātur vt ſacrilegi vt in.c.olim cūſua glo. deiiuria ⁊ dāp.
da honorare obedire i.pet.ij.⁊.de maioritate et obedientia.c.
ſolite dedit eis poteſtatē .xxiij.q.v.c.ꝑncipes. Lex eſt poſita
ꝓpter tranſgreſſores vt hūana coerceatur audatia ⁊ tuta ſit
inter reprobos innocentia iiij.di.facte ſunt aūt Nam per le-
ges nemo benefacere cogitur ſed male agere ꝓhibetur xxiij.
q.v.ad fidem ver.de ſūma trinitate et fide catholica.c. grego.
rius in v.Noua litigia Item vt boni inter malos viuāt quie-
te.xxiij.q.v.nō fruſtra ⁊ hoc ſolū bene agitur vita vt hominū
corrigatur .xxiij. q. v. ꝓdeſt ver de officio ordinari. c ad repri.
mendā glo .i. Sed nulla lex adeo bona ſicut veritas ſimile
i decretis vt ecclesiaſtica beneficia in v de vultu ꝑ ver. ff. de eo
ꝙ certo loco lege ꝙ ſi epheſi vbi dr qui enim iudicat ſemꝑ dz
veritatem pre oculis habere vt ibi. Item mortaliter peccat
qui veritatem occultat xi. q.iij. q̇ſquis. Lex debet eſſe honeſta
leges ab omnibus diligenter ſunt obſeruande de conſti.c.i. in.
v omnib? ꝑ.ver.§.de legibus.le. leges Ius ſuū attribuere ſiue
homo ſit pena efficiendus ſiue p̄mio remunerādus di. .iij. c.
vi.⁊.c.firmiter .§.in fine ⁊ ꝓpter hoc dr ſeruire deo ſibi ⁊ ꝓxi-
mo et ſūmum bonū in hac vita eſt iuſticia colere ⁊ ius ſuum
vnicuiqꝫ tribuere .xij.q. ij cum deuotiſſima ver. in.c. gregori?
in verbo ius ſuū Nota rigor iuris eſt exceſſus ſiue auſteritas
iuris aliquotiens ad terrorem ſcriptus q̇ quidem non ē obſ-
uandus niſi vbi timetur exemplum mali diſt.xlv. ſed iſtud
Quūcunqꝫ tū rigor idem eſt ꝙ ſubtilitas iuris ⁊ ſeruandus
eſt etiam de reſti.ſpo. In lris Equitas vero eſt media inter
rigorem ⁊ diſpenſatōnē C.de iudicijs placuit ⁊ diffinitur ſic
Equitas eſt iuſticia dulcioris mia tempata naꝫ melius eſt de
mia quā de ſeueritate reddere rationē .xxvi. q. vij. alligant
Hoc intellige ſm rav.niſi ex iuſta cā ſeruat rigorem vl fatiat
diſpēſationē concor.piſanus in v. Ius nullus ꝓferat iudiciuꝫ
contra leges ſed contrariū fit aliqn̄ ſcꝫ cū aliquis p̄ſidēs q̄m
leges imponit oneroſas ſubditis non ꝑtinentes ad vtilitatem
cōmune ſed magis ad ꝓpriam cupiditatē et gloriā Itē ex auc
toritate ſicut cū aliqs legem fert vltra commiſſā ſibi ptātem.
Itē iequaliter onera multitudinis diſpenſant etiā ſi ordinā-
tur ad cōmune bonū Item iniuſte ſunt leges romanorū per
cōtrarietatem ad bonū diuinū qđ eſt contra legē diuinam et

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

tales leges nullo mō licet obſuare Unde piſanus in v. lex q̄-
tuor mod peruertit' hu̅anū iudiciū ſcʒ timore cupiditate odio
ꝟ amore Quatuor iſta timor odiū dilecto cenſus ſepe ſolent
hoīm rectos peruertere ſenſus xi. q. iij quatuor.

¶ Quis puer hereditare poteſt Capitulū primū

SI puer baptizatus fuerit herditabit alioquī non Si dubitatur vtrū pater vel mater diutius viuat vel vtrū puer ſit baptizatus aut nō tūc puer potius adiudicari debet ad xpianitatem et ad hereditatē q̄ʒ in contrarium et idem de prē qd de mrē ꝛ hoc debʒ ſciri ꝑ noīatos de ꝯſāguinitate Nominati de conſanguinitate ſunt .xij. homines infra terciā lineā cōſanguinitatis et infra ꝓuinciā qd vulgariter dr ſpſel ille nominare tenet qui incuſat et tn̄ nō debet nominare manifeſtos inimicos aduerſe partis Sed in cauſatus poteſt renūciare tribʒ loco quoꝝ alij nō noīnandi ꝛ alijs trib9 pōt etiā renūciare cū iuramēto xij. hoīm ꝙ ita ſūt ei9 iīmici ꝙ ipi nō pōt eos haberē ſecū i lege q̄ dr logh.

¶ Hwilkʒ barn erffue ſcal Capitulū primū.

BArn om thʒ wordher criſtnet ſtande erff oc ep ellers. En wordher ſkelnet a hwat hellē legher lewer modher eller barn eller barnet wordher criſtnet eller ep tha et thʒ nermer atwithnes til criſthn̄dom oc til arff en fra Thʒ ſamme er om fadher thē er om modhē thʒ ſculle mē vithne wet kyns neffn. Kyns nffn thʒ er xij. mē indhn̄ ſpſel oc indhn̄ credie byrdh thn̄ ſcal neffne ther ſechter oc tho ſcal hā ep neffn hans opēbare wuēner. Tremo han aftage ther for ſaghn̄ er othn̄ eedh oc an

dꝛe tre ſculle nakknes i thē ſtʒ Oc ādꝛe tre ma hā
afftage mʒ xij.mē mʒ eedhe at the ere ſo hās mū
ner ath han thm̄ ex haffue mo i logh mʒ ſigh.

Si puer 7c̃ Nota motiuū iſtius.c.eſt vt pueri citius bap/
tizentur rō poſtea patebit Sciri debet q̇ incuſat cōcoꝛ.§.de ꝓ/
ba.lege auctoꝛ. Inimicos cōcoꝛ.auctentice Si dicatur.§.de
teſtibus cū iuramēto hoc nō eſſe iniquū cū cuilibet ſua defen
ſio ligittima ſit admittenda de excep.c.cū inter. Qui incuſat
Rō iſtius deciſionis eſt ꝙ interpꝛetatio in dubio eſt facienda
in benigniorem vt res magis valeat ꝙ̄ pereat ff.de re.du.l.
quociens C.idem ſuo de vide inſtru.c.inter dilectos de accu
ſationibus cū dilecti de v̇.ſing.c.abbate de re.iuris.c.eſtote.
Nota quicunqʒ alicui infra quintā lineam attenet ipſe po
teſt cū eo dare leges et qūo extraneus ſe defendere habeat ꝑ
leges patet per thoꝛd.§.lxxxvij. Hoc debet ſciri per nomina/
tos de conſanguinitate 7c̃.Nota quicunqʒ cognatos non ha
bet infra regnū iuret ſolus per ſanctos ꝙ cognatos non
habet infra regnū et poſtea defendat ſe manu duodena ho/
minū qui dicūtur langfeſt mē thoꝛd.§.ij.q.ij.Nota ꝙ iſta lex
intellegenda eſt de nominatis de conſanginitate et non de
alia lege vt iuramentū duodecim hominū vel alias quia ex/
cepto iuramento ꝑ nominatos de cōſanguinitate poteſt ex/
traneus ſolus iurare ſine iuramento pluriū et hoc de conſue
tudine quia vbicunqʒ ius deficit conſuetudo vim leges ha/
bet diſti.i.c. Conſuetudo. et intellige dummō non ſit iniqua
vel iuri publico contraria vel a iure repꝛobata. Item vbi/
cunqʒ ſeruata conſuetudine .i. anima periclitatur non va/
let conſuetudo Item conſuetudo eſt oueroſa eccleſie non va/
let extra ec.i. Item vbicunqʒ eſt contra ius publicum cui re/
nunctiari non poteſt non valet conſuetudo de renunci.§.
qui non poteſt per hoſtis .de.ſo.compe.capitulum.Si diligen/
tia. Item contra quatuoꝛ conſilia non valet conſuetudo
.xv. diſtincio.c.ſicut auctentica de eccleſiaſticis titulis .§.i
collecta.·vo· Item non valet conſuetudo vbi a iure re/
pꝛobatur extra de biga. capitulo vno. in ſexto et de

conſuetu.c.i.x.ij.in.vi.Item non vellet conſuetudo quãdo i-
ducitur cõtraius in preſcriptibile vt extra de p̄ſcripti.i.c. nõ
liceat per ver.x.c.cãm ꝙ ꝓ iſtis .i.ti.§.i.circa finẽ per hoſtis
in ſum nominati de cõſanguinitate ſunt duodecim homines
infra terciam lineam .conſanguinitatis.ſed iſta lex non ẽ cor-
recta per modernos ſcilicet qui eſt infra q̇utã lineã conſãgui-
nitatꝫ cũ poteſt cũ cognato dare leges vt in correctõc.§xxviij.

¶Quid' debet dicere ille qui pue
rum baptizauit Capitulum ij.

Sciri etiam debet quis puerum baptizauit ⁊ quid dixit quando baptizauit quia non po-
teſt vocari baptizatus niſi recte ſit baptizatus In
nomine patris et filij et ſpiritusſancti.
¶Mulier nõ preſumat baptizare puerum ſi poſ-
ſit haberi copia viri. ¶Nec in aliquo liquore puer
mergi debet niſi in aqua .Dicere debet qui bapti-
zat.Ego baptizo te In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpi-
ritusſancti Amen.

¶hwat ſeie ſcal thñ ther barn
døber Capitulum ſecundũ.

Thz ſculle men oc widhe ho barn døpte oc
huat hã ſaude thr̄ barn døpte forti at barn
mo ey kalles criſtnet vthñ at thz wordher døpt i
gudh fadhers nafn oc ſøns oc thñ helligands .
Forthi ath ſo ſcal hin ſie thr̄ barn døber Jeck dø-
ber tigh i fadhers naffn oc ſøns oc hillighands .
Kone ſcal aldri barn døbe om man er til ey ſcal
barn oc døbes i annet en man.

¶ Sciri etiã Merito hic ꝯ in.c.p̄cedēte preſupponit̃ baptiſm⁹
ante hereditatem quia baptiſmus ē fidei fundamentum
de conſecra.diſt.iiij.c.iij.l.aliud et ē ianua omniū ſacramen
torum xxxij.diſt.§.porro.i.q.i.cū paulus Sed cōtra puer nō
debet odio parentū vel eorū negligentia grauari ſicut nec
vxor ꝓpter hereſim mariti vt in.c.decreuit de here.in.vi.et ī
regula non debet de regulis iuris ergo non debet ꝓpter nō
baptizatim hereditatem perdere Videtur aut talis deueit
ad annos diſcrecionis et ad huc nō eſt baptiſatus et tūc poni
tur ex ꝓprio delicto et eſt recapax hereditatis ar.c. vgentis
de heredi Aut eſt infra annos diſcrecionis et tūc ꝓcedit ar. in
contrariū de rigore quia filius ante baptiſmū et filius poſt
baptiſmū ſunt fratres.xvi.diſt.dein ſed ratio iſtius eſt fauor
fidei catholice vt puer citius baptizetur Nec in aliquo liqre
ꝟc vt de conſe.diſt.iiij.cū baptizmi vicem .cū glo.magna ꝯ de
forma baptizmi notatur.in.c.de baptiſmo.c.maiores de cōſe
diſt.iiij.in ſumma.

¶ Si mulier dicat ſe impregnatam poſt mortem viri ſui Cap̄lm terciū.

Si mulier dixerit ſe impregnatā poſt mortem viri ſui/debet reſidere ī bonis mariti in concuſſis/viginti ſeptimanis/poſtea iudicio honeſtarum mēonarum teſtis examinari debet/vtrū impregnata ſit an non.Et ſi cognouerint eā impregnatam/reſideat ſicut prius in bonis vſqꝫ ad partū pueri.Et ſi poſtea rationabiliter probari poterit/ꝙ de ſemine legittimi viri ſui premortui non ꝓceſſerit/primo ſoluat quicquid de bonis predictis ꝑcepit/de triceſima die obitus ſui mariti/et nichil amplius niſi dimidietateꝫ mobiliū recipiat/videlꝫ herſke ꝛ aliam dimidietatē recipiant heredes alij. Veri tamē heredes/cū alijs bonis ꝛ honeſtis mulieris cognat̃/diligēter videant ne diſſipet mulier

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

bona predicta inutiliter/vel alienet/quia nichil po
teſt de dictis bonis vendere/niſi pro ſua modera
ta ſuſtentatione et famulorū cōductione.

Om kone ſegher ſigh ath wære mz barne Caplm tercium.

OM kone hær ſegh at hwn er mz barne/effthē
at henne bōde er døødh/tha ſcal hwn ſidhe i
eghñ wſkifft ey ogher/ſidhñ ſculle gode quinne
ſe oc ſkilie/huat heller hwn er mz barne eller ey. Fin
ne the ath hwn er mz barne/ſide fremdelis i egñ
til barn wordher føødh. Fødes barn ſo langt eff
ther/at thz ma wel prøwes/at thz er ey atelbōde
barn ther døøder/gialde hwn førſt effther alth
thet ther hwn togh aff the eghñ/fra hēne bondes
tertinghe dagh/oc taghe icke meē en halff herſke/
oc audre taghe bondes arwinghe. Retthe arwige
ſculle togh mz ādre gode mē aff hēnes frend/wæ
re til ſynes men/ath hwn ødher ey eghñ borth/oc
aff hendre ey thz/ther henne ey til hører/forthi at
hwn ma icke ſælie bort aller afhende/vthñ for ſin
retthe coſt oc hion leie.

Si mulier Nota circa iſtud caplm poteſt notari illud ge/
nerale qđ dicitur .§.plus valere qđ agit' q̄ꝫ ꝙ ſimilare conci/
pere.l.ij.in.vbi dicitur ꝙ nō ſemper quod ſcriptū eſt ꝫ quod
geſtum eſt inſpicitur ver.de pig.in'c.illo v aligaſſet. Item q
filij ſunt le.c.ꝑ trinas ꝑ tri. et doc.dicitur ꝙ plus valet qđ in
veritate agitur q̄ꝫ qđ ſimiliare cōcipitur et dicit hoſte.ꝙ i re
fauorabili valet legittima tunc prefertur veritati extra qui.
fi.ſunt le.c.ex tenore et de biga.c.nuper.Si mulier xᵉ concor.ff.
de ventre in ſpiciū.l.i.§.i.ij.q.vbi eſt poſſeſſio facta et ꝙ nudū

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

viſum habet. Examinari Aduertendū eſt ꝙ ſepe fallitur ocu
lus et manus obſtetricū ꝺ li. ꝛ. xxvij. q. i. Ne aliqua. xxviij. q. i.
c. i. de ſtig ꝭ .c. fraternitatis. ideo ſi examinātes dixerint eā nō
impregnatam/ ꝛ alie mulieres non ſuſpctē depoſuerint ꝙ per
aliquot tēpus poſt examen peperit/ et ꝙ partui interfuerūt/
earum dicis eſt ſtādū/ quia probatio ad oculū aliā vincit in
ſtitu. de gradibus cognationū. §. cognationnes Nota etiam
ꝙ mulier poſt mariti mortem poteſt ex eo parere in decimo
menſe et non vltra vt in auct. de reſtitutionibus et ea que
pari Item de iſta materia iſtius .c. et precedentiū vide in .c.
ſermo ī legibus erici regis Item de legittimatione quere in
fra .ec. xxij. q̄cunq; in glo. quaſi in fine. Nota iudicio honeſta
rum matronarum ꝛc̄ nō ideo ſtatim debent credi q2 huiuſ
modi eulogia ſepe ex mala fide fiunt .ff. de cuſtodia et exhi
bitionem reorum l. diuus hec ber. de do et contu. c. cum olim
in prima glo. et de iſta materia vide glo. iſtius. c. in ꝟ exami
nari Nota eulogiuȝ gȳ. i. bona fama ſed aliquando non proce
dit ex bona radice A vi fautoꝝ dependet lex populorū Iudi
cio. i. teſtimonio honeſtarum matronarum ꝛc̄ Nota mulier
non admittitur eſſe teſtis in teſtamento vt. ff. de teſtamētis
l. qui teſtamento .§. mulier inſti. de teſta. §. teſtes et ber. extra
de verbo. ſig. c. forus .§. fi. Sed in alijs vltimis voluntatibus
puta codicar et ſimilibus poteſt eſſe teſtis vt nominatur in
dicto. §. mulier et ſpe. ti. de teſte. §. i. xiiij. colūpna ꝟ Itē ꝙ ē mu
lier Itē mulr pōt eſſe teſtꝭ ī ciuilib⁹ ꝛ pecūtarijs cauſis ꝛ ī ma
trimonialibus cauſis vt extra de teſti tam litteris et. c. ſuper
eo et hoc nō. ber. in dicto .c. forus Item mulier poteſt eſſe teſ
tis in criminibus exceptis vt nō hoſtis extra de actu. c. cum
manconella et geſf de iudicijs et mulieres glo. iiij. li. vi. ꝛ que
ſunt crimina excepta vide infra li. ij c. lxiiij. Si imputatum
in glo. magna et infra de verbo ſig. c. forus ſuper. ꝟ non femī
nea per ber. et de bi. c. cauta per textum niſi ibi etiam me
retrix hec hen de teſti .c. qm̄ prima diſtinctione.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Quis p̄rimus ē ad capiēdum hereditatē.c.iiij.

SJ puer ſit viuus debet hereditare patrem et
matrem Sed pueri ſi geniti ſunt de filio/reci
piant hereditatem poſt auum qui dicitur oldefa-
dher et poſt auum ſicut pater eorum deberet ſi
viueret .Sed qui de filia geniti ſuut recipiant ſi-
cut mater eorum reciperet ſi viueret quotquot
ſunt per generationis lineam deſcendentes .
Jtem ſi puer purei non habet matrem nec ſororē
nec fratrem hereditas vertitur ad auum et auā
Jtem frater hereditat ſororem et econuerſo. ſed
frater recipiat duas ꝑtes et ſoror terciam tantū
poſt patrē quātumpoſt matrem et poſt vterinos

¶ hwo neſt er at erwe .c.iiij.

BArn om til er/erffuer bode fadher oc modher/
eller barne barn. En børn ther fødes aff-
ſøn/tage arff effther oldefadher oc oldemodher
ſo ſom there fadher ſculle taghe/om han lefthe/
oc en there børne/e medhn̄ nogher fødes aff gam
melfadher oc gammelmodher. The ther fødes
affdøtther/the taghe ſom there modher ſculle ta-
ghe/om hwn leffde/ſo māge ſom the are/ther ef-
thē ſødes/forti at arff a e frā at gāge e medhn̄ aff
kōme ere til.Haffuer barne barn ey modher oc ey
ſyſtien tha gangher arff til oldefadher oc oldemo
dher Syſtien erffuer āneth oc brodher itagher to
loder oc ſøſther tredie bode effther fadher oc eff-
ther modher oc ſo effther ſyſkeu.

Si puer ꝟē.cōcor.§.filius inſtitu de heredibus qui ab neceſt.
diſcedunt Soror terciā Simili inſti e·ti.§.diui aūt ꝑncipes et

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

vide notata inſtitu de ag̃ ſucceſſ §. cetcp ꝟ de iure rōni co: in auct dcmēte ⁊ ſemiſſe § neqꝫ illo col' i ibi diſponitur ꝙ eq̄lr̄ capiat ſoror cū fratre ex ratione ibi poſita ⁊ c. de legitimis he redibus l. legem ⁊ l meminerit ⁊ pro iſto c facit diſtictōnē quā ponit caſpar de calō in arbore ſucceſſionū qua declarat᷑ circa arborem conſāguinitatis ⁊ hoc tenet lex erici regis ī lege ſe- landie ꝙ in tercio gradu ſuccedit᷑ per capita ſiue ſint fratres ſiue ſorores ex vno latere vel ambobus in. c. viij.

¶ Quātū quilibet capiat Capitulum v.

Maſculus ſemꝑ recipiat duplo pl᷒ q̄ꝫ femina / i omni hereditate / niſi ille / qui ꝑus fuerūt cō- iūgesꝫ nūc ꝑ iudiciū eccl'e ſeꝑati / debent heredita re filios ſuos / i tali hereditate tantū tollit ipſa q̄n- tum ipſe / et quātū fili᷒ vel ꝑuingn᷒ / vbi ſimul ve- niūt ad hereditatē. Item ſi nō ſunt vterini / qui di- cunt᷑ ſpſkē / tūc patruel᷒ qui dr̄ fadhr̄brodher et a- uūcul᷒ qui dr̄ modherbrodher / filij fratris et filij ſoror᷒ / oēs equalit᷑ debent ꝑcipe de hereditate / q̄ſi oēs eēnt de vno prē ⁊ vna matre geniti.

¶ Hwore møghꝫ hwer tagher aff arff. c. v.

Man tagher e halffue mere en kone i alle arff / vthn̄ om hion ſkilies at for criſthn̄dōs logh / oc ſculle erffue therē børn / tha erffuer hwn om mø ghꝫ ſom hā / oc wedh ſøn oc wedh ſtipſøn / thē the kōme ſāmel til arff tha tagher kone iafn lodh Er ey ſpſken til / tha er fadherbrodher til eller modher brodher / fadher ſpſther oc modher ſpſter / brodher børn oc ſøſter børn alle om ner / i mellom ſkifftes arff ſo ſom the wore alle ſpſken / kone taghe tre- tingh oc man tho lodher.

Maſcul᷒ ⁊ē co: ꝑ. iura § nouiſſiā vē c. ꝑiō Itē ibi Item ſi nō ꝑ iſto. §. facit auct. poſt fratres §. de legittimis heredibus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Quomodo debet bona mobilia diui-
di vbi coniuges non hn̄t pueros.c.vi.

SI coniuʒes ſunt ſteriles/et alter eorū moriť abſq3 liberis/tunc diuidi debēt bona mobilia/ vna cum domibus et terra empticia/in duas ptes int er viuum et heredes mortui.

vide lib. 3 Cap: 24

¶ Alter eorū moritur abſq3 liberis vč Nota fuěralia et legata pmo ſolnautur/q2 qui iniuriatur fuěri cadit ab acciōe/ꝛ in tantūdem condempnať heredibus iniuriati et publicatur tercia pars ſcʒ bonoꝝ ei⁊ et ē infamis ff.de religiob et ſūptis funer, le l'et le ac ſi aliqs §.i.9co2 piſan⁊ reſtitutio ÿ.§.v.ī fine

¶ Sed ſi habent pueros/et mater moriť/tūc hereditat př in terra vxoris vnā ptem/cum puero qui plus recipit/ſiue ſit filius ſiue filia/ſic etiā recipiat de oībus bonis qui dicunť boſcap/ſi pceſſerit ad diuiſionē cū pueris ſuis/qn̄ ſepantur ab eo. Sʒ de terra empticia nichil habebūt pueri/anq3 hereditant prēm ſuū.Sʒ ſi pater moriť/ꝛ mater viuit cū pueris/tūc ipa nichil hereditabit in terra mariti mortui/ſed in terra empticia recipit equalē ptem ſicut filius vel filia

¶ Nota mř puerorꝝ nichil hereditabit ī terra mariti vt hoc nec hēat de terris puerorꝝ vt infra.c.xxix §.iij. Item nota q mortuo patre mř nichil plus recipiat q̄3 vnus de pueris ſuis vt hic infra .li.i.ix.§.vltimo.

¶ Si filius non ſit et ita de ōnib⁊ q dicūť boſcap.

SI ſed coniuges reſident ſimul in communitate que dicitur fellegh/non habentes pueros/emerit terram/et alter eorum moriť/tunc diuiditur terra empticia ſicut alia bona.Sed ſi maritus habet puerum/qui eſt preuingu⁊ vxoris/cuius bona poſita ſunt in communitate ſcilicet fellegh cū eis/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſi poſtea aliquā terram ēmerint/et alter eoꝛū poſt
moꝛit᷑/terra illa emptitia ſicut reliqua bona diui-
datur. Tamen ſi nouerca pꝛius moꝛiatur/terram
illā empticiā quā pater tali mō acq̄rit cū puerꝫ ſuis/
qui ſecū fuerunt in cōmunitate/tenere poteſt quaꝫ
diu viuit/poſt moꝛtē eius inter pueros/quotquot
habet/ꝓpoꝛtionaliter diuidatur/ſicut reliqua terra
patrimonialis. Sed ſi pater pꝛius moꝛitur/et no-
uerca cū pꝛeuingnis remanet/tūc recipit ꝑuingn᷑
pꝛio de terra ēpticia/ſecūdū ꝙ fuit in cōmunitate/
et poſtea oēs heredes moꝛtui recipiāt dimidieta-
tem/et relicta moꝛtui q̄ dicitur huſfrue/reliquam
dimidietatem/Tamen illa ꝑs terre pꝛimonialis/
quā recipit ꝑuingnus/diuidatur ſicut altera terra
pꝛimonialis/quia oīs terra quā emit hō/ſiue in cō
munitate cū pueris ſuis ſiue extra/vocatur terra
ꝑmonialis/excepta illa terra/quaꝫ habebat domeſ-
tica/q̄ vocatur huſfrue lodh.

Thwꝛe boſcap ſcal ſkyftes thē ey ere bøꝛn til. c. vi.

MAnnes hion/oc ſa the ey bøꝛn/oc døør an-
thā thē ſithen/tha ſkiftes hus oc boſa oc
købe ioꝛdh i thw/mellom hin ther lewer oc
hin dødes arwinge. En haffue the bøꝛn/oc døøꝛ
modher/tha erfue fadhē i kone ioꝛdh en lodh/
wedh thꝫ barn thēmeſth taghē/ſøn lodh/om ſøn
er til/ellē ieſſn lodh wedh dather/om ſøn er ey til/
ſo tagher han i alle boſcaph/om han ſkiffthē we-
dh ſine aghne bøꝛn/ther the fare fra hannū. En
købe ioꝛdh fange bøꝛn icke aff/føꝛ en the erfue
there fad. En døøꝛ fader oc lewer modher efthē
met bøꝛn/tha erffue hwn icke i/hans ioꝛdh/men i

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

køpe iordh tagher hwan iaffn lodh wedh ſøn/om ſøn til er/oc ſo i all boſcap. En ſidhe bonde oc huſ ſtrue ſamnıel i felleghz/oc købe iørdh/oc haffue ey børu ſammel/oc døør anthñ thm̄ ſithñ/tha ſkifftes there børne iordh all ſom annẽ boſcop. En haf- fuer bōde barn ther er huſfuers ſtipbarn oc er thz laugt i felligh meth thm̄ haffue the køpe naghere iord ſithñ there felleghz worde laugt døør anthñ thm̄ ſidhñ tha ſkifftes thñ køpe iordh oc ſom ānẽ boſcap Tho om ſtipmodher døør føre/thñ køpe iord thẽ fad ſāghẽ thyſſe lwude mz ſine børn/thẽ i felleghz ware meth hannū/holdher fadher me- dhñ hā lewer/ſithñ ſkifftes thz mellom hans bø- rn/ther i felleghz wore mz hānū/hwre māge kolle ſom han haffuer/ſo ſom ānen there fadherne iord. En døør fadher føre/oc er ſtipmodher oc ſtip- børn effther/tha tagher ſtipbarn førſt aff købe iordh e/effther at thz worde i felleghz/oc ſidhñ alle hans arwinghe/halfft wedh huſfruē/thō legges thñ lodh ther ſtipbarn togh til fadernes iordh/ forti/at al iordh ther bonde køber/hwat heller i felleghz mz børn othñ/thz hedher alt fadherne othñ thñ lodh ther haffue fangher.

Si coniuges. pro pma parte facit. §. Si vir et vxor per to tum ibi ēpticia rō quia pater habet vſufructū inſtitu p q̄s perſonas non acquiritur §. i. et eadem ratio ibi quam diu viuit nota in libro Voldemari li. i. c. de federis iordh. Itē qd ſic vir emit et emit ante matrimoniū et habuit ſcutatiōez poſt de hoc in libro erici li. i. c. xvi. ij. Item de redditibus/empt ad vitam patris et matris vtr pueri capiant medietatē cū matre poſt mortem patris ſicut hic in terra empticia videt q non quia hic perſona eſt electa ſecus, ſi emerētur ſimpliciī

donec reemerentur Alia ratio. quia textus hic nõ loquitur de reditibus ſed ſolummodo de terra empticia .

¶ Pater non poteſt tenere ſecũ pue. c. vij.

Mortua matre/pater non poteſt tenere ſecuꝫ pueros ſuos cũ eorũ matrimonio/ſi ſint xv ãnorũ/ſi voluerint ab eo ſeperari. Sed filia nequaquã poteſt ſe eximere a tuitõe pris/ anteq̃ꝫ tradiderit eam legittimo tutori/niſi aliquo circũuentus infortunio/ſed ſi grauatus fuerit ſenectute/l' amẽtia/l' ſi ſe tradiderit tuitõni alteri?/qd dr fletføreth/ q2 non poteſt ſeipſum tueri/nec aliũ. ſed quãdo hoc contingit/ille qui proximus eſt ei in cognatione/debet eam tueri et bona eius/niſi cõpertum fuerit q diſſipauerit bona eius Tamen ſunt ꝓpinquiores cognati ex pte patris/q̃ꝫ ex pte mris/ vt ſint tutores At fadher mo ey holle ſønne mꝫ therre modherne Capitulum. vij.

Alle ſønner mꝫ fadher/ ſithã there modher er død/oc are til alder kõme xv vinther/tha mo fadher ey holle thm/om te ville fra hannũ fac mꝫ ther modherne. En datther ma engelunde ſeie ſigh aff fadhers warie/før en han giffuer henne annen reth warie/vthã hãnũ kõmer ſo meen til/anthã oldher eller wuidh/eller at han fleth før ſigh/Forti/at nar han kan ey ware ſin eghã warie/ tha mo han ey ware annẽs warie/en nar ſom ſo timer/ tha ſcal han warie ware thẽ neſt er i byrd/ vthã han er aff harie. Ware togh fadherns frender nermere warie at ware/en mødhrns frẽdhẽ

¶ Mortua matre. Nota q cognati pus debent vocari ad tutelas quã cognati concor. in ſtitu. de legittima cognatoꝝ tutela

ff.i.ꝛ iſti.de capitis diminutione.§.ſi ꝛ non pōt alium ratio aſſignat̃ iſtitu.de excuſatione tutorum.§.minores Nota hic etas xv ānoꝝ ſꝫ legitiā ꝛ etas xviij. ānoꝝ ē legitiā ī filio ad ſubleuādaꝫ ſed etiā ad exponēduꝫ requirūt.xviij. anni.

¶Frater nō pōt tenere ſororē ſecū nō mari.c.viij.

FRater nō poteſt tenere ſecum ſororē non maritataꝫ/quā diu vult Vel aliquis alius/et ſi teſtimonium fuerit a cognatis/ꝙ poſſent eam xviij. ānos habentem ꝯgrue locare/ꝛ diſtulerūt ꝓpter vſuꝫ fructuū quem habuerunt de bonis ſuis/pūt alij cognati ꝓpinquiores cōqueri corā rege/ꝛ rex pōt cū cōſilio eorū deſponſare eā/qꝛ/ſicut amittit primoniū/ſi diuertit̃ a cōſilio pris/ita nō pūt eam cognati diutius tenere/qꝫ cū venerit ad ānos diſcretionēs.Item/ſi aliqua vgo vel vidua. xviij annorū/rōnabilit̃ petierit a ſuo tutore/ꝙ eā deſponſet/ꝛ ille diſtulerit/ſi poſtea ꝑ ſe viro ꝯmiſit/ꝓpter hec nō amittet bona ſua/cū pūt tutores earū conuenire tales viros cōcubinarios/pro leer widhe.

¶At brodher mo ey holle ſyſther mꝫ ſigh vgiſſt methñ han vil c.viij.

BRodher mo ey holle ſyſther mꝫ ſigh vgiſſt medhñ han wil. En om brodher wil holde ſyſther mꝫ ſigh/for hennes penninge ower atten vinther/eller annē frende/ther quinne ware haffuer/om ſo er withne til aff frēdher/at the matthe hēne quemelige ſtade/tha ſculle andre frēdher neſt ere/kare thꝫ for kōninghñ/tha mo kōninghñ mꝫ there raad giffte henne/effther at hēne bør.Forti at/ſo ſom hwn taber ſyth fadherne/thñ time hon giffter ſig ſelff/oc gāgher aff frēder there raad/ſo

mwe frēdhē ey holde hēne lengel/en hwn kōmer til laghe aldre haſuer āthn̄ møø/thē attē vinthere er gāmel/eller noghē encke/lāglig a thinge kraſſt there warie til at giffte thm̄/oc ville there warie thm̄ ey giffte/oc lade the tha ligge hos thm̄/tha haſſue the ey ther meth forgiorth there godz. En tho mother warie ſøge thē efthē mz legher wide

¶ Frater nō pōt De legali exhibitōe puelle l' vidue vt ppinquiores cognati eas maritēt patz p thord. in coi. §. lxxxv. Frat rege qliter regis ē facere iuſti. xxiij. q. v. regū Nō amittit pr̄imoniū hoc ſm leges. §. de nupcijs. l. fi. vt pponis inſtitu. eti. i pncipio ſec⁹ ſm canones vt i. c. tuo ⁊. c. cū apd de ſpon. ⁊ ma ꝙ eſt etas. xviij. ānoꝝ legittiā in filia Si aliq̄ ⁊c cōcor. §. cauſa ⁊ in auct. vt cū de appellatione ꝯgnoſcit' coll' vni. ⁊ glo. c. qnte vall' de iuriſiuris Nota de pena mulieris ſeipſum deſponſantis habet li. i. cxxxiij. ⁊ de legeꝫ vide ifra li. ij. c. xviij. ifra. c. xxxiiij ⁊ de hoc. c. xviij. ij. li. Nota ꝙ icauſat⁹ p illicito concubitu pōt ſe defendere cū iuramēto ꝯgnatorū vt infra li. ij. c. xviij.

¶ Oc faa ey børn ſammel Nota circa capi. p̄cedēte Si ꝯiuges So ſcriff landz domer afflandh thinget oc andre gude mē mz hānū oc wor ſithn̄ ſtat feſt aff righn̄s raad Om hion kōme ſammel i bo oc døør anthn̄ ther tha ſcal al vitthēlig gialdh aff fellets boo och vthfred oc borne pēninge ſo ſō thē indhē ere oc ſithn̄ hwat ighn̄ er Skiffte tha thz i to dele i mellō thn̄ thē lewē oc dødes thn̄ arwighe

¶ Si puer morit' in cōmunitate. c. ix.

SI puer morit' i cōmunitate pr̄e ⁊ mr̄e/cū remanet q̄ſi nūq̄ȝ fuit nat⁹. Si puer moritur/mater pri⁹ mortua/tūc pr̄ totū hereditabit/q̄ȝuis plures hȝ pueros/ſiue a pr̄e ſepatos ſiue nō. Sed ſi pater prius morit'/⁊ mr̄ viuit/tūc mr̄ nō plus recepit/q̄ȝ vnū de pueris ſuis/ſi ſint/l' quātū ꝓuingnus ſi ſit/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶Om barn døør i felliegh .c.ix.

OM barn døør i fellegh mz fadher oc modher/ tha er thz ſa ſom thz woꝛ aldrigh føød. Døør barn/oc er modher føꝛre døød/hwat heller ſkyfft fra fadher eller ey/thogat thz haffuer ſyſken/tha erffuer fadher alt ene. En ere fadher føꝛre døød/ oc lewer modher/oc er ſyſken til/tha tagher modher icke mere en eth aff hēnē børn eller ſtipbarn/ om til er.

¶Si puer ⁊c̄ Pꝛo iſto facit q̄ nota. iacobus de bel. vi in auct. de terrente et ſemiſſe in. iij .q. epatos. i. emācipatos hereditabit. i. q̄ habeat vſufructum et filij habent ꝓpꝛietatē inſti. per quas pſonas nō acquiritur. §. xij. c. de bonis qui libertis in poteſtate conſtituit. li. iij. l. quecunq; et. l. cum opoꝛtet.

¶Si heres extra cōmunitatē extitit Cap. x.

SI heres extra ꝯmunitatē extitit/et aliq̄s eoꝛū qui ſūt i ꝯmunitate moꝛit̄/tunc diuidāt̄ omīa bona/ac ſi oīs viuerent in ꝯmunitate/⁊ poſtea ps moꝛtui eq̄lit̄ diuidatur inter omnes heredes.

¶Om vdarwinge Capitulum x.

ER wtarwinge til/oc døøꝛ annen there/ther i fellegh er/tha ſkyfftes alt godz/ſo ſom alle lewede i fellagh/oc ſidhē ſkiffte hin døøhes lod/ mellom alle arwinghe.

¶Si heres ⁊c̄ Iſtud. c. ponit conſilium iuris/niſi enim fieret plena diuiſio inter omnes/tanquam viuerent/non bene ſciretur pars que moꝛtuum tangit/qui iam venit ad diuiſionem

¶Qn̄ vnus ꝯfrater hereditat plus q̄ȝ alius confrater vel ſoꝛoꝛ Capitulum xi.

QVando contingit/q̄ puer pꝛimogenit⁹ hereditabit fratrē ſuū/qui dicit̄ halffſyſken cuȝ matre/quotquot poſtea naſcuntur/cum debent pꝛoce

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

dere ad diuiſionē bonorū poſt. patrē et matrem/
Jlle ſenior primo recipiat totūqȝ hereditabit poſt
fratrē ſuū qui fuit eius ſyſken.

¶ Hwar eth ſer ſyſken erffuz mere en annē.c.xi.

Ar ſom ſo time r/at thȝ barn thē førſt er fødh/
Nerffuer ſin halff ſyſken/met ſin modher/hwar
manghe ſyſken ſiohē fødes wedh/ther the ſculle
ſkiffte anthē effther fadher eller modher tha tage
hin elſte forlødes op alt thȝ han erffuz effther ſin
ſeer ſyſken

¶ Quando vᵉ Jſtud c ꝑſupponit ꝙ filius cū mrē ſuccedat fri
ex vno latere ꝙ ē ꝯtra leges iꝑiales vt ptȝ i diſtinc. de ſucceſ
ſionibꝰ ꝑ caſu de calō ⁊ i auct de heredibꝰ ab in teſtato §.huꝰ
mōi ⁊ §. ſed ⁊ ipā Jtem ibi illo ſenior ratio iſtius ē quia ꝙ
ꝑus habuit non fuit de iſta hereditate ideo nō eſt cōdiuiden-
dū nec defunctꝰ potuit trāſuertere ad innoīatos ſicut ecclē q
nō ē. Nota dat̄ ꝑuilegiū de eccleſijs edificandis c. ad audiētiā

¶ Filius patrifamilias in cōmunitatē nul-
lam habet partem ꝓrogatiuā.c.xij.

Si filjus alicuius exiſtens in cōmunitate cū pa
tre/a cōmunitate pris nō diuiſꝰ/lucratus fue-
rit pecuniā mercando ſeu nauigādo intra terram
vel extra/z poſt mortē patris ſui petierit heredita
tē/poſt apportat totū quod lucratus ſit/vel care-
at hereditate. Sed ſi vxorē duxerit extra cōmuni
tatē/et ditatus fuerit/nichilominꝰ obtinebit here-
ditatem poſt patrem et matrem.

¶ At bōde ſøn i fellegh haffuer icke for lodes c.xiij

Ar bonde ſøn køpferdh vthē landz/oc vindhē
pēninge i fellegh mȝ ſin fadher/oc er wſkifft
fra ſin fadher/dør fadher/oc bedes han arff/bære
alt til ſkiffte eller miſte arff. En qdenes hā vth aff

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

fellig/oc wordher ſithn̄ rygh/tha gar han togh til arff/bode effther fadhernes oc møddernes deød.

¶ Si filius Nota tex. iſte hic loquit᷑ de cōmunitate ſʒ nō facit mentionē de tacita cōmunitate iſtud dubiū ꝛ defectus cor. p thord. in cor. §. lij. Dicendū ꝙ lucrū de iure cōi diuidatur eq̄liter inter patrē et filiū/et reſiduū veīat diuiſionē/ſed lucruʒ filij nō veīat ad collatōʒ. vbi grā Pater dedit filio centū/ex quibus lucrat⁹ ē fili⁹ centū/ex illo lucro fili⁹ hēbit quīq̄ginta/ſʒ pr̄ hēbit centū et quīq̄ginta/et illa centū et quīq̄ginta veniant ad diuiſionē inter iſtū filiū et alios fratres/et nō illa quinquaginta/q̄ filius ꝑus habuit/qꝛ illa habuit ex ſuo labore et induſtria. ita no. inſti ꝑ q̄s ꝑſonas nobis acq̄ratur. Nota etiā ꝙ tex. di. kiøpferdh hoc in peculio ꝓfectitio/ſecus in aduentitio vel caſtrēſi/vl q̄ſi caſtrēſi idō armiger ditat⁹ n̄ cōportabit q̄ſi lucratus ē i vita honaliū/nec cleric⁹ q̄ lucr̄t⁹ eſt ex clericatu vel ſtudio/nec filius cōportabit illa quā lucratus eſt ī peculio aduētitia/ſcʒ per donatiōeʒ ſeu ſubſidiū aliorū amicorū.

¶ Si filius prīfamilas fert vxorē ſuā. c. xiij.

Si filius alicuius in cōmunitate duxerit vxorē/ꝛ eā induxerit in domum patris ꝛ matris/ſi bona vxoris non fuerint poſita ꝛ in communitate/ et ipſe moriatur/ſine puerum r̄liquerit ſiue nō/ipſa nichil amplius recipiat q̄ʒ intulit/quia maritus ei⁹ nullam ꝑtem habuerit viuente patre et matre/ niſi aliquid ſpecialiter fuerit ei cōmiſſum/ꝛ ſi pueros r̄liq̄ret/remaneāt cū auo et aua/et expectēt hereditatē poſt mortem eorū. Si dubitatur quantū ipſa intulit/pater mortui exponat quantum vult/ cū iuramento xij. cognatorū ſuorū nominatorꝫ

¶ Om bonde ſøn før ſin kone indh til fadher oc modher Capitulū xiij.

Q Wenes bonde ſøn i fellegh oc føre ſin cone in til ſin fadher oc modher hans kone godz er

laugh i fellegh oc døør han ſithñ hwat hã haffde børn eller ey tha tagher hwn icke mere en hwn førde til fellegh forti at henne bonde haffde ey lodh methñ hans fadher oc modher leffde vdr hãnum wor icke ſerlige i hand ſolth En haffuer han børn with henne tha ware the meth oldefadher oc oldemodher oc ſtande there arff effther thñ døde.

En wordher ſkelnet a/hwre møgz hwn førde indh/tha meth neffn i kyn gøre hans fadher thet ſo møghet ſom han wil.

¶ Si filius ⁊c̃ Nullã ꝑtem cõcor. inſti. de hereð q̃litate ⁊ dctã. Speciale ſicut eſt donatio ꝓpter nuptias et ĩ peculio aduentitõ et caſtrenſi vel q̃ſi caſtrenſi vtſ. e. c. proximo in glo. quaſi in fine Cũ iuramento melius eſſet ꝙ iudex alicui preciũ deferret cũ iuramẽto attentis circũſtantijs cauſarũ ꝑſonarum vt notatur in c. ſi. de iuriſiuris. et ideo melius et cautius eſſet ꝙ in illa ratione conſcriberetur ſingula ſub publico teſtimonio ⁊ iuxta eius concientiam reſtituantur Nota hic in textu dr ꝙ maritus eius nullã ꝑtem habuerit viuẽte prẽ et matre et ſimile habetur infra li. ij. c. xviij. ſi reperta in textu et in glo. et infra c. proximo/quã diu/in textu et in glo.

¶ Quid pater poteſt cõmittere pueris ſuis ad poſſidendũ Capitulũ xiiij.

QVam diu pater et mater viuunt/nichil oportet eos committere pueris ſuis/et ſi aliquid dederit vni/negare non poteſt alteri. Item ſi pater commiſerit puero ſuo/⁊ ille puer genuerit aliũ/et poſtea morit̃ prior puer/et puer pueri viuit/nec auus nec auã poteſt ei auferre/quid auus dedit filio ſuo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Hwat fadher tørff ſelie ſÿth barn i hand Capitulum xiiij.

Fadher tør ey ſelie ſÿth barn i hendher/medhā han lewer oc modher. En om han ſælier eeth barn noghꝫ i hēde/tha mo han ey ſithā vedre hin andre. En ſel fadher ſÿth barn noghꝫ i hendher/ oc fangher thꝫ annet barn døør barn/oc lewer barne barn/hwerkhā oldefadher eller annē mā mo fra hānū tage thꝫ ther oldefadher gaff ſÿth barn

¶ Quā diu pater ⁊c. Nichil rō quia p̄ſentes ſunt dm̄ in comū vita negare ymmo bū ar. l. gn̄alē. de ſecundis nuptijs Nec coꝛ. p auct. lucrum ibid quia loquitur in alio caſu et ratio eſt quia ſunt veri dm̄ et quilꝫ eſt moderatoꝛ in re ſua §. mandati hoc in re mandata aufertur in oppoſitum ar. quia ſi erat pa tre poteſtatis donatio non tenuit inſti per quas perſonas in principio ſed poteſt dici ꝙ confirmatur per moꝛtem ſicut do natio inter coniuges ar C de dona inter virum ⁊ vxoꝛem li. ſ. ⁊ li. donationes ſi pater Item nota hic ſimile in c. proximo ſi filius in vbo nullam habuerit partē viuente prē et ſimile infra li ij. c. xxviij. ſi reperta in textu et in glo.

¶ Quā diu pr̄ pueris ſuis. ſupple qui ſunt in eius poteſtate ipis donare nō pōt/eo ꝙ pater et filius quaſi vna pſona ſunt C de impuberibus et alijs ſubſtitucioībus in vltima fallit tn̄ in dote et in dona propter nuptias ꝙ pater filio et filie dona re poteſt Item fallit cū filio familias emerito in caſtra pater donat mobilia Item fallit ſi pater remittat filio vſufructuꝫ quem habet in reb⁹ illius aduenticijs Item fallit ſi fiat ob ali menta hec hoſti concoꝛ. piſanus in ſūma in v. donatio primo §. ix. in fine Quā diu pater ⁊ mater viuunt nichil opoꝛtet eos committere pueris ⁊c. Hoc verum niſi parentuꝫ inopia vel ineuitabile cogente neceſſitate numerata cum pecunia et placito precedente cum exhibitione legittima/quia tunc in bonoꝛum alienatione vel ſcotatione/pueri propinquiores iudicantur alijs cognatis patris et matris/fraude nō inter ueniente vt hic in ar infra li. i. xxxiiij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

De dotalitio quod dici-
tur hiemferdh Capitulū xv.

SI pater deſponſauerit filiam ſuam/et ei aſſig-
nauerit dotalitium /qđ dicitur hiemferdh/vel
filio ſuo aliquid commiſerit/quando vxorē duxe-
rit/ꝛ pater et mater poſtea moriūtur/quod prius
receperūt pro plena hereditatis parte/cōputabitur.
et ſi hoc noluerint/referāt totū qđ receperūt/ꝛ poſ
tea ꝓcedant ad diuiſionē/ſed ſi noluerint/careant
hereditate. Sed ſi dubitatur/vtrū totū reportatū
fuerit an nō/accuſatus ſe defendet iuramēto cog-
natorū/ſcilicꝫ kyns nefn. Et ſi ille inferre nolunt/
quod pater eorū dederat eis/ſed potius volunt ꝑ
hoc eſſe contenti/alij heredes non poſſunt eos co-
gere ad reportandū/nec ad eq̄litatē cū eis faciēdā/
excepta ſola t̃ra/de qua debēt oēs eq̄lit̉ ꝑticipari.
Puer potius debet ad iudicare ſe ad her̄ditatē et
cōmunitatē q̄ꝫ nō/quia potior eſt vox adiudicantꝭ
quam abiudicantis. inf Cap: 23 in glosa.

Om hiemfredh Capitulum xv.

GIffther fadher ſin datther wth mꝫ hiemfred/
eller ſa lier ſin ſøn noghꝫ i hender ther hā que
nes/ther there fadher oc modher døøꝛ/tha ſtan-
dher thet thē forfulle i retthe lodh/hwat ſom
the haffue taghꝫ. ~~En om the wille ey orwes at~~ Vide supra 12 capit.
~~tha føre ighē thet the haffue fanghen oc ſkyf-~~
~~te ſithā ſom reth er. En om the wille ey eff-~~ 19
~~ther føre miſte arff.~~ Skyl a ath ey kommer Vide infra 13. cap:
alt igheen/giffue a lodh thē ther for ſaagh er
meth kyns nefne. En om hin there wde er/wil

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

orwes at ſin lodh/ther fadhē gaff hānū/tha mwe
andre arwige ey nøde hannū til efther at føre/el-
ler at ieffne medh thm̄/aff thet ther han haffuer
fanghet/for othn̄ iordh ene Barn er nermer at wi
de ſig til felligh oc arff en the hanū wile wide fra

¶ Nota/ꝙ antiqtus ric⁹ erat/ut maritus ⁊ uxor inuicē ſe eme
rent ⁊ dotarēt/ne uxor uideret ancilla/ꝑpter dāpnabilē ꝓſūp-
tionē prime mulieris/cōtra deū ⁊ ꝓpriū uirū/quia occaſio ex-
pulſionis de paradiſo fuit generis humani/⁊ ideo debet dici
dos/ꝙ̄ dotare/qꝛ p̄cedēte in nuptijs uiri donatione ſequatur
dos uxoris Nota dotaliciū.i.dos uel dotis p̄ciū/et dos dicitur
illud/quod datur uxori a marito quando nubit.

Si noluerint careāt hereditate ⁊c̄ Nota ſi unus referat totū
qd̄ recepit cū iuramēto cōgnator/et alij referre nolunt care
ant illi hereditate q̇ referre nolunt/ſed illi qui totū retulit cū
iuramēto cognatorū poſſideat hereditatē omniū mobiliū ut h̄
⁊ īfra li.i.c.xviij. Hec rex ⁊ cōſiliarij regni Si pater cōcor.l.filie
C de collationib⁹ et l.ut liberis e ti ſed fallit quando filia pe-
tit ſolum relictum ex codicill' quia tunc nō tenetur conferre
ut C decollationibus l. filiam contenti concor.l.poſt humano
et filie ij.C de collatōnibus excepta terra Hoc locale eſt puer
ſtat in uoluntate an uelit eſſe contentus an nō per dictam le.
poſt humano et legem filie ij.

¶ Nota/codicillus paruus codex uel ſcriptura/nulla indigens
ſolempnitate ſed ſolummodo ſigillo teſtatorum uolunta-
tem ſignificans loco teſtamenti habetur. Nota in glo. quā
do filia petit ſolum ſcilicet peculium relictū ex codicillis/pu-
to hoc eſt/quando petit hereditatem ſibi extra ſcilicet et late-
re deuolutam/alijs confratribus et ſororibus de iure exclu
ūrs̄.c.proximo quam diu in glo et.s̄.eodem.c.ij.quando conti
git per textum Item quādo filia petit peculiū aduentiuū uł
caſtrenſe uel quaſi caſtrenſe ūrs̄ e.c.xij. ſi filius in glo. in fine
in ū. ſubtracto hiobefredh. Iſta preſcripta filius uel filia ad
diuiſionem conferre uel referre non debent/ratio eſt/quia ſu
per talia peculia/non habet ptātem pater familias/ſed tā
tum ille cuius eſt/et adeo propriū eſt/quaſi licet filio de eo fa-
cere quidquid uult/preter uoluntatem patris/qꝛ ſecundū ca-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

tholicon/peculium eſt paruus cenſus extra corpus patrimo
nij/poſitus in poteſtate filij vel ſerui. et ideo in glo. dicitur
ex codicillis .i. ex parua ſcriptura ſine ſolemnitate/ſcilicet
plurium teſtimonium ſed ſalummodo patris ſigillo ſigillata
quia ſecūdum papiam
Codicillus ē paruus codex vel ſcriptura nulla indigens ſolem
nitate ſed ſolummodo teſtatorum voluntatem ſignificans
loco teſtamenti habetur. Item eſt et aliud peculium extra
corpus primonij/et tantummodo ſub proprietate filij vel fi/
lie/nec ſub poteſtate patris/vt hereditas materna ſcilicet
terra vt infra e.c.xxx. vitricus .§.vltimo Item vſufructus
p uerorum et bonis mobilibus et immobilibus ex parte ma/
tris mortuo vtſ.e.c.xiiij. quam diu in glo. Item dos vel do/
natio quando matrimonium vt infra li.iij.c.xliij.quan/
tum in glo.

Si vnus confratrum impe/
tit alium Capitulum xvi.

SI omnes pueri qui dicuntur ſpſken vluunt/z
ſi omnes partes eorum ſunt indiuiſe/poteſt
tamen vnus eorum plus impetere ſi vult/et at e/
qualitatem cum alijs/inter eos debent iudicari xij
cognati eorum/cum eorum iuramento q̄ non ſci
rent melius. Item/inter pueros qui vocātᵣ ſerkol
debent conſanguinei id eſt compromiſſarij ex
vtraqz parte/illud iudicare patrimonium/et illud
matrimonium/et terram empticiam et hoc/quod
volunt. Item ſi mater et pueri diſcordant/et du/
bitatōr quid ſit patrimonium/et quid matrimo/
nium/ipſa debet ſcire cum cognatis ſuis/et tunc nō
preiudicatur pueris ſi ſuperuixerint matrem ſuaz/
et idem eſt de patre/ſi cum pueris ſuis conten/
derit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Om eth ſyſken kaller a annetath thz h .Capitulum xvi.

Alle ſyſken lewende/oc om alle løde wdlakfde tha mo om hwer ſyſken wil kalle a annen til iaffneth/tho ſo/at hwer medh hwor ſin lodh fal= dher/oc til iaffnz/medh andre/thz ſculle gøre xij. there ſamfrendher mz there eedh/at the kwnne ey retther gøre Mellom ſerkalle/om thm̄ ſkyld at ſculle ſam frendher gøre/thz fadherne oc thz mø dherne oc thn̄ købe iord/ther the wille. Skyl børn medh modher/hwilkhz fadhern er oc hwilhket mødhern er/tha withne hwn mz henne frendher. Forti at/tha withnes ey fra børn/om the ower le we there.modher. Sligh ſamme er/om fadhē ma ler ſine børn ighn̄/tha withne han mz ſine frēdhē

¶ Si om̄s De iſta materia ī l.woldemari .c.xxxij.⁊ in.l.erici c.xxvi.li.p̄mi ratio de ꝯſanguineis ē quia melius ſcire bona ꝑſuemet quā alij ergo ſtatu. corā iudicio ar.l. quiſq̄s de i.§. de reſcindenda venditione in.fi.ſed ipſis deficientib⁹ p̄nt ex⸗ tranei diſcutere vt in .li.erici c.xxi.li.primi. Nota vtrū puer potius debet iudicari ad criſtianitatem hereditatē cōmunita tem et etiā ad legittimatoꝝ q̄ꝫ in ꝯtrariū ptz infra e.c.xxij.in glo. Nota hic dubiū de arbitrijs cōpromiſſarijs ꝑtiū conſenſu aſſumptis/vtrum eorum fine vel laudo eque vel iniq̄ ꝯuue nit ſtare/de iſto quere infra li.ij.c.lxxi.in margine .Inter pue⸗ ros Nota arbitror cōpromiſſarius cōtra ius vel iuſticiā non poteſt ferre ſniam vel laudū et ſnīa iniuſte per eū lata non valet ſed eſt corrigenda et hoc etiā vbicunq̄ꝫ continet mani⸗ feſtam iniquitatē pro iſto de iuriſiuris.c.quinta vall'ꝑ innoc' d̄ arbi.c. ij.ꝑ innoc' hoſti. et io.in no.et hoc verū quamuis ꝑs inſtandū laudo ſit adiurata ar. notato ij.q.vi.c.a iudicibus ī addi adde dicas et in addi adde dicit innoc' per ar.concor cū iſtis de arbitrijs §.i.in v. ſi ē quid ſi fuerit ꝓ ſpe iūctis notat' e.ti.c.ij. ꝑ hoſti infra de iud.c.i.ꝑ io.in no.de iud.c. paſtoralis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

in ỏ.nota per paulũ in cle et ſibi dixi de ỏ.ſig c. ſepe in ỏ deffe/ſiones per io infra rc iuris c. ſcienti ꝑ diuũ ꝟ io. in no. Item ex pͣmiſſis cõcluditur ꝙ lꝫ a ſn̄ia arbitrij cõpͥmiſſarij directe non licet appellare tñ ↄtra ipſius ſn̄iam ꝑmittitur ſupplicare de iſto eſt ar ad finẽ ꝑme glo. cõcor.io in no ꝟ ij. q.vi.§. a iudicibus ꝑ iohẽm et põt haberi recurſus ad ordinariũ hec ar in c.ab arbitrijs in ỏ.cõcordare ti de offi.de lega in vi

❡Qꝺ vna hereditas lucratur aliã c.xvij.

Vna hereditas lucrat̃ aliã/in omni diuiſione/ſi hereditas occurrit alteri/quãtũcunqꝫ ſit magna ſeu pua/ſed ſi nõ inuenitur occurriſſe/tũc quilibꝫ tãtũ recipiat quãtũ intulit/cũ teſtiõnio noĩatorum cognatorũ/ſi nõ ſint poſita in cõmunitate

❡Om arff bedher arff Capitulũ xvij.

Arff bedher arff i alle ſkyfft/om arff er kõmẽ arff ighñ/hwre møghet ſom hwn er annen wegne/oc hwre lyth ſom hun er annen wegne/en ſpnnes ey arff ighñ/tha a hwer ſin arff førſt wt thꝫ ſcal withnes mꝫ nefn i kyn/ther indh kommer/om thꝫ wor ey i felligh laugt.

❡Vna hereditas lucratur aliã ꝛc Plana eſt/vide c i in legib⁹ erici q̃liter vxor et maritus cõuenientes/et erũt eq̃ diuites i mobilib⁹/non in terris.Sciendũ/ꝙ arff bedher arff in mobilibus ex vtraqꝫ pte/vel in terris vtriuſqꝫ ſꝫ non mixtim/ſcꝫ in mobilibus quã ad immobilia/et ix ſm quoſdã hec expoſitio ꝑ thord.legiſe aliter expõit vt pꝫ hic Arff bedher arff Illud non eſt ſeruandũ in terris/nec in bonis mobilib⁹ q̇ plus patrem mrẽm auũ ꝟ auã hereditario iure ꝑcipiunt/ſed in hereditate bonorũ mobiliũ/q̃ a latere accidens cõtingit iure hereditario poſt auũculũ vel nepotẽ vel in conſimilibus vſqꝫ ad quartaꝫ lineam thord.§.xliij.

❡Si ſtipſpſken diſcordãt de mobilib⁹ c.xviij.

SI pueri qui vocant̃ ſtipſpſken diſcordant de mobilibus/qui vocantur boſcap/exponant ex

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

vtraqȝ pte cū iuramēto ꝯgnatorū nominatorum
q̄ꝛ q n̄cauſa receſſit a ꝯ̄trimonio puerorū qui vocā-
tur ſpſken poſtea non poſſunt cognati accedere

¶Om ſtipſpſken ſkilie om bolcap c.xviij.

S Kyl ſtipſpſken om bolcap/lade wd begghe
wegne mȝ kyns neſtn/ſorti at/førſte thȝ gan-
gher aff ſpſken dele/ſithen kōmer frēdher ep til.

¶Si pueri ꝛc̄ Ratio prime partis eſt quia qui tacet couſenti-
re videtur per regulam iuris qui tacit.dc regulis iuris in
vi.ꝛ'ꝙ quis ſua culpa ſentit ei debet imputari ff.de ſeperati-
onib' l.i.§.queſitum Ratio ſecunde partis quia nō debet ali-
cui imputari ſi nō fecit ꝙ facere nō poteſt etiam ſi vellec ar.
ff.de arbitrijs l.arbit' ff.de negotijs geſt' l. ſi pupilli §.videa-
mus nec ē imputandū nobis ꝙ preter volūtatem noſtram
contingit xxiij.q.v'de occidend' hec quo ad infantem ſȝ prece-
dens §.quo ad puellam Nota ꝙuis textus ille loquitur de cō-
munitate tamen non facit plenam mentiōeȝ de tacita com-
munitate et igitur huius capituli dubiū ſiue defect' cor.per
thord.in cor.§.lij. Si pueri.eſt eq̄ cōſtitutio.

¶Si ſenior frater duxerit vxorē in cōmunita-
te cū fribus ſuis qui eorū tutor eſt c.xix.

S I pueri qui vocantur ſplken/in vna ſint com-
munitate/et ſenior frater/qui eorum eſt tutor
vxorem duxerit/et eam duxerit ad eorum com-
munitatem ſcilicet fellegh/et prolem ex ea genue-
rit/et ſi fratres ſint loquentes/et conqueri nolue-
rint/pueri ei' capiāt plenam portionē in eoꝝ com
munitate/et ſi ſint infātes/vel etiā puelle/que non
pn̄t cōqueri nec debēt/nullū dāpnū de pueris fra-
tris ſui/qui in cōmunitate naſcūtur/ſociantur.

¶Om elſte broder quenes meth andre
ſpſken i fellegh Capitulum xix.

HWore ſyſken are mange i fellegh/oc hin elſte. Ther there werie et quenes/han oc føre ſin kone i fellegh til ſine ſyſken/. Fanghe the barn ſammel/oc are hans ſyſken malendh/oc wille the eykare/taghe hans børn fullodh i fellegh. * En are his ſyſken vmelande eller mø børn/thē ey kwnne kare oc ey nwe/haffue enghen ſkade aff there brødre børn/ther i fellegh ere føde.

¶ Si aliquis matrimonio vidue fuerit copulatus Capitulum xx.

SI aliquis matrimonio vidue fuerit copulatus/qui non habet ſpecialem portionem/ſi ipſa habet pueros/et maritus eius in communitate non fuerit poſitus/vel ſi non fuerit publicatum in placito ipſum cum bonis ſuis in communitate poſitum/quando debent procedere ad diuiſionem bonorum/ſcire debent pueri cum ~~eorum~~ neſſn in kyn/quantum vitricus eorum intulerit/et tantum recipiat/et poſtea diuidātur reliqua bona inter eos/ſicut fuerunt in communitate ſimul/antequā eorum factus fuit vitricus/et ipſe nichil amplius recipiat/niſi porcionem vxoris ſue.

¶ Om man quenes i encki bo c.xx.

QUenes man i encki bo ther ey haffuer ſelff howet ladh haffuē hō børn/~~oc wordhē hā ey laut i felleg ellē liwſt a thigi~~/thā time te ſculle ſkiffthe tha ſculle børn wide mz neſſn i kyn/hwer møghz there ſtipfadē førde indh/oc ſo møghz tagher han førſt wd/oc ſithā ſkifftes boſcap thēm i mellō.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſom the wore i fellegh/før en han worde ther̃ ſtip fadher/ oc fāgher han ey mere en ſyn kone lodh

¶ Si aliquis.c.cor.l generalis §.hiis autē caſibus §.de ſecundis nuptiis. Qui non habet ſpecialem portionē/Sed ſecus eſt ſi.habeat/et ſi maritus eius incōmunitate nō fuerit poſitus/hoc verū/ſi puerūm patrimoniū fuerit in placito publicū per cognatos/~~ſed ſi mulier virū accipit et puerū patrimoniū non fuerit publicatū in placito~~/tunc ~~omnes ſunt in tacita cōmunitate~~ vt pꝫ in kor §.lii. et ſic potius poteſt ⁊ debet ſe ad iudicare ad communitatem q̄ntū in contrarium quia potior eſt vox ad iudicantis q̄ abiudicantis vt̄s e.c.xv. Si pater §. vltimo et idem ē ſi mortua mulier eſt ⁊ vir receperit vxorem vt pꝫ in preallegato §.in cor. Pater concor c. per tuas §. Si vero qui filii ſunt legittimi quō pōt pater legittimare per ioſa.inſti de nuptiis §.ſi et q̄ ſuccedunt no.caſpar de calō. in ti. de ſucceſſionibus circa arborem conſanguinitatis v̇. ſꝫ tercio caſu et intelligitur de filio nato non ex dampnato coitu.vꝫ l.legem §. de naturalibus.

¶ De pueris illegittimis Capitulum xxi.

PAter filios cōcubinarios in placito legittimare debꝫ/⁊ quātuꝫ vult ſcotare/et ſi aliquid ſcotauerit et nihil dederit/dimidietatem porcionis recipiat cum filio legittiō/et ſi puer legittimus nō remanſerit/puer qui legittimatus eſt in placito/plenam recipiat hereditatē poſt prēm. Et ſi aliquid recepit de herēditate pris/tūc herēditabit poſt frēs q̄ vocātur ſpſken tantū/quātū puer legittimus. Niſi pr̄ ſpecificaſſet i placito/q̄ deberet eē ꝯtent⁹ hiis/ q̄ ſibi dedit pat̄/et nichil amplius obtinere/nec poſt patrem/nec poſt fratres .i.ſpſken.

¶ Om ſlegefredh barn Captulum xxi.

SLegefredh barn ſcal fadher til thingi føre/ at liwſe at thz er hans barn/oc ſkøde thz hwat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſom han will thz giffue/Oc ſo møghet ſom ſkøth wordher/thet beholler han oc ey mere. En liwſer han thet i kiøn oc i koldh/oc ſkødher icke/tha ta-gher thet halff lodh medh atelkone barn. En at atelkone barn ey til/tha tagher ſlegefredh barn fa-dhers erff/ther thing liwſt er. En fagher han no-ghz aff fadhers arff/tha erffuer han effther ſyſkē iaffn lodh med atelkone barn/Vthn̄ at fadhē mal-te a thingi ſo/at han ſculle athorwes mz thz/fadhē ſolde hannū i hendher oc fanghe ey mere/ oc ta-ghe effther ſyſken icke.

Solus pater pōt pueꝝ in filiū recipe c.xxij.

Quēcunqz pater recipit in filiū/nullus pōt eum negare/z null9 pōt adiudicare puerū/niſi veri heredes. Quicunqz legittimauerit ſibi aliquē pue-rū in placito/ſi impetitus fuerit ꝑ aliquo crimine/ rn̄deat pro eo ſicut ꝓ legittimo. Item/ſi aliquis ha-bens puerū concubinariū/et ipſum in placito non legittimauerit/nec pater nec ꝯgnati patris aliquid recipiāt de emēda/ſi fuerit occiſus/ſed cognati ex parte matris totū. Sed ſi naturali morte moriē mater hereditabit vel cognati matris ſi ipſa non vixerit ſed pater nichil.

Fadher ene mo ſig barn gøre c.xxiij.

Hwem ſom fadher gør ſig til barn thn̄ mo en-ghen man werki/Oc enghen man mo gifre thn̄ mā barn/ther ſig gøør ey ſelff barn/vthn̄ rette arwinge. Thwilkhen mā ſig gør meth alle log ſle-gefredh barn a thingi/ſware for thz ſom for atel-kone barn/hwor ther a bedes. En haffuer man

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Rese infra lib. 2. Cap. 20. Den ſlegfredt datter vord belegen.

Negefredh barn oc liws thz ey a tingi/worder thz drabet/tha tagher modherns frendher alle both/ oc fadherns frendher icke/oc ey fad. En wordher thz ſtrodøøth/tha erffuer modher alt/oc ey fadhē/ eller modherns frendher/om modher er døød.

¶Quando hereditas vel debitū exigi debeat Capitulū xxiij.

Quicunqz hereditatē vel debitū poſt mortem alicuius voluerit exigere/ veniat vel nuncius eius in die triceſima/ſi ſit infra ꝓuinciā q̄ vocatur bygdh/vel in placito qd̄ ꝓximo ſequatur/ Sed ſi ſit extra ꝓuinciā infra ſex ſeptimanas/ Sed ſi extra terrā eſt/remaneat debitū incōcuſſum ꝑ diem et annū.ſed ſi eſt i regis expeditiōe vel ſāweth/p⁹ q̄z redierit exigat debitū vel hereditatem infra trinū.Sed ſi in nullo iuſte ſit impeditus/et ſciuit hereditatē vel debitū ita eſſe/ꝛ non exegit in recto termino/qui hereditatē recipit/defendet ſe legibus q̄ recte recipit.Item/ſi veri heredes non ſunt/infra ſeptimā generationē/vel ſi nō venerit infra annū ꝛ diē/tollat rex herēditatē.Itē ſi i die treceſima nō ꝟueniūt v̄ri herēdes/eſtimari dꝫ herēditas q̄zti ſit p̄cij/ ꝛ ſeruet̄ ꝑ diē ꝛ annū/ꝛ ſi nō cōpet ver⁹ heres/rex tollat.dies et annus ſunt ſex ſeptimani et annus

¶Hwen arff ſcal kreffues eller gialo c.xxiij.

Hwo ſom wil arff kraffue eller giald effthē an nens døød/kōmer han eller hans budh at tretiughe dagh/om the ære indhn̄ bygd/ellē thz thigh ther neſt effther er/En er han vthn̄ bygdh/ſtande ſex vgher/En er han vthn̄ landz/ſtāde dag oc

iamlingh| En er hã i komghñs fare both/ efther han hiem kõmer kalle a arff eller gialde/ indhen tredie fem. En er hã i eghñ laghe forfal/ ther fleſte mẽ wide/ at laghe forfald ar/ oc wiſte/ at thñ arff wor til/ oc talz ey a ſom ſauth er i rette time/ ware han wedh logh ther arff togh/ at han togh rette lige. En ere ey rette arwinghe indhñ ſiwẽde mãne/ oc kome ey indhñ aar oc dag/ tha tage komgñ arff. En om enghñ rette arwighe hittes a tretiuge dagh/ tha ſcal arff wyrthes oc ſettes at gømme/ iamlingh oc dag/ kommer ta enghñ tage komgh arff/ oc gømel e til rette arwinghe kõme. en kõmer enghñ rette arwighe effther/ tha haffue komghñ. Aar oc dag thz er iameligh oc ſex vgher.

¶ Quẽcunqȝ ꝛc. Nota ꝙ puer potius debet ſe adiudicare ad xpianitatẽ et hereditatẽ ꝙ̃ in contrariũ vtſ̃ e. c. §. i. Item puer potius debet adiudicare ſe ad hereditatẽ et cõmuuitatem ꝙ̃ nõ vtſ̃ eodem c. xv. §. vltimo Item poteſt elici ex textu in primo §. huius c. ꝙ etiam puer poti⁹ poteſt ſe adiudicare ad legittimationẽ ꝙ̃ in contrarium. ſi dubiũ ſit vtrum legittimus ſit Ratio eſt quia potior eſt vox adiudicantis ꝙ̃ abiudicantis vtſ̃ e. c. xv. §. vltimo in fine Nota ꝗ filij ſunt legittimi et ꝑ tuas ꝑ textũ/ ꝛ hoc dicit̃/ ꝙ pl⁹ valet q̃ȝ/ in veritate agitur ꝙ̃ qđ ſimiliare cõcipit̃/ et dicit hoſti ibi ꝙ ĩ re fauora. videlicȝ pro legittimatione prefertur veritas opinioni ſcđ ſi opinio facit pro legittimatinoe tũc prefertur veritati extra qui ſi ſunt le. c. ex tenore et debiga c. nuper đ hac materia quere ſ̃. e. c. iij. Si mulier in glo. quaſi in pincipio Quicunqȝ| pater heredes quia vertitur in eorum preiudicium de ſecunde parte concor inſti. ad ſenatus conſultum circulianum §. ſi. Nota puer concubinarius qui filius naturalis dicitur non in placito legittimatus non habet cognatus vt infra li. ij. c. xx. in glo.
¶ Quicunqȝ ꝛc̃ Nota hic qualiter perditur ius non venientȝ

debito tempore/ad exigendum debitum vel hereditatem ut
hic in §. Sed ſi in nullo et ſimile infra li.ij.c.x. Si rex §. vltimo
et extra deſcriptis c. ſi aūt et c. plerumqꝫ quia ſi impedimen
tū legittimū nō habuerit et in debito tpe ad exigendū debi-
tum vel hereditatem non venerit perdatius ſuum vt hic et
ſimiliter ſi non probauerit cum legittimis probationibus vt
infra c.li.c.xiij. ſi aliquis §. hen. vltimo et infra c.c. quia et ſi-
mile infra li. ij.c. xxiiij. qui voluerit §. et ſi teſtimonium.
¶ Nota preſcriptionem xxx dierum al' de iure communi req-
ritur longius tempꝰ/ſcilicet xxx. annorum/in iſtis perſonalibꝰ
de quo inſti de perpetuis et tempalibus actionibus et §. de
preſcriptionibus xxx. annorum l cum notiſſimi extra prouin
ciam ſit diſtinguit hoc i. §. de dilationibus ſeptimam genera
tionem ſimile de iure cōmuni in feudo/quia ſucceſſio feudi nō
admittitur vltra ſeptimū gradum vt ꝺ ſucceſſ feudi §. hoc iō.
coll'. x. de iure tñ communi et bonis hereditarijs ſucceditur
ad x gradum/et poſt hoc vir et vxor poſt hoc fiſcus inſti. de
ſucceſſ cognatorum §. fi. et per caſper de calð. circa arborem
cōſāguinitatis de ſucceſſ §. in iij. caſu vꝫ ſed nūqꝫ eodē mō.

¶ Si aliquis receperit adulterā ſcienter c. xxiiij.

Si aliquis reciperit adulterā ſciēter/et genue-
rit ex ea/ſiue ſit manifeſtū eccl'e ſiue non/filij
ſic geniti remanēt legittimi/ꝛ ſi poſtea ꝑ iudicium
eccl'ie ſeperantur/ambo tm̄dem recipiāt de boſcap/
quia ambo ſcierunt nequitiā ſuā. Itē/ſi ipſa ſciuit
talē nequitiā ꝛ nō ipſe/ꝛ poſtea cōpertū fuerit ab
eccl'ia/ꝛ ſepant̄/ſi pueros hn̄t/portiones eoꝝ ꝯpu-
tet̄/ꝛ deponēt̄ apud prēm/ꝛ poſtea moriunt̄/pater
ſolus hereditabit eos/ꝛ nō mr̄ ſic ē etiā de patre/
ſi ſciuit adulteriū eſſe/reuertit̄ herditas pueroꝝ ad
mrēm/ꝛ ad alios vterinos qui dicunt̄ ſyſkē/ſi mori
unt̄. Itē ſi nō hn̄t pueros/tūc q̄cūqꝫ eoꝝ adulteriū
ſciuit/ſi minus intulit q̄ꝫ alius habuit/et continge

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

rit eos ꝑ̄m iudiciū eccſe ſeparari/nichil ampli⁹ recipi
at/q̄ꝫ quod intulit. Itē ſi ille qui adulteriū ſciuit p⁹ plus
habuit/recipiat tn̄ ille qui neſciuit dimidietatem.

Om man tagher horkone withn̄de c.xxiiij.

Agher man horkone vithn̄de/oc wies meth/
oc fāgher børn meth/hwat hellē thꝫ wordhē
apenbart for then hellige kirke eller ey/tha ere the
re børne atelkone børn/oc ſkilies the at for criſthn̄
doms log/tha tage the bode lige møghn̄ i boſcop/
forti the wiſte bode there ontſcap. En wiſte hwn
oc ey han/at thꝫ wor hoor/oc wordher thet tha
apenbart oc ſkilies at/oc haffuer the børn ſam-
mel/tha gøres børnes hawꝫ lodh/oc ware meth
there fadher/oc om the døø/tha erffuer there fad
thm̄ ene/oc ey there modher. So er thet oc/om fa
dher wiſte hoor oc ey modhē/tha fare børn til the
re modher/oc hwn arffuer thm̄ all ene mꝫ ſyſken/
om the døø/oc ey fadher. En haffue the ey børn
ſammel/tha hwilken there hoor wiſte/om then
førde mynne til/en hin annen ~~en hindh~~ haffde før
re/oc ſkilies the ath ſom ſauth er/taghe icke mere
en hā førde til. En haffde hin mere thē hoor wiſte/
taghe hin togther hoor ey wiſte/alt halfft

Si aliq̄s ꝛc̄ Itē diſtingēdū ē/an ambo ſciūt impedimentū/et NB
ſic pueri ſūt illegittimi vt in c cū inhibitio de clādeſtina deſ-
pōſatiōe aut vn⁹ tm̄ ſciuit et ſunt tūc legittimi vt ibi i glo ni
ū ābo ꝛ fa c in pn̄tia deſpon. ꝛ c ex tenore qui fi. ſunt legittimi
ſed ſeparato matrimonio in facie eccleſie contracto filij geni
ti vel concepti ante ſententiam legittimi ſunt vt in c. ij. ſcilicꝫ
cum inter qui filij ſunt legittimi.

De filijs adulterinis Capitulū xxv.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

FIlíj adulterini nichil recipiant poſt mortẽ pa
tris/etiam ſi legittimauerit eos in placito/et
ſcotauerit quãtum/niſi añ mortem ſuã aſſignaue
rit eis aliquid. Item ſi aliquis deſponſauerit muli
erẽ ꝑ verba de p̄ſenti/et ↄtraxit de facto/filíj quos
prius ex ea genuit erunt legittimi. Itẽ ſeruus na=
turaliter/ꝫ fletføringh ꝫ clauſtral' nõ p̄nt herditare

¶ Om hoor børn Capitulum xxv.

HOor børn taghe effther fadher icke/tho at
hã lims oc skødher alt thz han mo meſt/for
vthñ at om han ſolde thm̄ noghz i hendher/før en
han døde. En haffuer man ſlegefredh børn/oc tig
gher han thẽ modher ſithñ/the børn ere alle atell
kone børn/tho at the ere føre fødde. Trel oc flet=
førth man oc cloſther man/mwe icke erffue.

¶ Filíj adulterini Pro primo §. Nota gloſam magnam in .c.
cũ haberet de eo qui dux in ma. Item pro ſecudo §. ẽ c. tãta
qui filíj ſunt legittimi Item contra tertiũ §. de feudo fa. inſti.
de heredibus inſtituendis §. xíj. de clauſtralibus fa. contra c.
in preſentia de proba exceptis minoribus vt notatur in c. le/
gari inſti. de legatis ſꝫ rñdetur ꝙ contraria loquuntur de iu
re communi. ſed illi iuri communi derogatur in datia per
conſenſum epiſcoporum et prelatorũ atqꝫ nobilium nec va=
lent preuilegia in oppoſitum impetrata niſi poſt iſtas leges
fuerint impetrata et ſic mentio de iſtis legibus danicis ꝙ
eis non obſtantibus/Filíj adulterini Nota propter delictum
patris punitur filius hoc verũ temporaliter ſed non perpe/
tuo Adde de híjs qui fi. a. maio. parte .c. queſiuit per hoſti.
xxiiíj .q. iiíj. in ſumma per io. et ar. i. q. iiíj. Notandum de
vſu c. xviíj. terre per tot.

¶ Si quis moritur multis in c. xxvi.

SI quis moritur multis inuolutus debitis/ et
exponit omnia bona in teſtamento ſuo/ vt ex
inde ſoluantur debita ſua/ ſi heredes ſui in die tri-
ceſima/ poſt obitum ſuuz/ recognauerit/ ſe eſſe he-
redes/ ſoluant totum qd exigitur. Sed ſi non re-
cognoſcūt ſe heredes/ tūc ſoluāt illi/ quibus bona
ſunt commiſſa/ q̃z diu dicta bona ſufficiantur.

Om man døør meth c.xxvi.

OM noghet man døør/ ther møghet er gialdh
ſkyldugh/ oc ſetther ſin eghen al til wiſſe for
ſin giald/ anthn̄ cloſther men eller andre men.
kennes hans rette arffuinge weth hās arff/ a ret
te tretiughe dag/ gialde al giald ther kreffues/ ellr̄
giffue logh aff hins hēde ther døød er. En kēnes
the ey weth arff/ tha gialde thē gialdhn̄/ thī gootz
haffue til wiſſe taghet/ ſo frammeligh ſom hans
gooz recker.

Si quis moritur ꝛc̄ Sciendum ꝙ de iure communi here-
des habent tempus deliberādi ſcilicet annum/ de iure ſed ab
homine non minus q̃z ix. menſes/ et ſi fecerint inuentarium/
tenentur iuxta quantitatem bonorum non vltra/ ſed iſtud
inuentarium faciant infra tres mēſes/ ſi bona ſunt preſentia/
ſi abſentia infra annum/ vt in l. facimus §. ſecundū aūt dubi
us §. de iure deliberandi inſti. de hered qualitate et drña §.
extraneis et §. ſciend ꝙ ibi notatis Item ſi nō recognoſcunt
ſe heredes xviij. iij. vel the. ey kennes wedh arff/ tunc debita
ſoluere non tenentur/ vt infra li. iij. c. xxiij. in glo. in fine Quā
diu dicta bona ſufficiantur Nota ꝙ quando debita totaz he-
reditatem exhauriunt heres eſſe immunis a lucro ſic ꝛ a gra
uamine piſanus in v. hereditas §. vi. in fine allegans. C. de
iure liberandi l. facimus §. et li. perfectam Item tutores
paruulorum pauperum non tenentur pro eis ſoluere vl-
tra quam extendit ſe hereditas hec ray. et hen. de merſebur-
geñ ti. de rap. et incend et vtrum tenentur pauperes ſoluere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

querite infra li.ij.c.xxxiij.in margine Item lz obligatio teſta
torū tranſcat ad heredes nō tū ꝑcliū ꝑiurij et li. quiq̄ non
poſſunt excedere ſingularē perſonam hec piſanus in ꝟ. here-
ditas §.vi in ſi concor.vl et hoſti.

¶ Quā diu poteſt aliquis ſecum habere concubinam Capitulū xxvij.

Quicunqz habuerit ſecum concubinā in curia/et vadit cū ea manifeſte ad dormitum/ꝛ hꝫ ipſa ſeras et claues/et comedit cū eo et bibit manifeſte/in tribus annis hijs elapſis/ipſa debet eſſe legittima vxor eius.

¶ Hwar lenghe man mo haffue ſlegefredh meth ſigh Capitulū xxvij.

Hwo ſom haffuer ſlegefredh mꝫ ſigh/oc gangher apēbarlige mꝫ atſlowe/oc hwn haffuer laas oc lucke/oc ſøgher ade oc dricke mꝫ hannuꝫ/apēbarlige itre vinther/hwn ſcal ware atelkone oc rette huſfrume.

¶ Quicūqꝫ habuerit ꝟc facit l in concubinatu ff de cōcubinis quia l preſumit ꝙ ſit vxor dūmō ſit in genua et non viuit in honeſte vt in l in libris ff.de ritu nuptiaꝝ ſed non ponit certū tēpus pro illa ꝑſumptiōe ſicut hic ſm canones ceſſat illa pre/ſūptio niſi matrimoniū fuerit publice contractum vt xxx.q.v.c.ij.in.fi.vide ibi glo. et dr clamdeſt deſpon c.cū inhibicio.

¶ Quis poteſt eſſe tutor c.xxviij.

Tuttores puuloꝝ poſt mortem patris/ꝑnt eſſe fratre adult⁹/qui deuētus ē ad legittimā eta tē/ſi hic nō eſt/tūc pōt eſſe auus/ſi hic nō ē/tūc erit frāt pris/et ſi hic nō eſt/tūc erit auūculus/ꝛ ſi null⁹ eoꝝ ē/tūc debet eſſe qui ꝓpinquior ē in cognatiōe. Item nota ꝙ cognati ex parte pris/ſꝫ ſunt ꝑferē di in tuitione cognatis matris/et ſint beniuoli.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Item ſi maliuoli voluͦt eſſe/et male tueri/tunc re-
gis eſt/iſtis deputare tutores quos voluerit/quia
ipſe tenetur omnes tueri/qui non hn̄t fauorabiles
tutores/quia nō dz vocari tutor/qui eſt diſſipator.

¶ Hwo warie mo ware c.xxviij.

SMa børne warie efther fadhers døød/et
brodher fulworen/oc til lawe aldher er kom
men. En er ey brodher fulworen/tha er oldefadē/
er ey han/tha er fadher brodher/er ey han/ tha er
modher brodher. Er enghn̄ there til/ta ſculle neſt/
ther mwe wari ware/fadherns frendher er ner-
mer wari at ware/en mødherns frendher/om te
ere omſkyldugh/oc wille wel wari. En wilde the
ilde wari/tha ſcal komg ſette thn̄ til at warie/ther
han wil/forti komghen er warie at alle thm̄/ther
ey haffue ſelffue rette warie. Hin mo aldri waris
ware ther harier ar.

¶ Tutores ₰c̄ Nota cognati ex parte patris i tutela pferan/
tur/niſi fuerint diſſipatores vt hic ₰s̄.e.c.vij.mortua § i.et vl-
timo Nota hic in textu.q̄ nullus poteſt eſſe puerorum tutor/
niſi habuerit legittimā etatem vt hic Item nota hic in fine
textus huius capituli/qui male voluerit tueri debet a tutela
deponi/q̄r nō debet vocare tutor qui eſt diſſipator ₰ s̄.e.c.vij.§
primo Tutores ₰c̄ de fratro facit inſti de fiduciaria tutela in
principio ſecūdi ꝓ alio ibidē de legittima cognatorum tutela
Itē q̄ cognati p̄ferunt̄ inſti de capitis diminutione § ſi mali/
uoli inſti deſpectis tutoribus § nouiſſime Regis ſupple vel
eius aduocati ſeu officialis inſti de actiliano tutore circa me/
dium Sicut pater poteſt dare tutorē in teſtamento q̄r eſt tu-
tela hereditaria ſeu legitcima vt hic tutela datiua vt patet
de rege tutela teſtamentaria vt patet de prē vt notatur inſti
e ti.Nota q̄ mulier pōt eſſe tutrix ptʒ extra de appelc.ex par
te ii. Nota hic qui debet eſſe puerorū tutor debet eſſe ſapiēs
& eloquens vt hic in textu dicit q̄ tutor debet defēdere pueros

ꝯ eorũ bona per legẽ prie qḋ alias nõ fieri põt niſi tutor eſſet ſapiẽs et eloquens Item qui debet eſſe puerorũ tutor debet eſſe in eorũ cognatione ꝓximus vt li i.c.xxviij. Item cognati patris ſũt p̄ferendi vt eodẽ c.ij.§ Itẽ debet tutor eſſe in bonis habũdans et diues vt li i.c.xxx.§.i. Itẽ debet tutor puerorũ ꝓ bonis ne fraudent̄ ponere ſufficientẽ cautionẽ ſcȝ ſi non habuerit bona immobilia tũc nichilominus maneat tutor dũmodo ꝓ bonis puerorũ fecerit cautionẽ hec textḋ §.iij. Itẽ que ſit ſufficiens cautio li.iij.c.xxi.ꝯ li.ij.c.ix.

¶ Nota ꝙ mulier poteſt reſidere cũ pueris ⁊ eoꝝ bonis cõmunibꝰ nõ maritata c.xxix.

Quam diu mulier voluerit reſidere cuȝ pueris ſuis/nõ maritata poſt obitum viri ſui/nec debẽt pueri nec poſſunt ab ea ſeperari/ſed terra eoꝝ tutorem habere debet ⁊ cõſeruatorẽ/qui eaȝ poſſit defendere ꝑ legẽ patrie/ſi fuerit neceſſe/ſed tñ mr̃ exinde recipiat oẽm fructũ/et diſponat pro velle ſuo. Sed ſi mater eorũ maritata fuerit/tunc pueri recedant ad tutores/niſi ſint adeo parui/ꝙ nõ poſſunt carere auxilio matris/hoc eſt/ſi nõ ſunt ſepteȝ ãnoꝝ/tñ poſtq̃ȝ maritata ẽ/tutores ↄſeruãt bona pueroꝝ/q̇ cũ mrẽ remanẽt/⁊ ſoluẽt ei expẽſã ꝓ pueris/q̇ vocat̄ coſtegiald. Itẽ ſi mater ꝓpter aliq̃ȝ neceſſitatẽ ſederit cũ pueris ſuis/⁊ vẽdiderit terrã ſuã/⁊ p̄ciũ terre ad vſum oĩm eoꝝ ꝑuenerit/⁊ ipſa poſtea nupſerit/⁊ pueri ab ea ſepant̄/tũc ip̄a tenet̄ recipere de bonis eoꝝ idiuiſis/q̃ntũ fuit preciuȝ terre ſue. Sed hoc nota/ꝙ de terra eorum nichil habet/niſi aliqua terra ſit empta/de qua poteſt recipere recõpenſationẽ plenã/pro terra quã vendidit

¶ At kone mo ſine bøm oc gootz gøme c.xxix.

BOne methñ hwn wil ſide mz henne fadher=
løs børn romãnet oc rogifft/tha mwe men
børn ey fra hẽne taghe/en there iord ſculle tog la
ghe warie halfue/at gøme oc ware oc til ſyns mẽ/
oc warie thm̃ mz laghñ/om noghẽ kaller a Mo=
dher ttagher tha alle nytte there affgar/oc ſkiffte
efther hẽne wille. En mannes modher/tha ſculle
børn til laghe warie/for vthñ/om the are ſo ſmaa/
at the mwe ey modhẽs hielp myſte/thet er til vñ=
vinther/tha efftherr hwn mãnes/tha gøme laghe
warie thz børne gootz/ther mz henne er/oc giffue
hẽne foſtherløn oc coſtegiald. En ſel modher hn
eghñ iordh for trang/thñ ſtwnd hwn ſither met
henne børn/oc ganger iorde wert thm̃ alle til terf=
fue/mãnes hwn ſithñ/eller the fare fra henne/tha
ma hwn tage af boka wſkifft/ſo møghz ſom hẽne
iordh werth wor. En aff there iord for hwn icke
vthñ aff købe iord er til/tha tagher hwn there fyl=
lingh/for henne iordh.

Quam diu mulier fa § qñ mulier tutoris officio fungitur
Item quia per ſe põt eſſe tutrix/ſed ceſſat tutela qñ volat ad
ſecũdas nuptias/fructñ/qd habeat vſufructũ ſicut pater iſti.
per quas pſonas § xij. qd dr de terra eorum voluntaria/de ter
ra aũt ſua/equum eſt/qd preciũ cũputetur/vt de ducta parte/
matris reſiduũ ſcilicet partes puerorũ ſoluãtur/vt ſicut ipſa
ſenſit emolimeutum pro parte/ita et ouis ar in regulis iur3
qui ſenſit de regulis iuris in vi.

De vitrico et preuingnis et vtrum
vitricus poteſt eſſe tutor eorum c.xxx.

VItricus non poteſt eſſe tutor puingnorũ ſuo
rum/niſi propinquiores cognati conſentiant.
tamen cũ eorũ tutor eſt/vel debet eos ad plenam

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

cōmunitatē hoc eſt fellig recipere /ſccuꝫ cū bonis
ſuis/vel ad eſtimationē bonorū/que dr wyrthpen-
ninge/tn̄ nō poteſt alienare terrā eorꝝ/nec domos.
Item nota/ꝙ quicūqꝫ tutor debet eſſe aliorū/tm̄
debet habere in bonis/ꝙ ſi bona illorū/quoruꝫ eſt
tutor/ꝓpter eius negligentiam diſſipantur/poſſit
omnia dampna refundere/ ⁊ ſi plus diſſipauit q̄ꝫ
poſſit de ꝓprio refundere/iā nō poteſt eſſe tutor.
Item qui verus tutor eſt/debet cōputare expenſā
quā ſuſtinꝫ pro pueris/⁊ ſi aliquid ſupeſt de bonorꝫ
ꝓuentibꝫ/reſeruetur ad vſus eorum. Sed ſi fuerit
publicatū in placito/quantū de bonis eorū ꝓueni
re poſſit annuatim/tunc pōt qn̄ venerint ad ānos
diſcretionis/totū exigere/qđ inde poterat ꝓuenire/
ad vltimā quadrantē/cū cōputabit/tūc tercia pars
que poterat ꝓuenire de ꝓuentib⁹/et aſſignabitur
tutori ꝓ labore ſuo ⁊ expenſa. Nullus tutor eſt et
poſtq̄ꝫ mater eorū mortua eſt nec pater nec auus.

¶Om ſtipfadher oc ſtipbørn en om
ſtipfadher mo ware warie ⁊c̄ c.xxx.

STipfadher mo ey ware ſtipbørns warie/
Sothn̄ at neſt frendher wille/en tog ſcal hā an
thn̄ tage thm̄ i fellig mꝫ ſigh ellr̄ til wyrthings pē
ninge/medhn̄ han er there warie/tho mo han ey
aff henda there iordh/oc ey there hws. Hwilkhen
ſom annēs warie ſcal ware/han ſcal ſo møghet
haffue weth at hette/ſom hā tagher vndher ſin
warie/met fuleghen/to ſo at øder han ther warie
er ~~ſijth eghet~~ gooꝫ/ſo at haffuer ~~to leke~~ aff ſijth
eghꝫ gootꝫ ſo møghꝫ at giald effther/aff ſom hā

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

haffuer/ vndher ſine warie. En ødær han mer/ en han haffuer ſelff/ tha mo hã ey wari ware. Hwo ſom warie er/ han ſcal acte thñ coſt/ hã haffuer for the børn/ oc huat ſom ower er/ thz ſcal gãge børn til frãmeterff. En wordher ey neffnd a thingi mz frendhers raadh/ hwre møghz there gootz mo ſkilde hwert aar/ thm̃ til fram terff/ tha haffue the loff/ thẽ the kõme til olders/ at kreffue alth thz/ thẽ aff theẽ eghñ matthe gange i uterff. To actes ~~tha~~ warie tritingh aff thz ther gozet matthe/ ſkildhe/ for hans arbeide oc hans coſt. Enghñ warie mo aff hende the børne iordh/ ther the are ware ath/ hwerkhñ fadher eller oldefadher/ ma aff hendhe børne iordh/ ſithen there modher er døød.

Vitricus non poteſt eſſe tutor ꝛc̃ Nota nec ſponſus poteſt eſſe tutor ſpõſe/ vel bonoꝝ ſponſe/ ante matrimoniũ per copulatu carnis cõſummatũ ratio eſt Nota.

So ſcriff landz domer oc andre gode mẽ aff lãdz thinghz/ oc ſaude ſo for rette/ at man mo reſſe ſin fellebũdhñ ſyſther mz kep oc vand/ thñ ſtundh the ere i ſelligh ſãmel/ ſo lenge til henne bryllop word giord/ oc indførdh til hẽnes huſbondhe/ oc hwere enghñ mã plictugh ther fore/ forti/ at han er hẽne retthe warie/ ſo lenghe ~~bryn effther~~ hẽne bryllop bliffuer vndher hennes huſbondhes wern

Hec ſcripta ſũt Anno dm̃ M.c.lv. a placito tocius terre ꝛ cõcordat text⁹ ꝛ glo. ĩfra l.ij.c.lxxxiij q̃cũq3 ſij. ꝛ l.iij.c.xxxij. ꝑcuſſionẽ gloſa. Vitricus cõſentiat q2 ſuſpect⁹ ẽ ar. iſti. de auc. tutoris et curator3 ꝑ totũ et de ſuſpectis tutoribus per totũ Item nota ſa inſti. de excuſatõe tutor3 § ſed ꝛ paupratẽ et qñ dr̃ de tercia ꝑte danda tutori cõcor de q̃rta legis falcidie et de q̃rta tribelliata vt iſti. ad legẽ falcidiã et de fidei cõmiſſarijs here

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

dib? i de iur̄ tñ cõmuni nõ habet vt notatut inſti qui tutores dari tũt in teſtamẽto § Si q̃s Nullus fallit in caſu neceſſitatis vt inſti. q̃b? alienare licet vel nõ § admonẽdi et infra e.c. xxxvi. puer § i. Nota text? hui? capituli nõ loquit᷑ de tutore puerorꝫ q̇ nõ eſt ſufficiens in bonis et iſti defect? cor.p thord i cor § xlvi Nota ſi tutores de iniuria vel fraude ſunt ſuſpecti tunc puerorum bona debent ad cõmunitatem vel eſtimatõnē vt inſti de ſuſpectis tutoribus per totũ.

Qui nõ pñt eſſe tutores puerorꝫ c. xxxi.

Clauſtrales / ſacerdotes / dyaconi / ſubdyaconi non poſſunt eſſe tutores in placito laycorum. Item villici ſerui / et qui alteri? iugo ſunt deditiq̃ vocant᷑ fletføringhe / nullius poſſũt eſſe tutores / qꝛ ſeipſos non poſſunt tueri.

Hwo ey mo warie ware c. xxxi.

Kloſther men / oc lerde men ther er preſther / oc meſſedeghne oc ſubdeghne / mwe ey warie ware a legmēs tingh. Brydi oc trel / oc then there fletføring er the mwe enghñ mãꝫ warie ware / for thi at the ere ey there eghen warie.

Clauſtrales ꝛc̄ De hoc inſti. qui tutores dari pũt inteſtimonio exceptis monachis alij clerici de iure communi pñt eſſe tutores / ſed non debet compelli Sed ratio iſtius capituli quia non debent apparere veredici in cauſis foꝛenſiũ vt in c. i. de poſtula per glo. de hoc xxi. q. iij. c. moleſtus Item fletføring ſicut eſt arrogatus vel qui facit ſe emi pro pecunijs ꝛ per hoc efficitur ſeruus de arrogato inſti. de adoptionibus §. cum aũt impubes ſed de illo empto inſti. de iure perſonarũ §. ſerut

Nota ꝙ clerici poſſunt eſſe tutores orphanorum ꝛ viduarꝫ / et etiam defenſores eccleſiarũ de licentia epõrũ lxxxvi. diſti. peruenit Item pñt agere in iuditio ſeculari p ſe et miſerabilib? perſonis c. añ dicti peruenit et etiã ſi ſuã vel ſuorꝫ pſequũtur iniuriã e. q. vi. omib? et cõcor. ſo. l. xxxvi. diſt c. fi. hec piſan? in d tutela § ij. et in v. cleric? ij. § i. Enghũ warie Nota i alienatõs

rei pupillaris requiritur cauſe cognitio ꝛ decreti inter poſitio ꝛ iuſte cauſe ſubſiſtētia alias nō dominiū nō transfert᷑ cōcor innocen̄ ꝛ hoſti. Itē iſta cauſa alienationis ceſſante cōpetit minori rei venditio cōtra poſſidentē et actio pſonalis ꝯtra tutorē ꝛ procuratorē concor io. in nouella et hoſti. hec cardinalis de reb⁹ et nō alie c. dudū in v° alienatiōe de hmōi alienaciōe ſcꝫ eccl'e q̄ eccleſia fungit᷑ iure minoꝝ quare infra hoc l. c. xliiij. in margine Clauſtrales et ſacerdotes ꝛc̄ Nota iſtud capitulꝫ intelligendū eſt de ſacerdotib⁹ qui inſtituunt᷑ tutores in teſta/mēto. i. de teſtamētaria tutela ſiue datiua de ſepul. c. ex parte ij. in glo et cui cōmunicat᷑ ſecus vero in legittima tutela, vt lxxxvi. diſt. c. puenit et in ſumma piſani in v. tutela §. ij. et c̄.

¶ De illis qui dicunt᷑ fletføringe c. xxxij.

QVicunqꝫ ſemel ſubdiderit ſe iugo alterius q̄d dr fletfører / nunq̄ꝫ poteſt āmodo reclamare / ſed in placito debet ſe homo fletføre. Itez quicunqꝫ receperit aliquē ſeruū / vel aliquē fletføringh / debet reſpondere ꝑ delictis ſuis. Itē Nota quicunqꝫ voluerit ſe fletføre / debet ſe cuꝫ ſuis denariis ſiue bonis / exibere illis / qui ipſum debēt hereditare / et hoc in placito / ſi āt hoc nō fecerit / ipſi pn̄t rōnabiliter reuocare eū ad libertatem ꝓpriam / vel ad tuicionē eorū excepta omni lege. Itē nota ꝙ qui vxoratus eſt nō poteſt ſe fletføre / niſi vxor ſimiliter fecerit ſecum / vel ſi ſint adeo decrepiti ꝙ ſeperantur ab inuicem / iudicio epi.

¶ Om fletføringh c. xxxij.

HWo ſom ſigh wil fletføre / han mo ſithn̄ aldri wether ſeie thꝫ / En a tingi ſcal-mā fletføre ſig. Hwo ſom trel haffuer eller fletføring tagher ſware there gerningher. Slaer fletføringh ſin eghen huſbunde / tha giald huſbonde ther ſaar words / blot wide. En hwo ſom ſigh wil fletføre han ſcal

førſt lauge biwde ſig oc ſine pennige thm̄ ther hā
nū ſculle arkfue/en forglømer hā thz/tha mwe the
delē hānum til hans eghen frelſe/eller til thm̄ ſlekt
Kaller annē man a fletføring/oc er thz ep giort a
thingi/tha er han frelś for vthn̄ al logh. Thn̄ ther
quent er/han mo ſig ep. fletføre/for vthen at hwn
fletfører ſig mz hannum/eller the ere ſo gamle/at
biſcop lower thm̄/ſeer at ware

Quicūq3 ſemel Vide iura s̄.proximo c.allegata ſemel qđ ſe
mel placuit amplius diſplicare nō poteſt vt in regulis iuris
qđ ſemel Item quicunq3 iſti de noxalibus actionibus § i. Itē
nota quā ꝓpinquiores debent eſſe potiores ad emendandū
ꝙ alij/ſicut in alijs rebus vt infra e.li. c.xxxiij.in nota funda
tur ex c ꝓpoſuit de cōiugio ſeruorū Nota non receditur a iur̄
communi niſi ex cā.Card in primo glo in c.in fidei de hereticis
li.vi.concor io.de elec licet canon in v̄ carere per ar.Qui ipm
dn̄c hereditar̄ Nota ſi aliquis redditur nimis decrepitus vel
ex toto inceuſatus tunc habeant heredes ipſum cum omnib9
bonis ſuis thord.§xv. Nota ꝙ ius textus iſte ſcilicet quicūq3
ſemel loquitur de fletforinge cū non plene loquitur de decrepi
tis et iō. corrigitur per thord.hic in glo. et in cor thord xv.
Nota furioſi excuſantur a culpa in dementia commiſſa xv.q
i.aliquos xxij.q.vij.quēadmodū Item ſecundū iohēm et pau.
de homicidio/ſuper v̄bo furioſus ab omni actu/in quo requiri-
tur animus/excluditur et excuſatur/ratio eſt/quia iudicium
animi/inſtante tempore dementie non hēbat/et iō. excuſa-
tur de tor viuatis c. ex parte ber.circa finem in v̄.iuditium
am̄ Itē nota ſecundū io. an de homicidio c. ſi furioſus in
cle.ꝙ furioſus pro delicto accuſari non poteſt Nota vlterius
Si pater fuerit incenſatus vel furioſus de hoc require s̄ li.
i.c.vij.§.i.

Quō vir accipiat vxorē ꝛ a quo patre c.xxxij.

QVi vxorari voluerit/recipere debet deſpōſatio
nem a parte mulieris ſi vixerit/vel a filio ſi

patre

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſit adult⁹/vl̓ a fratre/ et ſi nullus eorū ſit/ qui ꝓri-
mus eſt in cognatione/qui deſponſet eā/requiſito
prius eius cōſenſu. Sed ſi mulier nō habuerit cog
natos/p̄ōt mādare cui voluerit/vt eam deſponſet
Item nota/ſi mulier habet cognatos adeo ꝓpin
quos/ꝙ p̄nt et debent eius tutores eſſe/ ſicut ſunt
pater/frater/filius/auus/patruelus et auūculus/ et
noluerit eorū parere cōſilio/et deſponſet ſeipſam
abſq; eorū cōſilio/ipſi bona eius cōſeruant ad vſus
eoꝝ/q̄ꝫ diu ipſa vixerit/ niſi aliter cōcordati fuerīt
Sed ſi ꝑ vim fuit oppreſſa/ꝓpter hoc non amit-
tet bona ſua.

Hwre man ſcal quenes Caplm xxxiij.

Hwo ſom wil kone taghe bede aff fadher/el-
ler ſøn/om han er fulworen/ eller brodher en
er thÿſſe enghē til/tha tygghe han aff then/ther
neſt er imwe/oc tho mꝫ hēne ia oc williē En haff
uer hwn ey ſo nær frendher/at the ere hēne rette
wærie/ſo ſom er fadher eller brodher/eller ſøn ellē
oldefadher/fadherbroder modherbroder/oc giffē
ſig ſelff vthē therē raad/tha holde the hēne gootz/
e methen hwn lewer/vthē the wordhe ādrelon-
de til ſynne. En gangher kone wold ower/haffue
icke forti tabet ſÿth gootz.

Qui vxorari ꝯc̄ Sciendū ꝙ cōſiliū hic ſtatuit/alias de iure
cōmuni nō eſſet neceſſariū/dūmodo alias bene nubit vt §. de
nuptijs l ſi vt ꝓponis et l. in cōuentione et xxx. q. v. c. i. ꝯ ſi ma
le vixerit/nō tenētur eam dotare de quo ī auct. vt de appella
cognoſcatur §. cās ꝯ § fi. et in glo in c. quīute vall̓ de iureiurā
et iſti cognati ſunt quaſi ꝓloquutores mulieris/ꝓpter vere/
cundiā eius/ad inſtar tutoris vtſ̄ e. l. c. xxviij. vide etiaꝫ ſ̄ viij.
c. q̄liter qūqꝫ efficitur penalis/ſi nupſerit ſine conſilio eorū.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Quis terram pōt vendere c.xxxiij.

QUilibet poteſt terrā ꝓpriam vendere/ſi eam vendendā exhibuerat ſuis ꝓpinquioribꝰ cognatis/in tribus placitis/Terram patrimonialis debet exhibere ꝯgnatis ex ꝑte patris/ſi prius ſcotaueris et hoc nō fecerit/tunc pnt ꝓpinquiores cognati reuocare ſcotatiōem factā/et ipſe ſoluet tres marcas regi/ꝛ tres bondoni. Sed ſi ille dixerit qui vendidit/ꝙ dicta terra rationabilit̄ fuit in placito exhibita/defendet ſe xij.hominibus.

Hwo iord nio aff hende c.xxxiiij.

BOnde ma ſin eghn̄ iord ſelie/hwem ſom han wil/om hā lagh bød a tredie thingh et ſine neſte frēdher Fadherne ſcal bin des fadherne frēdher/oc mødherne mødhernes frēdher. en ſkødhē han før en han laugbindher/tha mwe hās neſte frendher thz affther kalle/oc han haffuer forgiort ſine tre mark/bodē wedh konig oc ſo wedh bōde. En ſeier hin ther ſolde/at thz war lagbodhz/giffue xij.menz eedh.

De terra vxoris c. xxxv.

MAritus non pōt alienare terrā vxoris ſue/niſi tantū habeat terre/quantū ipa/ꝛ adeo bona/ꝛ inſuꝑ puerū cū ea. Itē ſi marit⁹ vēdiderit terram vxoris ſue/ꝛ emerit aliā/ipa recipiat plenū reſtaurū de terra ēpticia/q̄ꝫ diu terra illa ſuffecerit/ſꝫ ſi plus remanet de terra empticia/q̄ꝫ ilia terra fuit q̄ vendita eſt/diuidatur inter omnes heredes. Sed ſi terra empticia nō ſit ſufficiens/recipiat plenuꝫ reſtaurum de patrimonio mariti.

Om bonde iordh c.xxxv.

Bonde mo ey ſelie ſin kone iord/vthen at han haffuer om goot iord wedh a thette. En ſel bō de ſin kone iordh/oc kiøber annen iord/tage hwn fyllingh aff købe iord e methñ til er. En er meẽ købe iord til en ſoldh worſkiffte alle arwinge i mellom. En er ey købe iord til/tha tage hwu fyllingh aff bondens frendher.

Quilibet poteſt ⁊c̄ Vtrum|qui bona ſua alienauerit|et ea poſtea quiete tenuerit|per annū poteſt ea poſtea defendere. declaratur per thorđ c.lxxi. Quilibet poteſt|ſimile de alienatione faudi pater col'.x. vbi cognatorū conſenſus requiritur/ſecus de iure cōmuni in re non faudali vt inſti quibus alienare licet vel non pet totū Quilibet poteſt terraʒ ⁊ iō. qui dixerit ꝙ terram venalē exhibuit in placito vtrū docere debet rū teſt.ō.placi. vel ſe defendere coꝛ in coꝛ thorđ § iiij. Itē ſi aliquis inpingnorauerit terras quas in proprietate nō poſſidet ſimiliter notatur in coꝛ thorđ § xxxvi. Nota in textu/quilibet poteſt terram ꝓpriam vendere qđ regula a contrario ſēſu nemo poteſt terram alienam vendere infra li.i.c.xli.§ ij. in principio et vltimo et terra per ſecundū thomam ſcđa ij.c q.lxxvij. qui dicit ꝙ nulls debet vendere alteri quod non eſt ſuū concordat bar. in piſ ſub vocabulo emptio § iij. quaſi in medio et nullus tutoꝛ poteſt alienare terram puerorū quorum tutoꝛ eſt poſtq̄ mater eorum mortua eſt nec pater nec auus li.i.c.xxx.§ vltimo ~~Item thorđ § iiij. et non poteſt aliquis alicui terras illas inpignorari quas non poteſt ſecundū leges alienando ſcotare vl' ſcotando alienare Nota nō poteſt aliq̄s vendere terram alterius vt~~ infra li.i.c.xliij. in principio et § vltimo Item nec poteſt aliquis diminuere terram alterius vt infra li.i.c.xlix. quā in ꝑncipio Itē nulls pōt occupare q̊uis mō terrā alteris vt infra li.i.c.lvij. q̄ſi per totuʒ Itē nulls pōt arar̄ terrā alteris violenter vt īfra l.ij.c.lxxij. Si vero bona alteris aliq̄s vēdere ꝓmiſerit ⁊ nō īpleuerit ſoluat bōdoni tres marcas ⁊ regi tātū thorđ § iij. ⁊ li.i.c.xli. ī pricipio ⁊ ī vltimo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Nota ꝙ ꝯtra iura fit ꝓ infecto debet haberi x ꝺ vides nec valet iuramentũ cõtra hoc factũ ¶ de legibus nõ dubiũ ſibi de fo. cõpe c. ſi diligẽti hec henricus de boic de iureiurã c. cum contingat ꝺ vnica. Item alienacio q̃ fit cõtra formã iuris nulla eſt ipſo iure de iureiurã c. inſtitutus de hijs que fiũt a maior ca. c. xij. q̇ ſine exceptione ar contrarij q. ij. ſi qua de rebus hoc ſoluitur ne ſe vacan. c. i. hec ber. de re. e. c. non alie c. ſiquis preſbiterorũ ꝺ ab initio nullas.

Maritus non poteſt Vide inſti quilibet alienare licet vel non in glo. Nota Credo ꝙ alienatis ſiue venditio terre vxoris tenet et legittima manebit ſi habuerit puerũ cum ea plenum reſtaurum de terra empticia vel de patrimonio mariti vt hic in c. maritus et quaſi ſimile infra li. iij. xliiij. c. mulier et hoc verum intelligitur ſed mulier ſciens et ſuſtinens conſilio et opere hoc idem fecerit vtꝫ ibi.

¶ Quante etatis ſit maſculus quando poteſt terram alienare c. xxxvi.

Puer maſculus non poteſt alienare terram ſuam/nec vendere/anteꝗ̃ fuerit xviij annorum. Sed puelle nunꝗ̃ pñt terrã ſuam vendere/niſi adeo pauperes efficiantur/ꝙ oporteat eas ꝓ ſuſtẽtatione vite vendere/tũc debet vendi cum conſilio cognatorũ ꝓpinquorũ/tamẽ non amplius niſi ꝓ dimidia marca argenti/vno anno. Vidua põt terram ſuã cũ conſilio cognatorum ꝓpinquorũ vendere ꝛ mutare. Item ſi aliquis vendiderit terram ꝓpriam/et eam in cõmunitate conſumpſerit/vxor eius exinde nichil ſoluat. Sed ſi vendiderit vtraꝗ̃/ et ſuã terram ꝛ terrã vxoris ꝓpter paupertatem/ ambo dampnũ ſuſtineant/quia tenentur viuere de ꝓprijs et vtriuſqꝫ bonis.

¶ Hwar gammelt barn gootz nio aff hende c. xxxvi.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

✝

rit pro qua non eſt citatus ad placitum habeat ſpacium deli
berandi q̄d reſpondeat ad proximū placitum thord. .§i.xxiij
¶ Item homo citandus ad placitū citari debet apud eccleſiā
ſuam coram perrochianis dominica proxima ante placituz
per duos teſtes thord. Item quicunqz ad placitum acceſſit et
in via aliquis contra eum deliquerit ad diſtantiā a loco placi
ti quo a placito videri poteſt illud delictū ſcilicet thingfredh
brode ſimiliter ſi contingat in placito ſimiliter ſit delictū thin
gfredh per totum diem integrū quo placitum hereth vl' ſyſſel
tenetur ſi aliquis contra aliquem in receſſu a placito deli-
querit.

¶ Si vero in receſſu a placito generali tm̄ pax illa per totuz
diem et ſequentem durabit ¶ Si in placito contingat tūc eo
dem placito premulget delictū et illud in ſecundo placito ad
diſcernendum ſuper hoc xij fidedignos nominari ꝛ tertio pla-
cito diſcernant et in receſſu a placito ſi letus fuerit tūc ſequē-
ti placito promulget delictū thord c.lxxxviij.

¶ Item ſi aliquis ſine quacunqz cauſa teſtimonium habet et
aduerſarius ſuus ſimiliter habet tunc illud teſtimonium te
nendū eſt pro firmo in quo ep̄us et octo meliores illi? hereth
teſtimonio ſuo conſenſerūt thord § xxv.

¶ Nota quilibet falſus teſtis ſeptenni pnīa puniatur primo
ꝓpter dei offenſionem xxij. q.v. ſiquis.

¶ Item infamis eſt et a teſtimonio repellitur propter iudi-
cij illuſionem e.q. ſiquis conuictus. ¶ Item verberibus ca-
ſtigetur propter inueſtigationem veritatis quinta q. v.
illi qui.

¶ Item rebus ſpoliatur propter dampni q̄d intulit reſtaura-
tionem xxxiij. q. v. hec ymago in fine.

¶ Item excommunicetur. ¶ Item nota inducens ad fal
ſum teſtimonium grauiter peccat et ſimiliter pena punia-
tur xxij. q. ij. ſi quis conuictus.

¶ Nota falſus teſtis excommunicetur auctoritate ſtatuto-
rum prouincialium.

¶ Nota quantum vir et mulier poſſunt legare pro ani-
ma ſua et quibus quere infra linia tercia Capitulum xlv. in
margine.

Cap 49

Om ting at
steffne or
tingfrid.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Nota hvat hvſtrue oc børn oc hion maa aff hendhe li iij. c. xliij. § iij. et hic in parte in c. vxor habens maritum ꝛ ſupra li. i. c. iij. § vltimo Et vtrum voluntas defuncti ſit adimplēda quere infra li. iij. c. xlv. in margine.

¶ Hot eſt teſtimoniū placiti ꝛc̄ Nota hic oritur dubiū ſi diſcordauerint teſtes per quos cōmunicatur. rūdetur vt in cor per thors. § ij. ꝛ hic ī glo. Itē aliqs īfra l. ij. c. vij. Si diſcordauerit in gloſa.

¶ De legato a muliere nupta vel innupta Capitulum xxxix.

Vxor habens maritum et puerum cū eo/ nō poteſt plus dare pro anima ſua/ ꝙ maritus voluerit. ſed ſi querimonia exorta fuerit de legatis ꝓ aīa/ vel de vno vl' de reliquo/ maritus mortue exponat qđ fatet̄/ et pro reliqua ꝑte defendet ſe lege. Itē ſi nō habuerit puerū cū eo/ tūc bene pn̄t legare dimidietatem portionis ~~per. oīa ſua~~. pro anima ſua

¶ Om ſelie gifft Capitulū xxxix.

Hvſtrue ther haffuer hvſbonde/ oc børn wedh mo ey giffue ath ſelie gifft mere/ en bondhen giffuer ia wedh. En wordher ther kare/ a ſiele gifft/ anthn̄ aff cloſter eller ander man/ tha ware bondhn̄ wedh log/ at han iette ey mere/ en han gāgher weth. En haffuer hwn ey barn weth hānuz/ tha mo hwn giffue halff ſin howz lodh bort/ for henne ſiel.

¶ Vxor hn̄s Iſtud capl'm reſtringit libertatē teſtandi contra l. i. § de ſacroſctis eccleſijs Nota etiā ꝙ mulier hn̄s puerū mortuo marito ſi teſtamētum fecerit debet dimittere puero q̄rtā nature l' querela de inofficioſo teſtamēto locū habebit in ſti de inofficioſo teſtamento § xij. ibi per glo.

¶ Si aliqs vēdiderit terrā ſuā ꝓ denarijs ſuis et alia terra nō fuerit empta ꝓ illis denarijs c. xl.

SI vendiderit aliquis terrā ſuā pro denarijs/⁊ alia terra nō fuerit empta cū denarijs ill'/hoc qđ interim in terra ponitur et/remaneat terra/q̃ȝ in pecunia repertū fuerit/remaneat boſa.

Item ſi maritus primo emerit terrā cū denarijs/ qui vocantur boſa/⁊ poſtea vēdiderit terrā ꝓpriā/ ꝓ expēſa ſua ⁊ ſue vxoris/primo ſoluat̄ ei ꝓ patri monio ſuo/oīs terra quā emit/ſi maior terra emp ticia ſit q̃ȝ vēdita/hoc diuidatur totū inter omnes heredes. Si minor fuerit terra empta q̃ȝ vendita/ recipiat plenā recōpenſationē de denarijs/qui di cunt̄ boſa ꝙ ſi nō inueniatur ſuſtineatur.

Om man ſel ſin iord oc wordher ey laugt iord Capl'm xl.

SEl man ſin iord oc wordher ey laugt i iordh ther i peninge wordher fwnnet ware bo ſa En bonde om han køber førſte iord met boſa/ oc ſel ſine eghen iordh for ſin coſt oc hans hnſtru es/ſa møghz ſom kiøpt er/gialdes huſbunde for hans fadherne/om købe iordh er til/er købe iordh mere en bondhē ſolde/ſkifftes mellom arwinghe/ er købe iordh mynne til/tage fylling aff boſa/ at ey boſa til haffue hiem giald.

Si vendiderit ꝛc. Si vendiderit maritus terram/et emerit terram pro illa pecunia/terra empta veniat indiuiſione iter maritum et heredes vxoris/ſed ſi ſolum pecunia ſuſpecſit/ve niat inter boſæ Item de alio articulo ratio dictat/ꝙ heredes de bonis vxoris refundat marito reſtaurā/pro ſua re vendi ta/ſi bona poſt vxorem ſuperſint/alias habeat maritus dāp nū/qui ſibi melius nō prouidit/fortaſſis prima ps loquitur cū ſiquis a nō dño iuſti de rerū diuiſione.

Si quis vēdiderit terrā nō appropriatā c.xli.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

QVicunqȝ terrã vendiderit/et eam appropriare-
nõ poterit/et illa legaliter reuocata fuerit per
contentionẽ/ꝗ dr dele/ꝛ ille qui vẽdidit/debet expo
nere preciũ integraliter/et ſoluere regi tres mar-
cas et bondoni tres/quia non poteſt appropriare.
Sed quicunqȝ vendiderit alteri terram/tenet̃ eaȝ
appropriare/et tueri per cognatus ſuos infra tri-
ennium/quia legittima preſcriptio nõ currit prius/
que dicit̃ laugheudh/nec minus currit ꝗȝ tribꝰ an
nis. Poſtea ille qui emit/defendat ſe per cognatꝰ
ſuos/niſi aliquis impetierit/qui tũc nõ erat infra ã-
nos diſcretionis/vel mulieres nõ hñtes tũc tuto-
res/vel ſi illi quorũ interea erant tunctpis extra
patriam/quando terra vendebatur.

¶ Hwo ſom ſel whiemelt c.xli.

HWo ſom whiemelt iord ſeel/oc deles hwn eff
ther/lade wdh werdh hin ther ſolde/oc bøde
iij mark bõde oc ſo komg/forti at hã ſolde whie-
melt. En ho ſom ſeel annen iordh/han bør athi-
emle hannũ thñ iord/oc warie hannũ thñ mȝ ſine
frendher/e til thiſſe ath hin haffuer trygþi winthẽ
laugheud/a ther han køpte/forti ath laugheud er
ey mynne en tre winther. Sithñ a hin ther køpte/
at warie mȝ ſine egne frendher othñ at the kalle
ã/ther ey wore kommen til olders/eller quinne
ther ey haffdhe retthe waria/eller the men ther
wore vthñ lantȝ/thñ tÿth ther iorden ſoldes.

¶ Quicunqȝ terram vendiderit ꝛc̃ De venditore rei aliene
qualiter puniatur de emptione § de emptionibus per totuȝ
Iteȝ hec preſcriptio currit tribus annis hoc de iure cõmuni
verum eſt in vſucapiõe qui habet tres annos preſcriptio ta

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

men habet x et amplius vt inſtitu de vſucapionibus et lon
gi temporis preſcripcionibus per totum ſi qnando terra ven
debatnr quia contra tales perſonas non currit preſcriptio
vt de integrum reſtitu c requiſiuit et c. beneficio.
¶ Nota laugheudh kan enghen mā ſo pa nogher iordh vthñ
logligh ſkode oc enghen man kan ſo logligh ſkodhe vthen aff
retthe egher man vt hic et ꝑ toto titulo de ſcutacione vendi-
tione et alienatione terrarum vndhertaghñ arff.

¶ Si contentio oritur vtrum plus vendi tum erat vel minus Capl'm xlij.

SI aliquis vendiderit terram/et oriatur cōten
tio inter eos/vtrum plus emerit vel minus/ſi
ille qui emit/poterit allegare legittimā preſcriptiōꝫ
trium annorū/q tanto tempore fuerat in plena
poſſeſſione abſqꝫ q̄rela/obtinebit in cauſa. Sed ſi
contentio fit inter eos de dicta terra/infra tres ā-
nos/tunc requirendum eſt teſtimoniū de placito/ꝫ
ſi teſtimonium placiti non affuerit/tunc pocior eſt
cauſa vendentis.

¶ Om trette wordher a huat ſolth wor mere eller mynne c.xlij.

SEel man annen iordh/oc ſkyl thm̄ om/huat
heller han køpte mere eller mynne/haffuer
then ther køpte laugheud a wkerth/tha ma han
withne hin ighen thr̄ ſolde. En ſkyl thm̄ a indhñ
tre winther/tha ſtaar thꝫ til things withne. En er
ey things withne til/tha wordhr̄ hin nermere thr̄
ſolde at winne.

¶ Si aliquis dixerit ſe emiſſe Capitull'm xliij.

SI aliquis dixerit ſe emiſſe tam terram ſoro-
ris q̄ʒ fratris/ʒ ipſa eſt non maritata/et in cō-
munitate cum fratre/et ſi teſtimonium ~~pro taciti~~ placiti
non affuerit/ꝙ terra vtriuſqʒ fuerit nominata/tūc
ille qui vendidit/defendat ſe lege ꝙ non vendidit/
niſi partem ſuam. Sed ſi conuictus fuerit/ſoluat
tres marcas/et ſoror vtatur terra/niſi tutor eius/
vel ipſa perſonaliter alienauerit eam.

Om man kaller ſigh athaffue køpt bode ſyſthers iord oc brodhers c.xliij.

KAller nogher man ſigh athaffue køpt bodhe
ſøſthers iordh oc brodhers/oc er hwn vmmā-
net oc mʒ brodher i fellegh/oc er ey things witne
til/at nefnd wor bode ſerlige/tha ware hin wed
logh ther ſolde/at han ſolde icke mere en ſin eghn̄
lodh. En brøſther hannum logh/bøde iij marck.
Oc ſyſther holler ſin iord/vthn̄ at henne retthe
wærie eller hwn ſelff/haffuer thn̄ aff hendeth.

Si aliquis ꝛc. Nota de preſcriptione vtſ̃. c ſ. proximo ꝛ de
teſtiō placi. vtſ̃. c.c.xviij.

Si aliquis ꝛc. Nota quicunqʒ promiſerit alicui/bona ſua
vendere/ad implemendum tenetur obligatus. Si vero bo-
na alterius vendere promiſerit/et nō impleuerit/quid ſoluat
regi et bondoni patet per thord. in cor. §. lxxxi.

Si aliquis ꝛc. Facit § nunc ad manendum inſti quib⁹ alie-
nare licet vel non.

Qui non debet terra defendi c. xliij.

TErra dʒ fendi per noiatos de cōſanguinitate/
q̄ dr̄ kyns nefnd. Si eccl'a contenderit cum
aliquo bondone de terra/et illa pl⁹ valet ſecundū
cōſuetudinem ville/q̄ʒ marcā argenti/dn̄t veredici
ſuo diſcernere iuramēto. Sʒ ſi terra valet marcā ar

genti vel minus/et bondo retinet eam in ſua poſ-
ſeſſione/tunc ipſe defendat p kyns nefnd. Sed ſi
terra ſit in poſſeſſione eccleſie et alterius nō/tunc
dn̄t tutores eccl'ie/et alij meliores ꝑrochiani xij ſuo
iuramēto ad iudicari eā eccleſie l' alteri alicui. Si
aliquis habuerat terrā xl annis in quieta poſſeſſio
ne/debet eam abſq3 omni lege tanq3 iuſto titulo
poſſidere. Sed ſi eccleſia xxx annis fuerat i poſſeſ
ſione abſq3 q̄rela/obtinebit terrā abſq3 omni lege.

¶ Hwar men ſculle iordh warie c.xliiij.

IOrd mz at warie kōmer icke ānet til en kyns
nefnd. Skyl bonde wedh kirke om iordh/oc
gialdher iord mere en mark ſølff aff refte by wyr
thing/tha ſculle ſandmē ther om ſkylie. En gialder
iord mark ſølff eller mynne/oc haffuer bondhen i
hefft/tha worde han wedh kyns nefnd. En om
iord er i kerkens hefftħ/tha ſculle kirke warie oc
andre kirke mē the beſte/ſo at the are xij/ſwarie
henne iordhñ anthñ til eller fra. Haffue bōde hafft
iord fyrthiwge vinther i heffdh/ware logløøs for
kirken. En haffuer kirken hafft iordh tretiwge
winther heffdh/ware logløøs for bondhen/om
thet ſtood wkerth.

¶ Terra debet defendi ꝛc. De poſſeſſore ꝙ teneat defendere
poſſeſſiōz ſuā et ꝙ dicit de xl ānis verū ē de iure cōmuni etiā
ſine titulo ſm leges p l. cum notiſſimi C de preſcriptionibus
xxx annorū ſed ſecus ſm canones vt in c. Si diligenti et c. fi.
de preſcrip. Item contra eccl'am requiritur preſcriptio xl. an-
norū ſed p eccl'a ſicut pro alijs de iure cōmuni vt in c. ij. et c.
ad aures de preſcrip. ex quo patet ꝙ eccleſia citius preſcribit
q̄ priuat? oppoſitū deberet eſſe quia a priuato ſepatur reuerti
non ab eccleſia et ea rōe prohibetur alienatio feudi in eccl'a3

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

non in priuatū vt in l feudorū de alienatione feudi ſed ratio iſtius decisionis eſt fauor eccleſie Tutores eccleſie Non ex facto defuncti conueniunt heredes C de emptionib⁹ ſi putes xij. q. ij. epūs qui filius ver. de pigno c. ex pſentiū v̄ ex ſucceſſione.

¶ Si eccleſia Nota q̄ eſt in optōe eccl'e vtrū velit alienantez res eccl'e vel recipientē ꝯuenire xij. q. ij. ſi q̄ de reb⁹ et c. ſiqnis q̄ licz alan⁹ § ſi tu vel cura li. et l. vlti. ad inſtar minoruz et ibi dicit ver de piugnoribus c ex pn̄tiū in v̄ ſua neceſſitate Item cōtor henric⁹ in ſūma in hec v̄ba in re male alienata eccl'a hʒ acciōem perſonaliter in alienationem vel accionem in rem contra poſſeſſorē xij. q. ij. appoſtolicos

Itē decretalis hec ꝯſultiſſimo de re ꝛ nō alie i vi dicit ꝛ phi‑ bet alienatiōes rerū eccleſiaſticarū niſi i forma iuris cōmunis io. in no. vū dicit ar. Itē dicit innocen̄ q̄ ꝑpoſitus abbas et rec tores vniuerſitatis et hmōi poterint pr̄are auctoritatē in iu‑ dicijs et cōtractib⁹ alenationi rerum eccleſiaſticaꝝ ſeruata forma iuris ꝯmunis hec io. mo. i c. dudū de re eccl. nō alie i vi.

¶ Item Nota q̄ eccl'a fungitur iure minoꝝ et io. de hmōi ali enatione require s li. i. c. xxx. in fine.

¶ Om by eller bool ſkil a c. xlv.

Qui dixerit ſe minus habere de terra q̄ dicitur bool q̄z deberet debet totū bool p legez prie ae equalitatem ꝛ equitatem funiculi reducere Sed ſi vnum bool diſcordauerit cū rliqua tota villa re ducenda eſt ad equalitatem funiculi.

¶ Om by eller bool ſkyl a c. xlv.

MAn ther ſeier at han haffuer nyrme aff bool en hannum hører hā kōmer alt bool til rebs En ſkyl bool med annet tha kommer han al by til rebs.

¶ Si villa vl' bool diſcordauerit tūc q̄ facit ſz ꝛ ſi § ſi dicāt ſi. fi. mū regūdoꝝ de mō diuidēdi per funiculū ſoli vide ifra e. c. lv.

¶ Si aliqua terra Hic ponit vnū ſpecialē locale ſtatutum,

¶ Om ornum er i by Capl'm xlvi.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

SI aliqua terra q̄ vocat̃ ornũ ſita ſit i villa dʒ
eē ex ãtiquo ⁊ ſpãliter ſignata cũ lapidibꝰ vel
foſſis vl' ſtatuis q̄ dicũt̃ ſtabel nõ menſurat̃, ad eq̃
litatẽ ville qꝛ diminuit de tota villa Sʒ ſi cõtentio
ſit vtꝝ illð ornũ vel vna ꝑs q̄ dꝛ deel ſi iacet i vil-
la illa dʒ ſcire ꝑ noïatos i ꝯgnatõe qui dicũt̃ kyns
neffnd qui ē i poſſeſſiõe ꝙ eiꝰ ſit ornũ et nõ tenet̃
mutari ad villã Sʒ ſi nõ ſit ſpãliter ſignatũ cũ la-
pidibꝰ foſſis et ſtabel diſtribuatur per funiculum.

¶Om ornũ er i by Capitulũ xlvi.

ER ornũ i by tha ſcal hwn ware aff areld oc
ſo ſeer merckt mʒ ſteen oc mʒ ſtabel oc meth
grjfft hwn rebes wed by ey forthi at hwn ſker-
ther al by En word ſkelnʒ a huat hellẽ thʒ er or-
nũ ellẽ en deel om thʒ ligghẽ vbygd wide, hin thẽ
i hẽde haffuer mʒ neffn i kyn at thʒ er hans ornũ
oc a ey atſkifftes til by En er thʒ ey merckt meth
ſteen oc mʒ ſtabel gange mʒ reeb.

¶Si ꝑua villa cõtendit cũ maiori c.xlvij.

SI aliq̃ ꝑua villa edificata ſit in mark et vna
ſit diſtributio agroꝝ ⁊ pratoꝝ ⁊ cadit ad ma
iorẽ villã que vocat̃ atelby ⁊ ſi poſt contẽtio oritur
quid ꝑtinet ad villã q̄ dꝛ torp quid ad maiorẽ vil-
lam q̄ dꝛ atelby hoc dñt ſcire qui morant̃ i maiori
villa ⁊ ſi videt̃ ill' q̄ aliqð dãpnũ incurrit ꝓpter il
lam paruaʒ villã que dicitur torp pñt eos reuoca-
re ad communeʒ villam ſi dampnũ illud ſit intol
lerabile ⁊ ſi noluerit redire prefigi debet eis termi-
nus de placito ꝙ redeant ⁊ ſi vltra id reſideãt ſol
uãt ẽgi ius ſuũ Tñ ſi habitauerit ibi tribꝰ ãnis ſi
ne q̃rla i placito ꝓnũciata nõ pñt de iuẽ reuocari

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Om torp ſkyl med atelby c.xlvij.

Vide infra ca: 51

ER torp giorth oth a mark oc er alle agher ſkifft oc engh oc ſkyl thm̄ at hwat til torp hører oc hwat til atelby tha ſculle the widhe ther i atelby bo Tycker thm̄ oc ther i atelby bo ath thet torp ſtandher thm̄ til ſkadhe tha mwe the kalle thm̄ effther ighen om then ſkade er thm̄ vdolligh Wille the ey effther fare tha ſculle men legge thm̄ lagdag aff thingi thm̄ effther atfare Side te effther oc the ære laglige opkraffde ligge koninghñs ret med Tha om the haffue trygge vinthr̄s heudh a ther̄ bygge wkert a thingi tha mwe mē thm̄ ey vpdele.

¶ Si aliq̄ parua villa ꝛc̄ Notāduʒ eſt ꝙ edificari cōcedit' ſine dampno alteri' etiā in loco publico ff ne q̇s in loco publico l. ſi q̇s a ṗncipe facit c. ad audiētiā i v in curia i glo de eccl'e edificandis trib' annis Nota hic pſcriptionē triennalem.

¶ Quicunqʒ habitauerit i wongh c.xlviij.

QVicunqʒ extra cōmunē villam habitauerit in wongh licet in terra ꝓpria habitauerit debʒ in terra ꝓpria habere introitū et exitū ad forta oc fægangh abſqʒ omni diſpendio vel redire ad villam communem.

¶ Om man ſectes i wongh c.xlviij.

HWa ſom ſectes i wongh fra atelby dogh at han liggher a hans eghʒ tha ſcal han anthen a ſiyth eghʒ kōme ſig til forta oc fægangh alle eghē ſkadeløøs eller flytte op til by effther ighen.

¶ Quicunqʒ facit vtſ̄ et c. primo de hoc inſti de ſeruitutibus ruſticoꝝ prediorꝝ § ideo aūt hec ſeruitutes.

¶ Om reeb oc iordh Capitulum xlix.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

NUllus pōt negare alteri diſtributionē funicu-
li nec renūciare ſi aliquis petierit et voluerit
ſcire ſuū ſtuff et ſuā ſpecialē emptionem in aliqua
parte que dr̄ deel vel villa tūc pōt et debet admit
ti funicul⁹ ꝫ hēat quilibet quantū tenetur vel quā-
tū habuerat anteceſſor ſu⁹ ꝫ in nullo diminuat ter
ram alterius niſi illius qui tenetur habere dimi-
nutionē q̄ dicit̄ ſkerth hoc eſt ille qui vendidit Vox
cuiuſlibet ad iudicātis ſe ad diſtributionē funiculi
potior eſt q̄ȝ illius qui eum voluerit adiudicare.

¶ Om reeb oc iordh Caplm xlix.

REeb mo enghn̄ mā forhe a by ho ſom a kal
ler Hwo ſom wil wide ſigh til ſtuff eller til
ſerkøb i nogher deel eller by lade tha reeb ganghe
oc haffue tho ſo møghȝ ſom han haffde ther han
feck aff anthn̄ kiøb eller ſtuff eller hans for eldher
oc ſkierte enghn̄ man othn̄ hin ther ſkyldug er ſki
ert at haffue thȝ er then ther ſolde Man er e ner-
mer at wide ſigh til reeb en hin ther hannum wil
wide fra.

¶ Nullus pōt negare vc̄ hic admittitur mēſuratio p funicu-
lum de hoc notatur inſtitu de accionibus § preterea.

¶ Hwar man ſcal dele ſig til rebs ꝛc.

QVicunqȝ voluerit ſe reduci per legē et conten
tionez ad equalitatem funiculi hoc ē ho ſom
ſigh vil dele til rebs Primo debet cōqueri in pla-
cito q̄ ī equalitatē habet de ſuis compoſſeſſorib⁹
et minus de terra q̄ȝ tenetur et petat equalitatem
cū funiculo tūc prenominabit̄ ſibi ꝫ aduerſario ſuo
ꝓximū placitū qd̄ ſequitur ſi aduerſarius ſu⁹ ha-
bitauerit intra hareth Sed ſi habitauerit extra

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

hareth tūc ꝑnominabit̄ ei placitū ad dimidiū mē
ſem ⁊ alter faciat eū citari ad domiciliū ſuū cū duo
bꝰ viris quinqꝫ diebꝰ añ placitū ⁊ illi hoc dn̄t teſti
ficari i placito ꝙ fuit legittime citatus Sed ſi ap-
paruerit ꝗ citati fuerāt ꝑfiget̄ eis terminꝰ dies ꝗn-
tus de placito vt terra illa de qualis orta eſt ꝑ fu-
niculū diſtribuat̄ Inſuꝑ nominētur de placito bo
ni et veraces qui in die illo pn̄tiaꝫ ſuā adhibebūt ⁊
ſciāt ſi reꝰ ⁊ cauſatus iuſticiā adhibeat et illi dn̄t
ꝓnunciare in placito ꝙ factū fuit in die illo et ſc̄m
teſtiōniū eoꝝ debet ꝓmulgari iudiciū ad diſtribu
tionē funiculi ſi neceſſe fuerit vl̄ hoc iudicare ratū
⁊ firmū de quo noīati in placito ꝯcordabāt Si im
pedimētū rei venerit i placito qđ ꝺꝛ wither maals
thing ⁊ ipe nō ꝑſonaliter cōparuerit tūc ꝑnoiat̄ ſei
aliud placitū Sꝫ vltra t̄ciū placitū nō pōt aliquis
excuſari ip ꝑ pedimētū niſi ſit adeo infirmus ꝙ nō
poſſit venire vel in negotio regis vel in ſāneth qđ
dicitur forbodh vel in ꝑegrinatione extra terram
vel ſi vocatus ſit ad ſuperius iudiciū vel ſi deberꝫ
tueri terrā ſi dies ille eſſet certus terminus ſuus
qui vocantur laugdagh" iſta ſunt impedimēta legit
tima Sed ſi aliquis dixerit ſe velle comperare illo
die tunc nullū impedimētum pōt eū excuſare niſi
īfirmitas ⁊ ꝑegrinatio Si oēs ꝯpoſſeſſores accep
tauerit funicilū i placito nec vnꝰ nec duo pōt ipe-
dire ¶ Hwr man ſcal dele ſig til rebs c.l.

HWo ſom ſigh wil dele til rebs han ſcal førſt
kære a thingi at hā haſfuer wiaffnꝫ aff hās
egher oc mynne en ham bøꝛ oc bedes iaffnꝫ met

reeb tha neffnes hānū thing for oc hans dele mā
thz thing ther neſt effther er om han ſidher indhn̄
hareth Sidher mā othn̄ hareth tha legges hānū
halfmonz thing fore hin thē karer hā ſcal ſteffne
thn̄ ther for ſaghn̄ er fem nather for thing mz to
mē at hans hws ſo ſculle the oc withne a thingi
at hau wor loglige ſteffnd Kōme the til ſwar thē
ſteffnde wore tha legges thm̄ fore . v daghe a thī
gi at rebe thn̄ iord ther thm̄ ſkpl om gode thinghø
ringe oc ſande mē ſculle neffnes til ower at wære
oc at withne om oc ſe wat hin for ſaghn̄ er bīw-
dher ret oc the ſculle ſie a thingi huat giord wor a
lagdag effther therē withne ſculle men anthn̄ ma
le reeb til om behoffgiøres eller dømo thz atſtāde
til thingøringe worde ſamſette ther om Kommer
hinds forfald ther ſecthz er a withēmaals thīg oc
ey hā ſelff tha neffnes hanū āneth thing fore En
lengher en a tredie thingh mo ey forfald mødes
othā han er ſo i ſiwge ſengh at han mo ey kōme
Eller i konīghens ſpſel eller forboth Eller i pelle-
gris ferd othn̄ lādz Eller hā ær kallet til høgre dō
Eller for høgre worneth Eller ſcal warie fin iord
om hans rette lagdagh wor ¶ thÿſſe er lagh for-
fald i alle dele En om mā tagher wedh geē maal
a thingi tha mo hannū enghn̄ forfald hielpe othn̄
pillegrims ferd ene Taghe alle eghē wedh reeb
a thingi ſithn̄ mo thz ey en man el er to formene.
¶ Quicūqz ᛒ ꝛ̃ Nota q̄liter deuenit ad funiculi diſtribuciōem
Nota hic īpedimēta legittima et ē aduertēdū ꝙ pmo fiat q̄-
rela de ineq̄litate deinde añ citatoꝫ nominet thinghøringe

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

veredici ad experiendū/an ſit neceſſe/ꝙ terra diſtribuitur funi-
culi iuxta eoꝝ dicta/fiat/vel maneat in diſtributa/ſi dixerit ꝙ
fiat/tūc citatur aduerſarius per duos ad domū/et ī tercio pla
cito ꝓceditur ad diſtributionē/niſi occurratur legittimū im
pedimētū vt hic Nota hic fit dubiū de piſcatura/quia de ea ſi
nō loquitur/et ideo per thord § vi ſit cor. Quicūqꝫ ꝛc̄ Nota hic
in q faciat eū citari ad domiciliū ꝛc̄. ſed de meliori conſilio et
iudicio videtur citari apud eccleſiā ſuam/coram ꝓrochianis
ꝓpter maius periculū euitandū concordat cor thord § viij
Faciat eū citar i Si pro cauſ triū marcaꝝ cōuictus fuerit ali
quis/ex cepta executie manhelleth maal/ſi appellare volue-
rit/vel aliquis nomine eius iudiciū regis/appellet ī eodē die
in placito/quo cōuictus fuit/et infra recedendi arripiat īfra
quindenā/ſi appellauerit et non fuerit perſequutus/tūc ſoluat
bondoni tres marcas et regi tantū/ſi non appellauerit/tunc
teneatur aduocatus ſub pena triū marcarū/aſſumptis ſecū
quatuor fidedignis ad domiciliū conuicti accedere/et bondo-
ni iuſticiā facere et regi/ita tamen/ꝙ prius ſeruentur ibi tria
lagdaghe/ſi aduocatus ad primam monitionē non fecerit
bondoni iuſticiā/ſoluat ſibi vt dictū eſt pro contumatia tres
marcas/et tantū pro ſecūda monicione/et tantū ꝓ tertia mo-
nitione/et tantū pro quarta/et ſi tunc ſibi non fecerit iuſticiā/
exinde poſſit eū cogere per litteras regis/ad faciendum ſibi
iuſticiā/et ad ſatis faciendū ei ꝓ contumatia/aduocato autē
et ſequacibꝰ ſuis/ſi bondoni iuſticiā fecerit/non debet imponi
cauſa herrewerck vel rapine Thord § xiij
Quicunqꝫ voluerit ſe reduci ꝛc̄ Vtrū leges debent ſolum
feſto vel profeſto patet ꝑ thord in cor § lxxxvi et infra li. ij
c. de nekuingis in q debent iurare in glo.
Item nota hic per argumentū in § ſed ſi. ꝙ leges ſolū debēt
quinta die poſt firmationem legis.
Legittimū impedimentū Nota legitima ſunt hec ſcilicet in-
firmitas impedimentū negotij regis Itē expeditio regis Itē
peregrinatio vel extra terram vocatū ad ſuperius iudici-
um Item ſi deberet terram ſuam defendere in certo termi-
no iſta omnia hic ī textu continentur.
Itē in captiuitate vel carcere detētus extra de pig c ſigni-
ficāte et de ꝓcura c accedēs Itē capital' inimicitia, vt extra de

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

purga c cũ in inuẽtute Jtẽ timoꝛ amiſſionis rex ꝓbabilis ar·
ꝙ me cã c abbas Jtẽ etiã ꝓbabilis metus vel timoꝛ cruciatꝰ
coꝛpoꝛis vel moꝛtis ar ꝙ mecã c cũ dilectus filius Jtẽ de peri·
culo moꝛtis l'capitali ĩimicitia qꝛ locus nõ tutus. vide textũ
vt lite non cõceſſ c accedens Jtẽ exceptõ foꝛmi eſt iuſtũ impe/
dimentũ ꝑ procuratoꝛẽ vel alios legittimos in pꝛincipio litꝰ
iij. q. vi. c. Siquis. ¶ Kõmer hindz foꝛfald Si iniuria paſſus in·
firmatus nõ valens venire ad placitũ quo executio cauſe ſue
ꝑ veredicos vl'neſſninges ſeu denominatos aut quocũqz mo
do alius dz determinari cũ reſtitutꝰ fuerit ſanitati veniat
ad placitũ et habeat per ſe vicinos ſuos ſex teſtificantes ꝙ in
infirmitate fuit impeditꝰ et tũc ꝑ duos teſtes ex nouo citent
ad diſcernendũ ꝓxio placito ſubſequenti et idem poſſunt face
re heredes ſi infirmus moꝛiatur thoꝛd ſ. xi.

¶ Enghen man mo bygge foꝛta· c. li.

Nullus põt occupare foꝛtã/quia communis eſt
oim quicũqz poſſeſſoꝛũ eſt in villa/q̃ntũcunqz
habet/ſemꝑ dz cõqueri de foꝛta/z poteſt/ſe aliquis
eam diminuerit Omnes fundi qui in villa ſunt/tã
antiqui q̃z ex nouo iurati/dñt habere foꝛtã/illi ſũt
fundi iurati/qui priꝰ fuerũt agherlandh/z nũc per
iuramẽtũ facti ſũt fundi/ſic tñ/qđ de illa ꝑte terre
iurata/q̃ dꝛ deel exponat foꝛta Quicũqz habitaue
rit extra villã cõmunẽ/dz in ꝓpꝛijs venire ad foꝛte/
z ſi oẽs trãſtulerint ſe de cõmuni villa/excepto vno
ſolo hoĩe/tũc ipe põt eos cũ maioꝛi ratione reuoca
re ad villã cõmunẽ/q̃z ipſi eũ ad ſe/niſi ipe q̃rimoni
am de eis nõ moueret infra tres ãnos Si deuaſta
ta fuerit villa cõmunis/tũc diuidit illa terra/q̃ priꝰ
fuit foꝛte/ſicut alia terra/tã ad villã q̃z ad bool.

¶ Enghñ man mo bygge foꝛte c. li.

Enghñ mã ma bygge a foꝛte/foꝛti at foꝛte a·re
alle mẽz. hwo ſã er egher i by/hwre møghet

om han haffuer i by/han mo e kalle a forte/om ā
nen mā haffuē thz mynſketh eller røgt Alle toffte
thet i by ære ſculle haffue forte/bode gamel toffte
oc ſworne toffte. Thz er ſworne toffte/ther føre
wore agher landh delt/oc gøre hēne til toffte/tha
ſo/at om thā ſamme ſworne delt/gøres oc forthe
Hwre ſom mā boor vthā atelby/the ſculle aff the
Vide ſupra cap 47. re eghā ſelffue fange thī forte Ere alle mē flytte
fra atelby/oc ſither en effther/tha er hā nermer at
kalle thī effther/en the hannū borth/vthā at han
thier oc tool ſa lengi/thz er iij vinther vkerth. ødes
al by/tha ſkifftes thz ther føre wor forthe/ſo ſom
annen iord til by oc til bool.

Nullus pōt de forta.i.via cōmuni qui nō pōt occupare vel inhabitari vidi inſti de rer diuiſione ꝙ vniuerſitatis et ꝑ iſto facit c.xlvij.ſ.e.in fine Itē terra vel bona cōmunitatis deſolata ad quē ſpectat nō bar. de lux ff in li.ff.de collegijs illi Itez hoc eſt etiam preſcriptio triennalis.

Hwor om xij egher ſculle ſwærie c.lij.

Inter fundū ꝫ furtā/inter fundū ꝫ agherlandh/
inter ſiluaz et agherland/et inter ꝑtes q̄ dicunt
delo/et oīa principia/et de ſtrata regis/que vocant
komghīs herſtræde/debēt xij compoſſeſſores ſuo
ſcire iuramento/et ſi in villa non ſunt xij/recipiant
tot de villa proxima/donec xij fiant/et quid ille xij
legittime ad illud vocati iurauerint/in recto termi
no de placito ſūpto/ratū erit et firmū/et ſi diſcor
dauerit/q a pluribꝰ factū fuerit firmum erit Sz
ſi ſex vnū iurauerit/et alteri ſex aliud/tūc tres de-
bent adnominari ad illos/et quicunqꝫ duo ex illis
tribus ſuper premiſſis conſenſum prebuerint/qđ il

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſi iurauereint/firmū erit Quilibet qui villam inha
bitat/mo wide ſigh til forthe oc fa·gangh.i.poteſt
et debet ſe adiudicare ad forte et ad paſcua peco-
rum/ſi per triennium ibi habitauerat ſine querela.

Hwor om xij egher ſculle ſwarie c.lx.

MEllom tofſte oc forte/mellō tofſte oc ager lan
doh oc deelt/i mellom oc alle ophoff Oc kom-
ghns herſtrade/ſculle xij egher mz there eedh wi
de. En ere ey xij men i by/tha ſcal man taghe aff
then by/ther thm̄ er neſt til xij mē ere/Hwat ſom
the xij ſwarie/loglighe til kraffde a retthe lagh-
dagh a thingi laught/thz ſcal ſtande En ſkyl thm̄
a/tha ſtande thet ther flere giorde/om thet ther
ſauth er En ſwarie ſex eet/oc ſex annet/tha ſculle
neffnes tre til/oc hwilke the to fylge/thet ſtandhe
En om flere neffn komme til/ſtande thz the førſta
giorde Hwer man ther i by boor/ſcal widhe ſigh
til forte oc til wtgang/om han haffuer tryggi
winthers heudh ~~okerth~~ a hans byggi.

Inter fundum vc̄ A pluribus notatur pro maiori parte ſu-
per e.c.l.in fine Item tunc tres notatur pro teſtimonio ſeni-
orum Item per ad iunctionem illorum trium efficitur maior
pars vide c.i.de arbitrijs in vi quilibet qui villam de iure cō
muni preſumitur q̄ quis habeat forte et fegangh ſimile in
c. frequens de reſtitu ſpoli in vi.

Om en manz ſkow oc annen mānz
mark møder Caplm liij.

SI terra vnius et alterius ſilua concurrunt/tūc
ille cuius eſt ſilua/tantuz poſſideat terra/quā
tum frondes et radices extenduntur/niſi terra ſit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

communis/tunc rex poſſideat terram/ꝛ bondones ſiluam.

¶ Om en mans ſkow oc annen manz mark møð Caplm liij.

Møðes en manz ſkogh oc annen manz mark/ tha a then ther ſkogh a ſo langht ſom grenamoher oc rood rindher/vthen thet er almynnighs oc tha a komīghñ iord oc bondhñ ſkogh.

¶ Si terra vnius Silua ſemel diuiſa nunq̃ pōt fune ſolari diuidi licet campus diuidatur § vi. Item facit § ſi cicius inſti de rerum diuiſione iſtud caplm ibi ſi terra ſit communis ꝛc̄ ¶ Item ſi terra vnius concurrit ad aquam communem tūc aqua eſt regis et alter retinet terram ex quo ſequitur ꝙ piſcatura eſt regis ſed terra illa nō ſeruat piſcatoribus nec ad intrandum nec ad rethia vel caſulas ſine licentia poſſeſſoris vt infra li.iij.c.lxi.wraagh in glo.

¶ Niſi terre ſit communis ¶ Nota hic ar.ꝙ ſi aliqua aqua ſit communis et bondones terram poſſideut tunc aqua eſt regis et boudones poſſideant terram vt hic in prima glo.et infra li.iij.c.lxi.in glo.

¶ Om mageſkifft Caplm liiij.

Nullus poteſt alium cogere ad diuiſionem/ que vocantur maghe ſkiffte/ſine voluntate alterius.

¶ Om maghe ſkifft Caplm liiij.

Ingen man mo nøde annē til at maghe ſkiffte/vthen hin annens wilie.

¶ Nullus pōt Hic ponitur modus diuidendi ꝑ funiculum ſed ſi aliquis pro iſto facit titulus de noui operis nunciatione in canonibus et in legibus.

¶ Om ſolſkifft gangher i by c.lv.

GAngher ſolſkifft a by/hoc eſt ſi ſolaris diſ- 1
tributio tradita fuerit ville/tūc quilibꝫ debꝫ re
ſignare ſuū heud/ī toto mark/niſi ſit oꝛnū vl' kirke
ſtuff/vel alicuius ſpālis emptio/de qua neſcit̄ cui-
noceat/hoc eſt hwen thꝫ ſcal ſkerte. Itez nulla ꝑs 2
que dꝛ deel/in qua iacet ſtuff pōt diminui vl' auge
ri. Poſtea diſtribuūt̄ pꝛimo fundi/qui iacent ī villa
ꝑ ſolarē diſtributionez/ita/ꝙ nullus poſſit impe-
dire. Sed ſi funiculus ſolaris ceciderit in habitatio 3
ne vl' ſub habitatione alicuius/⁊ ille qui ibi habitat
noluerit recedere/ille qui impetat/plenaꝫ habeat
ptātem recipere de terra ſua/q̄ in habitata eſt/hoc
eſt/de eius mark ioꝛdh/vbicunqꝫ voluerit/funiculū
ꝓ funiculo. So hegner mā landbo tofft ſicut fun- 4
dū illū/in quo habitat/et etiā gard ſedhe et ſic quē
libet fundū in quo habitatio eſt qui pꝛius fuit iha
bitatus q̄ꝫ totū mark deles til rebs. Si ſed aliq̄s 5
occupauerit.i.inuaſerit terrā alicuiꝰ vel cū tugurio
qđ dꝛ hielm vl' cū aliquibus aliȷ̄s domibus ille qui
terram poſſidet non pōt deſtruere domos illas
ſine vkøꝛm iudicitio placiti ⁊ cū tribus terminis qui
vocantur laugdag. Sed ſi ille qui occupauerit ter 6
ram remouerit domos ſuas ī pꝛimo laugdag ⁊ le
gē dederit quē putauit terrā eſſe ſuā excuſatꝰ erit
ſi in iudicium expectauerit ſoluit regi tres marcas
et bondoni tres. Sicut fundi diuidūtur in villa ſic 7
diuidendū eſt totū mark ioꝛd eadem eſt lex ſi ſe-
pes deſtruuntur.i.deles op.

¶ Om ſolſkifft gangher i by c.lv.

GAngher ſolſkifft a bytha ſcal hwer mā giffue
ſin heudh op om alle marke foꝛ vthn̄ at thet

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

er oꝛnū eller kirke ſtuff eller noghꝛ̄ māʒ ſerdeles
køb ther̄ man wed ey hwem ſcal ſkerte Enghen
deel ther ſtuff liggher i mwe men anthn̄ øge eller
mynſke Si thn̄ føꝛſt toffte thr̄ i by ligger ſo at en-
ghn̄ mā mo thʒ mene En faller nogher māʒ reeb
vndhr̄ ānen māʒ byggi oc wil hin ey rymme thr̄ a
booꝛ tha haffue hin vol til thr̄ a kaller attage aff
hās wbygde ioꝛd a mark hwoꝛe ſom hā wil reeb
foꝛ reeb So hegner mā lādbo toffte ſom thn̄ toft
hā booꝛ ſelff vpa oc ſo gardſet tofft oc ſo hwilkhn̄
tofft thr̄ noghʒ bygdh er a ther føꝛte woꝛ bygdh
en mark deldes til reebs En bygghr̄ mā a annē
māʒ ioꝛd anthn̄ mʒ hielm eller niʒ nogher andher
hws tha mo hin ey thr̄ ioꝛdhn̄ a the hws aff'bꝛy
de vthn̄ things doom oc mʒ trynne laugdage en
ry nmer hin·ther bygde aa føꝛſte laugdage oc giff
uer logh aa at hā wenthe at thʒ woꝛ hans eghʒ
wære anghr̄løs En tool hā dom byde iij mark bō
de oc ſo komghn̄ iij mark So ſom toffte ſkifftes
i by ſo ſkifftes al marke ioꝛd Thʒ ſammer er logh
om garde deles vp ſo ſom hwſe deles vp.

¶ Gangher ſolſkifft in § Sed ſi aliquis ꝛc̄ Nota qui ſic occu-
pauerit terrā alteriꝰ iniurioſe ſolnat leſo tres marcas et regi
tantū vt hic ſi fuerit laycus. ſed ſi fuerit clericꝰ ſatiſfaciat le-
ſo ne trahat' ad iudiciū ſecularis et ibi ꝯtra c olim de iniurijs
et dāp da cōmincat' vt extra de iudicijs ar c q̄lit' ꝛ qn̄ vbi dꝛ q
in defectu iuſticie iudicꝫ ſecularis eccl'a pōt ſe intromittere vt
extra de foꝛe cōpe c licʒ et c ex tenoꝛe et ratio'eſt qꝛ nemī iuſ-
ticia eſt de neganda vt in c pꝛeallegato q̄liter. nec iuſticia
eſt vendenda vt infra li.ij.c.l. Si exactoꝛ in glo. Nota hic ſine
iuditio placiti nullus pōt alterius domū q̄uis in terra alie-
na edificatā diſtruere vt hic ꝛ infra li.ij.c.xxxvij. Siq̄s habu

erit Nota poſſidēs terrā nō domū edificatā in terra ſua abſ/
qʒ iudicio placiti remouere vel diſtruere pōt vt hic et li.ij.c.
xxxvij.et li.i.c.lv.§.vi.⁊ c.xlvij.§.ij.⁊.iij.⁊ iiij.⁊ c.li. Itē in fine
huiꝰ capituli.ibi ſicut fūdi eadē qꝫ ē ratio de pte ⁊ de toto ⁊
ecōuerſo ff .de remēd. io.l.que de tota Nota occupare.i. in/
uadere quaſi ex improuiſo vel ante capere.

¶ Om watie Caplm lvi.

Qvilibet villa debet habere vias q̄ ex antiquo
fuerūt q̄s nul us pōt impedire nec diminuere
Sed ſiquis impedierit ſoluat regi tres marcas et
recupet viā bene Stratam regis que dr komghēs
herſtrade debent facere cōpoſſeſſores in q̄libet vil
la ſup quālibet mark Sʒ ſi tm̄ ſit thoor føre i via
vl' miricaq̄ dr moſe l' magnꝰ amnis vl' aliqđ taliū
tūc dʒ toto prochia illos adiuuare ad edificatiōm
pōtis ſi neceſſe fuerit Nullꝰ p̄t vias ex antiquo in
ratus īpedire l' claudere q̄ ducūt ad villas forēſes
vl' ad placitū vl' ad ſiluas vl' ad litꝰ maris Viā cō
munē tociꝰ hæreth dn̄t oēs īhitatores illiꝰ ꝓuicie
facere ⁊ reparez repatā ſeruare Itē via cōis dʒ eē
xiij vlnaꝝ in latitudīe ſʒ forta dʒ eſſe via cōis xij.
fawnæ in latitudine vl' adeo lata ꝓut ſufficit om/
nibus compoſſeſſoribus.

¶ Om warie Caplm.lvi.

Til hwer by a rette fire waie affgange thethē
aftærelðh haffue til ganghʒ oc thm̄ mo ēghē
mā formene eller ſpille En hwo ſom thm̄ mener
ellr ſpillē gialde komghn̄ iij.mark oc gøre thn̄ wæi
wel ferdi Ower hoer bymark ſcul e the eghr thē
a mark bo komgens herſtrade gøre En er ſo mǫ
ghet thoorføre a anthen moſe eller ſthore. aa tha

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſcal alt kircke ſoghñ hielpe thm̃.til atgøre bró om
medh tørff En er thz alt harets map tha ſcal alt
hareth hielpe til at gøre bro oc at holde ſithñ En
ghñ mã mo ſworne marie lucke ellẽ mene ther til
købingh eller thingh eller ſtrand eller ſkog løber
Atel marie ſculle ware xiiij alne brede En forta
.i. via ſcal ware xij fawna bredh eller ſo bredh
ſom alle engher wille at orwes.

¶ Quilibet villa De hoc ff de via publica Item ff de locis et
itinerib9 publicis et ff de dampno infecto l.qui vias publicas
Debet tota prochia iurare ~~Delictũ herrewerck ſit illõ ſi ali-
quis communẽ pontem vel ſtabella placiti fregerit et illi q
pontẽ reperare cõſueuerunt cõſtituant executorẽ huius cau-
ſe Si vo ſtabella placiti fracta fuerit cõſtituitur executor ex
parte cõmunitatis q illud placitũ tenet viſitare~~ thord § liij.

¶ Hware man ſcal mølle bygge c.lviij.

NUllus põt de nouo edificare molendinuz niſi
poſſideat aggerez q dr dam z locum aggeris
ſic tñ qꝙ p inundationẽ nõ dampnificet aliquẽ nec
in agris nec i pratis nec etiã noceat molendinis ex
antiquo edificatis cũ inundatione q dr bagflodh.
Itẽ ſi molẽdinũ fuerit edificatũ nemini cõtradicẽ-
te et ſine interdicto et ſi ille qui edificauit habuerit
legalem poſſeſſionem que dr laugheud tunc ipſe
debet ſcire inundationem et locum inundationis
aggerem et locũ aggeris et ligamen aggeris cuz
iuramento ſuorũ cognatorũ nominatorũ qui vo-
cantur kyns nefſn laugheudh ẽ tres inundatiões
hoc eſt trynne flodemaal ſine querela Itez ſiquis
conqueratᷣ anteq̃z molendinũ conſummatũ ſit et
anteq̃z alius habuerit leugheudh tunc dñt illuc deſ-
tinare diſcreti viri qui diligenter videãt z cõſiderẽt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſi inundatione ſua terrã alicuius occupauerit ꝑter
ſuam q nullus põt terram alicuius ꝑ inundatio
nẽ occupare ſine volũtate ſua nec fodere nec inha-
bitare.

¶ Hwore mã ſcal mølle bygge c.lvi.

Man mo ey gøre mølle aff ny vthñ han a dam oc damſtz tho ſo at ther fløther ey a annen mãz agher eller engh oc ſpiller ey mz bagflod the gamle møller thẽ aff aweld mølle ere Worthẽ møl le giort vthen forboth oc alle mentz a kallende oc for hin ther giorde laugheud a tha a han atwi- de flod oc flodſtz dam oc dams bond meth hans kyns neffn laugheud er trynne flode maal vthen kære kalles a føre en møle werthẽ giord oc før en hin fangher laugheud a ther giorde tha ſculle ſyns men til wiſe oc wide huat heldher han flø- dher a ſyth eghet eller a annẽ mans forthi at en ghen man mo fløde a annẽ mans iord vthñ hãs willie oc ey grawe oc ey hws a ſetthe.

¶ Nullus põt de nouo edificare molendinũ Si vero poſſeſſi onez alicuius q̃ dr mølledam vel fiſkedam deſtruxerit reddz cũ dampnẽ cum iure quadraginta marcaꝝ et tantuz ſoluat regi vel ꝓ hĳs cauſis debet ſe defendere ſuoruz iuramento cognatorum thord. Nullus põt Facit l. manifeſte § de ſerui- tutib⁹ ꝛ aqua et ff de edẽdo l ſi quis ex argẽtarĳs § i imutio Trinne flodemaal intelligitur ſpacium triũ annoꝝ thord.

¶ Eadem lex eſt de ſepibus que dicuntur fiſke garde que eſt de molendino c.lviĳ.

¶ Item nullus poteſt ꝑ aque ductũ reducerẽ aquã de alterius fiſka garde nec de antiquo curſu vel terra alterius.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Sligh ſamme logh er om fiſke garde ſom om mølle c.lviij.

Man mo ey felle wand aff ſin ærpltz reen fra annen manz fiſke garde oc ey fra annē manz iordh

¶ Eadem lex Si contentio ſi de piſcatura tunc quilibet licenciā piſcandi habeat ſicut habeat terram rebdraghū in campo ſuo thord. Nullus pōt per aque Quicūqz aquā deduxerit extra antiquum curſum repet illud infra dies quindecim et oib9 poſſeſſorib9 ſoluat tres marcas ꝟ regi tātū thord ∫ vij.

Finis Primi libri.

¶ Registrum Primi libri

Hwilket barn erffue ſcal c i
Hwat ſie ſcal thn̄ ther barn døber c ij
Om kone ſier ſigh atwære meth barne c iij
Hwo neſth er at erffue c iiij
Hwre møghz hwer tagher aff arff c v
Hwre boſcap ſkifftes ther ey er barn til c vi
At fad ma ey holde ſønner mz ther̄ mødhrne c vij
Brodher ma ey holde ſyſther meth ſig vgifft men han wil c viij
Om barn døør vthi felligh c ix
Om vt arffninghe c x
Hwre eth ſamſyſken erffuer mere en annē c xi
At bonde ſøn i felligh haffuer icke forlødes c xij
Om ſøn føre ſin kone in til ſin fadher oc modher c xiij
Hwat fadher tørff ſelie ſyth barn i hende c xiiij

Om hiemfredh c xv.
Om eth ſyſtken kaller a anneth at thet haffuer wiaffneth c xvi
At arff bedher arff c xvij
Om ſtipſyſtken ſkil om arff c xviij
Om elſte brodher quenes met andre ſyſtken i fel-
ligh c xix
Om man quenes i encke bo c xx
Om ſlegefredh barn c xxi
At fadher ene mo ſigh barn giøre c xxij
Hwem arff ſcal kreffues oc gialdh c xxiij
Om man tagher hoor kone withñde c xxiiij
Om hoor børn c xxv
Om man døør mech møgel giald c xxvi
Hwor lēge mā mo haffue ſlegefred mz ſig c xxvij
Hwo marie mo ware c xxviij
Om kone ma ſin børn oc there gooz gøme c xxix
Om ſtifadher oc ſtipbørn c xxx
Hwo ey mo marie ware c xxxi
Om flerføringh c xxxij
Hware men ſculle quenes c xxxiij
Hwo iordh maa affhende c xxxiiij
Om kone iordh c xxxv
Hware gāmelt barn gootz ma affhende c xxxvi
Hware iordh ſcal købes c xxxvij
Om things withne c xxxviij
Om ſielegifft c xxxix
Om mā ſeel ſin iord oc wordhē ey laugt iord c xl
Hwo ſom ſeel ohiemelt c xli
Om tratte word a hwat ſolt wor meē ellē myn-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ne c xlij
Om man ſier ſigh at haffue køpt bode ſyſthers iord oc brodhers c xliij
Hwre men ſculle iord wari c xliiij
Om by eller boolſkyl at c xlv
Om ornū i by c xlvi
Om torpe ſkyl wedh atelby c xlvij
Om man ſectes i wongh c xlviij
Om reeb a iord c xlix
Hwre men ſculle dele ſigh til rebs c l
Enghen man ma forte bygge c li
Hwre om xij egher ſculle ſwarie c lij
Om en mãȝ ſkogh oc annē mãȝ iord mødes c liij
Om mage ſkifft c liiij
Om ſolſkifft gangher i by c lv
Om wari c lvi
Hwre men ſculle mølle bygge c lvij

Concordantie Primi libri

Om arff in primis c xxvij
Om kyns neffn li i c i
Om xij egher eeth li i c lij,
Om coſtebotȝ eedh li iij c xlij
Om ſam frendher eedh li i c xviij et xx
Om xij men edher eeth li i xxxiiij c li ij c ar li iij c lij et lxij
Om haretȝ neffn li iij c lxiiij
Om hion ſkielnet li i c xxiiij et c vi
Om købe iord i i c vi et c xxix
Om fadher mā holde ſine ſønner li i c vij

Om brodher mo holde ſyſther li i c viij
Om giffthẽ maal oc hiemfredh li i c xij z c xvi et c xxxij
Om leer wide oc vo'dtect l i c xxxiij z c viij et li ij et xvi z duobus capitul' ſequẽtibus
Om ſlegefred oc hēne børn li i c xxi z c xxij et xxv c z c xxvij z li ij c xviij
At quinne ma forgøre ſyth gooz li i c xxxiij z c viij
Om aar oc dagh li i c xxij
Om giordh li i c xiij z c xxvi
Om trel eller cloſter mē eller fletføring ma erffue li i c xxv
Om warie c vij z c'xxviij z tribus capitulis ſequē-tibus z c xxxiij
Om ſlegefred børn worde ecthe om there fader thigher there modher ſithñ c xxv li i § i
Om fletføring li i c xxxij z c vij z li iij c xix
Om iord li i c xxxiij z c xxxv et ad'finē primi libri fere per totũ z li ij c xxi
Om hele gifft li i c xxxix z li iij c xlv in textu et in margine
Om heud li i c xliij z xlvi
Om thing ſteffue oc lagdage oc geen'maal li i c l
Om forfald li i c vij z c l § iij z li ij c xviij z xviij vi c Si eps nota ibi
Om forte oc tofſte li i c lij
Om mageſkifft li i c liij
om ſolſkifft li i c lv
om warie li i c lvi
om mølle oc fiſke garde li i c vltimo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

om things withne li i c xxxvij z c xxxviij
om kirke iord l i c xliiij z lv c
om kone ma barn døbe oc huat ſie ſcal ther barn
døbes li i c ij
om oldarff oc om arff gangher ighñ til oldefað
oc oldemodhr̃ oc om brodhr̃ erffue ſyſther oc ſyſ-
ther brodher oc brodher tagher to dele oc ſyſther
en deel li i c iiij
om bonde erffuer i kone iordh li i c vi § i
om kone mo erffue i bonde iordh li i c vi § ij
om ſtiffbarn ſcal haffue ſin arff forſt li ij § vltima
om mã ma warie ware ther haffuer meen for an
thñ older eller wuith eller fletføring li i c vij § i
om mø eller encke ma forgøre ſÿth gotz li i c viij
z c xxxij
om modher ma thage lige lodh wed ſtipbarn li i
c ix
om warie eller fadher eller oldefadher mwe ſelie
eller affhende børne iordh li i c xxx § vi
om modher ma fange børne iord til wethr̃ giald
forti hwn forthwaret henne iord mz thm̄ i felligh li
i c xxix § iij
De cõſuetudine qñ cõtrariat̃ legi vtruz vz li i c i in
margine z in ꝓlogo in danico c i quaſi in fine
Vtrum voluntas defuncti ſit adimplenda li iij c
xlv in margine.

¶ Incipit liber Secundus.

¶ Om ſandmen Capitulū primū.

IN quolibet hæreth debent eſſe octo ve
ridici duo in quolibet fierthingh ſed de
nulla cōmunitate q̄ dr fellegh ꝫ de nulla
ꝓchia plures q̄ȝ vnus quilibet illoꝝ de
bet habere poſſeſſionē i illa fierthingh in qua ipſe
eſt veridicus ad minus villicationē hoc eſt felle-
brydeꝫ nō colonū Itē nullus pōt eos deſtruere l'
diſtituere niſi ipſi demerauerit ſuū boos loth ꝑiu-
rando vel ſi receꝑint maiorē ꝓductiōe q̄ȝ deberēt
qđ dr heſtelie tñ nullus pōt vtrumqȝ habere exacti
onē et veridicam in vno hæreth.

¶ Om ſandmen Capl'm primū.

SAndmen ſculle wære otte i hwert hæreth tho
i hwer fierthing aff enghñ felleth aff enghen
kirke ſoghñ tog mere en een Huer ther ſcal haffue
enghñ i thñ fierthingh ther han er ſandmen i ath
mynſte felles brydę oc ey landebo Enghñ mā mo
thñ oc afftaghe vthñ at the forſwærie ther boos
loth ellr̄ tage mere heſteleie en the ſculle Tho mo
enghñ mā i eeth hæreth haffue bode leen oc ſand
menꝫ eedh.

¶ In quolibet hæreth ꝛ. Simile de teſtibus ſinodalib9 de qb9
xxxv.q.v. epūs vel ſunt ſicut publici notarij iurati et hic in
fine ꝙ idem non poteſt eſſe aduocatus et veridicus ratio qꝛ
idem non pōt eſſe iudex et teſtis cū diuerſa officia ſint diuer-
ſis diſtribuenda ꝑ c. Singl'a de prebend in vi et nemo poteſt
habere duo officia in eadeꝫ cauſa de teſti.inſuꝑ ꝑ ber in alma
nia dicunt' bedelli iudicij tales dictāt ſnias et ſi vincunt' ſunt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

falſarij ꝛ infames ſimile i l ff ad legē coꝛ de fal l luci⁹ ff de hijs q̇ vocantur infamia Nota hō legaliter conuict⁹ non pōt recipi i nefningh vl' veridicū vl' denoiatū vt coꝛ p thoꝛō § lxxvi et infra e.c.lxviij q̇ conuictus in glo et in textu Jtez frēs bona mobilia bondonū in cōmunitate habentes nō pñt cōpelli ad hoc vt accipiant veridicā et fiant veridici vt hic et ſimile infra li.iij.c.xix. Si puer in primo.

¶ Hware om ſandmen ſculle ſwarie c ij.

Veridici dñt iurare de homicidijs de violētia mulierib⁹ facta de markeſkel de poſſeſſionibus eccl'iaꝝ ſi plus ſit q̄ȝ marca argēti de mutilatione que dr̄ affhogh de quadā iniuria que dr̄ herrewerk de vulnerib⁹ de ligatiōe q̄ dicunt̄ bandh.

¶ Om ſandmen Caplm ij

Sandmen ſculle ſwarie om man drab om affhog om quinne tect om herrewerk om markeſkel om ſaar om gudzhws enghā om thet er mere en mark ſølff om bandh.

¶ Hware ſandmen ſculle ſwarie c.iij.

Veridici debēt iurare in placito tocius terre q̄ dr̄ landzthing de homicidio de violentia mulierib⁹ facta de herrewerck de affhog ꝛ ſi quis fuerit delatus de ꝓpria libertate per vim alterius. Sed in placito cuiuſlibet hæreth debent iurare de bonis eccleſie ſi aliquis bondo cōtenderit cōtra eā ꝛ de vulneribus de markeſkel in illo hæreth vbi terra illa iacet de qua contenditur.

¶ Hware ſandman ſculle ſwarie c.iij.

Sandmē ſculle ſwarie a landzthingh om mā drab om quinne tect om herrewerck om affhog oc om man vordher førth meth wold aff ſin

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

eghē frelſe Eñ a haretzthing om gudz hws eghñ wedh bonde oc om ſaar Om markeſkel i thz ſamme hareth thet dele iordh liggher.

Verdicī de quibus debent iurare ſimile in l cognitō ff de officio eius cui mandata eſt iuriſdcō et ff de iuriſdictione oīm iudicū li ij et iij ꝙ non omnia ſunt cōmittenda in floribus vt ibidem Nota hic dubitatur per quos veredici citātur ad placitum generale. reſpondetur vt in cor iſtorū primoꝝ duorū capitulorū per thord ſ iij. Nota ꝙ violentia vna diſtintiōe fit tribus modis ſcilicet captiuitate dilatione et ligatione p̄mo captiuitate vt infra c c lxxxix Siquis ſ vltimo et in glo. Itē dilatione infra eodē c xxx Siqs ſ vltimo ꝛ i cor ſ xci ꝛ ſ. xcij. Item de legatione vt hic c. ij. in fine et hic c. iij. et infra c c. xxx ſ vltimo et in cor ſ xxix. Verdici debent iurare Nota clericus ordines habens et coronoam Si vulnerauerit vel occiderit laycum vel econuerſo ſuper hoc non debet veredici diſceruere. Thord ſ ij. Nota quotuplex eſt violentia notatur infra li. iij. c. xlviij. NB Veredici Markeſkel ſcilicet in loco rei ſimile c ſtatutuz de reſcriptis in vi et c. ſanc de foro competenti Si quis fuerit delatus de ꝓpria libertate ꝓ vim et qualiter iſta vis legittime habet fieri declarat in cor thord ſ ij. q. ij. et infra e. c. xxx. Siquis intrauerit ſ vltimo Vereditī debent iurare in placito cuilibet hereth de vulneribus et intellige de vulneribus ante mortem vulnerato inflictis ſed poſt mortē debent iurare de morte et non de vulneribus vt infra c xij in glo.

Hwre ſandmen ſculle i kalles c. iiij.

NEr litteras regis debz quilibet veredicus inſtitui et in placito illius hareth in quo debet eſſe veredicus ꝛ exactor regis debet eos cum iuramento aſſumere Itez ſic iurabunt qui inſtituuntur ſic deus iuuat eos ꝙ nec prece nec p̄cio nec ꝓpter amicicīciam alicuius nec ꝓpter fauorē cognatorū aliud faciunt ꝗ3 qđ iuſtū ſit in ſuo iuramento.

Hwre ſandmen ſculle i kalles c. iiij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

KOm̄ghn̄s breff ſcal liwſe ſandmen i oc a thz
hæretztingh ther the ſculle wære ſandmenz i
oc komghn̄s umboſmā ſcal thm̄i edhe. oc ſo ſcul
le the ſwærie thet the edes i ſo hielpe hannū gud
at han ſcal ey gøre for gawe eller for frenſcap el-
ler for nogher wild annet en thz retteſte oc thz ſan
neſte ther han wed i hans ſandmāz eedh.

¶ Per literas ꝛc̄ Tangit de iuramēto veridicoꝝ ſimile eſt de
teſtibus de quoꝝ iuramento in glo c. fraternitatis de teſti. §
e. c. i. l. teſtimoniū ꝛ l eos ſic etiā iurat notarius de q̄ notat in
c clericiſ ne clc. vel monachi Per litteras ꝛc̄ Nota q̄ priores
lrē valent niſi qui primas litteras impetrauit eis illegittime
vſus fuerit aut ex malitia aut ex negligentia de reſcrip. plex
et infra e c x Si rex § vltimo Itē littere ſecūdo impetrate prio
ribus p̄iudicant ſi de eis mētionē faciant de reſcrip. c. ceterum
Item ſi expreſſe nō continet nomē ei⁹ q̄ impetrauit vl' impe
trare facit § de pba l ad pbationē non valet Item nō valet
ſi expreſſe non cōtinet nomen eius quē vult cōuenire ſcʒ reruʒ
ij. q. iiij. c. quiſqʒ. Item Nota q̄ vltimū teſtamentū iudicatur
firmus aliis/quia teſtamentū cuiuſlibet hois poſt mortē con
firmatur et nouiſſimū hois teſtamētū immobile perſeuerat
de cele miſſaꝝ c martha Iteʒ Nota q̄ rex extra puinciaʒ ſuā
nullum citet ſed aduocatus regis infra puinciā ex pte regis
impetat et conuincat Thord § xxix.

Om test-ament

¶ Om ſandmen tage mere en rette heſte-leie Capl'm v.

SI pbatū fuerit ↄtra veridicos q̄ recepint vl
tra dimidiā marcā argēti pro eoꝝ heſteleie q̄
quidē dimidia marca argenti diuidatur inter illos
omnes octo licet vnus eoꝝ recepit ām̄ittent primo
ſuū booſloth ꝛ poſtea ſuā veridicam Item qui vo
cauerit auxiliū veridicoꝝ hoc ē hin thē ſandmē kal
ler op ſiue iurauerit cū eo ſiue contra eū l' omnino

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

nichil tñ debet eis dare heſteleie Jtem in eodẽ pla cito vbi debent iurare dñt recipere ſuum heſteleie cũ teſtimonio placiti tunc poſtea nõ oritur inde cõ tentio Sʒ ſi detentũ fuerit eoꝝ haſteleie vltra tha ma thʒ deles meth raan.

Om ſandmen tage mere en rette heſteleie c.v.

Worde ſandmen ther i prøwʒ at the tage me rr heſteleie en therẽ reth er tha haffue the førſt forgiort there booſloth oc ſithen there ſandmẽʒ eedh There retthe heſteleie er alle otte en halff mark ſølff togh at en tagher then halffue mark ſølff tha ſcal han tog ſkiffte thm̃ e mellom alle an dre ſandmen Hin ther ſandmẽ kreffuer vp hwat heller the ſwarie meth hannum eller a modh ellẽ icke meth alle the ſcal han togh giffue heſteleie.
A thʒ ſamme thing ther the ſculle ſwarie ther ſcul le the ther heſteleie tage meth things withne tha kommer ep ſithen dele A En holles heſteleie ther ower tha mo ther deles meth raans dele effther.

Si probatum De ſolario veridicorum ſimile de ſolario ad vocatorum C de ſuffr a.l.iſta et de ſumptib⁹ teſtiũ vt § de teſ tibus l qm̃ ſed alia poſita ſunt ſpecialia Jtem licet marca ar genti ſit multiplex tñ hic in legibus et in communi loquela danica atqʒ litteris intelligitur vt hic de quinqʒ ſolidis groſ ſorum niſi adiectio alia fuerit appoſita vt quia marca argen ti colonienſis vel aliter Jtem hic eſt defectus in iſto capitulo qꝛ nõ loquitur de veridicis in villis forenſib⁹ q̃ntũ ſoluãt ꝓ ſuo booſloth iſte defectus corrigitur per thord § xi Nota Secula ris ꝑtãs que ꝯuicerit clericũ in iuditio ſecular iſecũduʒ eſti mationem iniurie condempnabitur in expenſis et dampnis ꝑ iudicẽ eccleſiaſticũ de iniur ꝫ dãp da c olim Jtẽ Nota ſnĩa

contra clericum in iudicẽ ſeculari ſic lata per iudicem ſecula-
rem et nulla quia nullam habuit iuriſdictionẽ in ipm. layco
eñi non licet de clerico legem dare xcvi.diſt.bñ quidem xvi.q.
vij.non placuit ymmo tanq̃ȝ ſacrilegis fuerit puniendus eadẽ
cã ⁊ q eadem Siquis principũ et quia in hoc offendit eccleſiaſ
ticam libertatem et ꝑpter hanc iniuriam punitur in expẽ-
ſis quas ꝑpter hoc fecit dãpna que pertulit tali occaſione re
ſarciat vt patet in textu c olim vbi dꝛ ꝙ taxatione ⁊c̃.debȝ iu
dex taxare pmo de expẽs et dãpnis in iudicio petetis iij.q.iij.
offeratur v̇ q̇d fieri et poſtea debet iurare et tali iuramento
ſtabitur tanq̃ȝ legittime ꝓbatum C vñ vi.l.Si qñ ij.q.i. In
pmis ⁊ vtš de hijs q̃ vi metus ve cã fi.c.vlti vbi de hoc ver
in predicto c.olim et concor piſa.in v̇ libellus § ij. Item ſeu et (re iudi.c.cũ te.

Nar ſandmen ſculle ſw[illegible]rie c.vi.

Jnfra minus q̃ȝ ſex ſeptimanas non perficitur loghmal cũ veredicis quia ad hoc debent eſſe tria placita ⁊ inter q̇dlibet eoꝝ dimidiꝰ mẽſis In pmo placito debȝ publicari cauſa id ẽ liwſe ſyth loghmaal tunc prefigendũ eſt eis placitum ad dimidium menſem et veredici citentur ad placitum tunc in tercio placito vnus conqueritur et alter reſpondet et tũc teſtimonium proferetur ꝙ veredici ſunt rationabiliter euocati hoc ẽ loglige til kraffde vt de cauſa illa iurare et ſine iuditio nõ tenentur et poſtq̃ȝ iudiciũ prolatum fuerit tũc nõ poſſũt dimittere quin oportet eos iurar̃ de cauſa illa ſub periculo ſuoꝝ booſloth Sandmẽ oc raãs neffing pñt de omnibꝰ ſuo iuramẽto iudicare ad que fuerint loglige til kraffde.i.citati in õi tẽpore ãni quãdo tenetur placitum quia latrones qui dicuntur mordher et fures et predones nunq̃ȝ debẽt pace perfrui quia nulli danť pacem.

¶ Nar ſandmen ſculle ſwarie c vi.

INthet mynne en ſex ogher fulkommes logh
maal mz ſandmen forti at ther ſcal try thingh
til haffue monz mellom hwerth A thet førſte ſcal
man liwſe ſÿth loghmaal oc thet ther mā ſkadhē
tha legge men thm̄ halff monz thing fore oc ſteff
ne ſandmen til thingi tha a thet tredie thing ſec=
ther en oc annē ſwarer oc lade withne thiwghe
at ſandmē ere loglige tilkraffde om atſwarie tha
ſcal dom til ganghe ath thm̄ bør om atſwarie.
Sithn̄ dom er tha mwe the ey forlade thz vthn̄
the ſculle ſwarie oc there booſloth ligghe there
wedh Sandmen oc raans neffingh mwe ſkilie
om alt thz ther the ere logelighe tilkraffde alle ti=
me ors ther thing holdes forti at mordhē oc thyff
oc raans men ſculle aldrig fred haffue thi ath thi
frede enghen man.

¶ Infra minus ſtatio eſt quia cum matura deliberatione de
bet ſententia ſimile in § curare de accuſationibus inſti et c.i.
de dilationibus Non poſſunt dimitere ſimile de notario pub/
lico quicūqz fuerit requiſitus tenetur facere inſtrumentū re/
quirenti et etiā omni tempe omni tempore quia latrones
fures ꝛc̄ Non debent gauderi ferijs quia periculū eſt in mo=
ra vt notatur in c primo de feri de immunitate eccl'e c inter.
Item q iuramēcū veridicorū et neffningor et denominator
ſit ſtabile Si infra ſex ſeptimanas non impetitur ſuper ſuo iu
ramento Thord § xxviij. Poſſunt de omnibus ſuo iuramēto
iudicare ꝛc̄ Nota in dieb9 feriatis iuditia liberalia que ad pie=
tatem pertinent poſſunt tractari ſicut p inſignes latrones et
fures punientur § e.l.ij. Hec henricus in ſumma ti.de fe. Itē
vbi actio vel res ſit tempe peritura puta actio furti iniurie
dampni et alijs vtš de iudi.c.ſignificauerūt vt ff e l i § excipi=
untur et l,ij.et in cā.vero que pertinet ad pacem et concor

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

diam qnolibet die feriato poſſunt expediri § e.l.vlti. tranſa
ctiones pacta vti ibi ver Hec faciunt cauſas veſtis tractare
diebus Par celus admiſſum manumiſſo res peritura Ter
minus aſpirans moꝛa teſtis abeſſe volentis Cunqꝫ poteſtatꝭ
patrie ius filins exit Hec ver de ferijs c cõqueſtus in magna
gloſa in fi.ꝫ de iſta materia q̃re infra eodem c lxxxij. Sabba/
to in glo. Judiciũ ꝓferetur ꝙ tenẽtur de cauſa illa iurare ⁊c
Nota non debẽt veridici diſcernere admonitionẽ illoꝛũ fylling
qui ipſos ad diſcernendũ inuocãt ſine cõſenſu executoꝛis cau/
ſe et talium fyllingh q̇libet ſoluat bondoni tres marcas et re
gi tãtum thoꝛd § xxvij. Nota exequi.i.aliquid perficere ad ef
fectum ducere.i.ad finẽ rei ducere c Jnfra minus ⁊ce De illis
fyllingh q̃ infra e.c.iij.q.neſſnINGI Steffnes ſandmẽ til things
⁊c ~~Jtem non debet aliquis ad placitũ generale veridicus ci/
tare niſi executoꝛ cauſe vel aliquis alius ex parte ſua~~ ad hoc
in placito conſtitutus vel aliquis qui veridicoꝛũ heſtelegbe
exſoluere ſufficit cum emenda ſi conuincatur quia ſuũ heſte/
~~leghe non expoſuit legittimo tempe~~ thoꝛd § iiij.
Nota hic ſcilicet in capitulo Jnfra minus.coꝛrigitur dubium
de ſtockeneſſu ꝙ pꝛoſecutio cauſarũ que ſit per ſtockeneſſnd
fieri debet per quindecim dies per tria placita et non per ſex
ſeptimanas hec thoꝛd.§.viij.

Skyl ſandmen at Caplm viij.

SJ diſcoꝛdeuerint veridici tũc ratũ erit qḋ plu
res faciunt niſi ita ſit ꝙ octo melioꝛes de pꝛo
uincia et epiſcopus teſtificati fuerit vel ꝙ fecerint
vlogh vel vreth vel vtrumqꝫ Sed ſi omnes iura/
uerint vnũ et tamẽ manifeſte periurant vt ſi iura/
rent aliquẽ occidiſſe alium qui illa die nõ fuit in ꝓ
uincia illa que dicitur bygd tamen bene poſſunt
demereri ſuum booſloth quia veritas ſemper de/
bet periudicare legi Sed ſi omnes vnum iura/
uerint et melioꝛes illius pꝛouincie ipſos non incu/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſauerint ratum erit qđ iurabant Si quidam verl
dici iurauerint in placito vno et aliꝫ nō ſint in pla
cito tunc debet eorum impedimentum pronūcia-
ri vt ꝗ vel neſciebant vel fuerunt legittime impe
diti tunc debent ipſi iurare in proximo placito ſe-
quenti vel iterū ſuum pronūciare impedimentū ꝛ
ſi in tercio placito non iurauerint āmittent ſuum
boos loth ſi eſſent in terra illa et extra lectum egri
tudinis.

¶ Skyl ſandmen at Caplm vij.

Skyl ſandmen at tha ſcal thꝫ ſtande ther fleſt
giorde for othñ ene thet ath the beſthe bygd
men oc the ſanneſte otte oc biſcops withne ath
the haffne enthñ giorth wlogh eller wreth eller
bøde.

¶ En ſwarie the oc alle eth oc tho ſo apenbarlige
a meen ath hwer man wedh ath the ſwarie me-
en ſo ſom ath the ſwore annen man til annes ba
ne ther ey wor i the bygd ther hin worde drapē
i ellē a thet landh tha mwe the tho wel therē boo
ſloth forgiøre forti at ſandmē ſculle ey ware riger
eller karer en loghen.

¶ Om the fleſte gode men i byghen' ſecthe thē
ey oc ſwarie the alle eth tha ſcal thꝫ ſtandhe.

¶ Swarie ſomme ſandmen a eth thingh oc ere
the andre ey a thingi tha ſculle men there forfald
gøre enthen ath the ey wiſthe thet thingh eller
the wore i laghe forfaldh ſo ſom føre er melth.

¶ En ſwarie the ey a thet thredie thingh eff-
ther ath the andre ſwarie thaba there boos

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

loth om the wore innen landes eller vthen ſiu-
ghe ſengh.

¶ Octo meliores de ꝓuintia et Epiſcopos teſtificati fuerīt ꝛc.
Nota pōt aliquis pace priuari in teſtiōnio eorundē lꝫ veridici
iurauerint ꝙ pacē hēat et emendat et illud tenendū ē in oib⁹
cauſis ꝓ qbus aliquis conuincit̄ vel dfendit̄ per placiti veri-
dicos neffningos et denominatos thord xix Itē Si aliquis ſu
per quacūqꝫ cauſa teſtimoniū habet et aduerſarius ſu⁹ ſimi-
liter habꝫ tūc illud teſtimoniū tenendū eſt ꝓ firmo in q̊ ep̄us
et oc to meliores illius hæreth teſtimonio ſuo cōſenſerīt thord
§ xx. Itē quidq̇d iudex ligauerit iuſte et non errantib⁹ claui-
bus ſcilicet faciat extra cōſcientiā ↄtra iuſticiā in grauamē ꝑ-
tis et in iuditio ꝛ per grām ligauerit erit ligatū celis diſt·i.de
pe.c.q̇d peniteat per io.xxiij.q.v.remittūtur et per archid hec
ar.in c.ad apl'ice in v ligaueris de ſe et re iudi.in vi. Et ep̄us
teſtificati fuerīt Si aliquis ep̄us vel ei⁹ officialis leges firma
uerit et eas ſolueret fit ip̄e excuſatus et leges date ceſſari nō
debeant thord § xv Si diſcordauerint Qualiter meliorib⁹ cre
ditur ſimile l in iurcineādi § i.de teſti.et š.c.lij.li.primo Item
pn̄t reprobari per alios ples et meliores ſicut notarius pub-
licus reprobatur per teſtes vt in c.iij.de ꝓba § et ſi om̄s con-
cor l placuit § de iudicijs et c ſi de trāſac § Si quidā ſimile de
teſti ꝙ excōicent̄ ſi ſcd̄o vocati nō cōparuerint et de alijs cōtu-
macibus niſi fuerūt vna ꝑemptoria pro oibus vt in c.i.de di
lationibus Nota hic dubitatur Si diſcordauerint teſtes per
quos falſi teſtes conuincantur rūdetur vt in cor thord § ij.ꝛ
š.li.i.c.xxxviij. in glo.Item nota ꝙ crimina dn̄t aptiſſimis ꝓ-
bationibus ꝓbari § de ꝓbationib⁹ l ſciant et infra e.c.xv. Si
aliquis in glo et infra li.iij.c.lxiiij. Si imputatū in glo Nota
hic eſt defectus quia in iſto § Sed ſi om̄s textus nō loquit̄ ꝙ
pace priuatus debet reſtitui pace ſua veridicis legittime pro
ꝑiurio cōuictis et talis defectus corri per thord in cor § xviij.
Item in iſto eodē c eſt alius defectus quia textus iſte nō loqui
tur ſi aliquis pōt nichilomin⁹ pace priuari ſi teſtimonio ep̄i ꝛ
alioꝝ fidedignoꝝ veridici fuerint ꝓ ꝑiurio legittime conuicti
licet veridici iurauerint ꝙ pacem habeat ꝛ emēdat et iſte de-
fectus ſimiliter corrigitur per thord in cor § xix.et vtrum iſta

correctio tenenda ē in alijs cauſ de neffningſ ⁊ denoiatis ibi/
dē patebit Nota in iſto c Si diſcordauerint ⁊cͭ ē ad huc alius
defectus q2 textus iſte nō loquitur q̄d agendū ſit Si executor
cauſe fuerit ꝯuictus in alijs ꝑtibus ⁊ hoc nō fuerit notorium
vtrū diſcernāt veridici neffningi vel noiati iſte defectus corꝑ
Thord in cor § xxxiij. Itē nota ꝙ hic eſt defectus in iſto c Si
diſcordauerint de homicidio q̄ defectus cor ꝑ thord § lxix Per
lrās regis Quartū caplm ſecūdi libri Nota quō debeat puni/
ri qui lrās regis illegalit ꝯtra aliquē impetrauerit declarat
in cor thord § xxxv. Si diſcordauerit § iiij. Si quidam veridici
Nota q̄uis iſte textus loquitur de veridicis legittime impe/
ditis tū hic ſubintelligitur de veridicis neffningis et denoia
tis violent impeditis qui defectus corrigitur ꝑ thord in cor §
lxiiij. Nota in c vij. ſcȝ Si diſcordauerit i § Sed ſi oīs in fine
dr ꝙ veritas ſit ꝑ octo meliores de ꝓuincia ⁊ ipm ī iudicio diſ
cuſſa ⁊ in iuſtitia ꝑ eoſdē finita ⁊ ſimile de ꝑ iurio in lege xij.
hoim ꝑpetrato qui quidē lex rata maneat ⁊ firma donec per
octo meliores de ꝓuincia et cp̄m cōuincatur ſed alio modo
manifeſtatur vt p̄iudicat legi ſcȝ ꝑ euidentiā facti in aliquo
crimine vt extra ar de co.ha.cle. ⁊ muli.c. tua ⁊ c.fi. ⁊ infra
li.ij.c lxxxv. Si quis imputauerit et alio modo ſi ſit de hoc in
placito confeſſus vt infra e.c.lxxxix. Si quis captiuatū vel le
gittime conuictus vt infra eodem c c.vi. Siquis iuratus in
fine Biſcops vithne Nota Si pace ~~ꝓuatus pōt teſtimonio epi~~
~~et aliorū fidedignorū veridicos conuincere debet pace ſua re~~
~~ſtitui~~ Thord § xxiij.

Om man drab Caplm viij.

aute

SI occiſus quis fuerit quinta feria poſt nonas vel aliquo dierū an̄ quintā feriam ⁊ placitum vniuerſale q̄d vocatur landzthing ſequitur in pri mo placito tunc tenentur cognati occiſi illud pub licare q̄d dr liwſe in eodē placito ⁊ ſi occiſus fuerit quinta feria poſt nonā tūc pn̄t expectare ad aliud placitū q̄d proximo fuerit proſecutū.

Om man drab Caplm viij.

Okabes man a torſdagh for noen eller hwil-
khī dagh for torſdagh oc et landzthing a thī
neſte løwerdagh tha ſculle frēdher thz liwſe a thz
ſamme thingh En drabes mā effther noen a torſ
dagh tha mwe the byde til annet thingh ther er
neſt effther.

Si occiſus q̇s ⁊c̃ Nota Siquis in aliquē vindictā tulerit pro-
pter exceſſus cognati vel amici ſui hic nō loquitur ⁊ ideo cor-
rigitur q̇d iuris ſit per thorđ § lxi. Nota hic fit quedaz correc-
tio p thorđ § iiij. ꝯtra eos qui interfuerint morti alicui⁹ quā-
ta fuerit emenda circa regē ⁊ cognatos interfecti Si occiſus
infra quartū tēpus accuſetur homicidiū et eſt locale Si occi
ſus quis fuerit ⁊c̃ ~~Itē Vecherweds bood qui morti alicuius
interfuerit ſoluat heredibus interfecti ſex marcas ⁊ regi tres
marcas Thorđ § v. Item nota q̄uis textus iſte loquit̄ de ho-
micidio generaliter tū ſi uxor alicuius occiditur opere vel mā
dato vel conſilio vtrum veridici vel denominati de hæreth diſ~~
cernant corrigitur per thorđ § xxi.

Om ey ma-les loglige effther c ix.

SI legaliter non fuerit proſecutum .i. om logh-
lige males ey effther oc liwſes ey ſom logh
er et placitum q̇d dicitur landzthings preterierit
tunc nullus poteſt proſequi cām illam que dicitur
effther ma-le ſine licencia regis Et ſi rex non de-
derit licenciam proſequēdi cauſam que dicitur eff
ther male tūc nichil amplius poteſt extorqueri q̄z
iuſta emenda hoc eſt xviij mark ther hoc eſt tryn-
ne atten mark penninge ſufficiens valoris vel ar-
genti .i. cautio vel iuramentum quod dicitur kyns
nefn ſi negauerit incauſatus Et ſi ille qui cauſaz
debet proſequi noluerit hoc eſt effther ma le in pla
cito quod dicitur landzthingh et noluerit petere li

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

renciam a rege infra diem et annum vt proſequi
poſſit cauſam tunc debet rex adiudicare reum ad
emendam ſi confeſſus fuerit et ſi negauerit defen
det ſe cum kyns nefnd Et ſi ille qui incauſat no-
luerit aliquid iſtarum acceptare tunc debet rex ip
ſum iudicare excuſatuȝ pro cauſa illa quia nullus
debet contra alium aliq̄ȝ fouere ſimilitatē qđ dicit̄
bøleſaagh.

Om ey males loglige effther c.ix.

Males ey loglige effther oc liwſes ey ſom logh
er oc forgangher landzthinghȝ tha maæ mē
ey effther male othen komghens orloff En giff-
uer komghen ey orloff til effther at male tha kan
han icke fanghe ther effther male mere en retthe
manne bødher thet er trynne atten mark pennin-
ghe eller ful ſølff wyrthingh for ſo manghe pen-
ghe eller kyns nefnd om hin dyl ther for ſaagh
er En wil hin ther effthermaal ſcal haffue ey eff-
ther male a retthe laghthingh oc ey fanghe orlof
effther ath male aff koninghen indhen dagh oc
iamlingh tha ſcal koninghen male hin wedh bø-
dher ther for ſaghen er om han gangher wedh
En dyl han tha waære wedh kyns nefnd. En
wil then ther ſecther wedh enghe thyſſe tage thē
ſauth er tha er komghn̄ ſkyldug at ma le thn̄ ther
ſecthȝ wor oc hans frēdhē anghēløs oc orſage for
the dele forthi ath bøle ſaag ſcal enghen wedh an
nen bære.

Sufficiens valoris vel argēti cautio ⁊c̄ Nota cautio eſt no
mē gn̄ale oīm ſecuritatū cū quis ſecurus redditur per ipſaȝ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

de eo qđ ſibi ꝓmittitur Nota cautionū alia fideiuſſoria quia
fideiuſſor ē qui ſe ꝓ alio obligat ad ſatiſfaciendū alia pignora-
titia quia pignus .i. vadiū qđ ꝓ aliqua re datur vt poſtea re-
colligatur alia ypotecaria eſt cū res comēdatur ſine depoſi-
tiōe pignoris ł cautione ſole interueniente alia iuratoria q̄ in-
telligit̄ qñ ydoneā cautōem p̄ſtare nō pōt alia cyrographoria q̄
fit qñ ſcriptio manu ꝓpria debitoris datur creditori Si lega
liter ꝛc̄ Tractatur de in integrū reſtitucione infra annū ꝛ di-
ez ſimile de reſtitutione minoris et ſimile de ſupplicatiōe p̄n-
cipi porrigenda C de precibus impatoris offerenđ per totū et
ſi ille fa l qui accuſare C de edendo q: ſine accuſatore nullus
debet condempnari vt l iubemus C de ꝓbationib9 Nota q̄ta
fuerit emenda interfecti quere infra libro tercio c xxi.
¶ Sufficiens valoris vel argenti cautio ꝛc̄ Nota ſm l impe-
riales ff mād l ſi mādato ꝙ nomine ſufficientis cautōis intel-
ligimus pignora vel fideiuſſores concordꝫ in p̄te textus hic in
v̄ ſufficiens valoris et infra li. iij. c. xxi. In principio etiam con
cordet ver de conuerſione coniugatorum c ex publico in v̄ ſuf-
ficienti.

¶ Om komīghn̄ giffuer effther maal c. x.

SI rex dederit alicui effther maal tūc debet il-
le publicare illđ qđ đr liwſe p lr̄ās regis ī pla
cito qđ đr landzthing ꝙ ip̄e optinuerit effthr̄maal
poſt ꝯgnatum ſuum occiſuz et ī placito debet pub
licare occiſorem illius quod dicit̄ liwſe ſicut fuiſſet
occiſus ī illa ſeptimana ante proxima ꝛ poſtea ꝓ-
ſequi cām ſuā quod dicit̄ logmaal ſicut p̄tactū eſt
de homicidio Sꝫ ſi q̄s optinuerat lr̄ās regis ad eff
thr̄ male ꝛ nō fuerit eis vſus in tribus placitis ſed
celauerit in trything nichil valebunt.

¶ Om komīghn̄ giffuer effther maal c. x.

GIffuer komīghn̄ effther maal tha ſcal hin thr̄
effther mall liwſe mꝫ komīghn̄ breff a landz

thing at han haffuer fanghz effther maal effther ſin døde frende oc a thet thing ſcal han liuiſe thē̄ dødes bane ſo ſom han wor døød i then ſamme uge ther neſt fore oc fylge ſithen ſyth logmaal ſo ſom fore er ſaut om man drab En ho ſom til eff ther maal fangher komīghn̄s briff oc dyl thet .try thing tha er thz ſkyldugh icke hannū atdwe.

¶ Si rex ꝛc̄ Nota in ſi qualiter perditur ius ad qd̄ quis reſti/ tuitur per lapſū triū placitoꝝ ſicut reſcriptū per lapſum uni us anni ꝑ c. Si aūt et c clerumqꝫ de reſcrip. Itē qualiter ꝑ/ ditur ius nō inuenientis debito tempꝫ ad exigendū debitū vl̄ hereditatē vtꝰ c. xxiij. quicunqꝫ li.primo et ſimile infra e.c. xxxiij.qui voluerit § ij ſi teſtimoniū et infra e c.lvij.qui volue rit Si rex dederit ꝛc̄ Nota q̄uis textus iſta loquitur de illo qui obtinuerit effthermaal tn̄ non facit mentionē de premio laboris illius qui fuerit executor homicidij ideo defectus hu9 c corri ꝑ thord § lvi. Itē Nota vtrū aduocatus regis pōt aſſu mere ſibi executionē cauſarū in illo hæreth vel villa forēſi vbi eſt aduocatus iſtud dubiū cor per thord § lvi.

¶ Hwilke ſandmen til ſculle Caplm̄ xi.

Qᴠicunqꝫ fuerit homo occiſus ſiue in villis fo renſibus ſiue alibi tunc debent illi veridici iu rare qui ibi ſunt veridici vbi fuerit homicidiū ꝑpe tratū ita etiā debet fieri de oibus de quibus veri dici tenentur iurare.

¶ Hwilke ſandmē til ſculle Caplm̄ xi.

Hwore ſom mā wordher draben huat heller i købing eller a land hwedhn̄ ſom han er helſt tha ſculle the ſandmē e om ſwarie ther ther ere ſandmē ſom gerninghn̄ worder giord Thz ſam me er log om alt thz thē ſandmē ſculle om ſwarie

¶ Hwar ſandmen ſculle ſwarie c xij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

SI veridici voluerint iurare aliquē ad emēdaꝫ ſic iurabūt ſic deus adiuuet eos ꝙ ille vindi-cauit vel vulnus vel ictus vel coact⁹ fuit ad defen ſionē vite ſue vel rerū ſuaꝝ ⁊ teneṫ ꝓpter hoc frui pace Sꝫ ſi noluerint eū ſuo iuramēto pace priua-re tunc debent iurare ꝙ ip̄e interfecit hoīem inno centē ⁊ teneṫ ꝓpter hoc pace priuari Sꝫ ſi cā mor tis q̄ dr̄ bane ſaagh publicata fuerit i placito qḋ dr̄ landzthingh tūc tenenṫ veridici ſuo diſcutere iura mento quid fuit cauſa mortis que dr̄ bane.

¶ Hwar ſandmen ſcwlle ſwærie c xij.

VIlle ſandmen ſwærie man til bøgher tha be-de the thī ſo gudh hielpe at thē mā haffuer anthē ſaar eller hogh eller mor nøt til atwærie ſyth eghꝫ lyff eller ſyth eghꝫ gootꝫ oc bør ſin fred forti at holde En wille the ſwærie hannū fredløs tha ſculle the ſwærie at han drap ſaghelløs mā oc bør ſin fred atmyſte En om bane ſagh wordher lIwſt a landzthinghꝫ tha ſculle ſandmen fange hā num bane man oc hwat hannum wordt til bane oc lyffs lath.

¶ Vbicunqꝫ fuerit ⁊c̄ Nota hic vt videtur corrigiṫ error et re-mouetur dubiū de areſtatione So ſcriff landzdomer oc andre gode men meth hannū aff landzthing Hwo ſom beſettis log lighe i berck eller i købingh oc mo thꝫ deles meth horingh om thꝫ forſømes mꝫ ſandmen oc ſcal bødes ther fore iij mark bō dhē oc ſo komghē at mynſte Hec ſcripta ſūt de placito toci⁹ terre Anno dn̄i M cd lxv. Itē Nota homicida ex induſtria .i. ex ꝓpoſito innocentē per inſidias occidit occidendus eſt ſecus ex cauſa ar.xv.q.i. Si qs nō reatus et infra in plurib⁹ capittul ꝑ inſidias ſi xxiiij. di § de hiis iſte q̄ ꝑ agreſſionis inſidias oc-cidit ab eccl̄a emunitatē nō habeat de tali loqṫ hic ſcꝫ ī pꝛimo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

et de homicida nec public9 latro extra de immũitate eccl'e c iter alia et § q̃ndo liceat vnicuiq; ſine ſe vindicare l.i.⁊ ij.⁊ xvij.q. iiij. ſicut antiquitus Item qui ea ſpe in eccleſijs vel cimiterijs delinquunt/ vt ibi liberentur non defenduntur ibidẽ extra de immunitate eccleſie c vltimo.

Om teghñ gialð Capit'm xiij.

SI emẽda fuerit exhibita hoc ẽ om both feſtes hiemme et non fuerit diſcuſſum de cauſa cum iuramẽto tunc tenetur rex habere teghñ gialð hoc eſt xij marcas denarioꝝ Sed ſi aliquis iurat9 fuerit ad emendam tunc rex nichil amplius ꝑcipiat q̃ʒ tres marcas de curia ſua pro bloðwide ſiue fugam inierit ſiue moriatur.

Om teghñ gialð Capit'm xiij.

FEſtes bood hiemme oc wordher ep ſworen om tha a konighñ tegeñ gialð thʒ er xij mark penninge En ſwa ries man til bødher tha tagher koningh icke mere en blod wide En flyr hã fredløs eller døør tha a koninghñ aff hãs bo iij mark for blod wide ſo at han oc tho holler ſin fredh.

Si fuerit emenda ſtatio iſtius eſt vt exemplũ alijs pateat ideo in publico fiat cõpoſitio et nõ in ſecreto al' pena cõmittiẽ publice enĩ vtilitatis eſt ne crimina maneãt impunita de ſen. excõi c vt fame.

Om affhogh Capl'm xiiij.

SI voluerint veridici ſuo iuramemto aliquem pace priuare pro affhogh tunc debent iurare q ipſe recepit hominem innocentem et duxit euʒ ad lignũ quod dicit ſtock oc hamleth hanũ ⁊ tenetur ꝓpter hoc priuari ſua pace et q poſſet eum ita bene occidere ſicut demẽbrare ita Et voluerit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ipſum iurare ad emendā tunc dn̄t ſic iurare q il-
la vice nec voluit ip̄m demēbrare nec occidere ſed
qd factū eſt ex improuiſo vēit ꝛ ꝓpter hoc tenetur
frui pace ſua.

Om affhogh Capl'm xiiij.

Wille ſandmē ſwarie man fredløs for affhog
tha ſculle the ſwarie at han togh ſagheløs
man oc ledde til ſtock oc hamlede hannū oc er for
thi ſkyplough ſin fredh atmyſte oc matte om wel
tage aff hānū lyff ſom lymme En wilie the ſwa-
rie hā til bødhē tha ſculle the ſwarie ath i thn̄ wai
ther the mødes tha wille han ey lyff aff hannum
taghe oc ey lymme oc thet ſkede affwode oc er thi
ſkyplough ſin fredh atholde.

Si voluerit ꝛc̄ Melius eſt q iuret' ſup credulitatē q̄ hic ſe-
ꝗtur ꝑplexitas ſicut ſ̃ in c.xij.di.c.tn̄ eſt.

For hwilketh affhogh ſandmen ſculle
ſwarie om Capl'm xv.

DE quolibet affhogh ita bene de oculo ſicut de
alia mutilatione tenentur veridici iurare Vbi
cunq; et ꝓ quocunq; affhogh emēdatū fuerit fier
thingh mā bødher pōt pro illo affhogh homo ꝑ-
uari pace ſua.

For hwilketh affhogh ſandmē ſculle
ſwarie om Capl'm xv.

OM alhonne affhogh ſo wel om øwe ſom an
neth ſculle ſandmē om atſwarie Hwore ſō
fierthing man bødher bødes for affhogh ther mo
man ſwaries fredløs fore.

De quolibet ꝛc̄ Nota hic in c.primū ſup̃ mutilationē quo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ad p̄uaricationē pacis equipari homicidio ſic alibi quo ad irre
regularitatē in cle vnica de homici ꝛ in ṽ mutilet in glo. Itē
vbi ſoluit̄ quarta ps emēda homicidij vide infra i li. iij. c. xxv
Item Si diſcordauerint veridici neffningi vel denomiāti q̇d
iure hic in iſto c cor p thord in cor § lx.

¶ Om quinne teckt Capl'm xvi.

SIquis ſup aliquē cōqueratur de muliere que vim paſſa eſt q̄ dr woltaghn̄ ꝛ ſi veridici volūt ip̄m pace priuare cū ſuo iuramēto tūc dn̄t iurare ꝙ ipſa fuit opp̄ſſa p vim contra voluntatē ſuaꝫ ꝛ tenetur ille qui eā oppreſſit ꝓpter hoc priuari pace ſua Et ſi notoriū fuerit ꝙ ipſa nō fuit per vim oppreſſa tūc debent iurare ꝙ nō oppreſſit eā per vim ꝛ nō contra volūtatē ſuam et tenetur ꝓpter hoc frui pace ſua.

¶ Om quinne teckt Capl'm xvi

HEter mā efftir kone ther mz wold er taghn̄ oc wille ſandmē ſwarie hannum fredløs tha ſculle the ſwarie at hun wor taghen meth wold imod hēne eghn̄ willie oc hafft til haath kone oc er thē thr hēne tog forti ſkyldug fredløs atware. En er thz witterligt at hun wor ey woltaghn̄ tha ſculle the ſwarie at han togh henne ey meth woldh oc geen hennes eghn̄ willie oc er forti ſkul dugh ſin fredh atholde.

¶ Siquis ſup aliquē cōqueratur ꝛc̄ De materia iſtius capituli ꝛ aliorū duorū capitulorꝫ ſequētiū notatur in l raptores c. de ep̄is ꝛ clericis et l vnica C de raptu v̇ginū iſti de publicis iudiciis Itē lex iulia de adulteriis ꝛ extra de raptoribus c penl' ꝛ ſi in quib9 etiā notat̄ de pena vn̄ cōmittit̄ ſtuprum cū volē te etiā ſine raptu datur dimidietas bonorꝫ ꝛ hoc cognatis vt hic per dictū c Item lex ſi in volente ſine raptu eſt pena capi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

taliſ in § ſiu aūt in dicta l unica a fortiore cū raptu ut dicit l raptores et l unica ſed fallit ſi meretrix eſſet ut p glo dicti §. Item lex hic in fi ubi ꝓpter hoc Item melius dicit̄ et pōt illo modo obſtante pace ſua frui ⁊ idē ſupra c.xiiij.

¶ Om kone wordher woldtaghen c.xvij.

Quecunqȝ mulier ſe dixerit p vim oppreſſam cū primo poſſit euadere manus eius et in ꝓpriā libertatem venire tunc debent cōqueri vim ſibi illatam coram villanis hoc ē for granner oc grānekoner oc a kirke ſteffne et poſtea in placito qd̄ ſi fecerit p̄ſumēdū ē ꝙ ſibi ſit violentia illata ⁊ tūc veridici tenent̄ ꝓ illa cauſa iurare. Sȝ ſi tacuerit ⁊ ſuſtinuerit poſtq̄ȝ fuerit manifeſtū corā granner ⁊ grannerkoner ꝙ ita fuit ꝙ iſte habuit et cōcubuit cū iſta muliere vl̕ ⁊ ſi ip̄a fuerit imp̄gnata et prius tūc p̄ſumendū ē ꝙ ipſa nō fuit violēter oppreſſa ⁊ tūc nō erit neceſſariū iuramentū veridicoꝝ Item quicūqȝ incauſatus fuerit pro oppreſſiōe violenta et veridici iurauerint ip̄m excuſatū tūc ille qui q̄rimoniā mouet oīmi carebit emenda et lege pro illa cauſa ſcȝ leer wide quia maior iuſticia ſemper preiudicabit minori.

¶ Om kone wordher woldtaghen ~~c.xvij.~~ 17 ~~18~~

Hwilkhē kone ſigh kaller woldtaghē athwar̄ førſte ſynne hwn kōm̄ affwold oc i ſin eghē frelſe tha ſcal hwn kære woldh ther wedh henne er giorth for granner oc grannekoner oc a kirke ſteffne oc ſithē a thingi tha er wel ventelicht ath henne er wold giort oc ere ſandmē forthi ſkyldughe om ſo wordher melth atſwarie En tol kone oc thier effther at thȝ er apēbaret oc mā wedh bo

de grãner oc grãnekoner at thn̄ mã haffuer hafft thn̄ koné ellr̄ om hwn haffuer hafft thn̄ man eller om hwn wordher meth barne oc ka·rer ey føre tha er venteligt at hwn wor ey woltaghn̄ i ho thr̄ alligeuel wor ildhe mz fareth oc thørffue ey ſand men til gãge hwo ſom ſectes for voltecht oc ſwa rie the hannū angherløs tha er hin ther a deler bo de ſkyld wedh bood oc wedh annen logh for leer wide forti at mere logh taghr̄ a thn̄ mynne bort.

Quecunqꝫ mulier ſe dixerit per vim oppreſſam vt̄ Si aliqꝫs alieni abſtulerit filiam ſororē vel ſuā cognatā ꝛ ipſam carnaliter coguouerit per nuptias vel ſine nuptijs diſtinguant veridici ſuo iuramēto vtrum prima vice oppreſſa fuit vi vel nō licec ip̄a poſtea conſenſerit ꝛ ſi iurauerint ꝙ ip̄a oppreſſa fuit vi ſit ipſe pace priuatus et nichilominus diſcernant veridici verū fuit ſibi ablata vel non ſed ſi ad hnc conuincitur ſol uat bondoni xl marcas et regi tantū et preter hoc poteſt can ſam harwerck proſequi ſi ſibi factū fuerit tempore quo abla ta fuit cognata hec patent per thord in cor § xcij.

Nota quotuplex eſt violentia. nota infra libro tercio c xlviij.

Quecunqꝫ proppriam libertatē. in c veniens de ſponſa tacuerit. Nota ꝙ preſcriptio colligitur ex taciturnitate ff de interrogatorijs actionibꝰ l de etate § qui tacuit et cōſenſus p̄ſummitur ex ducturna taciturnitate ff de vſucapionibus l cū quidam § diuus et ſupra libro primo c xxxiij. § vltimo de violentia ibi et infra c.c xviij. in fine.

Quecunqꝫ mulier etce. Nota hic oritur dubium.

Si mulier facit ſe a viro clamdeſtine et voluntarie cognoſci ſed poſtea conſenſum et voluntatem mulieris ad implere renuucus ab ea recedit mulier in fraudem verſe ſe ꝑ vim oppreſſam coram villanis et mulieribus circa eccleſiam et in placito horribiliter clamat vtrum preſumitur ꝙ talis mulier fuerit per vim oppreſſa iſtud dubium corrigitur per thord. §. xxix. in cor et clarius in cor § xcij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om lønligh Caplm xviij.

SI aliqua puella vel mulier admiſerit virũ clã-
deſtine cum volũtate ſua et poſtea fuerit pub
licatum licet ipſa tacuerit et nullum incauſauerit
tũc poſſunt eius cõgnati impetere quẽcunqȝ volu
erint et ab eo recipere vel iuramentũ cõgnatorum
ſuorũ qđ dicitur frendher eedh ſi negauerit vel emẽ
dam ix marcarũ ſi confeſſus fuerit vel bøde hãs
mãhelleth ſi noluerit ſtare iuri Sȝ poſtquaȝ cong-
nati ſemel recipint emendã pro ea ſi poſtea nolu-
erint ceſſare tũc nõ poſſunt amplius cognati ꝓ ea
emendã accipere niſi violentia fuerit facta Sed il-
li qui ꝓpinquiores eius tutores ſunt hoc ẽ the thẽ
hennes giffther maal woldher debent illud ꝓſeq̄
et nõ alij ſed de illa emẽda ipa nichil recipiat quia
vis non fuit ei illata ſed cũ voluntate ſua fuit.

Om lønligh Caplm xviij.

LAdher nogher mø eller kone ligghe hos ſigh
i løøn mȝ ſin eghen willie oc wordher thȝ opẽ
baret tho at hwn thier oc ſecther enghen man tha
mwe tho frendher kalle a hwem the wille oc the
wide the gerningh oc haffue aff hannum anthen
frendher eedh om han dyl eller ix mark boot om
han gangher wedh En faller han aff loghen tha
bøde hans mãhelleth om han wil ey ſtande til ret
te En ſithñ frendher haffue en ſynne bood for hẽ
ne taghȝ wil hwn ther effther gøre ilde oc lade en
oc taghe en annẽ tha mwe frẽdhr̄ ey boot hwer
ſynne for henne taghe vthen at hẽne gøres wold
The ther neſte warie ere ſculle dele thyſſe dele oc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ep annen mā oc thȳ̄ bood tagher hwn icke op foꝛ thi at thet woꝛ meth hennes eghen willie oc enghen frende vthen hennes rette marie ther hennes giffther maal ſculle wolle.

¶ Si aliquis puella vel mulier ꝛc. Si confeſſus fuerit Nota allegans turpitudinē ſuam non audiendus de re iudica c lator In prima gloſa per ver et de donationibus c inter dilect⁹ per textum.

¶ Item non eſt audiendus allegans turpitudinē ſuam quia aſſimilatur conuicto quia ſi medio tempoꝛe mota fuerit querela per ipſum contra aliquē nō poteſt eū cōuincere vt infra e c. lxvij. qui conuictus Si aliqua puella ꝛc Nomen marcarū aliqui textus habent tres marcas. Item pꝛo iſto c facit inſti de iniurijs § patitur ſed cuȝ voluntate quia volenti non fit iniuria de ſen. excommuni c contingat in gloſa et iniuria tollitur diſſimilatiōne ff de iniurijs l non ſolum § i ꝛ ibi in glo.

¶ Niſi violentia ſed leges quia tunc ſi meretrix eſſet falleret vt in § Item lex in gloſa inſti de publicis iudicijs

Si aliqua puella ꝛc Nota de cōcubitu illicito ſupra li. pꝛimo c viij ꝛ c xxxiij. et infra c e xxxiij ꝛ in li iij. c. xxxvij.

¶ ~~Nota concumbens cum meretrice vel ancilla niſi cōmiſerit furtum de iure non debet ſuſpendi ff de furtis l furtū vbi dicitur ꝙ ſiquis meretricem vel ancillam aliam rapuerit vl zalauerit non lucrificandi gratia ſed libidinis exercende nō committitur furtū licet alias peccat ff de furtis verum~~ Item de materia huius capituli ¶ Si aliqua quere in coꝛ p̄thoꝛd § xcij.

¶ Si aliqua puella Ibi iuramentum cognatoꝛum ꝛc Nota iſte textus non facit mentionem de thinghoꝛingh et ideo fiat hic coꝛrectio de thinghoꝛinghe ſi lex firmata fuerit in placito et quot illi thinghoꝛinghe erunt et ſi ſe abſentauerint cum leges dantur legittime de placito nominati quantum ſoluāt conquerenti et regi.

¶ Item per quot hoꝛas ante meridiem illi qui leges firmauit debent conquerentem expectare Iteȝ ille thinghoꝛingh teſtimonium perhibere debeant vtrum affuerit leges dando et

expectauerit/quando conquerens illos petit/et quod plures teſtantur vtrum ſit ratū/et quod pauciores teſtātur vtrū ſit irritum/et quod ſoluant pro falſo teſtimonio/et q̄ in illa con/gregatione aliū vulnerauerit vel occiderit/quid ſoluat vltra ius commune/iſte defectus et iſta dubia corrigantur et declarantur p Thord in cor § xv.

¶Om kone døør aff barne c.xix.

SJ aliqua mulier mortua fuerit de partu ſiue ſit legittima ſiue concubina tunc non dn̄t veridici de morta ſua iurare quia ipſa nō cōcepit puerū ſine voluntate ſua.

¶Om kone døør aff barne c.xix.

WOrdher anthn̄ mā hulſtrue eller hā ſlegefred døød aff barne tha ſculle ſandmen om henne døød ey om ſkilie forti at barn awledes ey wedh henne vthen hennes eghen willie.

¶Si aliqua vr̄ ſecus in casu c Si aliquis de homicidio Nota purgato furnicare eo ipſe purgetur fornicaria vce. vt infra li iij. c xxxvij. in glo Nota non pōt denunciare de crimine de q̄ egit penitentiā xxiiij. q. iij. § ecce in v̄ corrigi hu9 archi de offi ordi in c quia plerum in v̄ eccleſiarū in vi.

¶Om ſlegefred dather Capl'm xx.

SJ filia alicuius concubinaria fuerit clamdeſtine deflorata et non fuerat prius in placito legittimata tunc nullus qui pertinet ad eaꝫ ex parte patris poteſt inde mouere querelam Sed ille q̄ ſunt propinquiores ex parte matris Sed filius de clamdeſtine coitu et voluntarie nichil recipiat de illa emenda quam pater ſuus emēdauit pro leer wide quā intulit matri ſue.

¶Om ſlegefred dather Capl'm xx.

Vordher mā ſlegefred dather forligghen oc
er ex thing liwſt tha mo enghū ther til henne
hører a fadherne dele thyſſe dele mē thi ther neſt
ere a mødherne oc gifftherma al ſculle woldhe
Thū ſøn ther kone fangher i løøn tagher icke aff
then bood ther hans fadher bødher for leer wide
for hans modher.

¶ Si filia ꝛc. Ratio prime ꝑtis eſt quia filius naturalis nō
dicit̄ ꝓprie filius nec habet agnatos vt in auct̄ ex complexu
§ de in ceſtis nupcijs et auct̄ nec ꝑrī § de naturalibus liberꝭ
ꝛ inſti de cognatorū ſucceſſione § vulgo per glo. ſed ſuccedūt
mrī et ideo ꝓpinquiores ex ꝑte eius admittuntur vt hic ſed
filius non quia tempore delicti non erat filius in rerum na-
tura ideo contra eum non eſt delictum ſicut rei qui nō eſt nō
datur priuilegiū de eccleſijs edificandis c ad audientiam.
Item de ratione prime ꝑtis huius capituli Si filia s̄ li primo
c. xxij. § iij. ꝑ textum quere.

¶ Om markeſkel Caplm xxi.

SI fuerit orta diſcordia de markeſkel tunc dn̄t
veridici de illo hareth ponere ſtatuas vl' lapi
des hoc eſt ſtabel eller ſteen in loco quo volunt et
ibi iurare ꝙ recte fecerunt markeſkel Et ſi vtrūqꝫ
fuerit diuiſio ibi markeſkel et tocius hareth tunc
dn̄t quatuor de vno hareth et quatuor de alio ꝓ-
ut verius ſciunt debent ſuo diſcernere iuramento
diuiſionē eoꝝ haret et poſtea publicare in placito
qd̄ factū ē Sꝫ ſi aliqͥs vixerit et recordat⁹ fuerit ꝙ
de illa diuiſiōe pri⁹ iuratū fuerit tūc āplius nō iu-
rabit̄ de eadē Itē ſi illius nulla ſit memoria et rex
voluerit equitando dirimere markeſkel tūc ratū
erit qd̄ ip̄e fecerit Cauci⁹ tn̄ ē ꝙ iuretur q̄ꝫ rex eq̄
tando dirimat qꝛ maiorē hn̄t noticiā inde qui ſunt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

viciniores q̄z illi qui ſunt remoti Itē ſi ita ſit ꝙ hō̄
qui moriant̄ in vna villa habent aliq̄d emptū ī alia
villa tūc debent appetere in placito ꝙ emerūt qd̄
d̄r withēmaals thing hoc ē vno placito priuſq̄z iu
ratū fuerit de p̄miſſis vel priuſq̄z rex equitādo di-
rimat markeſkel oc kalle aſtwffkiøb et fatentur
markeſkel tha wærie the there køb mz kyns neffn
Si hoc ſit cū lapidib⁹ vel ſtabel vel foſſatis ſigna
tū tho at markeſkel ſcal ſwæries aff ſtz Sz ſi nō
appecierit hoc eſt om the ey kalle a ſtuff kiøb ⁊ nō
fatent̄ markeſkel anteq̄z fuerit iuratū tūc nichil ꝓ
ficiūt hec tha dwer thm̄ icke ſithn̄ ther̄ a kallend.

¶ Om markeſkel Capl'm xxi.

SKyl mā om markeſkel tha ſculle ſandmē aff
thz ſāme hæreth ſtabelle anthn̄ mz ſtock eller
meth ſteen oc ſwærie ſithn̄ i thn̄ ſtz thē thn̄ ſkelnet
er at the haffue giort reth En er thz bode marke-
ſkel oc hæretzſkel thē mā ſkyl om tha ſculle fire aff
eth hæreth oc fire aff eth āneth hæret the thē neſt
ere ſithn̄ ſkilie om thz ſanneſt the wide oc ſwærie
a at the giorde reth oc liwſe ſithn̄ a thingi En er
nøgher myñe til at ther wor førre ſworē om oc le
wer nogē mā aff the thē ſwore tha ſcal thē ey me
re om ſwæries. en er ey nypnne til at forre wor om
ſworē oc vil komghn̄ ride markeſkel tha ſtor thet
oc for fulle tha mo han ey kōme aff w ware til ſo
ath thz er lønt for anthn̄ there ther i the dele er
G vdher er tho ath markeſkel ſwæries en ridhes
forthi ath thet er thm̄ meſth witthēlicht ther neſt

ſidhe Er om markeſkel ſo.ath the ther bo i en by
haffue køpt i annen by tha' ſculle the kalle a there
kiøbe paa wethermaals thingh thet er eth thingh
før en ſworen wordher om eller førre en komīghn̄
ridher markeſkel oc kalle a ſtuffkiøb oc ganghe
wed markeſkel tha warie the theꝛ̄ kiøb mꝫ kyns
neſſnom thet er merckt meth ſteen ellꝛ̄ mꝫ grøfft
togh at markeſkel ſwaries aff ſtꝫ En kalle the ey
a ſtuffkøb oc ganghe ey wedh markeſkel førre en
ſworet er tha ower thm̄ ſithn̄ icke there a kall.

¶ Si fuerit orta diſcordia de markeſkel ⁊c. Pro iſto c. facit l.
in finalibus ff finium regundoꝝ.

¶ Swaries man fredløs Caplm̄ xxiȷ.

SI aliquis pace priuatus fuerit et aduerſariȷ̄
ſui emendam habere noluerint tunc fugiat de
terra infra menſem ⁊ diē ⁊ ſi fugere noluerint tūc
pōt rex cōfiſcare bona ſua ⁊ priuſq̄ȝ ipſe compoſu
erat cū cognatis interfecti nō tenetur rex eū recipe
re ad pacis ſecuritatē hoc eſt recipe ab eo fredkøb
Et ſi fugerit de terra vel moriatur tūc debent ꝓ-
pinquiores cognati ſui emēdare duo ſaal Ille qui
primus eſt ex ꝑte patris ſicut eſt pater vel ſenior
filius vel cognati recipiāt ſtuuth de cognatis pat-
nis ⁊ emēdet vnū ſaal Sed illi qui propinquiores
ſunt ex ꝑte matris ſicut frater vl' ꝓpinquiores cog
nati ſi frater nō ſit recipiāt ſtuth de cognatis ma
ternis ⁊ emēdēt vnū ſaal Itē ſi ille habuerit duos
fratres qui pace priuatus eſt qui ꝑ ſe hn̄t bona et
ſue iuriſdictōnis ſint hoc eſt the ther lage ophols
men ere for thm̄ tūc ſenior frater erit ꝑncipalis in

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

illo ſaal qđ emendabit͛ ex pte pris hoc eſt debet eē
forman ꝛ iunior frater dꝫ eſſe principal' hoc ē for-
man in illo ſaal qđ emēdabit͛ ex pte matris Et ſi
nō ceptus fuerit niſi vnꝰ frater tunc ipē debet eſſe
forman in illo ſaal qđ emendabit͛ ex pte patris Sꝫ
ſi ille pace priuatus habuerit duos filios tūc dn̄t ip
ſi emendare illa duo ſaal tn̄ ille ſenior debet ſolue
re illud ſaal qđ ex pte patris emendabit͛ ꝛ ſi nō ha
buerit niſi vnū filiū tunc ille ſoluat illđ ſaal qđ emē
dabitur ex pte patris et reliqui cognati ſoluant il-
lud ſaal qđ ſoluendū eſt ex pte matris.

¶ Sw̄ıries man fredløs Caplm xxij.

Swıries man fredløs oc ville hās wedher ſa-
ge ey bood tage tha fly hā land indhn̄ dagh
oc monꝫ flyr han ey tha ma komghn̄ ſkøle ower
hannū oc ey a komghn̄ fredkøb aff hannū at tage
for en hā er forligt wed hin dødes køn En flyr hā
land eller døør tha ſculle hans neſte frendhē bøde
thwenne ſaal herdes han oc wdhi land tha bøde
frendher tho to ſaal thn̄ ther neſt er a frendher ſo
ſom er fadher oc elſte ſøn eller andre frendher om
the ere ey til han tagher ſtwth aff fadhernes fren
dher oc bøder en ſaal a fadherne En the ther neſt
ere a mødherne ſo ſom er brodher eller andher
neſte frendher a modher om brodher er ey til ta-
ge ſtwth aff mødherne frendher oc bøde en ſaal
En haffuer hin ta brodher ther fredløs er flyd oc
ſelffue haffuer goo ꝫ oc lage opholdꝫ men ere for
thm̄ tha er hin eldher forman i thn̄ ſaal thē a fadh-
ne bødes oc thn̄ onge forman i thn̄ ſaal ther a mø

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

dhetne bødes En er ep mere til en en broder tha
er hā forman i thn̄ ſaal thr̄ a fadherne bødes En
haffuer hin fredløſe mā to ſønner tha ere the neſt
op atholdethe tho ſaal ther ſauth er tho ſcal thn̄ el
dher then ſaal ther a frendherne bødes opholde
En er ep mere en en ſøn til tha holdher hā op thn̄
ſaal ther a fadherne ſcal bødes oc thn̄ annen ſaal
giffue hin ther neſte er a mødherne.

¶ Siquis pace priuatus ꝛc̄ Jſtud capl'm eſt locale quia de
iure communi non datur emenda pro homicidio ſaltem pe/
cuniaria ſed ſi areptus fuerit morte puniatur diuerſitate q̄/
litatis mortis ſecundum diuerſitatem facti et iuxta conſue
tudinē terraꝝ vt extra de homici ꝑ totuꝫ ff et § ad corneliam
de ſiccarijs.

¶ Siquis pa ce priuatus Nota hic vtrum quo die veridici vel
denominati diſcernere debeant quilibet pro quacunqꝫ cauſa
pacem habeat. Si pace priuatus fuerit et ad tres dies et ad
tres noctes ſecuritatē habeat pro cognatis interfecti ꝛ vtrū
ſint pace priuati qui talem pace priuatum vulnerauerint vl'
occiderint in tali treuga a rege data et vtrum veredici de ta
li pacis factura diſcernere dn̄t talia dubia ꝛ tales defectus
corriguntur et declarantur per thord § lxviij.

¶ Siquis pace priuatus Nota quacunqꝫ cauſa aliquis pace
priuatus fuerit nō reſtituet enim rex paci anteqꝫ ſatiſfecerat
iniuriam paſſo concordat thord in cor § lxxx et hic in i et in fi
ne ſed textus ille loquitur de cognatis ſed thord de iniuriam
paſſo.

Siquis pace priuatus ꝛc̄ Si aliquis pace ꝑuetur per ſtocke
neſſn et ipſi conuincant' et cōuictus pace reſtituitur tūc paci
reſtitutus ꝛ iniuriā paſſus tenet' medietatē cū rege ꝑcipere de
iure qd ſtocke neſſn perſoluerunt ꝑ iuramēto ſuo Thord § xij
Siquis pace ꝑuatus ꝛc̄ Nota cognati interficient' nō cōpel/
lātur cōtribuere cū homicid thord § vij. ꝛ iij. Si forte pace pri
uati fugerint tūc ꝓpinquiores ſoluāt duo ette ſaal ꝛ tūc ſm
antiquam terre cōſuetudinem recipiunt ſuum ſtuth de cog/
nat' vt hic c in § iij. ꝛ iiij. ꝛ in cōſtitutiōe Erici reg' datie § viij

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Nota textus huiꝰ capituli nō loquit̄ de nominibꝰ pace pri/
uatꝭ ſcribendꝰ ⁊ ideo iſte defectꝰ corrigitur ꝑ thord § xxxviij.

¶ At cloſter mo ey taghe fredløſe mē c.xxiij.

CLauſtrum non pōt recipere pace priuatū ſed
quēcunqꝫ legaliter conuictū clauſtrum recepe
rit vel plenā emēdam pro eo exhibeat vel expo-
nat eum ſi nondū ſuſcepit habitum.

¶ At cloſter mo ey taghe fredløs mē c.xxiij.

Vide infra ca. 27. in glosa. At closter maa ey.

CLoſter mo enghē fredløs mā taghe en e huil
khē lagfeld man ther cloſther tagher tha bød
fult for hans brøde om han er mwnck eller bro-
dher eller legge hannū och om han er i werſens
cladher.

¶ Clauſtrū nō poteſt ⁊c̄ Ratio ꝑme ptis quia ꝓſcriptus nul/
libi debet habere pacem quādo priuatus ē pace ff de interdic
tis et relegatis Item ff de bonis dampnatorū et in l.faudoꝝ
de pa iura fi C preterea Sed ſcda ps ptꝫ quia quāuis mona/
ſteriū delet pccm̄ quo ad deū non tm̄ penā duplicam delicti in
auct̄ de monachis § ſi vero intra coll̄.hic tm̄ excipitur ſi habitū
cepit quia ſumma eſt ratio que religionem fouet ff de religio
ſis et ſumptibus fuēris per totum.

¶ Om oreget man Caplm̄ xxiiij.

PAuper qui vocatur oreget man non pōt cogi
ad ſolutōeꝫ alicuis ſaal hoc eſt etteboot vt at-
holde Ille vocat̄ oreghꝫ man qui non hꝫ domum
nec terraꝫ et nichil ſoluat nec expeditōem prie ſue
nec aduitōem prie qd̄ dicit̄ landwern.

¶ Om oreghꝫ man Caplm̄ xxiiij.

ORegħꝫ man mo mā ey nøde til ettebood vp
atholde Thē er oreghꝫ man ther ey haffuer
ſelff hws oc iord oc ey redher lething oc lādwern

¶ Pauper qui vocat̄ oreghꝫ Ratio ē qꝛ talis pauꝑ nō dꝫ egere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſimpliciter ar c odardus de ſolu ℭ qui bonis cedere pn̄t ꝑ to tū Itē queritur vtrū ſemp excuſatur paup qꝛ nichil habet et non eſt in ſoluendo quere infra e c ~~xxxix~~ Paup ⁊c̄ Nota ma⸗ nis eſt actō q̄m excludit in opia debitoris Itē nichil pōt dare vel ſoluere qui nichil hꝫ Itē qui nichil hꝫ eius ꝑiculo nichil ē Item impoſſibiliū nulla eſt obligatio Itē obligatio pauꝑis remanet in efficax ꝓpter inopiam Itē paup ne egeat nō eſt fraudendꝰ alimētis quotidianis habita ratōe hec ver ī c odar⸗ dus Item pauperi panniculario dimitti debēt qui dicunt cō⸗ dēpnato ad mortē pānicularia dimittūt henricꝰ ī c odardus F 91 in glosa.

ℭ Hwo ſcal etteboath opholde c.xxv.

SI duo diſcordauerīt quis eorū ꝓpinquior eſt ad ſolutionē ettebod tūc ille qui primo incau ſatur vel debet acceptare et ſoluere ettebood vel oſtendere aliū ꝓpinquiorē de ꝯgnatis illiꝰ q̄ pace priuatus eſt cum ſuo kyns nefſn.

ℭ Hwo ſcal ettebood opholde c.xxv.

EN ſkyl mā a huilke thē̄ nermer ere ettebood op atholde tha ſcal hin ther førſt ſecthes āthū taghe medh thn̄ a ſal athbøde eller wiſe annē thē̄ nermer ær mꝫ kyns neffn aff hins neſte frēdher ther fredløs er.

ℭ Hwo bøde ſcal mꝫ annen c xxvi.

QUe remotior eſt ī cognotiōe q̄ꝫ ad quartum gradū illū nichil oportet contribuere ad emē dam niſi voluerit Et ſi cognati debēt recipe emen dā tales etiā nichil pn̄t recipe niſi qđ ſponte offerē Itē clerici ⁊ meliores nō recipiūt emēdā nec emen dabunt quantūcunqꝫ ſūt ꝓpinqui qꝛ in nullū dn̄t vindicare nec aliquis in eos Sed ſi clerici ⁊ mulie⸗ res ſunt ꝓpinquores heredes interfecti tūc recipi unt onuꝫ ꝓ hereditate.i. gørſum ſi alȳ ſpſken non

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſunt et reliqui cognati recipiant alia duo ſaal.

¶ Hwo bøde ſcal mz annẽ c xxvi.

Hwo ſom ydhermere er i byrd en at fierde mã ne han tørff icke bøde vthñ at han wil Thages oc bood indh tha tage the vthñ fierde manne togh tørffue the ey bødhe vthñ the wille Lerdhe mẽ oc quinner the bøde icke oc the tage oc ey bod ind hwr ner ſom the are i byrd forti at the nywe a enghñ man haffne oc enghñ man a thm̃ Ere lerde mẽ oc quinner hins neſte arwingh thẽ drapen wordher tha tage the en ſaal til arff, oc, gørſum om ey ere andre ſyſken til oc frendher taghe the andre to ſaal.

¶ Qui remotior ⁊c. Nota q̊ta erit ſumma pecunie in q̃libet ſaal ꝓ emenda interfecti et vtrum cognati cõpelli pñt cõtribuere cũ homicid̉ declaratur in cor ꝑ thord̉ et corrigat̉ § lxxij. et ſupra e c xxij. Siquis pace priuatus § iij. ⁊ iiij. de cõtribucione Qui remotior Ad quartũ gradũ ſil'e eſt de cõtractu mrimoniali in c nõ debet de conſang ⁊ affinita et ꝙ excipit̉ de clericis ⁊ mulieribus ratio elicit̉ ex ſexu ⁊ ſtatu eccleſiaſtico q̊r vterq̃ deſiderat pacem Itẽ eadẽ ratione cõtractus hic claudicat qr recipe pñt emẽdã ⁊ nõ tenẽt̉ exponere de q̃ claudicacione in c de illis qui infra annos de deſpõ impuber in glo vel ĩ E in iudicijs li vi. Lerde mẽ oc quinne. Anno dm̃ M cd lix Rex ⁊ regni cõſiliarij ꝓ lege decreuerũt ꝙ ſi clerici et mulieres ſũt heredes interfectoris nichil ſoluere dñt de emẽda interfecti. ſꝫ ſolũmodo alij cõgnati vt hic ptꝫ in § Itẽ clerici et mulieres.

¶ Hwo ſom huſer fredløs man c xxvij.

Qui pace priuatũ hoſpitauerit ſciẽter poſt mẽſem ⁊ diẽ ſoluat regi tres marcas ⁊ ſi negauerit defendet ſe iuramẽto xij hoĩm ꝙ neſciuit ipſum eſſe pace priuatũ vel ꝙ ipſum non hoſpitauerit.

¶ Hwo ſom huſer fredløs mã c.xxvij.

Hwo ſom huſer fredløs man vithñde ellther dag oc moneth bøde komighñ iij marck oc han wærie ſigh mz xij mẽz eedh at han ey wiſte at han wor fredløs eller at han herbergærz hannum ey meth alle.

¶ Qui pace priuatum ꝛc. Poſt de materia hui⁹ c ¶ de hijs qui latrones occultant Qui pace priuatũ ꝛc Nota Anno dm̃ M cd lxvi Rex et regni conſiliarij decreuerunt ꝓ lege ꝙ pace priuatus põt capi et deprehendi vbicunq̃ inuentus fuerit ſaluis ſctẽ eccleſie preuilegijs nec ĩ curia ſeu domo ꝓpria nec etiã domibus aliorum pacem habebit et rõ eſt ꝙ lex perhibet ipſum hoſpitari vt hic c firmiter in glo. huius capituli et ĩ. eodem c.xxiij. clauſtrũ in glo. in ꝑncipio.

Qui pace ꝑuatũ hoſpitauerit ſoluat tres marcas regi vt h̃ Itẽ ĩ ꝯſtitutõe Erici reg̃ dacie filij criſtoferi reg̃ § viij. ſoluat leſo tres marcas ꝛ eius heredib⁹ ꝛ regi tantũ Itẽ ĩ ꝯſtitutõe Erici regis ꝑoris erici filij ſoluat xij marcas leſo ꝛ regi § xvi.

¶ Om man ſwæries til bødher c xxviij.

SI quis iuratur ad emendã emẽdet primo vnũ ſaal de bonis proppꝛijs poſtea exigat ſtuth de cognatis ſuis ad reliqua duo ſoluenda Sed qñ aliquis iuratur ad emendam vel ſic firmauerit emendam ſi nichil habuerit de cognatis tñ ſoluat quidquid promiſit vl' ad quid fuit iuratus Si cognati noluerint eũ iuuare qd dicit̃ ſtuthe tũc poteſt eos cõuincere hoc ẽ ſøghe tilnaams Pro nullo fo refectõ ꝙ fecerit homo poteſt recipere ſtuth niſi ꝓ ſolo homicidio.

¶ Om man ſwæries til bødher c xxviij.

SWæries mã til bødher tha bøde han en ſaal aff ſijth eghz goots oc kraffue ſithñ ſtuth aff

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſine frẽdher til the andre to En e ther mã ſwæri-es til bødher eller bood feſtes fãgher hã icke ſtuth aff frendher holle tho all bood op ther han feſte eller han wor ſworen til forthi at hwat ſom man feſter thz ſcal man vt giffue En ſkythe frendher ey meth hannũ tha mo han ſøge thm̃ til naanis For enghñ brøde ther man gører tagher han ſtuth aff frendher vthen for mandrab ene.

Beſe om frid foregaaende 32 ca. in gloſa para f. Si forte

¶ Siquis iuratur ad emẽdã ꝛc̃ Nota ꝙ aliqui dicũt ꝙ iſtud capitulũ nõ eſt abrogatũ niſi in ꝑte ſcȝ ꝙ qñ homicidia defen-dit ſe et ſua et in defenſione inuaſorũ occidit tũc licite vtatur ſtuth ſcȝ iuuamẽ cognatoꝝ al'ſecus vt patet infra li.iij.c.iij. in magna gloſa Siquis iuratur ad emendã Hoc eſt locale et inuitat homines ad delinquendũ.

¶ Hwar man ſcal dele herrewerck c.xxix.

QUicunqȝ voluerit conqueri de herrewerck de-bet ſic conqueri oı̄bus modis et citare et pro-ſequi cauſam ſuã ſicut predictũ eſt de homicidio.

¶ Hwar mã ſcal dele herrewerck c xxix.

HWo ſom wil herrewerck dele hã ſcal alle the ſamme lwnde kære a thinghi ſteffne oc ſÿth logmaal fylge ſo ſom ſaut er om mandrab.

¶ Hwilkȝ herrewerk er c.xxx.

SIquis intrauerit domũ a'terius ꝛ fregerit do-mũ et diripuerit inde cũ cõſilio prehabito et ꝓ-uiſo vel pecora vel veſtimẽta vel arma vel aliq̃s alias res quas bondo poſſidet vel de ipſo bondo-ne vel ei⁹ familia ther a holdher hoc ẽ herrewerck Itẽ ſi vulneraueric domeſticũ vl' domeſticã vl' vul-nerauerit aliquẽ de familia eius qui in eius felleth eſt in domo eius vel violauerit hoc eſt herrewerck

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

etiāʒ Sed ſi in pace conueniūt hoc eſt om the hit-
tes ſothe i curia alicui⁹ bondonis ꝫ poſtea diſcor-
dauerint hoc nō ē herrewerk Siquis ligauerit bō
donē in ꝓpria domo ſua ſine demerito ſuo et rece
perit filiam bondonis vxorē eius et adduxerit per
vim hoc eſt etiā herrewerk

¶ Hwilkꝫ herrewerk er c xxx

GAngher man mꝫ raathꝫ raath i annen manꝫ
hws oc brydher hws oc tagher wth anthen
fæ eller klædher eller vaben eller andher coſte ther
bondhen han a fra bondhē ſelff eller hās hion thē
a holdher. tha er thet herrewerk En hitthes the
alle ſotthe i annen bondes gardh oc wordher ſit-
then a atſkilie thet er ey herrewerk forthi at thet
wor aff wodhe En bindher man bondhē i ſīth
eghē hws vthē hās ſkyld eller tagher bondhens
dathē ellē bōdhēs kone oc føør borth meth wold
thꝫ er oc herrewerk

¶ Siquis ieraucait domū alterius ⁊ce. Nota ſi aliquis aliquē
de curia ſua vl' eccleſia expulerit vl' fugauerit vel traxerit ex-
tra curiā ſuam vl' eccleſiā et poſtea cum in fuga exiſtētē ex-
tra curiam leſerit hoc delictū ſit huſfredh brode coucor thord.
in cor § lxxxij. Si aliquis aliquem fugauerit vl' expulerit de
aratro ſuo hoc delictū ſit harrewerck ſi ipſum leſerit ꝑtꝫ per
thord § lxxxiiij. ¶ Nota in capitulo Siquis iuratur ⁊c. quid
ſit emenda pro homine occiſo in primo ſaal ⁊ quid in ſecūdo
⁊ quid in tercio declaratur infra in tercio libro c xxi Siquis
ꝓ homicidio Nota prohibitū eſt vindicare in aliquē cōſāgui-
neū interficientis q̄ꝫ diu vixerit qui occidit vt patet in cōſtitu-
tione Erici regis dacie § ix et ſimile infra li iij. c. xxi. Siquis
pro homicidio in glo ⁊ de ſimilibus ſ. l'e debet eſſe iudicium de
baptiſmo et eius effectu c maiores.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Siquis intrauerit ⁊c̄ Nota hic eſt defectus quia textus hui⁹ capit'li nō loquitur de fractore pontis cōmunis vel ſtabellorū placiti vt talis fractura ſit delictū hærrewerck iſte defect⁹ cor‑rigit' in cor ꝑ thord § xlvij. Itē Nota in ꝙ diripuerit pecora ⁊c̄ ꝙ ſi proſecutio hærrewerck ꝓgreſſum non habuerit quia ſi deficit teſtimoniū ſex viroꝝ nichilominus ſoluat incauſat⁹ bō‑doni tres marcas vt infra li iij. c.liiij Siquis equitauerit vel ſe defendat cuȝ noīatis de cōſanguinitate ⁊t infra c cxxxiij qui voluerit Quicunqȝ Nota de homicidio ſupra c viij. Siqs intrauerit Vide inſti de iniurijs' § ſed et lex cornelia cuȝ glo. ſua et s̄ lki.c l. Iſta Nota in iiij. § iſtius capituli qualiter iſta violentia fiat Nota ꝑ thord in cor § lxxvij. ⁊ s̄ e c iij. Veridici § primo Nota quotuplex eſt violentia notatur li. iij.c.xlviij. Meth raadhȝ ⁊ce. Nota pro quacunqȝ cauſ a aliquis impetit' ꝙ ad illam cauſā conſiliū dederit vel mandauerit ꝓ qua cau‑ſa aliquis priuari poteſt pace ſi iuramēto cognatorū qđ dicit' neffn i kvn ſe non defenderit ſoluat bondoni xl marcas ⁊ regi tantum Si autem impetitur ꝙ conſiliū vl' mādatum dederit ꝙ aliquis vulneratus fuerit ſi cognati ipm non defenderint ſoluat bondoni xij marcas et regi tantū thord § xiij. Si autē accuſatur ꝙ ꝓpter conſiliū eius et mādatuȝ fracta ſunt bra‑chia vel tybie et cognati eū non defenderint ſoluat bondoni xl marcas et regi tantum. pro hijs cauſis debet accuſatus ci‑tari ad placitū tempeſtiue thord § xiiij. Siquis intrauerit. vtrum q̇ interfecerit vel vulnerauerit vel ꝟberauerit aliquē in domo ſiue curia alicuius cum conſilio preuiſo et prehabito poſtq̄ conuictus eſt vtrum liberabit' per ſolutionē xl marca‑rum vel vtrum ipſo iure ſit pace priuatus patȝ in cōſtitucōe Erici regis xp̄oferi regis filij. § i ⁊ v. Item Nota Siquis inter‑fecerit vel vulnerauerit vel verberauerit aliquē in domo ſi‑ue curia alicuius cū conſilio preuiſo et prehabito vel in eccle‑ſia ſi captiuatur operibus recentibus capite priuatur ita ptȝ in cōſtitucione Erici regis prioris erici filij.

Item Nota ꝙ qui ita deliquerit vt dictum eſt in cimiterio eccleſie ſimili pena puniatur quaſi in domo ſiue curia ꝓpria perpetraſſet vt patȝ in cor § lxxxiij .et infra c c. iij et vbi‑cunqȝ in glo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Om man ridher annen mans korn
op Capitulum xxxi.

SIquis anonã alicuius equitando vaſtauerit
per vim hoc eſt ridher annen manz korn op
vel in ea pauerit gregem ſuum per vim hoc ẽ etiã
herrewerck tamen debent meliores de placito no
minari vt hoc videant et teſtificentur quantum fu
erit dampnum.

¶ Om man ridher annen manz korn
op Capitulum xxxi.

RIdher man annẽ manz korn op meth wold
eller hiorther ſyth ka ther i meth wold thz er
oc herrewerck tho ſculle gode menz a ſyn til ath
thet neſte thingh.

¶ Siquis anonam alicuius equitando vaſtauerit ꝑ vim ꝛce.
Hoc eſt locale hic Nota ꝙ qui pauerit gregem ſuum in ano
na alterius ꝑ vim eſt herrewerck et infra libro ſecũdo capi
tulo xlviij. Siquis venerit.

¶ Hwilkz manz hws er c xxxij.

UBicunqȝ aliqius habitauerit vel cum tugurio
tenturio vel foſſatis vel vmbraculis qui dicũ
tur tyſbooth et illuc introduxerat ſe et res ſuas ibi
põt cõmitti herrewerck in eo et in rebus ſuis ſicut
in domo ſua ſic etiã eſt in naui qui onerata eſt cnz
farecoſte Domus q̃ ꝯducitur debet eſſe dom⁹ ꝓ
pria cõducentis vſqȝ ad expletõm termini.

¶ Hwilkz manz hws er c xxxij.

HWore ſom man byggher anthñ mz tiald eller
mz grykkt eller mz ryſbooth oc haffuer ther i
fort ſig ſelff oc ſine coſte ther mo hã byrde a hãnẽ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

herrewerck ſo kom i hans eghz hws So er oc om man er a ſkipſtadh ther bygdh er mz fare colte,

Hwilkz hws man leier thz er hans eghz hws til leier maal er vthe.

¶ Vbicunqꝫ De domo ꝓpria vide inſti de iniurijs ¶ ſed ꝛ lex cornelia Itez quicūqꝫ aliqꝫ in taberna q̄ dꝛ ryſbooth loco aggere circūdato vel in naui vel cimiterio ꝑ inſultū q̄ dꝛ rathn̄ raadh lebit vel de hijs locis fugauerit vel taxerit et poſtea eū i fuga exiſtentē lebit hoc delictū ſit huſfredh brode ptz ꝑ thord in coꝛ § lxxxiij. Nota domus q̄ cōducitur ꝛce. et ſil'e ē de agro. vel de terra vt infra e c lxxiij§ i c qū aliqs Vbi dꝛ ꝙ qui ſemiat ꝛ vult iurare ꝙ habuit agrū cū voluntate et licentia cū cernerit pōt ſegetes tollere ſine q̄rela rapine Itē ſil'e ifra e c neſt ningi c xxxix § v i fine Itē ſil'e infra e in c lxi Si aliquis § i. Itē etiā ſil'e ptz ifra li iij. c. liiij. Siqs eqtauerit § ij. iij. iiij. ꝛ v.

¶ Om land bo er ſelff huſbonde foꝛ ſig c xxxiij.

Colonus eſt domeſticus ꝓ ſe hoc eſt ſelff huſbonde ꝓ ſe ꝛ in eo pōt cōmitti herrewerck et nō in villico qꝛ quicquid relinqtur ꝯtra curiā in qua villicus moratꝛ hoc tenetꝛ ꝯqueri qui curiā poſſidet Sed ſi aliquid iniuria illatum fuerit villico ꝛ vxori eius vel pueris eius in mēbꝛis eoꝝ tūc pōt ꝓ hoc villicus cōqueri excepto domeſtico,

¶ Om land bo er ſelff huſbonde foꝛ ſig c xxxiij.

Landebo er ſelff huſbonde foꝛ ſig oc pa hannū ımme mē herrewerck bꝛyde oc ey a bꝛyde foꝛthi at hwat ſom gøꝛes a then gardh ther bꝛyde ſi dh'r i thz er bondhn̄s kare En gøres noghz a bꝛydhn̄s lymme eller a hans kone eller a hans bøꝛn tha mo bꝛydi ſelff dele vthn̄ hans huſbonde.

¶ Colonꝰ locale ē. ſꝫ rō ꝑme partis pōt eſſe qꝛ ibi eſt ius regale vl' reale ꝛ ſic dn̄s teneatꝛ tuere ar c q̄ꝫ frequētꝛ vtlite ū ꝯteſta

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Sex ſculle withne om herrewerck c xxxiiij.

Qui voluerit herrewerck cōqueri debet habere teſtimoniū ſex bonoꝝ hoīm de illo hæreth vbi illud factū eſt in illo placito qđ dr landzthingh et illi ſex debent teſtificare ꝙ poſſit legaliter cōqueri de herrewerck Et ſi teſtimoniū nō habuerit tūc incauſatus dz ſe defendere ꝑ nefſn i kyn.

¶ Sex ſculle withne om herrewerck c xxxiiij.

Hwa ſom herrewerck wil dele han ſcal haffue ſex gode mēz withne aff thz hæreth ther the gerningher ere i giorde vpa thz thingh thē landz thing er oc the ſex ſculle withne at ſo er medh hā nū brǿd at han mo dele herrewerck loglighe En om hannū bryſther withne tha thū ther ſecthz er ſcal ſigh wærie mz nefſn i kyn

¶ Qui voluerit ⁊c̄ Nota hic teſtimoniū ſex virorū quō pſ̄es teſtes requirunt̄ ꝙ duo tractat glo in l. teſtium § de teſtibus et de iſto ſupra c. xv. Nota in § ⁊ ſi teſtiōniū ⁊c̄ qliter ꝑditur ius cauſe herrewerck nō habētis teſtimoniū ſex virorum vt hic et infra e. c. c iij. Si aliquis ⁊. ſimile infra e c. quod ad veſtimēta et ſimile ʒ. e. c. x. ſed rex et ſupra libro primo c. xxiij. quicunqʒ et extra de reſcriptis c. ſi autē et c. plerumqꝫ.

¶ Om nogher mãz fæ dræ ber mā c. xxxv.

Si equus alicuius vel aliquod aliud animal qđ homo pōt licenter habere hoēm ꝑcuſſerit ad mortē et ſi illud animal fuerit adiudicatū ad mortez illius tunc bondo qui illud aīal poſſidet ſoluat pro eo tres marcas ⁊ tñ ſe lege defēdat ꝙ neſciuit ꝙ illud animal habuit illā ꝯſuetudinē Et ſi ter cōtigerit illud idem de eodē animali dum ē in poſſeſſione bondonis ſoluat ꝓ eo plenā emendā.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Om nogher mãz ſa draber manc xxxv.

Slaar mãz heſt man til døde eller nogher ãnet ſa ther mãer loffuẽde at haffue ſo ſom er nød eller ſwijn eller hwn oc wordhẽ thz ſwore til mãz bane bonde ther otte bøde fore iij mark pẽninge oc giffue ther til logh ath hã wijſte thz ey ath thz ſa haffde thijſſe kynne En timer thz trøſſer i bondhñs heffud om thz ſãme ſa bøde fore fulbødher

¶ Si equus alicuiꝰ ꝛc̃ vt inſti Si quadrupes § i ſimilis pena ix marcaꝝ ſupra e.c.xviij.

¶ Siquis educauerit. vt ſeqt́ inſti Si quadrupes § ceterũ.

¶ Om mã fødher wilt diwr op c xxxvi.

Siquis educauerit lupos vel eoꝝ catulos vl̃ vrſos vel eorũ catulos vel aliquid taliũ quod ẽ willediwr ſoluat ꝓ eis quicquid deliq̃rint ⁊ ſi ſo luti fuerit ⁊ ſi aliquis eos occiderit nichil ꝓ eis ſol uat ſed in poſſeſſiõe bondonis non pñt occidi.

¶ Om mã fødher wilt diwr vp c xxxvi.

Fødher man wilt dhwir vp ſo ſom er vlffue hwelpe eller biørne hwelpe huat ſom the bry de ther føre bødhe the fulbødhẽ ther thm̃ vp fød= dhe oc thm̃ haffuer i hefft En wordhẽ the løſe oc draber annẽ mã thm̃ bøde icke føre en i bondhñs hefft mwe the icke drabes.

¶ Om man fangher døød aff thz ther ey lewer Caplm xxxvij.

Siquis ſubmerſus fuerit in ſpeciali fonte ali= cuiꝰ tunc ille qui fontem poſſidet ſoluat tres marcas et ſi erat ꝯmũis oibus villanis nichil ſol= uat ꝓ eo idem eſt de leergraffue Itẽ ſi aliqs ſub=

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

merſus fuerit in aliquo møle dam vl' fiſke garde l'
ſi ceciderit de domo vel domus eũ obruerit ꝓ eo
nichil emendabitur.

¶Om man fangher døød aff thet ther ey lewer Caplm xxxvij.

OM noghẽ mã druckner i annẽ mãz kelde thẽ mã a ſerlige thẽ for bødhẽ hã iij mark En ot te thñ alle granner tha bødes icke fore ſo er oc om leergrawe En druckner man i mølle dam eller i fiſke garde eller i andre giorth wã eller faller ſelff aff hws eller hws fallẽ a hãnũ thẽ bødes icke fore

¶Siquis ſubmerſus fuerit iu ſpeciali fonte ⁊ce. vt ff ad legẽ aquileam l qui foneas.

¶Om mã haffuer hws a ãnẽ mãz iord c xxxviij.

SIquis habuerit domũ in terra aliena ⁊ ipſe ẽ poſſeſſor illi⁹ dom⁹ ⁊ ſiquis fregerit domum illã ſine voluntate ſua tunc põt poſſeſſor agere in eũ ꝑ herrewerk ⁊ nichil ad eũ qui terrã poſſidet.

¶Om man haffuer hws a annen mãz iordh Caplm xxxviij.

HAffuer nogher man hws a annẽ mãz iord ſo at hã er lage egher at oc bryder nogher man thz hws op vthñ hãs willie tha mo hin ther hwſeth otthe dele thz til herrewerk oc kõmer icke hin med atdele ther iordhñ otthe.

¶Si aliqs habuerit domũ in terra ⁊c̃ vt iuſti de iniuriis C ſz ⁊ lex cornelia ⁊ ff de hiis qui effuderũt vl' eiecerũt l i § habita ~~re Nota ſiqs fregerit domũ alicuius licz edificatã i terrã al~~ ~~teri⁹ pt leſus agere i eũ ꝑ herrewerk vc hic qr poſſeſſor terre~~ ~~debz iudicio placiti violẽter edificantẽ ꝯuincere ⁊ nõ domũ illi~~ ~~us deſtruere l' frãgere~~ vt li.i.c.lv § vi.⁊ c.xlvij.§ ij.iij.⁊ iiij.c.li

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Sed ſi funicul⁹ ſolaris ceciderit in habitatioue vel ſub ha-
bitatione alicuius et ille qui ibi habitat noluerit recedere il-
le qui impetit ptātem habeat recipe de terra ſua inhabita-
ta vbicunqꝫ voluerit funiculuꝫ ꝓ funiculo vtš li· c.lv. Baar
ſolkifft § iij. Sed ſi aliquis habitauerit ibi tribus annis ſine q̄
rela in placito ꝓnunciata nō pōt de iure remoueri vel reuoca
ri vtš li i. c.xlvij. Si alqua in fine.

¶ Om mā røffues i annē māꝫ hws c.xxxix.

SIquis fregerit domū hoſpitis et inde recepit
vel equos hoſpitū ſuoꝝ vel alias res ipis atti
nētes tūc pt bōdo ꝯqueri de herrewerck ꝓ viola-
tione domus et hoſpes pōt cōqueri rapinā qđ di
citur raan Itē ſi aliquis ſpoliauerit plauſtrū alicu-
ius i q̄ vxor ſua ſedet hoc ē etiā plenū herrewerck

¶ Om mā røffues i annē māꝫ hws c xxxix.

BRydher mā bōdhn̄s hws vp oc tagher thē vch
häns geſtes heſte eller andre coſte ther geſte a
tha mo bondhn̄ dele herrewerck for hws brod oc
geſte raan for ſine coſte ther han tabꝫ En røwer
nogher mā bondhn̄s woghn̄ ther hās huſtrue ſi-
ther i tha er thꝫ ful herrewerck.

¶ Siquis fugerit. inſti de iniurijs ℭ ſed et lex cornelia et § pa
titur et inſti vi bonoꝝ raptoꝝ § ſane Nota hic intelligitur Si
delictū huſtrudh fiet in villa forēſi executio illius delicti habꝫ
fieri corri p thord in cor § lix.

¶ Om nefningh Capl'm xl.

NEffningi debent iurare de handhraan ꝛ bo-
raan ꝛ hiorthraan ꝙ quidam vocant marck-
raan de improuiſo fctō quod dr modes gerning
et de furtu De quo ſeruari debet placitū ita ꝙ i p-
mo placito debet hō publicare hoc eſt liwſe ſuum
raan Tūc pfigitur aduerſario ſuo placitū videlicꝫ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

aliud placitũ ſi primũ fuerit vtile hoc eſt ſi duo vł
tres hoc teſtificati ſuerĩt ꝙ illud ſit illorũ wether
maals thingh ⁊ ꝙ reus fuit legaliter citatus hoc ē
tilkrafft vt inderet poſtea iuret ille qui cauſaȝ mo
uet Sȝ ĩ tercio placito dñt neffningi iurare aduer
ſariũ eius illud feciſſe vel illuȝ defendere Itē Si ĩ
cauſatus añ iuramētũ fuerit cõfeſſus ſe ita feciſſe
tũc nõ tenētur neffningi hoc ſuo dirimere iuramē
to et rex tenetur inde nullã habere pecuniã ſed tñ
bondo recipiet inde ſuũ reth Sed incauſat⁹ poſt
exponere quid vult ⁊ defendere ſe ꝑ legē videlicȝ ꝙ
illud recipit ex improuiſo hoc ē aff wode ita ꝙ pu
tauit iſtud ſuũ eſſe ꝓpriũ vel ꝙ illud habuit cum
voluntate illius et ſi defecerit in lege tũc exponat
quid alius impetit ⁊ ſoluat regi tres marcas et bõ
doni tantũ Et ſi nichil confeſſus fuerit anteq̃ȝ iu-
ratũ ſit cõtra eũ tũc debēt neffningi inde iurare ⁊
ille poſtea nulla alia lege defendatur.

Om neffningi Capl'm xl.

NEffningi ſculle ſwærie om handraan om bo-
raan om hiorthraan ther ſomme kalle mark
raan om wodes gerning oc om thyffneth Ther
om ſcal gømes try thingh Thȝ førſte thing liws
mã ſÿth raan tha neffnes thing for hans dele mã
a anneth thing gøres førſte thing nyth thȝ er ath
to mēȝ withne ellr̃ flere at thȝ er thr̃ withr̃maals
thig oc at hin ther ſecthȝ er worloglige tilkrafft at
ſtande hin til retthe ther hannũ ſecthede oc ſithñ
ſwære hin ther ſaagh giffuer A thȝ tredie thingh
ſculle neffningi anthñ ſwærie hin ther ſaagh wor

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

dher gifkuē til raan ellī fra En gangher hin wed
ther ſecthz er wed hins coſte ther hānū ſecthz føꝛ=
re en ſwoꝛet woꝛdher om tha ſculle neffning thē
om ey atſkilie oc ey a komḡhn̄ ſin reth tog tagher
bondhn̄ ſin reth En alt mo hin ther foꝛ ſaghen er
vtlegge met loghn̄ at han feck thet hā woꝛde ſec
thz foꝛe affwode ſo at han hougſede at thet woꝛ
hās eghz, eller hā feck thz mz hās willie ther a kal
ler en bryſter hānū logh legge wdh thz ther hin a
kallede oc bøde a iij mark bōdhn̄ oc ſo komḡhn̄.
En gāgher hā wed icke føꝛre en hannū woꝛdher
ſwoꝛen a hand tha ſculle neffning ſwarie om oc
mo hin kōme wedh engh en annen logh.

Neffniugi dūt Notatur c xij ſ̄ c ij de iſto iuramēto ꝛ ꝑ fine
facit ff ad legē aquileā le interdū Item ſi rapina ſcz raan ꝓſe
cutionem nō habuerit ꝑ neffningos nichilominus incauſatus
ſoluat iniuriā paſſo ſcz bondoni iij marcas vt hic in § Item
Si incauſatus aū iuramentū et infra li iij c liiij. Siquis equi
tauerit. vel ſe defendat cum iuramento xij hominē vt infra e
c. lxxij. Qn̄ aliquis. neffningi ꝛce. Nota textus iſte et ſi̇r c vi.
Infra minus ſ̄ e nō faciunt mentionē de illis fyllingh qui ve
ridicos et neffningos ad diſcernendū moneāt ſeu inuocant
Hic defectus corrigitur ꝑ thoꝛd § xxij et idem ius ſeu eadē ra
tio eſt de denominatis pro quacunq̧ cauſa Nota hic in textu
huius c c vltimo § iij intelligitur notabile q̄d ſi iniuriā paſſ9
contra iniuriantē ſcz raans man iuramentū ſuuz non expo
ſuerit neffningi non tenentur diſcernere vt infra eodē c xli.
Qui iurauerit et ſimile infra li iij c lxiiij. ſi imputatū per tex
tum de nominatis in hæreth ſiue ſtockneffndh. Nota hic de
citatōne ſcz c xxxix § iij ꝛ ſ̄ li i. ꝛ v. q̄ſi in ꝑncipio iu i li c xxxvij
in glo § iiij. Itē in cōſtitutione criſtoferi regis filij voldemari
regis § xxvi ꝛ ibidē § xxxiiij. et li ij c lviij et ibidē de contuma
cia Neffningi ꝛc̄ Queritur vtrū res alienas occupare licz co
ductiue ſiue cōceſſiue acquiſitas vſq̧ ad expletionē termini ſi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

66

ne pena legis ptꝫ s̄ e c xxxij. Vbicunqꝫ § vltimo et ifra e c lxxi § i ꝛ hic § v in fine ꝛ infra e c lxi Si aliquis § i ꝛ infra li iij c liiij. Siquis equitauerit § ij.

¶ Om raan liwſes oc fylges ey c xli.

QUi iurauerit raan contra aliquem in placito quod dicitur withermaals thingh et poſtea noluerit ꝓſequi cū neffningis tūc ſoluat regi tres marcas et bōdoni tres et neffningi nō accedāt.

¶ Om raan liwſes oc fylge ey c xli.

THē thē raan ſwarier a witthēmaals thingh oc wil ey ſithen fylge neffningh til tha bødhe han bondhen iij mark oc iij mark koninge oc gāge ey neffningh til.

¶ Qui iurauerit raan. vt ff ad l i turpillis § ſiquis Qn̄ aliqd fuerit de iſto iuramēto vide s̄ e c Nota hic corrigitur dubiū de ſtockneffn i iſto c. q̇ iurauerit ꝑ thord § vij de emēda bōdonis et regis qui cauſam ſtockneffn non ꝓſequitur.

¶ Naar neffningh ſculle ſwarie c xlij.

QVando aliquid fuerit publicatū cōtra aliquē de q̄ neffningi debēt iurare tūc debēt in tercio placito ad iudicari vt rectū iurent tūc tenētur neffningi requirere conſiliū de melioribꝰ illius hareth vtrū dn̄t iurare aut non vel quid debēt iurare et licet oēs vnū iurauerint vel fecerint ſi tn̄ iurauerint contra meliores ꝛ plēs qui dicunt fleſte men illius hareth ipi pn̄t ſuo carere booſloth.

¶ Naar neffningh ſculle ſwarie c xlij.

ITh ꝫ tredie thingh effther at mā liwſes raan a handh eller mā ſecthes for noghꝫ anneth thē neffningh ſculle om ſkilie tha ſculle the dømes til atſwarie reth. Ther effther ſculle the neff-

ningh there raad rage aff the beſte mē̃ raad ther
i hareth ere om the ſculle tilgā̃ge eller ey oc hwat
the ſculle ſwarie forthi at tho the gøre alle eeth oc
ſwarie effther the beſte oc the fleſte haretz men
thamwe the togh there booſloth forgøre.

¶ Qn̄ aliquid fuerit ~~In q̊cunq; hareth vel villa forenſi facta~~
fuerit rapina ī placito illius hareth dn̄t neffningi illi⁹ hereth
~~diſcernere et qui accuſatur ꝓ cauſa rapine deb; in placito ſui~~
hareth tēpeſtine citari ad illū placitū q̊ neffningi dn̄t diſcer-
~~nere et ſi ille nō h; brofiel tunc debet citari in placito gn̄ali.~~
Thord § xvij. Nota hic ſc; in iſto c qn̄ aliquid corrigitur dubiū
p thord § vij. vtrū ſtokeneffn tenētur iurare anteꝗ̄ iniuria;
paſſus iurauerit contra iniuriantē eodē placito et vtrū tenē-
tur ſtockneffn et neffningi iurare añꝗ̄ monētur ad diſcernē-
dum per duos fyllingh.

¶ Hware neffning ſculle ſwarie c xliij.

HIc iurabūt neffningi Sic iuuet me deus et li-
ber quē teneo q̄ ille hō ſpoliauit illū illa re ꝓ
q̄ fuit cauſat⁹ ⁊ ideo tenet̄ illud exponere ⁊ emēda
re regi iij marcas et bōdoni iij marcas.

¶ Hware neffning ſculle ſwarie c xliij.

SO ſculle neffning ſwarie So hielpe mig gud
oc thn̄ hellige bogh ther ieck holdher a ath
thn̄ man rønthe annen at th; fa ther han worde
ſecth; fore oc er forti ſcyldugh vd atlade oc bøde a
iij mark bōdhn̄ oc iij mark komghen.

¶ Om hwor møgh; raan mo ſwaries c xliiij.

PRo vna cirotera vel quātu; cirotheca valet vl'
quacunq; re quā aliquis in manu ſua habu-
erit p̄t adiudicari raan quia maius dedecus eſt ſic
ſpoliari q̄; alio modo Pro minori nō p̄t adiudica

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ri raan q̄z ꝓ re valente dimidiā marcā denarioꝝ

¶ Om hwor møghet raan mo ſwaries c xliij.

HAnd raan mo wære hath ellr̄ hanſke eller ſo møghz ſom to hāſke gialdher hwat ſom nīā haffuer i hende forti at thz er mere ſkam at worde ſo røuth en andher lwnde Enghn̄ ādhn̄ raan mo wære mynē en halff marks cou therneffning ſculle om ſwaries thz er halffmarks coſt thr̄ gialdher halff mark penninghe.

¶ Pro vna cyrotheca Facit C galmaꝝ ff de rerū diuiſione de quo etiā ī libro feudoꝝ de pace tenēda § ſiqs qn̄q3 Nota hic eſt defectus quia hic ſubintelligitur indiſcrete hoſpitās expēſas et pabulū inuito dn̄o ſiue domeſtico violenter rapiēs q̇d iur3 et q̇d ſit agendū corrigitur ꝑ thord in cor § lviij. Itē nota q̄ ꝓ modica re pōt aliqs ꝑ raan conuinci vt pro vna cyrotheca vt hic et etiā ſilr̄ infra c cxy. Siqs ſeu. furē in glo et ibi ꝓ furto Nota gn̄alir̄ ad oīa delicta Siqs ꝓmiſit ſe conuinci emēdabit ꝑ mo iuſt emendā ꝓ delicto et poſtea pecuniariā vt ī li iij c xxviij. Siquis ꝓmiſit.

¶ Om boo raan Caplm̄ xlv.

HOc ē boo raan qn̄ aliquis intrauerit curiā alteri⁹ ꝛ inde diripuerit pecora ei⁹ veſtimēta vl' arma vel aliq̄3 aliam rem valentē dimidiam marcam denariorum.

¶ Om boo raan Caplm̄ xlv.

THz er bo raan at mā gāghr̄ i annē māz gard oc taghr̄ ther borth aff hās fæ eller klæder eller vaben eller nogher andher coſte ther gialdher halff mark penninghe.

¶ Hoc eſt boo raan Pro iſto c ꝛ cſequenti ff ꝛ § vi bonorum raptoꝝ ꝛ optime ff ꝛ C de abigeis.

¶ Om hiorthe raan Caplm̄ xlvi.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Hoc vocatur hiorth raan ſi aliquis intrauerit i alteri⁹ foldh in campo ⁊ in mark edificato ⁊ inde recepit vel pecora vl' aliqđ aliud aīal vl' equ⁹ qui dicuntur hors vel anonā vel ligna q̄ dicuntur timber vel aliā rem valentē dimidiā marcā.

¶ Om hiorth raan Capl'm xlvi.

Hiorth raan er thz om mā gāgher i annē mās foldh vthe a mark oc taghr̄ hors ellller nødh eller ānet fæ eller korn eller høø eller timber ellr̄ ādher coſte ther halff mark gialdher.

¶ Hoc vocatur Vide ſupra c primo.

¶ Om man faller for raans dele c xlvij.

Quicunqȝ legaliter ꝯuict⁹ fuerit ꝑ raans dele tenet̄ totū exprimere ꝑ bōdone ꝑ quo ipm ꝯuincerat ⁊ inſup iij marcas ei ⁊ alias tres regi.

¶ Om man faller for raans dele c.xlvij.

Hvilkhū mā ſom faller for raans dele mz neffningh hā er ſkyldugh at rette wed bondhen ther hannū feller til thz hā er feldh til oc iij mark a oc ſo konūghen.

¶ Quicunqȝ et hic Nota qualiter primo fiat reſarctō dampni ⁊ poſtea pena pecūiaria vt hic ⁊ īfra li iij c xxxiij ⁊ īfra e c lviij § iij in fine Itē li iij c xxij Siqs aliū occiderit ⁊ c xxij Siquis primo recipit ⁊ c xxiij Quodcunqȝ cōcordat C de ſepulchro violato auct' Itez q̄ dūm Itē e c xxviij Siqs ꝑnibit Itē e c xxix Pro vulnerib⁹ Itē e c xxxviij q̄ habet § ij Itē e c xlviij Siquis venerit § ij Itē e c xlix Duodecim pecora § ij in fine Itē e c li quicunqȝ Itez e c lij Si pecora quaſi in fine et c liij ſimilr Itē e c liij ſilr Item e c lxi minor § i ⁊ ij ⁊ e c lxv § ij Itez e c lxvi et c lxvij et c lxviij in ꝑncipio Quicūqȝ ꝑ iſto inſti vi bonorū raptorꝫ in principio et q̄liter vltra dampnū dat' pena vt h ⁊ inſti de obligationib⁹ q̄ ex delicto naſcūt' C furtorꝫ gn̄a.

¶ Om mã ſlaar anneñ mañz agher op eller engh Capittulum xlviij.

SJquis falcaſtrauerit alterius pratuz totaliter qđ dr mellom egh oc ende vel agrũ ipſius mellom egh oc ende quãtũcunqз ſit puũ vel maius ſemẽ vel fenũ ꝛ illud detulerit licet min⁹ valet q̃з dimidiã marcã tñ p̄t hoc ꝯquerẽdo reduci ad raan.

¶ Om mã ſlaar annẽ mãz agher op ꝛc c xlviij.

EN ſlaar mã annẽ mãs engh op mellom egh oc ende eller ſker agher op mellom egh oc ende hure møghз ſom ſadhñ er eller engh oc tagher thз bort tho at thз gialdher mynne en halff mark tho mo han to thз dele til raan.

¶ Siquis falcaſtrauerit Tñ ꝓ neceſſitate q̇s pōt vt i § finali auct̉ de pace tenẽda coll' x Siq̇s falcaſtra Si ſemẽ ꝛ fenũ detulerit reduci p̄t ad raan vt hic ꝛ ĩfra e c lxxij q̇cũq3 ſemẽ § ij.

¶ Om wodhes gerningh Caplm xlix.

SJquis icauſatus fuerit ꝓ violatõe feſti qđ dr hellibrøde vel blodwide et ſi iurauerit q̄ hoc fecit ex improuiſo hoc ẽ aff wode et ſi nefſningi q̇ dñt hoc ſcire iurauerĩt illũ hoc feciſſe ex improuiſo ſatiſfaciat leſo et nichil regi vel epõ.

¶ Om wodhes gerningh Caplm xlix.

Hettes mã for hellibrøde ellr̃ blodwide oc ſwer hã at han giorde thз aff wode oc ſwarie the nefſnige ther ther om ſculle ſkilie hãs gerning til wodes gerningh tha bøde han wed hin ther han brød wed oc hwerkñ wed kõmg ellr̃ wed biſcop.

¶ Siq̇s incauſat⁹ fuerit ꝓ violatõe De hoc in c i ꝛ ij de delict' pueroꝝ ſз vbi culpa p̄ceſſit q̇s tenet̉ de cauſa quia dedit operã rei illicite. nota in c Sicut dignũ de homicid ꝛ ꝑ glo v̇ i cul-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

pa in c i de homicid li vi ⁊ ar a contrario ſenſu in c Iohānes
C ci idem dicit glo in c iij de delictis pu. ⁊ puer x annorū doli⸗
capax ꝑpter delictū excōmunicatur et iure punitur tali pe⸗
na ſpūali Itē Nota ꝙ ~~puer minor xv annis peccāo extra homi~~
~~cidiū ſolū emēdat ad leſum et nō ad epiſcopū vel regē~~ idez ſi
neſſningi iurauerint eū ſic feciſſe bene iurant ſi ita ſit ſed nō
emēdat niſi vtſ. Neſſningi debent Vide hic modū eligēdi iux
ta plitatem modū ~~Nota ex improuiſo facto require infra libro~~
iij c xxxvi § v. Et hoc fecit ex improuiſo. nota cū quis ex im ꝑ
uiſo delinqt vel etiā ſi occidit ibi voluntas adeſſe nō cēſetur
de homicid c Significaſti ſed ɋliter cōſtabit hoc qr forſan ſol9
erat ob defectū ꝓbatōnis ꝑ ꝓpriū iuramentū faciet fidez ꝙ
ſolum deū habet vltorē C de rebus cred li ij et precipue cum
de conſcia alicuius queritur ſtatur ſoli iuramento ipſius in c
preallegato Significaſti per ber in v ſi ita eſt Item Nota ꝙ
duo requiruntur ad hoc ꝙ aliquid ſit factum ex improuiſo p̄
mo ꝙ ibi voluntas adeſſe nō cenſetur vt de homicid c Signi⸗
ficaſti. ſecūdo debēt opa rei licite adeſſe et ſiquis vult excuſari
per opus ex improuiſo debz adhibere oēm diligentiā quā po⸗
tuit et debuit de homicid c. Iohānes ⁊ c Quidā Item. nota
ꝙ ſiquis vult excuſari ꝑ. hoc ꝙ fecit ex improuiſo debet excuſa
ri per iuramentum neſſningor vt ƺ li ij c xxix ſm le munici
pales iutorū. Nota ꝙ nullus puniatur bis in idipſum vt hic
et infra li ij c lxxxij in glo.

Nota barn innen xiiij aar ther tagher inteckt fee aff annen
mans foldh eller gardh tha er thet hærrewerck eller raan vt
li iij c lxx § iij et iiij. Satiſfaciat leſo.

C Sed quid ſi ſuſtinuerit penam corporalem/ nunquid ſatiſ⸗
faciat leſo/ diſtingue aut tenetur pro malefitio/ et tunc ſi ſu⸗
ſtinuerit penam in corpore/ tunc tollitur actio/ ꝙ cum effectu
ita amplius non tenetur ſoluere/ licet proueniat ad pinguio⸗
rem fortunam/ vt notatur de homicid c. ſicut dignum § eos
inſuper i glo. maius quā approbat archid xiiij. q. vi. c. ſi res
gloſa penl' et io. an. de re. iuris c. pctm libro vi. et hen. de do
et contu. c. finem di. ij. aut pro debito/ tunc ſecus/ niſi fauen
te ſubire penam et ibidem.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Item non enim conſurget duplex tribulatio ſup uno et eodē crimine quia nullus punitur bis in idipm ber in c ſicut dignū in ū maius vel ſi habeat ꝛc.

¶ Hwar gāmelt barn hellet mo brydec l.

Qui minor eſt quindecim annis ſatiſſaciat leſo ꝫ nichil regi vl' epiſcopo niſi ꝓ ſolo homicidio

¶ Hwar gāmelt barn hel let mo bryde c l.

Ek barn mynne en xv winther gammel bø de wed ther then hā brød wedh oc ey wedh ko ninghū oc ey wedh biſcop vthen for mādrab ene

¶ Qui minor ē xv annis Nota iſte text⁹ pōt intelligi de pma parte puerilis etatis a ſeptio anno cōpleto vſqꝫ ad explecio nez vndecimi anni q: puer in illa pte etatis d: ſꝫ vū a purita te qꝫ purus aer et ſic nullo mō ex leguꝫ ſeueritate punitur de delic pu.c.referende ſed text⁹ li'ij.c. xcv. § vlti.i n q̄ d: ſi pueri ſunt adeo adulti in exerti vel dolica paces ꝛcc. Poteſt intelli/ gi de vltima parte etatis pueril' in q̄ aliqn̄ malicia anticipat pubitatem ſcꝫ ab vndecimo anno completo vſqꝫ ad xv annū ī qua malicia etiā ſupplet etatem q: tūc puer multotiēs d: do/ licapax ꝛ ſic aliqn̄ punit' vt ibi et de delic pu.ca.pur ꝛ ſnp̄ e c xlix Si qs icauſat⁹ i glo ꝛ ſil'r ifra li.iij.c.l.§ vl.ſcꝫ hoc tn̄ ꝓuiſ

Birck(?) ... 39. ſupra 49. in gloſa ... i bog 17 ca: ... 10 47 Cap:

Infra lib 3 ca: 49 paragrapho 2. in gloſa.

¶ Hwre neffningi ſculle i tages c li.

Neffningi debent eſſe octo in quolibet hareth ita q̄ duo in'qualibet fierthingh qui ſunt ho mines triū marcaꝝ et qui ſunt bōdones hoc ē the ther op holle for thm̄ ful landwern ꝫ bōdones de bent venire cū eis ad placitū et in illo placito qd̄ ꝓximo ſequit' epiphaniā dm̄ et noiare eos corā ex actore quos ad hoc decreuerint nominādos Exac tor debet eos inſtruere in eed q̄ rogent deum ita eos iuuare q̄ q̄ꝫdiu fuerit neffningi de oib⁹ ad q̄ vocati fuerit iurabūt q̄ veri⁹ didicerit hoc ē othū

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

wilo Et ſi bondones neglexerint et noluerint eos
noiare corã exactore tũc põt ipe ꝑ ſe recipe neffni-
gos Et ſi aliqua fierthingh diſcordauerit cuz alia
ita ꝙ quidã volunt habere iſtos ⁊ quidẽ alios tũc
ſtãdũ ẽ in iudicio pluriũ Hoc tñ ſciendũ ẽ/ꝙ q̃zdiu
reptus fuerit aliquis/qui priꝰ nõ fuerat neffningꝰ/
qui tñ ita cõpos ẽ ſui/ꝙ p̃t ſeip̃m tueri/⁊ ſi adeo ſit
debilꝫ q̃d dr wanfør ꝙ nõ põt eſſe tutor ſui/tũc qui p̄-
us fuerat neffningꝰ põt adiudicari ꝯtra volũtatẽ
ſuã Et ſciendũ ꝙ ſi aliquis noiatus fuerit ad iura
mẽtũ neffnigoꝝ qui priꝰ fuerit neffningꝰ exactor
nõ p̃t eũ ãmonere dũmodo met voluerit Et ſi ra
tionabilit̃ nõ p̃t oñdere ꝙ aliquis i ſuo fierthingh
nõ fuit neffningꝰ poſtq̃z ipe fuit ⁊ ipe noluerit ac-
ceptare in debito triũ marcaꝝ ꝯpcellatur.

Hware neffningi ſculle i tages c li.

NEffningh ſculle otte ware i hwert haret to i
hwer firthing the ther tryggi marks men ere
atelbøndher oc ey brydе eller lãdebo mẽ the ther
ophольde for thm̃ ful lãdwern oc bøndhẽ ſculle kõ
me til thigi mz thm̃ a thz thing ther neſt er effther
tolte dag iwle oc neffne for vmboſmã thm̃ thẽ the
haffue til neffnd. vmboſmã ſcal thm̃ i ethe thy̋ſte
lwande at the bede thm̃ ſo gud hielpe at ſo lẽge ſõ
the ere neffning at om alle the maal thẽ the wor
de kraffde til om at ſwarie oc thm̃ hører atſwa-
rie at the ſculle ſwarte thz reteſte oc vthñ wild.en
forgløme bøndhẽ thm̃ oc wille ey tage the til ther
neffnig ſculle wa vre oc ey vp rethe for vmboſmã
tha mo vmboſmã tage ſig ſelff neffnigh En ſkyl

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

kierthing a innēbrothes oc ſomme wille haffue en
oc ſōme annē tha ſculle the wære neffning thē fl-
eſt haffue til taghꝫ Tho ſcal thet gømes at e me-
dhn̄ annē er til ther ey haffuer neffningh wæret
thē tha er ſo føre at hā mo wære ſin eghn̄ wærie
ta mo hin ey nødes til thē føre haffuer neffning
wæreth Tho at nogher mā neffnes til ther føre
haffuer neffning wæreth oc wil hā ſelff wære ta
mo vmboſmā hānū ey wrette En kan hā ey ſelff
ſkel a gøre at nogher mā er til i hās kierthing thē
ey wor neffning ſithn̄ han worde wil han ey i gā
ghe tha ligger hans tre mark ther medh.

Om nogher mā wil ey neffning wære c lij.

SI exactor extorſerit a bondone tres marcas
legaliter pro eo ꝙ nō vult acceptare neffnin-
giā ꝛ recepit eas ab eo ꝓpter hoc nō eſt bondo ex
cuſatus ſed quotiēſcunqꝫ vocatus fuerit ad neffni
giam ꝛ nō receptauerit ſoluat tā diu tres marcas
donec nō habeat tres marcas.

Om nogher mā wil ey neffning wære c lij.

Nøgher vmboſmā bondhes tre mark loglighe
forti at hā ey wilde wære neffning oc taghē
thim̄ aff hannn̄ tho er hā icke orſaghe ther mꝫ mē
e ſa offthe ſom hā kreffues loglige til neffning at
wære om hā ey i gangher gialde e tre mark ſo lē
ge ath han wordher ſo fatugh at han haffuer ey
tre mark.

Si exactor v̄c Vtrū exactor poteſt iutimādo aliquā cauſaꝫ
contra aliquē publicare in placito et poſtea per monitioneꝫ
duorꝫ fyllingh cōtra iniuriantē exequi patet in conſtitutione
Erici regis prioris Erici regis filij § vltimo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Si exactor extorſerit Vide penã nolẽt fieri neffuing ſimile in certis ſtatut; cõmunicatũ cõtra recuſantes officia publica

¶ Ach nefningh ſculle ex ſwarie thñ ſamme dagh ther the i tages Caplm liij.

NEffningi nõ debent de aliqua cauſa ſuo iuramẽto diſcutere illo die quo inſtituuntur quia nõ poſſunt habere minꝰ q̃z vij dies vt veritas inquirat in cauſa quã debent iurare.

¶ Ach neffningh ſculle ex ſwarie then ſamme dag ther the i tages Caplm liij.

NEffninge ſculle ex ſwarie eller ſkilie om nogher maal a thñ ſamme dag ther the ethes i forti at the mwe ex haffue nypñe en vij netthẽ rõ atlede ſannẽ om thz ther the ſculle ſkilie om.

¶ Neffningi nõ debent Nota q̃uo requirat de veritate et q̃n p̃iudicat veritas lege require s̃ e c vij Si diſcordauerint ĩ textu ꝟ in glo et vlterius diſtinguit ſic quia aut veritas ẽ occulta aut dubia aut manifeſta ſi occulta tunc veritas non p̃iudicat legi qꝛ eccleſia non iudicat de occultis nec vllus iudex niſi deus ſolus aut veritas dubia et tunc niſi veritas in iudicio diſcuſſa legittime fuerit et iniuſticia finita nõ p̃iudicat legi vt s̃ e c vij Si diſcordauerint in textu vbi dꝛ ꝙ octo meliores de prouincia ꝟ epĩus ꝟce. aut veritas fuerit manifeſta et tũc aut in cauſa ciuili aut crimĩali ſi in cauſa ciuili vt de emptione ꝟ vẽditione vel locatione vl' aliq̃ cauſa cõſimili Siq̃s cõfiteatur extra ius. i. extra placitũ ſi pbari legittime põt tunc veritas p̃iudicat legi vt § de non nũerata pecunia l gñaliter ꝟ l aduerſus ꝟ ff de pbationibꝰ l cũ de indebito § vltio de fide inſtrumẽtoꝝ c ſi cautio in q. ix § Si debitã aut in cauſa criminali ꝟ tũc aut veritas põt pbari ꝑ euidentiã facti puta ꝑ euidentiaz patrati ſceleris ꝟ tunc veritas p̃iudicat legi vt infra e c lxxxi Siq̃s imputauerit et extra de coh̃a cleri. et mulie. c tua et c ſi aut veritas fuerit manifeſta in cauſa criminali ꝑ ꝯfeſſiõez ꝟ tũc aut illa cõfeſſio facta fuerit extra ius. i. extra placitũ ꝟ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

tunc illa confeſſio nõ p̄iudicat nec veritas preiudicat legi vt
extra de iudi c ac ſi clerici et § e l iiij· aut veritas in cauſa cri
minali legittime facta fuerit manifeſta et tũc veritas p̄iudi
cat legi vt infra e c cvi. Siquis iuratus in ſi Et q̄ aliquis ſit
manifeſtus in crimine p̄ euidentiã facti vel p̄ coniũctõꝫ patꝫ
infra e c lxxxix. Siqs capti in fine ibidẽ p̄ glo hoſtis et de iſta
materia etiã q̄re infra e c xciiij Siqs amiſit in gloſa magna.
Neſſningi Simile de reo citato q̄ inde liberatus reſpõdere nõ
teneatur vt in c p̄terea de dilationib⁹ e p̄ auct᷑ offerat᷑ C de
lite conteſtata ~~Itẽ ſimiliter ſi aliquẽ in placito aliquis p̄ aliq̃~~ Tit 52.
~~cã p̄ q̃ nõ ē citatus ad placitũ habeat ſpaciũ deliberandi~~ quid
rũdeat ad primũ placitũ ptꝫ p̄ thord in cor § ix.

C Om ombolman wil ey kreffue neffning c liiij.

SI exactor noluerit infra tria placita q̃ erunt a placito primo qđ eſt poſt epiphaniã neffningos inſtituere ꝫ nullũ legaliter cõuincere quia non vult acceptari neffningeã Rex põt euꝫ priuare ex actione ſua quia nõ vult iuſticiã facere bondoni et q² quicunqꝫ incauſatus fuerit p̄ raan ip̄e tenet᷑ p̄ legem p̄rie vel defendi vel conuinci.

C Om omboſmã wil ey kreffue neffningh c liiij.

VIl omboſman hwercken ey neffningh fange indhñ tredie thingh effther thꝫ thing thẽ neſt effther tolte dag iwle er oc enghen man lagſøghe forti at han wil ey ganghe i tha haffue komghñ goot reth til attage hans leen fra hannũ forti han gør bondhen rethløs forthi ath hwilkhen man for raan ſecthes han er ſkyplough mꝫ ful logh enthen at maties eller atfelles.

C Si exactor ⁊c̄ Nota qđ iuris ſit ſi noiatus ad nominanduꝫ de noiatos nõ inuocauerit Iteꝫ qđ iuris ſi aduocatus illum noiare noluerit q̊ denominãdos debꝫ noiare ⁊ tũc vtrũ iiuriã paſſus nomiet ad nominãdũ quẽ voluerit iſta dubia corrigãt᷑

n

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ꝛ declarant in coꝛ ꝑ thoꝛꝺ § lxxiiī ꝛ hoc idē faciet ſi aduocat⁹
vł eius officiał nō ſit ī placito vel aliquis illoꝝ impetitur ꝓ
cā pl'i vt ibidē Si exactoꝛ ſit ſupioꝛ nō faciēs iuſticiā punit' vt
ff de officio pſidis ꝑ totū et ſpāliter in l illicitas ibidē. Rex pōt
eū ꝓuare exactione ſua quia officiū ſuū nulli dꝫ eſſe dampno
ſuꝫ ff de furtis l ſi ſuus cōmunis § qꝛ vero iiij q iij § ventur
ver de fide c ij in v diſpendiū Unde nō dꝫ ꝓmū cōſeqni vnde pe
nā meretur xvi q i legi ff de neg. l fine hereditaria ver e c ꝛ ſi
Quia non vult iuſticiā facere bondoni Nota in iſto iudicio ſi
cauſa de q̄ iudicatur ſummā triū marcarū continet et non
vltra emendet bondoni tres marcas pro iniuſto iudicio et re
gi tm̄ ſi vo cauſa traſcendit ſummā triū marcarū ſoluat bon-
doni ſex marcas et regi tantū § xxij Thoꝛꝺ Si exactoꝛ Nota
rex pōt eū priuare exactōe ſua qꝛ nō vult iuſticiā facere bon-
doni ꝛ ratio eſt qꝛ nullus pōt iuſticiā vendere vt extra de pur
gatōe c accepimus per textum et ſ li ꝓmo c lv gaar ſolſkifft
a by in glo.

Om neffningi ſkilie at Capl'm lv.

SI quatuoꝛ vnū ꝛ reliqui quatuoꝛ aliud iura-
uerint tunc tres neffningi de primo hæreth
adducētur ꝛ quoꝝcunqꝫ iudiciū duo ex illis trib⁹
ꝑ ſua iuramēta approbauerit ratū erit.

Om neffningi ſkilie at Capl'm lv.

Infra 79 ca.

SWarie fire eth oc andꝛe fire anneth tha ſculle
tre til aff neſte hæreth oc the ther neſt ere ſi-
thende oc huilke fire aff them the tho fylghe thet
ſtande.

Si quatuoꝛ vnū ꝛc Nota hic ſi diſcoꝛdauerint veridici neff-
ningi et denomiati qd iuris coꝛrigitur ꝑ thoꝛꝺ in coꝛ § lx Si
quatuoꝛ vnū ꝛcs. ſiłe infra e c lxxix Si neffningi et idē ē ſi vn⁹
illoꝝ moritur vel ꝑegere ꝓficiſcit' vel receſſerit de ꝓuincia vł
de hæreth vel factus fuerit villic⁹ ar infra e c lviij Siqs neffni
goꝝ ꝑ textū ꝛ infra e c lxxix Si neffningi ꝑ glo.

Man ſcal ey ſelie ſin ſwen leen i hand c lvi.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

NUllus debet famulo ſuo ſuã cõmittere exactionẽ exequendã ſed debet eã cõmittere alicui bondoni qui poterit de bonis ſuis ſatiſfacere hÿs quibus iniuriã fecerit ꝛ qui in illo hæreth habitauerit et qui poſſet cuilibꝫ exhibere iuſticie cõplemẽtũ.

¶Man ſcal ey ſelie ſin ſwen leen i hand c. lvi.

IEnghẽ mã ther leen haffuer ſcal thet ſin ſwen ſelie eller betale mẽ ſcal thꝫ befale annẽ bonde i hendher thẽ thꝫ følge mo oc ithꝫ leen boor oc pẽnige haffuer wedh a thette at gøre thm̃ reth thẽ the brydewedh.

¶Nullis debet Rotio ponitur ĩ textu qᷓ debet eẽ poſſeſſionatus vt emẽdet ſi ĩ iuſtũ iudiciuũ fecerit de qua emẽda in cor thord § lxxix ꝟ v § xvij Itẽ incõſtitutõe criſtoferi § xxxi.

¶Om netſnig døør eller far bort c. lvij.

SIquis neffningoꝝ mortu⁹ fuerit vel pegrina natõez inierit vel receſſerit de ꝓuincia vel de hæreth vl' fact⁹ fuerit villicus tũc illi qui ĩ ſua fierthingh morãt aliũ dñt noĩare et exactoꝛ debet eũ ſicut prius dictũ eſt inſtituere.

¶Om neffning døør eller far bort c. lvij.

OM neffnigh døør eller far pellegrims ferd eller far aff ſyſel eller aff hæreth eller wordher bryde tha ſculle hans fierthings men tage annen i oc vmboſman hannum i ethe ſo ſom føre er ſauth.

¶Siqs neffningoꝝ. qͣliter in locũ p̃deceſſoris eligat' ſucceſſoꝛ.

¶Nar raan ſcal deles Capl'm lviij.

QUi voluerit raan cõqueri debet illd̃ infra annũ cõqueri ꝛ ſi hoc non fecerit reus iuramẽto

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

rỹ hoim ſe purgābit.

¶ Nar raan ſcal deles Capl'm lviij.

Hvilkhũ ſom wil raan dele a nogher man tha ſcal han dele thz indhñ thñ iamligh thẽ raan er giort deler han ſithen tha for han icke mere en tolff menz eedh.

¶ Qui voluerit vt ff de vi ꝛ vi armata l i in ꝑncipio § ãnus C vide vi l ij ꝛ ꝙ reus hic purget ſe eſt contra l q̃ accuſare C de edendo quia accuſatõ eſt in tota extincta ſicut in ſili dicit de accuſa c iniuriaꝝ ꝛ de tali abuſione ꝙ reus negãs ſe pur/ get et ſimil' abuſio de q̃ in c ad nrãm de ꝓbationibus.

¶ Om man wordher delth mz raan oc wil ey ſithen ſtande til retthe c lix.

Qvi aliũ conuincerit ad raan hoc ẽ hwo ſom deler vel ſøgher annẽ til raan ꝛ ipſe noluerit poſtea ſatiſfacere tunc prefiget̃ ei dies quinqꝫ de placito ad domũ rei vt exigat ablata et emendaꝫ triũ marcaꝝ ꝛ ſi re⁹ ꝯtumax fuerit ꝛ noluerit emẽ dare tũc iudiciũ ꝓmulgabit̃ ꝙ ille qui eũ conuin- cerit poſſit ab eo accipe naam extra curiã ſuã q̃ di citur gardzleed occulte ꝛ nõ manifeſte tamen ille qui recipit naam debet iudicare vicinis ſuis vl' vni vel duob⁹ ꝙ recepit ſed nunq̃ꝫ recipi debet naam ſine iudicio placiti quia ſi prius recepit tũc pro eo poteſt fieri raans man vel fur.

¶ Om man wordher delth met raan oc wil ey ſithen ſtande til retthe c lix.

Hvilkhũ mã annẽ ſøgher fulkõmelige til raan oc wil hin ey ſecte thẽ forſaghñ er tha legges hãnũ fem dage til hãs hws attaghe wth hãs oc trygi mark bood a Er hã owerhøre oc wil ey bø-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

De tha dømes hānū naam at tage elſthē ſyth/løn
lige oc ey apēbarlige vthn̄ gardzleeth/tho' ſcal hā
thē tagher/ſele til hās grāne en ellē tho thz hā tog
En ey ſcal mā tage naam vthn̄ things dom forti
at tagher hā føre en hā fangher dom til ta ma hā
ther fore worde anthn̄ rans mā eller thyff.

¶ Hwilke nefning ſculle ſkyli om raan c lx.

SI ille qui conqͥrit raan et ille qui eam intulit
ambo habuerūt terraz in illo hæreth vbi ille ſe
det cui imputatū ē crimē illud videlicet raan tunc
illi nefningi dn̄t illud ſuo diſcernere iuramēto qui
in illo hæreth habitāt licet ille qui aliū incauſauerit
ſederit in alio hæreth ita tn̄ ꝙ illa terra ſit inhabi-
tata ꝑ colonū vel ꝑ villicū vel ſi ipſe eā ꝑ ſe araue
rit in primo autūpn velo vere.

¶ Hwilke nefning ſculle ſkylie om raan c lx.

HAffuer bodhe hin ther raner oc thn̄ ther rent
wordher iord i thz hæreth thē hin ſidhē i thē
raans ſagh wordher giffuen tha ſculle the nefni-
ge ther om ſkilie ther i thz hæreth ere tho at hin ſi
dher i āneth hæreth ther ſaag gaff om iordhen er
bygd mz landbo eller mz bryde eller hā pyrketh hē
ne ſelff a then neſt grøde.

¶ Qui aliū cōuicerit ad raan Pro iſto faciūt iura de pignore
ꝑtorio et melius de pignore iudiciali et eſſet meli⁹ ꝙ iudex aſ-
ſignaret ei q̄ ꝙ ꝑ ſe caperet vt C de bonis cuct' iudicis poſſidē
di ꝑ totū et ꝙ dicit occulte ideo forte ne veniēt ad arma ꝑ l cq̄ſ
ſmū ff de vſufructu etiā ſʒ tacite admittunt' re ꝑſſalie de qb⁹
in c vnico de iniuris ⁊ vi et ſine iuditio nō valet vt l ſi q̄ſi tā-
tā C vnde vi ⁊ inſti vi bonoꝝ rap circa mediū ⁊c Nota hic ſit
quedā correctio hui⁹ capi. ꝑ thord ſ'ij ex grā regꝫ voldemari ꝙ

cericus pōt cōmittere lauco cām rapine ꝟ harreweck proſe/
quēdā in iſtis legibus regni dacie Nota ſi reus legaliter ī pla
cito cōuictus contumax fuerit pōt punire per naam nō ſolū=
mō ꝓ raau ſ; vt oīnibus cauſis extentes in c lx li ij Itē. nota
ſm thordonē § xxxviij Si aliqnis de aliquo ius qđ naam dicit
recepit cōtra leges q̄ in libro legali continētur cūc habeat li/
cenciā cauſā harrewerck vel rapine ꝓſequendi contra illū ita
tū ꝙ aliꝭ pro quibus cōuictus erat prius ſatiſfaciat Itez q̄re
vlterius de naam infra li ij c cij ſcz Qui aliū conuicerit ad naā
Item queras vlterius de naam infra li ij c lxviij q̄ſi ī pncipio
Qui aliū cōnicerit ad raan Nota textus ille non loquitur
vtrū eſt cauſa harrewerck ſi aliquis receperit naam contra
leges terre iſte defectus corrigitur in cor thorđ § xxxij. Si
aliquis queritur vtrū res alienas occupare licet ptz s̄ c xxxij.
Vbicunqꝫ ꝟ hic in § i ꝟ s̄ xxxix neſſningi et infra li ij c liiij ſi=
quis eqnitauerit Sed ille Ratio quia actor debet ſeqni forum
rei et forū capitur hic ex domicilio de quo in c cū ſit gn̄ale de
foro competenti et e finali et non p̄ſumitur domiciliū niſi ſit
reus immobilis culta vt hic al' p̄ſumit derelicta vel nō cura
ta a dn̄o ar inſti de rerū diuiſiōe § quia ratione.

Om felles fæ oc om wedh oc, om giald c lxi.

SI aliquis impecierit aliū in placito ꝙ conceſſe
rit ei denarios vel equum vel alias res vel in
pignorauerit et tunc incauſatus tenetur exponere
tantum quantum fuerit conceſſus et inſuper defē
det ſe xij hominum iuramento ⁊ ſi conuictus fue=
rit totum exponat qđ alius impetiuit Sed ſi nolu
erit et iudiciū ſuſtinuerit et efficiatur contumax et
infra certū terminum qđ dicitur lagdaghe nō ſatiſ
fecerit tunc tenetur emendare bondoni tres mar=
cas ſupra id quod cōquerebatur et regi tres mar=
cas ac ſi eſſet ꝑ neſſningos cōiuctus ⁊ ita poteſt ali
quis exercere naam ſi legaliter conqueſtum eſt
in placito Et ſi lex firmata eſt et non in placito

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

tunc non eſt lagdeelth met lagdaghe Sed quid-
quid inpignoratur in placito in eodem placito dz
ſolui et redimi.

¶ Om felles fæ oc om wedh oc om gialdh c xli.

OM felles fæ oc om wedh oc om giald om no-
gher man kaller a ſo a thingi at han haffuer
leeth annen fine penninge eller heſth elle nogher
ādher thing hwat ſom thz er helſt ellē ſæth a wed
tha er hin ther ſectes ſkyplough oth atlege ſo mø-
ghz ſom han gangher wed oc giffue ther a xij mē
eedh En faller han atloghen ladhe wdh thet ther
a er kerth En tol han dom oc wordher owerhø-
re oc rether ey indheu lagdaghe tha er han ſkypl-
ough ath retthe wedh bondhe ower thet ther a
er kerth iij mark oc iij marck komghen ſo ſom hā
wore fallen for neffningh oc ſo mo ther effther
naam deles om thet er lagdeelt a thingi En wor
log feſt oc ey a thigi tha er thz ey lagdeelt En alth
thz mā ſecthē a wed a thigi thz ſcal mā løſe a thigi.

¶ Si aliquis impecierit aliū ſtatio quia coſeſſio pro iudicato
hebetur ff de confeſſis q̄ autem reus defendat ſe iuramento
p nou ꝓbato eſt contra leges qui accuſare C de edendo et ſ̄ e
c lvij Item congruum eſt q̄ puniatur pro contumatia bon-
doni et regi ſimile in c finez de dolo et contu ſed q̄ in ꝑcipali
puniatur ac ſi confeſſus non placet Conceſſerit ei denarios
vel equū ꝛc̄ Nota q̄ ſi aliquis alicui conceſſerit hoiem et ex in
curia moritur ſiue perierit homo ille quantū ad eſtimatiōez
nō tenetur reddere quia liberū corpus non recepit eſtimacio
nē vt de or̄d cogni c ij de iniuris dāp da c i ver ſz operas amiſ
ſas et ipenſas in curatōne preſtabit vt de iniuris ꝛ dam da
c i in v operas et inpenſas et in medicos ff ſi quadru pau. fe
dicitur l ex hac ff de cicc et eſtn l vlti et ff ad legem aquile-
am l qua actōne in ꝑncipio et ff ad l rodiani de iactu l i C cor

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

poꝛſs et ff de eſec et eſſn l i § ſed cū homo tñ ſi homo perħt l.
ſolidoꝝ fit cōdempnatio vt in § ſed cum homo et illud fit pro
pena non pro eſtimatione niſi dederit occaſionē dampni tunc
qui occaſionem dampni dat videlicȝ ꝓpinquam dampnū de
dediſſe videtur ſecus tamē eſt in illo qui non vt accideret de
contingentibus nichi omiſit .i. omnem diligentiā quam po
tuit et debuit adhibuit de iniuris et dam da c ſi culpa ſed ſi
pñs fuerit ī dāpno dato ſcilicet maioꝛi nō cōſiliū dans nec co
operans ſed ſi neceſſe fuerit amminiculm preſtate proponens
ſoluat regi tres marcas et leſo ſex marcas thord § v ſed ſi cō
ſilium dederit vel mandatum in dampnis maioꝛibus et hoc
conuictus ſoluat leſo xl marcas et regi tantum thord § xiiij
Nota ꝙ Henricus in ſumma dicit ꝙ qui dicit ſe ſoluiſſe ꝓba
re tenet hoc ipm et allegat c hȷs qui de ſo.

Om borghen Caplm lxij.

SI aliquis fideiuſſerit ꝓ aliquo et poſtea no=
luerit ſoluere tunc ille qui fideiuſſiōȝ recepit
agat ī eo tan q̄ȝ pro debito Itē nota ꝙ nullus po
teſt ſe eximere de fideiuſſione niſi ſoluat quod pro
miſit tamen nō debȝ aliquis allud exequi per neſſ
ningos.

Om borghen Ceplm lxij.

OM nogher mā borgher foꝛ annen oc wil hin
ep gialde ther borge worth tha ſcal diſſlighes
a hannū kalles ſom foꝛ annē gialtd Forti at huat
ſom mā wordher borghȝ foꝛe thȝ ſcal han gialde
oc enghñ mā mo ſie ſig aff borghñ Tho ſcal thē
ep neſſningh til ganghe oc ep om ſkilie forti at thȝ
er ſo ſom annē gialdh

Noluerit ſoluere ꝛc quia dicit ſe ſoluiſſe queritur q̄d iuris
reſpondetur per l vltimam C de ſolutionibus et liberationi=
bus vbi dr ꝙ notandū eſt illud ꝙ qui dicit ſe ſoluiſſe probare
debet Itē dicit ber in glo vltima quaſi in fine de ſolutionibus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſuper ca xviiȷ̃ q̇ ꝙ onus ꝓbandi reo incumbit ꝓpter ſuū de/
lictū infra actōnis ff ad le aquiliā inde veratius § hec actio ec
alibi punit inficiator C de nō munerata pe auct̉ cōtra qui ꝓ/
priā Item onus probandi incumbit reo in multis aliȷ̃s caſib⁹
vt patet in c vt nrm̃ vt eccleſiaſtica beneficia ſiue diuus iu ꝟ
actore nō ꝓbante per ber Item nota ſi auctor non probat qr
nullā habet preſumptōem reus nichil preſtabit et ſoluitur ſic
ẽ de cā poſ cū eccl'ia. ſi vero auctor habet preſumptōez pro ſe et
contra reū tūc contra talē preſumptionē defertur reo iura/
mentū et etiā qñ actor habet vnū bonū ꝛ honeſtū teſtem ber.
de iureiuran c vlti gloſa vltima Queritur pone ꝙ aliquis te
netur ſoluere pecunias infra certū tempus dedit fideiuſſorez
non ſine ſoluta pecunia infra illud tempus cōtigit ꝙ creditor
relaxat debito rem nunquid fideiuſſor poſtea obligatur ꝑ il/
lo tpe dilationis videtur ꝙ non Item queritur iȷ̃ § ȷ̃ comple
to ff locati et conducti contrariū arguitur in l ſed ſi mancute
ff de pretorio Solūmodo dic̉ doc aut aliquis fideiuſſor fideiuſ
ſerat ſi ſimpliciter tūc ꝓ lōgato termino ꝑ dilationē ad huc
tenebitur ſic l pro iſta parte al'ſi vſq; ad certū tēpus tunc t/
mino elapſo fideiuſſor non erit obligatus niſi nonus conſenſ⁹
intercedat ita l pro iſta parte hec henricus de fideiuſ c con/
ſtitutus Nota tres caſus in quib⁹ fideiuſſor agere poteſt con
tra debitorē. primus ſi diu in debiti ſolutione ꝛ obligatione ſte
tit vt de fideiuſ c ſi ſecūdus ſi bona ſua dilapidauerint i c lu/
cius §· ſi ff mādati. tercius ſi fideiuſſor fuerit cōdempnatus
in l pro ea C mandati. quartus ſi conuentū erat inter partes
et tunc habet locū quia fideiuſſor agit cōtra debitorē adhuc
alius caſus ſi fideiuſſor ſit ſcolaris in l licet ff ex quibus cauſ
maiores et in l licet ff de arbitris hic in c cū d fideiuſ Si ali/
quis ꝑus tū fideiuſſor poteſt gaudere ꝑuilegio fideiuſſorū vt
bñficio diui adriani ff de fideiuſſoribus l fideiuſſor et beneficio
noue conſtitutionis in auct̉ de fideiuſſoribus coll' i in aucte
preſente C e ti et notatur in c peruenit e. ti. quia hic non
prohibetur §. Item Nota quia per ſolutionem et condi/
cionalem nouationem expirat fideiuſſio C de fideiuſſoribus
cum ſimilibus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶Om man gangher i borghen for then mã ther lyff eller lymme haffuer forgiort c lxiij.

SIquis fideiuſſerit pro fure vel aliquo qui vel membra vel vitam demeruerat tunc debet illum aſſignare coram iudice et nõ illi a quo ſumpſit Si autem fugerit per infortuniũ vel cum conſilio illius qui pro eo fideiuſſit tenetur omnia debita ſua emẽdare ꝫ inſuꝑ xl marcas regi ꝫ xl bondoni.

¶Om man gangher i borghen for then mã ther lyff eller lymmer haffuer forgiort c lxiij.

GAngher mã i borghñ for thyff ellr̃ annẽ man ther ſỹth lỹff eller ſine lymer haffuer forgiort tha ſcal hã thñ ãtworde for recther oc ey thñ mã hã togh hãnũ aff En wordher oc ſo at hã ſlipper bort anthñ mꝫ wilcke ellr̃ mꝫ hins raad thr̃ borge wort bøde al thñ brøde thr̃ hin giorde the hã worde borge fore oc ther xl mark bondhñ oc ſo kom̃ ghñ forti at han antworde mãnen icke indh.

¶Siquis fideiuſſerit pro fure vl' aliquo ꝛc̃ Nota defectũ iſtius capituli pro fideiuſſiõe ſupplet et corrigit correctio thordonis § xli Siquis fideiuſſerit ꝓ fure facit l barſathanã ℭ de fideiuſſionib9 et l ad cõmentariũ ℭ ꝺ cuſtodia reorũ vbi notadiu9 ꝙ tal' fideiuſſor nõ emendet eadẽ pena ſaltẽ corꝑali qua reus fuiſſet puniẽdus ſed al' corꝑaliter vel pecuniarie iuxta arbitrium iudicantis ſed ſecundum iſtas legas ſtatuitur certaſpena.

¶Om hin wil fly ther borghñ ſetthe c lxiiij.

QUicunqꝫ poſuerit fideiuſſorẽ ꝓ ſe/nõ tenetur alicui ꝓ' delicto ſuo rñdere/niſi illi ſoli/ꝓ quo fideiuſſit Itẽ ſi ille voluerit fugere qui fideiuſſiõez

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

poſuit ꝑ ſe ꝛ hoc illi innotuerit qui ꝑ eo fact9 eſt fideiuſſoꝛ tūc dꝫ hoc iudicari iudici vel exactori ꝛ ille dꝫ eū detinere qꝛ ipe nō pōt eū cape niſi eū recepit i carcere vel in ſtock qn̄ fideiuſſoꝛ ei9 fact9 fuit.

¶ Om hin wil fly ther borghn̄ ſetthe c lxiiij.

Hwilkhn̄ mā borghn̄ ſetther hā er ſkildugh foꝛ the gerning enghn̄ mā atſware vthn̄ thn̄ ene thē hās borge woꝛdhē En wil hā fly thē borghn̄ ſetthē oc woꝛdher hin war wed ther borge woꝛt tha ſcal hā ſie recther til at hā ſcal hānū opholde foꝛti at hā mo hānū ey ſelff tage vthn̄ thꝫ ene om han togh hānū i ſtock eller i fiedher ther han woꝛde hans borghe.

¶ Quicunqꝫ ꝛc Primū intelligitur ſi ad tēpus qꝛ an̄ tpc nō tenet alteri ff qui ſat; dare cogūtur l ſi deceſſerit et ff ſiqs cautōib9 l cū § homo Itē ꝯtra § Itē ſi ille facit l ait pꝛecoꝛ § ſiqs debitoꝛē ff de hijs qui in fraudē creditoꝝ facta ſūt vbi ꝑmittitur q retineat debitoꝛ in fuga conſtitutus ħ iñ ponit diſtinctio an cepit eū de carcere an cippo vel nō.

¶ Thwo borge mo ware c lxv.

Clerici clauſtrales ꝛ mulieres qui nō ſunt xviij annoꝝ nō pn̄t fideiubere ꝑ hijs qui vel debēt carere vita vel mēbꝛis Sꝫ clerici et vidue pn̄t fideiubere ꝑ pecunia ſi ille qui fideiuſſionē debet accipere voluerit acceptare qꝛ hn̄t vnde ſoluāt hoc eſt the haffue fulth wed a thette Sꝫ puelle ꝛ pueri et vxoꝛ alterius vl' clauſtralis excepto abbate nō pn̄t fideiubere ꝑ denarijs et nec pꝛo alia re nec filius bondonis qꝫ diu ſit in cōmunitate cū patre ſuo licet ſit adultus.

in terra panem quoddidianum da nobis
hodie et dimitte nobis

¶ Hwo borge mo ware c lxv.

LErde mē oc cloſther mē oc quinner oc the ther ey ere kōne til lage oldher thz er attē winthē the mwe ey borge ware for the mē thē ſculle miſte anthen lyff eller lym̄er En clerke oc encker om him wil thē borge ſcal taghe the mwe worde borge for penninge forti the haffue ſelffue there eghz til at gialde aff En møør eller børn ellē noghē mā hulfcue el er cloſter mē othē abbet mwe ey borge ware for pēninge oc ey for annet forti ath enghē mā ther ey haffuer eghz mo noghz aff hende Oc ey bōdens ſøn i felleg mz ſin fadher mo borge ware tho ath han er fulwoxen.

¶ Clerci. de quo ff qui ſatſ dare coguntur l de die § qui mulierem et in glo et § minori ſed mulier ad hec pōt gaudere ſenatus cōſulto vel lavcno vt C et ff ad ſenatus cōſultū vellevanū et clericus ſimiliter ſi monachus vel religioſus de ſeculari dicendū vt in c ꝑuenit de fideiuſſoribus et in glo dicta § qui mulierem Item an filius ptāte patris conſtitutus poſſit fideiubere vide l qui ſatis dare ff de fideiuſſoribꝰ ⁊ mādatoribꝰ.

¶ Hwo mo eller ſcal raan ſwarie c lxvi.

DE vna cauſa poteſt vnus limſe ⁊ alter iurare et quicunqꝫ fuerit ſpoliatꝰ qd̓ dicitᷣ rønt ille debꝫ iurare licet alius limſet thꝫ ſi ipē eſt tutor ſui qꝛ ipē ſcit quis eū ſpoliauit Sꝫ ſi illi fuerint ſpoliati qd̓ dr rønt q̇ nō ſunt ſui tutores ⁊ compotes tunc debent eorū tutores hoc conqueri ⁊ publicare ⁊ iurare et conſequi cauſam illā Et ſi illi qui non ſunt ſui tutores et compotes impetuntur ab aliquo ꝓ raan tūc debent tutores eoꝝ ꝓ eis rn̄dere.

¶ Hwo mo eller ſcal raan ſwarie c lxvi.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

OM en ſaagh mo wel en liwſe oc ānē ſwarie en hwo ſom rønt wordhē hā ſcal ſelff ſwarie tho at ānē liws om hā er hn eghū warie forti at han wed beſte wo hannū rønthe En wordhe the rønt ther ep ere there egne warie tha ſculle there warie bode liwſe oc ſwarie oc følge ther tale til tulle ſo ſom ādre En deles oc raan wed thm ther ep ere there egne warie tha ſculle there warie oc for thm ſwarie.

De vna cā vce. ſi intelligit ꝙ indiſtincte pōt ſpoliat⁹ iurare ꝙ talē cū ſpoliauit ē ɔtra c ſi de iureiurādo ꝟ l admonēdi ff e ti ꝟ l i bone fide ı C de rebus credit ꝟ iureiurādo i qbus habetur ꝙ iuramētū nō debet deferi actori niſi ſit pſumptio ꝓ eo ꝟ ſemiplena ꝓbatō Itē ꝙ pupilli ꝟ furioſi defendāt p ſuos tutores ꝟ curatores ꝟ etiā agere inſti de auct tutoꝝ ꝟ curatoꝝ.

Hwre brydе mo raan ſwarie c lxvij.

Villicus pōt iurare raan ꝓ omibus attinētijs ad curiaʒ illā in qua ſedet ſed domeſtic⁹ eius debet ei illud officiū iniungere ⁊ publicare in placito ꝙ ipe ē eius fellebrydе et ſi ipe p ſe habuerit aliam curiā ⁊ in ea villicū tunc ipſe eſt ibi domeſtic⁹ ⁊ tutor illius licet ipſe ſit villicus alibi et ꝓ curia illa pōt conqri raan ſi fuerit ibi ſpoliatus.

Hwre brydе mo raan ſwarie c lxviij.

Brydе mo wel raan ſwarie om alt thet ther til thn̄ gard hører thn̄ hā er brydе fore En tho ſcal bondhn̄ hānū om biwde at dele the dele oc a thingi liwſe at hā er fellebrydе oc retthe ſwen En haf fuer hā ſelff annen gardh oc ther brydе i tha er hā thē huſbōde oc warie fore tho at han er annē ſtz

o

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

brøde oc mo han for thē gardh dele raans dele om han wordher ther rønth.

Uillicus pōt iurare ra an ſtatio q̄ villicus habet dominiū vtile ff ſi ager vecti l ij Domeſticus fa l ij C vbi in rem actio exerceri debet ꝛ c qm̄ frequenter vt lite non conteſta.

Hwat ſelo mā mo aff hende c lxviij.

Qui cōuictus erit ꝑ raans neffning vl' alio mō vl' ad iuſticiā regis ꝛ bōdonis ita q̄ tenet̄ ſolvere tres marcas tūc nō p̄nt bona eius alienari ſiue ſint mobilia ſiue immobilia anteq̄z ſatiſfecerat tam regi q̄z bōdoni Et ſi medio tp̄e incurrerit aliquā q̄relā nō pōt aliquē cōuincere hoc ē nō pōt eū ꝓſequi et nullꝰ pōt eū recip̄e i villicū niſi voluerit ꝓ eo iuri ſtare ꝛ ſatiſfacere q̄ poſtq̄z aliq̄s ē legaliter conuictus et incauſatus nō pōt ſe et ſuas res transferre de illo loco anteq̄z ſatiſfecerit.

Hwat ſelo mā mo aff hende c lxviij.

Thē mā ther ſelo wordher mz raans neffnig eller nogher andhē wonde anthē til komīgēs reth eller bōdhēs ſo at hā er ſkildug atgialde ſine iij marck tho mo hās gooz ey aff hēdes hwerken bo fæ eller āneth før en hā haffuer reth giort bode bōdhē oc ſo komīghē Oc hā mo enghē mā ſøge om hā fangher nogher dele oc enghē mā mo han nū tage til brøde vthē at han wil ſwaare oc retthe for hānū forti at ſithē mā er anthē ſelo eller ſecthz tha mo han ey flytthe fare coſte oc ey wyde ſigh annen ſtz borth. før end hand haffuer ret giort

Recessen den 54. 71 oc 72 art:

Qui conuictus ꝛc. Nota qui appellauerit ad iudiciū regis et nō fuerit ꝓſecutus quid iuris Itē ſi nō appellauerit vtruz aduocatus teneatur ſub bonoꝝ teſtimonio bondoni iuſticiaz

facere et regi de curia conuicti et ſi aduocatus non fecerit bõdoni et regi ius de curia conuicti quid ſoluat Item ſi aduocatus et ſui ſequaces fecerint bondoni et regi ius de curia conuicti illis non debet imponi cauſa hærrewerck vl' rapine hec dubia corriguntur per thord in cor § lxxix Nota hic ſcilicet in iſto c Qui conuictus erit per thord § ix corrigũtur aliqua dubia ſcʒ ſi aliquis pace priuetur per ſtockneſſu et ipſi conuincãtur et conuictus pace reſtituitur a quibus recipiat emendã et reſtaurum pro iniuriis et dampno patet per thord § quo ſupra ſcʒ § ix Qui conuictus Nota qui legaliter conuictus eſt erit poſtea in habil' ad omnia legittima proſequẽda vt hic in cor thord § xxxviii ꝛ s̃ c c i in glo Nota homo legaliter conuictus Item Nota ſi quis occiderit legaliter conuictum propter hoc non priuabitur pace ſua et ſi quis eum vulnerauerit vel verberauerit nichil pro eo ſoluat vt infra li iii c xxviii ſi quis permiſit per textum hic in parte in § Et ſi medio tempore. Qui conuictus iſtud eſt locale et ratio ẽ quia bona ſua ſunt obligata tunc ibi et ſi facit c decreuimus de ſen. ex in vi qualiter etiã excõmunicati et interdicti nõ admittunt' ad agendũ vel procurandũ defendẽdũ et de ꝓba poſt c ceſſiõeʒ.

Om man tagher feld mã til ſig c lxix.

Siquis receperit in curiã ſuã vel cõmunitatem aliquẽ legaliter conuictũ vel incauſatũ ille qui eũ incauſauit agat in eũ qui eũ recepit primo in vno placito ſecundo in alio et tercio in tercio et ſi ille qui eũ recepit in domũ ſuam nec voluerit ꝓ eo ſatiſfacere nec eũ dimittere cũ rebus ſuis tũc debʒ iudicari cum illo platito recipere naam de curia illius bondonis qui eum tenet Sed ſi ille fuerit incauſat⁹ ꝛ nõ legaliter cõuict⁹ qñ venit in curiã illi⁹ debʒ ſe transferre cũ bonis ſuis de curia illi⁹ q² nõ põt euʒ recipe nec tenere anteq̃ʒ ſe excuſauerit pro cauſa ſibi impoſita.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om mā tagher feld mā til ſigh c lxix.

TAgher annē mā i ſin gard ellr̄ i ſin fellegh no gher mā ther lagfeldh er eller ſecthet tha ſcal him ther hannū ecther kalle a bondhū ther hin er tilfaren a eth thingh oc a anneth oc a tredie wil hin ther hannū togh hwerkhū for hannū retthe el ler lade hannū borth mȝ ſine coſte tha ſcal hannū dømes a thingi at tage aff thū bondhe gard ther hānū holdher ful naam En er hā ſecthȝ oc ey feld thū time hā kom i bondēs heuth tha ſcal hā ocfare effter mȝ ſine coſte forti at han mo hannū ey hol de oc ey taghe føre en hā haffuer ſig orſaghȝ for thū ſaag hannū gaffs.

Siquis receperit ff de receptis arbitrijs li ij C de hijs q̄ la crones occultant l i Nec eū dimittere Nota q̄ hic pōt elici de tertu q̄ villic⁹ ſeu inq̄linus ſeu colon⁹ q̄rūdā ſi bona in q̄bus reſidēt vlterius in habitare noluerint ſm leges terre dn̄is ſu is p̄dicent et reſignēt ꝛ ſatiſfaciēt et liberi recedant ſm leges terre ab eiſdem vt notatur et plene declaratur in cōſtitutiōe regine margarete filie regis voldemari § xxij ꝛ eadem rō et idem ius ē ſi dominus inq̄linū villicū ſeu colonū noluerit in habitare p̄dicet ſibi ſecūdū leges terre vt dictū eſt ꝯcordat rex ꝛ cōſiliarij regni ꝛ gn̄alis cōſuetudo Siquis receperit hic oīt dubiū Si aliquis recepit legaliter conuictū in ſolutione legis vł iuramēto xij hoim vtrū t'ls leges ł iuraēmta infirmātur vł vicientur ad remoēndū t'le dubiū So ſcryfflandȝ dømer oc andre gode men mȝ hānū aff landȝ thinghȝ hwilken mā ſom i logh er ſom fordeckt er thȝ bør thū mā ſelff atbetale meth iij mark komghū oc bør ey at forkrenckes hins logh ther han ſwor meth Hec ſcripta ſūt Anno dn̄i M cd lxv de placito gene rali Jucie.

Om lagfeld mā haffuer annē māȝ fæ c lxx.

NUllus dȝ legalit' cōuicto cōcedere iumēta ſua

vel pecoꝛa vel alias res nec conducēda traderē tā
din ꝙ poſſit putari ꝙ eius ſit ꝓpꝛiū et ſi illa ſupe
rius dicta fuerint recepta et capta in eius poſſeſſi-
one tunc ille qui cōceſſit debet ab eo cui conceſſit
exigere vł cui vendidit vł cōducenda tradidit ⁊ nō
agere i eū cui ille .i. cōuictus conceſſit vel qui ab eo
.i. cōuicto recepit.

¶ Om lagfeld mā haffuer annē māz fæ c lxx.

MAn ſcal ey lagfeld mā ſine øgh læ eller at leie
ſæle eller andher coſte i hand ſælie at hā foꝛ
ther a ſo laugheudh at mā wēthe at thz er hans
eghz Tho at thz er annē māz fæ oc woꝛdher ther
taghz i hās heuth ta ſcal hin thē otte kalle a hind
ther han læde eller ſolde at leie oc ey dele med hin
ther togh.

¶ Nullus debet ſtatio quia faciēs cōtra legē nō defendat a le
ge vt de vſu c qui fruſta ff de minoꝛib᷒ l auxiliū in § ſiqs Nul
lus dz Nota hic eſt defect᷒ ꝙ qui aliquē legittime cōuictū i cu
ria ſua recepit ſi ꝓ hoc incauſat tūc aut iuramēto cognato-
rū nomiatoꝝ ſed defendet aut exponat illū aut ſatiſfaciat
ꝓ eo. et iſte defectus coꝛrigit per thoꝛd § xxviij.

¶ At lagſøct mā mo ey oꝛghe ſig c lxxi.

SI quis fuerit legaliter cōuict᷒ in curia ꝙ dicit
byrdefelleth ⁊ ſi teſtimoniū affuerit ꝙ fuerit
poſit᷒ i cōmunitate tūc ipē nō pōt adiudicare bō
doni hoc eſt lifwſe omnia pecoꝛa ſua et ſeipſuz fa-
cere paupem qd dicit oꝛeghz niſi hoc pꝛius factuz
fuit qꝛ ipē fuit icauſat᷒ Tamē landbo pōt cōmit-
tere villico ſuo quātū vult qn abinuicē dnt ſepꝛari
niſi ipoꝝ ꝯmunitas publicata fuerit in placito tūc
nō pōt ci᷒ min᷒ aſſignare qꝛ qd placitū teſtificatū

fuerit ab eo Et ſi ꝓcurator bõdonis fuerit ꝯuict⁹ ꝓ raan qḋ dr bõdhũs rette ſwen vl' ꝓ alia cauſa l'ſatiſfaciet ꝓ eo vel exponat eũ cũ denarÿs ſuis ꝛ ſi nõ habeat exponat tamẽ eũ.

¶ At lagſøct mã mo ey orghe ſig clxxi.

HAn wordher mã lagſøgt i ãnẽ mãz gard i bry de felleth oc er withne til at hã wor laugt i fel leth tha ma hã ey liwſe bõdhen alt fæ til oc gøre ſig oreghz vthñ at worth giort føre en han wor ſecthz Tho haffuer bondhen wold til ſin brydel hand atſelie thñ time the ſkilies at ſo møghet ſom hã wil for vthñ at thẽ felleth wor liwſt a thingi tha mo hã ey ſelie hãnũ mynne en things withne er til En wordher bõdhñs reſwẽ for raan feld el ler for ãnẽ ſaag tha ſcal anthñ bõdhñ bøde for hã nũ ellẽ leghe hãnũ wd wz hãs pẽninge om han haffuer haffuẽ hã oc ey pẽnige legge ſwẽnnẽ tho wth.

¶ Siquis fuerit rõne fiat fraus ipſi iudicio vt in ſili ff ne q̃s in frau patro l ʒ § i ꝛ ꝓprie infra annũ vt ff qui i fraudẽ cre ditor l li § i § ſi ꝓcurator cõcor iuſti deno xalib⁹ actõnib⁹ § i.

¶ Hwilkz agher raan er c lxxÿ.

QUãdo aliquis recepit anonã alterius quã ara uit ꝛ ſemiauit abſqʒ ꝯtradcõe aliqua et q̃rela ꝛ ab eo nõ fuit añ mediã eſtatẽ p iudiciũ placiti ab iudicata h̃ vocat aghẽ raan licʒ ille poſſidet agrũ de q̃ recepit anonã ꝛ q̃ arauerit ꝛ ſemiauerit abſqʒ q̃rela ꝛ ille tacuerit q̃ terrã poſſidʒ tũc p̃t ip̃e ſemẽ ſuũ cũ creuerit de t̃ra tollere cũ iuramẽto xÿ hoim ꝙ agrũ illũ habuit cũ volũtate ꝛ licẽcia Et ſi deſe

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

terit in illa lege amittet ſemē ꝫ laborē Et ſi dixerit
ꝙ ſemiauit ex improuiſo qđ dꝛ wode et nō cū vo
lūtate tūc tenet̄ habere tātū quātū ibi ſe miauit qđ
dꝛ fructgiald et nichil ꝓ labore Itē oēs cāe iſte q̄ dꝛ
dele executōi mādanda ſunt te terminādе an̄ me-
diā eſtatē et ſi prius nō fuerit ꝓſecute tūc debet il
le metere qui arauit et dare bōdoni plenā penſiōꝫ
qđ dicit̄ ſkyloh de agro ſuo Et ſiquis recepit fruc
tus ꝓut ſuperius dictū eſt an̄ mediam eſtatē lega
lit̄ executos hoc ē lagdeelt tūc erat ipe ꝓ eo raās
man tam ille qui ſeminauit q̄ꝫ alius Item ſi ille q̄
terram alterius arauit et ſeminauit dicit ꝙ terra
illa ſit ſua ꝫ hoc ſi fuerit diſcuſſum an̄ mediam eſta
tē tunc ſemen illud debet reponi inter mediatores
ideſt cōpromiſſarios hoc eſt gange til iafſnetz hē
de et qui terrā obtinuerit obtinebit et ſemen Et ſi
aliquis eorū ſemen illud receperit anteq̄ꝫ illud fu-
erit laghdeelt videlicet terra illa et alius obtinebit
terrā tūc ille q̄ recepit fruct⁹ erit raans man.

¶ Om hwilkꝫ agher raan er Cap̄ lxxij.

Thꝫ er agher raau om mā taghē annen mans
korn ther hin orde oc ſaade villſketh oc wor-
dhrep deelt aff hānū fore metſōmer mꝫ things dā
tho at hin otte thē agher ſelff ther han togh korn
aff forti at hwo ſom erier oc ſoer othē kare oc thē
hin ther ioꝛdhē a tha mo hā vinde ſin ſeed aff nꝫ
xij mēꝫ eedh at hā feck thē agher mꝫ loff oc willie
bꝛyſther hānū log haffue thē ſeed forgiort oc ſyth
arbeyde En ſier han at han ſodhe thē agher aff

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

wode oc ep mz wille tha er han ſkyldug at haffue
ſin frucťgiald effther ighñ oc haffuer tabz ſyth at
beide Thyſſe dele ſculle alle deles for myčſõmer
en deles the ep fore myčſõmer tha ſcal thñ ſka
re thẽ ſade oc giffue bondhñ ful ſkyld for ſin aghẽ
En allſeed ther ſa er ſaath oc thẽ mã deelth haff
uer ſa op for myčſõmer ſom føre er ſauth tagher
then mã ſadhñ ther ſodhe tha mo hã worde raãſ
mã Sier hin mã oc thẽ annẽ mãz iord ſodhe at ior
dhen er hãs eghen oc deles thz for myčſommer ta
er then ſeed ſkyldugh atgãge til iaffnetz hende oc
hwort ſom iordhen withnes thỹd gãgher ſadhñ
En tagher ãthen there then ſeed føre en iordhen
er lagh deelt oc vinner hin annẽ then iord tha er
hin raans mã ther ſaden togh.

¶ Quando aliqs Facit l ſiqs in tantã C vide vi & q̃ amittet
ſemẽ inſti de rerũ diuiſiõe § qua rõ in § & ſi dixerit facit l ſi ſ
unus ſuũ § ſi oliuã ff ad legẽ aquileã aũ mediã eſtatem Vide
aũt hic finit lex § hõs ꝯſequẽter coll' & ſemiauit facit glo iſti
de rerũ diuiſiõe § q̃ rõe in § Itẽ ſi ille hic ponit ad ſequeſtra
tiõz vt C de ſequeſtrationib' li ij de ſequeſtratiõe fructuũ l i i
glo v ſequeſtrari Qãdo &c. nota querit vtrũ res alienas oc
cupare licet cõductiue ſiue cõceſſiue acqſitas vſq ad expletio
nẽ termini ſiue pena leg' ptz ſ e c xxxij vbicũq § vl. in textu
& in glo vt hic i § pmo & ſ e c xi Aetſuingi § v in fine & ſ e c
lxi Si aliqs § i & li iij c liiij Siqs eqtauerit De dubio vtrũ ſẽp
eſt ſtandũ dict' cõpmiſſor vl cõpromiſſarior Semẽ illud debz
reponi inť mediatores .i. ꝯpmiſſarios. nota ꝯpromiſſio ẽ tri
plex ſm Henricũ boic vna ẽ penal' id ẽ ex ꝯſenſu ptiũ apponiť
pena & tũc idẽ eſt q arbitriũ alia ẽ iudicial' id ẽ ex ꝯſenſu & vo
lũtate ptiũ ſm leges & iura inť eos iudicať tercia ẽ ꝯdicional'
vt ex ꝯſenſu ptiũ vis cauſar & poteſtas trãſfert penitus ad
compromiſſarios et nõ ad partes videlicet pſones litigãtes.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Nota hoc nomē arbiter eſt equiuocū qñq₃ accipitur ꝓ iudi/
ce de legato aliqñ ꝓ arbitrio iuris neceſſitate adito aliqñ pro
eo in quē partes mera voluntate cōueniūt. aliquādo ꝓ diſpē
ſatore vel ordinatore ar le ff vel C mandati l ve mandata hic
archid in c de arbitrijs de off de in vi Nota ꝙ arbitr̄ ſunt illi q̄
de conſenſu partium eliguntur et in eos ſub pene ſtipulatōe
cōpromittitur vt pene metu ipſoꝝ ſententia ſtetur᷑ aliter cū
non valet arbitriū niſi pena valetur C de arbitris l i et ī hoc
cōcordet henricus boic qui dicit ꝙ promiſſio ſi ſit᷑ penalis tunc
idem eſt ꝙ arbitriū Itē effectus arbitrij eſt vt ei ſtetur niſi
ꝑpetuo et male arbitratū eſt extra de arbitris c non ſine et
ibidem concordet iohānes andree dicens Non valet arbitriū
ſymoniacū vel doloſum et ber in c non ſine ſuper vbo fauen/
tes infra et ita per grām arbitrati ſunt vnde cōpetebat excep
tō doli ſi ageret ex illo arbitrio § iiij l arbitrioꝝ non abſtente
iuramento quia iuramentū ad hoc non extenditor niſi ad ea
que legittime arbitrentur vel illicitū eſſet et nō ſeruandū ex/
tra de iureiurā c quinta᷑ vall᷑ De compromiſſione conditiona
li dicit cardinalis in glo ordina in c contingit in v̇ vinculū de
iureiuran li vi ꝙ ſicut promiſſio illicita nō oblig at ſic nec iu/
ramentū illicitū ſuper hoc impoſitum concor io et ar ibidem
Item promiſſio etiā ſi iuramēto vallata fuerit non obligat
ad illicita vel impoſſibilia vl᷑ ſaluti animaꝝ obuiantia ſed ad
licita et honeſta debet intelligi et reuerit io hic in no textu c
cōtingit li vi Nam impia eſt promiſſio que ſcelere adimplet᷑
xxij q iiij c in mal᷑ et nota ꝙ contra promiſſionē conditiona
lē excipitur ſi hmōi cōpromiſſarij dixerint contra leges vel iu/
ra in criminibus excepte accionis ſecundū henricū boic in ſi
cōpromiſſionis et hic poteſt etiā allegari c non ſine de arbitr᷑
et ſimiliter dicta io an et ber in dicto c nō ſine de i reqre ſup
li pmo cxvi in glo Itē nota ꝙ in cauſa ſua iudex aliqs eē nō
debet de app c dilecti filij.

¶ Om afferrie Caplm lxxiij.

Q Vicunq₃ ſemē alterius arando eradicauerit
hoc eſt errier annē manz ſeedh op tenet᷑ emē

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

dare regi tres marcas ꝛ bōdoni tres licet terra illa ſit ſua Quia quilibꝫ debet ius ſuū in placito pro-ſequi hoc eſt dele ſigh til rette ꝛ per ſe iuſticiā, non ſumere Simile modo de illo eſt qui pratum alte-rius falcaſtrauerit Sed ſiquis falcaſtrauerit alte-rius pratuꝫ totaliter quod dicitur in mellom egh oc ende et dixerit eſſe ſuum et poſtea per iudiciuꝫ āmiſerit terram tūc efficitur pro eo raans mā Ta-men pro afferrie et pro aff ſleth ꝛ qui falcaſtraue-rit quod dicit̄ ſlaer ower reen dare debet iuramē-tū duodecim hominū q̄ putauit eē ſuū ꝛ exponat anonā ol' quod de terra alterius receperit ꝛ nichil emēdet ꝛ ſi defecerit in lege exponat totū et emen-det regi tres marcas ꝛ bondoni tres.

Om aff errie Capl'm lxxiij.

For aff errie wordher mā epraans mā vthā lag hefftꝫ reeb togh thꝫ aff hānū En hwo ſā errier annē māꝫ ſeed op tha hafuer han brøth iij mark wedh bondhā oc tre mark wedh komghen tho at iordhā er hans eghā forthi at mā ſcal dele ſigh til rette oc eptage ſig ſelff retth So er thet oc om mā ſlaer annē māꝫ engh op' En ſlaer man all engh op' mellom egh oc ende oc ſeier at thꝫ er hās eghꝫ oc gaugher iordhā hannū ſithā aff hēde tha er han ther fore raans mā Tho ſcal bødes for aff errie oc fore om mā wides at hā ſlaer ower reen oc for aff ſleth giffue xij mēꝫ eedh hin ther a kallē at hā tencthe at thꝫ wor hās eghꝫ o lade tog vdh koen eller høø ther a hīns iord ſtood/oc bøde icke

a En brøſther hannum log lade wdh oc bøde iij
mark bōdhñ oc ſo komghñ En ſithñ log er giffuē
wil han ep lade wd agrøde mē holler ower trpn-
ne lag dage bøde, oc fore ſom ſauth er.

¶ Quicunqꝫ ſemen alterius Nota nullus poteſt pro quocūqꝫ
crimine in famatus corā non ſuo iudice vel corā nullo iudice
et extra placitū ſiue iudiciū ſibiipſi indicere purgatōem vt ex
tra de pur c cū dilectus filius per textum Itez nec pro qua-
cunqꝫ cauſa incauſat9 poteſt coram nullo iudice ꝛ extra pla-
citum ſiue extra iudiciū indicere ſibiipſi defenſionē legis ſcilicꝫ
iuramentū xij hominū vel alio quocunqꝫ modo vt hic in § q-
libet debet ius ſuum ꝛc et ratio eſt quia nullus poteſt eſſe iu-
dex in ꝑpria cauſa C de iudeis et celicolis l null9 et hic i glo et
infra li iij c l Si aliquis in glo Quicunqꝫ C ne quis ius ſibi
di l vnica et ff ad legem aquilcā l ſi ſern9 § ſi oliuam C Nota
ꝙ cū § Sed ſiquis concor ſ e c xlviij Siquis falcaſtrauerit.
Nota hic incauſatur aliqs ꝓ in iuſta dilatione feni defēdat ſe
iuramento xij hominum vt hic ſed ſi aliquis incauſatur ꝓ de-
naſtatione prati per vim cum pecoribus ſuis defendat ſe cū
neffn i kvn vt infra li iij c xlviij Siqs venerit § vlti.

¶ Om mā hugher i annē māz ſkogh c lxxiiij.

SIquis intrauerit ſiluam alterius in qua nullā
habet partem ꝛ ibidem ſucciderit ligna et one
rauerit plauſtrum ſuum et ſi aliquis de compoſ-
ſeſſoribus inuenerit eum in loco qui dicitur ſtobe vl
anteq̄z venerit ad cōmunē viā ꝛ abſtulerit res que
vocāt farecoſte q̄s ſecū habet ꝑpter hoc, non erit
raans man Sed ſi venerit ad cōmunē viā ꝛ ōnde
rit de quo illud habuit tūc nō p̄t detineri ſed res il
le dn̄t ōndi cū teſtimōio bonoꝝ ꝛ ſi nō habuerit ali
quē cui dctās res appriare ſibi poterit tūc agat in
eū vel pro raan vel ꝓ furto ſimile quid ē de ano-
na et de feno.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om mā hugghet i annē māꝫ ſkogh c lxxiiij.

Gar mā i annē māꝫſkow oc hugghet ther hā aa ſelff ey lodh i oc legher a ſin vaghñ oc kō- mer nogher egher wedh ther rethe egher er oc fi- ner hannū hos ſtobe eller føre en hā kommer til atelwaꝛie oc tagher han fra hin the fare coſte thē han farer mꝫ tha wordher han ther fore ey rāns man En kōmer han til atelwaꝛie oc ſier aff hwē han feck thꝫ met retthe ſkell tha mwe mā hannū ey opholde mē ſculle fare til hws meth hannū oc lade til ſine mꝫ withñs byrdh the coſte oc kan hā ey fa reth hiemel til tha dele wedh hannū ſo ſom logh er til anthen raan eller tyffneth ſo er oc om korn eller høø.

Siquis intrauerit ꝙ non erit raaus man rō quia vim vi. repellere licet in continenti ſecus ex interuallo ſicut in ſimili dicitur de adulterio vt infra c xxxvij li iij Siquis intrauerit ſil uam ~~Si aliquis ſucciderit ſiluā alicuius et ſucciſam detulerit tunc poſſit iniuriā paſſus ꝓ illa ꝓſequi cauſam herrewerck~~ vel rapine ſi vero ſiluā ſucciſam iacere ꝑmittit tunc ꝓſequat' cauſa herrewerck tñ debet ſilua ſucciſa valere iij marcas de nariorꝫ et ſucciſor debet poſſeſſorē in dampnē reddere et ſibi ~~emēdare xl marcas et regi tantū Veridici debent ſuo iuramē to ꝑſcribere dampni ſui quantitatē ſed ſi ſilua min' valuerit~~ ꝙ iij marcas tūc defendat ſe iuramēto cognatorꝫ vel ſoluat tres marcas thorð § xviij Si nō habuerit aliquē cui dictas res appropriare poterit tunc agat in eū ꝓ raan vel ꝓ furto hoc verū niſi agens receperit res ſuas tūc nō poterit i eū age re ꝓ raan ꝓ hijs qui in poſſeſſione ſua habet li ij c lxxv § i

Om mā aghē ower ānē māꝫ agē ellē eng c lxxv

Siquis plauſtrū ſuū duxerit ſuꝑ agrū alicius ꝟ pratum indebite ꝛ remotus fuerit ab illo qui

agrum poſſidet ⁊ amiſerit ibi plauſtrū vl' alias res tunc ille qui eū impediuit ne iter faceret ſup pra- tum ſuū vel anonā nō efficitur raans man.

¶ Om man agher ower annen mãz agher eller engh Capitulū lxxv.

Vil man enthen aghe ower manz enghe eller agher thē ey er ſkyploughwai atligge oc wre- gher hin hannū borth ther agher a oc ladher han tha vognē eller andher coſte effther ſtande tha er hin ther ey fore raans mā ther hānū meenthe at- fare ower hans engh eller korn.

¶ Siquis plauſtrū. facit li i C vide vi Item Nota hic in iſto e datur intelligi q̄ qui plauſtrando violenter vaſtauerit agrū vel pratū alterius reſarciat dampnū cū iure bondonis et re- gis ne iter faceret ſuper pratū vel anonā indebite et ſimile ē c xxxi ſiquis anonā et etiā quaſi ſile infra li iij c xlviij Si- quis venerit § ij q̄ ibi loquitur de pecoribus ſed a fortiori de plauſtro q̄ maius dāpnū fiat in agro vl' in prato plauſtran- do q̄m pecora paſcēdo et rō quilibz q̄ cõuis i terra ꝓpria ha bitat habeat tū introituz et exituz ad forte et feegangh ſine oīūi diſpendio vt s̄ li i c xlviij Quicunq̄.

¶ Om mā vſprmer annē a farne wæie c lxxvi.

Qui aliū in via ſua que dicit' farne wæie viola- uerit id ē vſprmer vl' tollendo ab eo iumenta ſua que dicūtur døgh vel plauſtrū ſuū euerterit vl' ita impedierit q̄ nō pōt abire cū rebus ſuis ⁊ eas ibi dimiſerit et ſiue eas detulerit ſiue ibi remāſerit tūc ille qui eū ſic impediuit efficit' raans mā Ta- mē ſi ille iterū recepit res ſuas tūc nō pōt i eū age re p raan, ꝓ hōs q̄ in poſſeſſione ſua habz Sed ſi ille qui eū ita ſpoliauit res ablatas ſecū domū de- tulerit ⁊ ali' eas i curia ſua cū bonorū teſtimonio

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

inuenerit vel ſi eas currere dimiſit z ita inuenerit
tūc pōt in eū agere pro raan.

¶ Om mā vfyrmer annē a farne waie c l[illegible]

EInner mā annā a farne waie oc gør hannuz
vfyrmd anthen at hā tagher hās øøg aff han
nū eller welther hās voghen om eller tøuer hānū
ſo at hā mo ey bort fare mz hās coſte mē forladhē
thm̄ ther then ther hānū rønthe hwat helldhē hā
førdethe coſte bort eller hā lod thm̄ effther ligge
tha er hā e hās raans man at the coſte en kennes
hā wed the coſte oc tagher thm̄ effther i ſin heud
ſo ſom førre tha mo hā ey ſøghe hannū mz raans
dele for thet hā haffuer ſelff i hefft en om hin thē
rønthe førre thm̄ til hws anthen heſt eller andher
coſte thē hā rønthe oc for hin ther rønt wordhē oc
kēner ſyth i hās gard mz gode mēz withne tho at
hin ther rønte fører anthn̄ hiem eller lade løbe oc
ſynner hin ther otte effther gode mēz withne ther
viſte at hā wor rønt tha ma han mz raan dele thz

¶ Qui aliū in viaſtō q: habēti nō datur iuterdictm̄ vnde vi in
ſti de accioīb? pncipio Itē circa iſtud c corrigant aliq̄ dubia
ſiue defect? p thordonē § lxxvij z infra c cxxviij ſi ille iu glo:

¶ Om komīghn̄s māz bryde oc biſcops c lxxvij.

SI villici hoīm regis et epoꝝ deliq̄rint ad tres
marcas debent cōponere cū domeſticis ſuis z
nō cū aduocato.

¶ Om komīghn̄ mās bryde oc biſcops c lxxvij.

ALle komīghn̄s mēz bryde om the bryde til tre
mark tha ſculle the retthe wed theē eghn̄ huſ
bōde oc ey wed vmboſmā ſo ſculle oc biſcops mēz

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

bꝛyde.

¶ Si villici hoiez regꝫ ꝑuilegiū ē q̄tuſ ad iſtas ꝑſonas ſcz e͞pos ad villicos hoīm regꝫ .i. nobiliū armatoꝝ q̇ dicūť homēs regꝫ i. vaſalli regꝫ ⁊ hn̄t tres marcas cū ſuis ſicut e͞ps cū ſuis vt ꝫ

¶ Om biſcops neffning c lxxviij.

NEffningi e͞pi dn̄t eſſe duo ī q̄libꝫ quarterio et duo in qualibet ꝓchia ⁊ ꝓchiani dn̄t inſti tuere ⁊ exactoꝛ debꝫ eos ad iurandū aſſumere iſti nō dn̄t eſſe ſiť niſi ī vno āno poſt ntitatē dm̄ dn̄t ip̄i inſtitui ſicut aliȷ̄ neffningi ⁊ illo nō iurabūt niſi de de hellibꝛøde.

¶ Om biſcops neffning c lxxviij.

BIſcops neffninge ſculle to wære i hwer fiertig ellr̄ to i wer kirke ſoghn̄ oc thm̄ ſculle ſogne mē til tage oc omboſmā ſcal thm̄ i ethe The ſculle icke ſāmel wære i mere en een iáling Effthr̄ iwl ſculle the oc ſkiffthes ſo ſom andꝛe neffninge oc the ſcul e ep ſwærie othen om hellebꝛøde thz ſer om man wæries om hellegdagh.

¶ Neffningi iſti deputāť ad certas cauſas ⁊ aſſimilāť teſtibꝫ ſinodalibꝫ ſeu publicis de q̇bus iu c ꝑterea de teſtis cogend̄ ⁊ xxxv q vi c e͞pos ſinodo ⁊ vocāť hellibrotz neffning.

¶ Om neffningh ſkyl at c lxxix.

SI neffningh diſcoꝛdauerint ī vna ꝓchia tūc accedant illi de alio quarterio tamē potiꝰ qui viciniōꝛ ē Itē nota ꝙ neffnigi e͞pi nō poſſūt plꝰ de merere ſuo iuramēto q̄ꝫ tres mar. ⁊ ſi ꝑ iurauerit ⁊ in lege defecerit ſatiſfaciāt regi ſicut aliȷ̄ neffnigi.

¶ Om neffningi ſkyl at c lxxix.

SKyl neffning a i kirke ſoghn̄ tha ſculle neffni ge til aff annē fierthing om atſkilie tho e thn̄

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ther neſt er ſidhen Biſcops nefſnige mwē ep forſwarie mere en iij mark. En ſwarie the wrangt oc falle the tha ſculle the ſecthe med kōnghen ſo ſom andre nefningh.

Si nefningi diſcordauerint Idē eſt ſi vn⁹ illoꝝ moritur vel peregre iuierit extra regnū ar s̄ e c lv Si quatuor vnū. et etiā s̄ e c lvij Si qꝫ nefningorū ꝑ argumētū et etiā idē eſt ſi receſſerit de ꝓuincia vel de hereth vt in eodem capitulo Si nefningi q̄ viciniores req̄runt ſic i cōſecrationib⁹ epoꝝ vt notat i e ſi archiepꝭ de tēpo ordinā et tres marcas ſile s̄ e c liiij.

Hware ſectes forhellibrøde Cap̄ lxxx.

SI exactor epi voluerit de aliquo cōqueri debꝫ in placito q̄relā mouere ꝛ citare eū ad placitū et noiare hoīem quē verberauit et diē feſtū in quo hoc fecit et in quito die poſt placitū dn̄t nefningi apud eccl'aꝫ eoꝝ iurare ꝛ nō in placito Ceterū q̇ ꝓ hellebrøde impetitur poteſt vti o m̄ib⁹ impedimētis ſupra dictis.

Hore ſectes for hellibrøde c lxxx.

ALl biſcops ombolsmā giffue annen māꝫ ſaag tha ſcal hā kare a tigi ower thn̄ ther han wil ſaag giffue oc lade hānū ſtefne thing oc nefne a thingi thn̄ſmā ther hin borde oc then hellegdagh ther hā bordes oc a femte dag effther thing ſculle nefning om ſkilie mꝫ there eedh hēme hos kirke oc ep a thingi Hwilkhe til males ſom han ther ſet ther tagher a thingi the ſamme ſcal hā haffue atkirke Hwo ſom ſectes for hilligbrøde hā mo nyde alle the forfald ther op føre er ſauth.

Si exactor epi Iſtud capl'm ē loca leet ponit modū ꝓcedēdi ꝯtra violatores feſtoꝝ Itē cricūſtācie loci et tp̄is debent poni

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

patz ij q viij libellorꝝ et infra e c lxxxij Nota q̊ta die post placitū dn̄t leges dari vel solui ptz infra li iij c lij § iij.

¶ At neffningi sculle ey thiende fra kirke ganghe Capitulum lxxxi.

NEffningi debēt iurare de illo lagdag q̄d eis pfixū fuit de placito de causa ad quaz vocati sunt licet exactor nec causat⁹ cōparuerit ꝛ si sub silētio recesserit amittent tres marcas ꝛ si sint sine īpedimēto ꝛ nō venerint puniant̄ etiā in trib⁹ marcis sed si īpediti fuerint tūc debent iurare quinto die post placitū ad q̄d veniūt.

¶ At neffningi sculle ey thiende fra kirke ganghe Capitulum lxxxi.

NEffninge a then lagdagh thm̄ wordher lagt a thingi tho at ey kōmer ombosmā oc ey han ther for saag er tha sculle the skilie om thz thr̄ the wore til melte aff thingi forti at gange the thiēde fra kirke tha haffue the forgiort there iij mark. en ere neffning vthen forfalde oc kōme ey a lagdagh til kirke tha tabe the oc there iij mark. En ere the i forfald tha sculle the om skilie femthe dagh efther thet neste thing ther the kōme til.

¶ Neffningi Nota modū iurādi p̄ neffuingos ꝓ hellibrode et si iuratur per verbū scio sup̄ sctm̄ alienū tūc est illicitū vt dictū est sup̄ e c xij in glo Itē nota q̄uis ille textus loquit̄ solūmodo de neffningis tn̄ etiā de veredicis et denoiatis si sub silētio recesserint et ideo defectus iste corrigitur in cor p thord § lxiij Debēt iurare q̄nto die vce. Nota leges q̄ debent solui q̄nta die vel decima die s̄ lii c l Quicūq; in glo et illa dies fuerit festiua tunc soluant̄ in ꝓfesto ꝓfesti si ꝓfestū fuerit festiuum tūc soluant̄ in ꝓfesto ꝓfesti ꝛ plane intelligendū ē q̄ semp sol

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Manhelligt maal.

nant leges ꝓ q̃cũqȝ cã excepto manhelleth maal i ꝓxia die añ feſtũ₂ dies ſq̃ leges firmant nõ debȝ cõputari thord ꝭ lxxxvi.

¶ A hwem hellibrøde mo gøres c lxxxij.

Quicũqȝ v̇berauerit vxorẽ ſuã vl' pueros ſuos qui ſecũ ſũt in cõmunitate ꝓpter hoc nõ violat feſtũ niſi ipos vulnerauerit cũ armis l' etiã fregerit eoꝝ mẽbra qꝛ tenet̃ eos ſi deliq̃rit corripe cũ v̇ga ꝛ baculo ꝛ nõ cũ armis ſil'e ẽ etiã de mercenarijs Sed vxor põt violare feſtũ vulnerãdo maritũ ſuũ ſil'e ẽ de pueris v̇berãtib⁹ prẽni ꝛ matrẽ Et ſi pueri qui dicunt̃ ſyſken pugnauerint adinuicem dũmõ nõ ſint in cõmunitate ſil' et ambo ſint cõcordes nichilomin⁹ exactor p̃t ex agere in eis.

A hwem hellibrøde mo gøres c lxxxij.

Man mo a ſin huſtrue oc ſin børn ther i fellegh ere meth hannũ ey hellebrødhe a thẽ bryde uthẽ at han gør thẽ ſaar mȝ od eller mȝ egh eller ſlaar thẽ lyme ſøndher forti at hã ſcal reffa thẽ om te bryde mȝ ſtaff eller mȝ wondh oc ey mȝ vaben ſo er thȝ oc om leiehion En a huſbondhe mo huſtruẽ wel hellebrøde bryde oc bøt a there for eldern mwe alle tide aar hellebryde Ta oc ſyſken a annẽ om the er ſkylde at felleg Shie the bode thẽ hellibrødde giorde oc ere ſotte tha mo ombolſman tho giffue thẽ ſaag ther han wil.

¶ Quicunqȝ verberauerit Nota q̃uis iſte textus in fine hui⁹ capituli ſolummodo loquitur de hellebrøde tñ in omnib⁹ cauſis ſcȝ pro vulneribus et alijs poteſt exactor agere ĩ eos et nõ iniuriã paſſum et hic defectus corrigitur per tord ꝭ lxxiiij niſi vulnus fuerit promulgatum in placito et infra li iij c xxix in glo Qui verberauerit Nota de correctione domeſticoruȝ.

eſt ſimile § de emendatione ſeruoꝝ l unica et C de emēdatio
ne propinquorū l unica Item de vxore Nota q̄ vxor non deb3
virum offendere inſti de iniuris ergo a fortiori non debet eu3
corrigere Ratio eſt de germanis quia vnus nō ē in ptāte al-
terius et ita nō habet cū corrigere ar p̄dictoꝝ iuriū.

¶ Hwilke thide hellibrøde brydes c lxxxiij.

DE ſabbato qn̄ aduent? domini inchoatur vſq3
ad octauas epiphanie in occaſu ſolis feſtum
eſt et qui in hijs diebusl pugnauerit violat feſtū.
Siī'e aſt de ſeptuageſima vſq3 ad octauas paſche
et tota ſeptimana penteco ſtes ⁊ oēs dies quos ſa-
cerdotes plene feſtos pronunciant ſeruandi ſūt fe
ſti ab occuſu ſolis vſq3 ad occaſum Sed p labore
in diebus feſtis nō debet aliquis incauſari niſi pro
illis feſtis quos ſacerdotes pnunciant ⁊ hoc ab oc
caſu ſolis vſq3 ad occaſum pp̄ter qđ impetit? de
fendi pōt xij hoim.

¶ Hwilke thide hellibrøde hrydes c lxxxiij.

FRa then løwerdagh at aff th̄n ther aduēt gā
gher indh oc til otthen dag efftther tolte dagh
ſwle til ſol er ſadh hwo ſom er ther bares i mel-
lom han brydher helleth So er oc fra ni vghe fa
ſte oc til otthen dagh poſke oc alle pinzewghe oc
alle the daghe ther preſther biwdhe fulhellith at-
holde fra om aff then ſol ſetthes oc til annē dags
aff then ther ſol er ſath En for hellidaghs arbey-
dhe mwe men ey ſecthes wthen the daghe ther
priſt biwdher fulth helleth thet er oc mellā thwig
ghe ſool marke thī fore ſculle mē waries meth xij
mē3 eedh oc ey hange neffning til.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ De ſabbato Feſtū violat̄ duplicit̄/vno mō p̲ delictū v̄beratio nis et hmōi/Alio modo per delictū laboris/primo modo loqui tur pri. p̲s et concor cū ma c capellanus de ferÿs et c ſeq̄u. ſe cundo modo loquitur ſcd̄a p̲s qn̄ dicit̄ de veſpere in veſperā et concor c i et ÿ cū glo de ferÿs Item quando tutor cōfratruz vel ſororū eos corripit pro hoc nichil ſoluat vt hic in capitulo Quicunq̄ § v ſi ſint in cōmunitate et īfra li iÿ c xxx ÿ in glo. v ſup̄ l i c xxx ī glo.

¶ De ſabbato aduentus domini Nota q̄ q̄uis ꝓhibitū eſt ī diebus feriatis iurare vel leges ſoluere/tam̄ ſecundū canones et iura in aliquibus cauſis eſt licitū/primo/ꝓ pace ſeruanda extra de ferÿs c oēs dies dominicos Item iurare licite ꝓ pa/ce ſeruanda xxÿ q v iuratur Item pro fama ÿ q ÿ presbiter Item pro fidelitate ÿ q iiÿ nullam Itē pro reuerentia ſubiec tionis d̄ xxiÿ q̄mq̄m Item pro cautionē dampni diſt xxviÿ de ſyracuſana Item ꝓ veri defectu xxiiÿ q.ÿ q̄mq̄m Hec omnia habes per v̄ Pax et fama fides reuerēcia cautio dampni De fectus veri ſibi querunt magna tueri Item licitū eſt veridic̄ et neſſningis in diebus feriatis de omnib⁹ ſuo iuramētto in dicare ad que legittīe fuerit vocati om̄i tp̄e ān̄i vt ſup̄ l ÿ c vi.

¶ Et omnes dies quo ſacerdotes feſtos pronuncianc ¶ Nota ſi dubitatur de feſto tranſlato a priſtino die in aliaz feriam vtrum pro feſto celebrabitur tunc ſi feſtum transfertur cum officio et hoc a ſacerdote perrochiali pronunciatum fuerit feſtiuandū tūc ille dies cū officio et feſto tranſlatus ab oībus feſtiuus celebrabitur.

¶ Dagh ſcal nekſnes ther hellibrøth ſcal brydher Cap̄lm lxxxiiÿ.

Quando aliquis incauſatur ꝓ hellibrødde tunc debz dies noīari qn̄ hoc fecit et q̄liter deliquit et modum illū qd̄ dicitur mwndheuth quem tunc arripet in placito proſequetur.

¶ Dagh ſcal nekſnes ther hellibrødhe ſcal brydher Capitulum lxxxiiÿ.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Ther mā ſectes for hellibrøde tha ſcal nekſnes thē dag ther hā brød a oc hwre hā brød oc thē mwndhefſth hā taghē a thīgi thz ſcal hā fylge.

Quādo .q dies nominatur cū alȷ̈s circūſtancȷ̈s ē ſilīe ſicut in libello accuſatorio vt notat glo in l i cauſis § de accuſatio nibus et e ſſ l libellor ſile ſc c lxxix Item actō expirat per annū ſimile de actis iniuriar Nota dnplici pena non pōt q̈s effici dūmodo ſolū vna accō et hoc delicto oriatur alias ſecꝰ de iſto ō li ȷ̈ e iiȷ̈ c Pro iſto dic q vbi in aliquo canone vel lege transgreſſor certa pena ſpālis eſt apposita gnalꝰ pena trāſ greſſionis canonis vel legis non habz ibi locū ar promiſſor notatur de iſto de elec c cupiētes § ad hoc vꝰ ſi vo in v pnenꝰ p carō et io in no et iſta notari pnt ſem c infra Siquis vulne rauerit Hec archiō de hereticis in c ſup eo in v peniteat i vi. Nota ſi aliquis in anglꝰatns vim vi cū moderamine inculpa te tutele repellando defendet ſe/nō tenetur de delicto hellibro/ de/qr quilibz omi iure licet defendere ſe ipſum li iȷ̈ c Siq̈s aliū occiderit § iȷ̈ in fine ſed ſi in vadēdo verberat tunc ſecus vt l iȷ̈ c de ſabbato Itē ſi duo cōtenderint/et alter alterum feſto verberat/nunquid verberatus nō repercutiēs tenetur/rndeꝰ q non/qr nō ē transgreſſor legis/ſed magis q̈ eū percuſſit vt li iȷ̈ c pro pcuſſiōe baculi et in capituꝰ de vulneribus li iȷ̈ p to tū Itē oppreſſus ē ſed nō oppmit et ideo rex tenetur eū lege defendere vt in prohemio huins libri § iȷ̈ Itē regis et pncipis ibi iniuſte oppreſſns defendere Itē apparet ex iuramento neſſnigorū qui ſic iurabūt ſic me adiuuet deus q ille verbera uit hoim illū demōſtrando aliquem die feſto et verberans te netur et nō verberatns niſi repercuſſerit Item afflictio non datur afflicto de tali ergo c ex pte Et ſi vulnerauerit aliquez ordinatū Nota ſi laycns clericū leſit et cōuictus fuerit ſoluat regiius ſuum pro blodwide licet epo ſoluat ius ſuū. clericus aūt ſi laycū leſerit ſatiſfaciat epo et non regi Thorō § xxi.

Om vmboſman Caplꝰm lxxxv.

Si exactꝰ incauſauerit hominē ꝛ noiauerit diez in quo deliquit/ante diez illum ſi aliquid deli quid pro eo non agat in eum Nulla hellibrøde

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

põt durare vltra annũ.

¶ Om vmboſman c lxxxv.

NEffner vmboſmã dag thẽ hã ſecthẽ mã huat ſom han haffuer brøt for thñ dag thẽ neffnd er ther gangher ey ſithñ ſaag effthẽ En enghñ hellebrøde ſaag mo ſtande ower iamlinge.

¶ Si exactor aute diẽ ſtõ ẽ q̃ ſnia debet ferre ſm allegata et ꝓbata ſed de tali nichil eſt dictũ ergo ꝟ̃ ibi vltra annũ ſto ca pſcriptõez annalẽ ſiſe ſſ q̃ in frandẽ creditorũ l i i § i c lxxxv

¶ At for en ſaag gialdher flere iij mark c lxxxvi.

SIquis vulnerauerit aliquẽ in eccl'a vel cimiterio in die ſctõ tũc ſpãliter emẽdabit ꝓ eccl'a ⁊ cimiterio ⁊ ꝓ feſto ⁊ ꝓ violẽtia qđ đr blodwide Et ſi vulnerauerit aliquẽ ordinatũ tãto pl⁹ emẽdabit

At for en ſaag gialdher flere iij mark c lxxxvi.

HUgghẽ mã annẽ i kirke eller a kirke gard om helig dag tha bødes ſerlige for kirke oc kirke gard oc for hellibrøde oc ſerdel' for blodwide En hoggher mã wighdh mã eller mwnck tha bødher han ſo møghʒ mere.

¶ Siq̃s vulnerauerit In iſta pte aggrauat' pena ex circũſtãcijs loci tpis ⁊ pſonaꝝ ſiſe inſti circa mediũ ⁊ C de furt' ⁊ ſuo corrupto l atrocẽ ⁊ preſtat' emẽda eccl'e violate pſone pcuſſe ⁊ ꝓ die violato det' pncipi quia contra ſtatuta ac de in iuris inſti vtp̃.

¶ Om thyffneth Capl'm lxxxvij.

SIquis iputauerit alicui furtũ ⁊ dephẽderit eũ cũ aliq̃ furto legit illud in dorſo ei⁹ ⁊ ducat eũ ad placitũ ⁊ aſſignet euʒ exactori ⁊ exactor reqrat iudiciũ placiti quid p tale furtũ demeruerat.

¶ Om thyffneth Capl'm lxxxvij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

OMmã giffuer ãnẽ thyffs ſaag oc taghẽ hã hã
nũ noghꝫ i hẽde binde thꝫ a hans bagh oc fø
re hãnũ til things oc antworde hãnũ i hẽde kõ
ghñs omboſmã oc haffue things dom til huat hã
haffuer forgiort mꝫ ſodan ſtyldh.

¶ Siqs ĩputauerit Hic de pena furti criminali ſec⁹ de ciuili ĩ
ſti de obligationib⁹ q̃ ex delicto naſcũtur § pena aũt ꝛ mod⁹
hic poſitus ẽ local' et de beneplacito ſtatucut;.

¶ Hwor fore thyff mo henges c lxxxviij.

SI fur furat⁹ ſit res valẽtes dimidiã marcã vl'
plus tũc põt eũ exactor licite abſqꝫ iudicio ſuſ
pendere ꝛ ſine pctõ ꝛ ꝓpter hoc nõ incurrit pctm̃
qꝛ culpa ſua dampnat eũ ſed null⁹ bõdonũ p̃t eũ
ſuſpẽdere ne videant̃ hoc cauſa vltionis feciſſe ꝛ qꝛ
nõ põt ſibiipſi iuſticiã ſummere de ipſo.

¶ Hwor føre thyff mo henges c lxxxviij.

HAffuer thyff ſtolet halff mark coſte ellẽ mere
tha ma omboſmã henge hãnũ othen dom oc
haffue ther icke ſønd fore thi hãs gerningher haff
uer hãnũ fordømpt oc ladher hãnũ hẽgi for reth
nes ſaag oc kõghẽs wold oc ey for heffn En bõ
de mo ey hengi ſin thyf forthi at gører han thꝫ for
heffn oc tho at ilde er wed hãnũ giort tha mo hã
ey tho wa·re ſin eghñ retther.

Poteſt eũ exactor licite abſq; iudicio ſuſpẽdere Nota ſuſpẽſi ꝛ
corpora dãpnatoꝝ pñt ſepeliri ĩ cimiterio dũ tamẽ penituerit
xiij q ij c ſi verũtamẽ ad deponẽdũ eos de patibulis reqrit' licẽ
tia iudic; ſecularis ne iuſticie contẽpni videat' ff de cadaverib⁹
punitoꝝ li i ꝛ ij ſed ipaꝫ licentiã index denegare nõ debꝫ quia
corp⁹ xp̃i ſi cõfeſſi fuerit et penitent nõ debꝫ eis denegari xiij
q ij c ſi ſꝫ raptori dãnato ad mortẽ denegat' pñia niſi reſtituat
ablata l' plenã ſecuritatẽ de redẽdo faciat ſi hẽat vñ poſſit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Si vero cū haberet vnde poſſit diſtulit accipere pn̄iam vſqȝ ad mortē et ſic nō poteſt ſatiſfacere ſi petit penitentiā dabit̄ ei et etiam viaticū et ſepulturā ſi ꝓpinqui volunt ſatiſfacere ſi vero decedit impenitens tūc viaticū ꝛ ſepultura negabitur ei extra c ſuper eo et c in lr̄is hec piſan? Sepultura iiij ſ iiij. et communicari ſ nlti et raptor ſ i Tha mo han ey were ſin eghn̄ retther Nota nullus ſil'et ſe'poteſt eſſe iudex et actor ſ iudex et teſtis in eadē cauſa vel accuſator et exactor vt hic i c Si fur furatus fuerit res. quia nemo debet habere duplex of ficiū in vna et eadem cauſa iiij q i xli et c ij quia ſingula offi/ cia ſingulis perſonis ſunt cōmittēda lxxxix q i breſbiteros ff ad trebellianū ille a q̄ ſ tēpeſtiuū ff de pact? ſi plures et vtp. li ij ar c lvi ſcȝ nullus debet famulo ſuo ſuam cōmittere exac/ tiōeȝ Si fur furatus fuerit minus ꝛc̄ De q̄ta iſtius furti decla ratur infra e c xv ſiq̄s ſeit furē iu glo.

¶ Om vmboſman wil ey taghe thyff aff bondhen Capl'm lxxxix

SI exactor noluerit recipere furem de bondo ne vel eius officialis āmittet exactiōem ſuam quia facit bondonē eſſe ſine iuſticia hoc eſt retthe- løs ꝛ tenetur emendare regi xl marcas et xl cogna tis ſuis Et ſi fur poſtea ſolutus fuerit/qui eū liga uit iudicatur excuſatus.

¶ Om vmboſman wil ey taghe thyff aff bondhen Capl'm lxxxix.

Cord 5. In infra ca. 91 or 92.

OM vmboſmā wil ey taghe thyff eller hās on dherſaathe tha haffue forgiort ſijth leen for thi at han gør bondhn̄ rettelöſe ac ſcal bøde kom- ghen fyrithiwge mark oc ſa tyffnes frendher En wordher thyff ſithenløs tha ware bondhen tho angherløøs ther hannū banth.

¶ Si exactor St. aliquis aduocato furē ſuū tradiderit in placi/ to ꝛ aduocatus ip̄m contra iudiciū placiti tm̄ liber dimiſerit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſolnat bondoni xl marcas et regi tm̄ Thorb § xvi.

¶ Om thyff ſtiel mynne en halffmarks coſte c xc.

SI fur furatus fuerit minus q̄z dimidiam mer
cā et deprehēſus fuerit et ad plicitū ductus te
net̄ karactere furis ſignari et dare regi tres mar-
cas ꝛ bōdoni inulcā qđ dicit̄ igiald et thwigild Sz
fur ſi venerit ad placitū ligatus cū furto quantū-
cūqz ſit paruū et ſignū furis in ſe habuerit tūc p̄t
ſuſpēdi et bondo recipiat igildh ꝛ thwigildh ꝛ rex
portōnē eius totaliter.

¶ Om thyff ſtiel myñe en halff marks coſte c xc.

HWce møghet ſom thyff ſtiel mynne en halff
markscoſte oc wordhē hā taghn̄ wed oc følt
til things tha er hā ſkyloug athaffue thyffs mer-
ke oc giffue bondhen igialdh oc thwigiald oc ko
ninghn̄ tre mark En kommer en thyff thil things
bwndhn̄ mz thyffnet hure lyth ſom thyffnet er oc
haffuer hā føre thyffs merke tha mo hā hænges
oc bonde tage igiald oc thwigiald ſo ſom ſaut er
oc kom̄ zhn̄s hās howz lodh all.

¶ Si fur furatus ſit res in l feudoꝝ de pace tenēda § ſiquis
q̄uqꝫ habet̄ de q̄uqꝫ ſolid et tātū etiā ꝭm leges ſielandie q: ibi
marca facit x ꝭ deñ Sed in iucia facit vi ꝭ deñ ido in iucia
dimidia marca facit iij ꝭ deñ ſine pctō coutra glo ioh vi d §.
hijs ita ibi dicit nō occidas niſi ſis iudex ꝭ nullus concor C ne
q̄s ſibi ius in cauſa ſua dicz in rub et mag xxiij q v ſi homici
diū Si exactor concor inſti de obligationib⁹ q̄ ex quaſi delicto
§ i et ff de varijs et extra ordinarijs coguitis l ſi ſed de p ena
hic ſtatuta ſic placuit al' punit̄ ad arbitriū ſuperioris vt īiuri
b⁹ p̄allegatꝫ vide ŝ e lij e Nota q aliq̄n liber hō licz bona nō hz
p debito ditineri nō dz ď pig c lator C ď acti et obli l ob es ali
enū ſed fallit hoc in l aic p̄tor § ſi debitorē ff ſi in frandē credi/

q

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

tor ꝺ debitor vbi dicit ꝙ fugiens per creditorē pōt detineri Alius caſus eſt in debitore fiſci in l ij C de exactoribus tribu/ tor li x. tercius caſus eſt qn̄ aliquis nec vult ſoluere nec cedeē qꝛ hoc facit ex malicia in li i C q̇ bonis cedere pn̄t cū ibi nota/ tis Jtem qui ab hoſtibus detinet C de captiuis et poſt l vni reuerſ l ob hoſtibus et l vltima Jtē pr̄ etiā pōt filiū obligare quem ꝫ vendere pōt in maxiā neceſſitate C de prībus q̇ filios diſtraxerīt l ij Jtē ex conſenſu libera pſona obligari pōt ſi in obſtagio de iureiurā c ex reſcripto al' ordinatū ē vt qui bonis cedit liber vadat q̊ vult § qui bonis cedere pn̄t li i de ſo odar/ dus alia Niſi ipſe confeſſus fuerit furtū in placito Nota ſm conſtitutionē erici regis dacie quaſi in pncipio null? pōt cap/ tiuari niſi ſpōte confeſſus iure .i. in iudītō aut legaliter cōuic/ tus vel manifeſto facinore dephenſus pro quo ſecundū leges terre vita carere debeat vel mēbris Nota ꝙ confeſſus in iure p cōuicto habetur C de confeſſis l vna ber ꝺ fideiuſſo c ij ꝺ ex confeſſione Jtē ſēper ſtatur cōfeſſiōi contra ſe fctē xiiij . q ij § i ber ꝺ fideiuſſo c ij i ꝺ ex cōfeſſiōe Jtē dicit hoſti ꝙ vno mō dicit aliquis manifeſtus in aliquo crimine per euidentiam facti ar extra de cohabi cle et muli c tua et c fi Alio modo ſi ſit de hoc in iure confeſſus vel conuictus ſꝫ ſola fama nō ſufficit vt ma nifeſtus dicatur concor piſa vſura iiij § i Jtem de confeſſione q̄re infra e c xxxiiij in glo in ꝺ confeſſus De ſolutione igildh et twigildh concor lex infra e c xiij Siquis iuuene in glo Si fur furatus hic dubitat quid ſit igildh et twigilgh ſed declarat in articulis thor § xlv Jtem perdens res ſuas p furtum te/ netur eas rehabere vt ff et C de cōditione furtiua ꝙ aūt rex habeat penam pecuniariā vel partem bonorū furentis ra/ tio eſt quia publica vtilitas cui rex preeſt leſa eſt ſed ꝙ rex ca piat om̄ia bona furentis eſt de beneplacito ſtatuentis vide ī fra e c ij c Jtem dampnatur tacite conſuetudo certarū cōmu/ nitatū ſed q totū furtum adiudicatur iudici et nō ꝑdenti vt in cōmunitate erphordenſi.

Bonde ma ey lade thyff løbe vthen things dom Capitulum xci.

SIquis captiuauerit furē l' aliū ꝫ eū ligauerit et ad placitū nō duxerit ſed dimittit eū liberum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

emēdabit ei xl marcas denariorū et xl regi tū exac
tor non pōt eū impetere niſi ipſe prius cōqueſtꝰ fu
erat ꝙ amiſit res ſuas furtiue Sed poſtq̄ȝ fur de
ꝓhenſꝰ ē et ligatus cū furto cū teſtiōnio bonorū ſi
poſtea fugerit vel de domo alicuiꝰ vel ī via placiti
vel in placito ſine iudicō placiti tūc vbicunqȝ fuerit
deꝓhenſꝰ poſtea pōt fieri ei ius ſuū Tamen ſi ita
fuerit ſolutꝰ ꝙ in ſua libertate eſt ⁊ venerit ad pla
citū nō ligatꝰ tūc nō pōt capi in placito ꝓ illa cāſq
ſibi imputabatᷣ ſȝ debȝ in placito accuſari ⁊ poſtea
ꝓcedēdū ē cōtra eū ſēm leges terre q̄ꝛ quilibȝ tene
tur habere pacē ad placitū ⁊ de placito ꝓ omī cā
q̄ ſibi ipoñᷣ niſi ipē ꝯfeſſus fuerit furtū i placito

¶ Bonde mo ey lade thyff løbe vthen
things dom Capitulum xci.

TAgher man thyff eller annē mā oc bindher oc
før er ey hānū til things mē ladher hānū førē
løøs tha bødher hā hānū xl mark oc ſo kōmghen
tha mo vmboſmā hannū ey ſecthe vthā at bonde
kerde thȝ føre at hā er ſelff for thyffnȝ wordhen
En ſithen thyff er fanghen oc bwndhen mȝ thyff
net wȝ gode mēȝ withne ſlipper hā wdh oc wor-
dher løøs āthen aff bōōñs hws eller a thige wa-
ie ellē a thingi vthā thigs dom tha mwe mē tage
hānū hwore ſom mā findher hānū oc gøre hannū
ſin reth. Tho at hā wordher ſo løøs at hā far i ſin
eghen frelſe oc kōmer hā til things vbwndhū tha
mo mā ey tage hannū a thinge for the ſagher thē
hānū withes mē ſculle mē hānū ſecthe a thinghi
oc ſøge hānū mȝ landȝ logh forthi at hwat ſaagh

ſom man giffuer annen tha er han e ſkyldugh at haffue fred til things oc fra for othen hã gangher ſelff med ſtyld a thinge.

¶Siquis captiuauerit primũ ptꝫ q꜡ pſumitur violentia ⁊ iniuria facta ipi captiuato ideo ei refundit' et etiã regi quia tãgitur publica vtilitas ſecundũ patet quia intelligitur cõuictus pro dampnatis ſunt habendi ff de confeſſis l i Siquis cap ~~Nota in iſto c nõ loquit' de muliere cũ furto depheuſa vtruꝫ debeat ſuſpendi vel hũari et vtrũ impregnata debeat iudica~~ti vt fur iſte defect⁹ corrigit' per thord incor § xxx Siquis cap. In e vltimo c dicitur ꝙ quilibet tenetur habere paceꝫ ad placitum et de placito pro quacũqꝫ cauſa Nota circa iſtũ textuꝫ oriunt' multa dubia que corigunt' et declarant' per thord in cor § lxx Pauper ẽ c xxiiij Si queris vtrũ ille qui tenetur ad pecuniã ſeu aliquit pecuniare et non poteſt ſoluere in pecunia debet luere in corpore.i.aut debitor fraudulenter et doloſe diſſipauit bona ſua et factus eſt non ſoluendo ⁊ tũc iſtã fraudẽ luet in corpore ꝓpter iſtaꝫ in carcerẽ rapiatur nec eo minus debitũ ſoluere poteſt quia pecuniã illã non ſoluit pro debito ſꝫ per fraudem vt eſt caſus ff de hijs qui in fraudẽ creditoꝝ l ſi § ſi cum ſuũ glo in auct' de fideiuſſoribus § ꝙ aũt cum ſua gloſa que incipit l eos credere coll'et ar ff ad l iuliani repetũdaꝝ l ſacrilegij aut non diſſipauit bona ſua vel diſſipauit nõ tamen fraudulenter et doloſe ⁊ tũc aut queris de pecunia debita ex maleficio aut de pecunia debita ex contractu vel quaſi in primo caſu refert aut iſta pecunia debetur ex multa extra ordinarie impoſita per officium iudicis et tũc qui nõ põt talẽ ſoluere nõ debet luere in corpore ſed liberatur ex toto vt ff de officio preſidis l illicitas § ſi C de modo multaꝝ l frau. hmõi pecunia debetur ex mera pena ordinarie per legem vel canonẽ impoſita et tunc aut ille cui debetur non vult penã corporalẽ ſubrogari ſeu imponi loco debiti pecuniarij ſeu pene pecuniarie ſed vult potius ſibi debitũ ſeruari rehabendũ tempore pſperioris fortune et tũc qui nõ poteſt ſoluere in pecunia nõ luet in corpore ſic põt intelligi de reſtitu ſpo c cuꝫ olim vbi forte zamorẽ epiſcopus potius voluit expectare ꝙ onerã

epiſcopus deueniſſet ad piguiorem fortunā q̄ꝑ ꝙ lueret in cor‑
pore et et ratio quia alius pro alio inuito creditori ſolui non
debet vt ff ſi certum petatur l cū quid et ff de ſolutionib⁹ l pau
lus eſt iſtam opinionē videtur tenere hoſti de ſolu c odardus
ar de officiis ord c dilectus licet innocen indicto c odardus et
archid xiiij q vi ſi res in glo adde vbi de hoc ꝟce.et vnicē et io
an infra de iuſtitu c auct videantur dicere in diſtincte in pe
nis ex maleficijs propter iopiā etiā inuitis creditorib⁹ cōmu‑
nē pene fieri debere ꝑ l i i fine ff de pen ꝟ de ſcu ex c vt fame.

¶ Om ombolsmāl adher thyff
løs Capitulum xcij.

SI exactor receperit furem ab aliquo ligatuꝫ ⁊
poſtea dimiſerit eum abſqꝫ ſigno furis nō po
teſt agere in bōdonē qui eum ligauit.

¶ Om ombolsmā ladher thyff løs c xcij.

LAdher ombolsmā thyff bwndhen a thingi aff
bōdhen oc ladhē hānū ſithā løøs vthā thyffs   Vide ſupra 89 & 91 cap:
merke tha mo hā ex kære ower bondhā ther han
nū bant vthen thyſſe ene at wor hā vrettelige ta‑
ghen oc bwndhā oc for the bond aff dømpt.

¶ Si exactor receperit furez ab aliquo l ſtotio quia imputet
ſibi ipſi exactor per ſe quia fuit in culpa non faciendo diligen
tiā quam debuit ar ff ad legem aquileā l ſi putator.

¶ Nota hic dubitatur quantū debetur regi ꝟ bōdoni ꝓ omiſ‑
ſione rñdetur per thord in cor huius capituli § v.

¶ Om man tagher thyff noghꝫ i hen
de Capitulum xciij.

QUi furem deprehendit cum furto et ipſe non
poteſt oſtendere illum a quo illud habuit tūc
poteſt ligari Si nominauerit aliquē a quo habuit
et ille negauerit tunc ſimiliter ligabitur Item nota
ꝙ ad tercium hominē poteſt extendi qōſtio et il‑

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

e ſemper debet exponere quidquid confeſſus fu-
erit cū teſtimonio bonorū et nichil pro eo emenda
re ſed preciū ſuum āmittet Jtem ſi teſtimoniū ha
buerit q̄ emit illud in foro tunc defēdet ſe lege xij
hoīm q̄ nec fur ē nec furi cōſentiēs z vēditorē ſuū
neq3 ſit viuū neq3 mortuū z amittet p̄ciū ſuu3 Te
ſtimoniū eñ remouebit ſuſpendiū quod dicit̄ baſt
oc bondh et iuſticiā regis.

¶ Om mā taghē thyff noghz i hende c xcij.

TAgher mā thyff noghz i hende oc haffuer hā
ey ſkøde til hware han ferk thz tha mo han
bindes En neffner han ſkødhe oc bryſther hannū
ſkøde eller hemel tha er thz ſāme En tha mo mā
ey ſkiwde lēghē en til tredie māne thn̄ tredie mā
hā ſcal ey wretthe the coſte ther hā med gaar hā
ſcal tha haffue withne til at vtlegge the coſte ther
til hānū ere fulde mz ſkøde oc bøde ey a mē haff-
ue tabet ſyth werth En haffuer han withne til at
hā corff køpte thz tha giffue tho logh at han er ey
thyff oc ey thyffs wide oc wed ſin købe hwerkhn̄
lewēde eller døde oc haffue tabet ſyth werd Om
ther er withne forti withne rindhē baſt oc bondh
oc komghn̄s reth.

¶ Qui furē deprehēdit Si'le de actōe publicata ff de publicis
iudicijs p totū inſti de actionibus § alie aūt.

¶ Hwor til mē ſculle withne haffue c xciij.

AD veſtimēta pata q̄ dicūt̄ ſcabte kledher z in
ſtrumēta pata q̄ dicūt̄ giorde antbodh ad ar
ma equos z vniuerſa pecora emēda deb3 adhiberi
amicus Jtē amic9 ē teſtimoniū alicui9 fidedigni

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

qui affuit ꝛ vidit quando iſtud emebatur ad hoc
ſufficiunt duo boni homines.

¶ Hwar til mē ſculle withne haffue c xxiiij

Til ſcabte kledher oc giorth antbodh oc til va-
ben oc til heſt oc nøød oc til āneth fa oc til alt
thz ther ſerligt merke haffuer a ſig tha ſculle men
withne til haffue Mē er thz withne ther wed wor
at køb køptes thz er ey nyvnne en to men.

¶ Ad veſtimēta. qūo amici pñtes debēt eē in cōtractib⁹ iſtaꝝ
reꝝ ꝫ duo teſtes ſufficiūt qꝛ i ore duoꝝ ꝉ triū ꝛc̄ Ixē de teſtib⁹ c
licet et ciu omi et vtrū teſtiōniū ſuſpectoꝝ videlicet circa hoc
idem capl'm in gloſa Withne er Nota ꝙ ꝓnuuciatū fuit corā
rege a moderuis regni cōſiliarijs ꝙ teſtes dicti lyghobs vith/
ne ſuſpecti nō valeut niſi ni caſu q̊ quis neſcit ēptorē ꝉ vēdito
rē ſuū Nota vocatur taliū teſtiū teſtiōiū al'magnū ſiue mer
cipiens.

¶ Om bondh Capitulum xcv.

Nullus pōt aliū ligare niſi deꝑhēderit eū cum
furto vel iuenerit eū in domo ſua ſub nocteꝫ ſi-
lētio ꝛ certū inuenerit ſignū ꝙ voluit furari.

¶ Om bondh Capl'm xcv.

Man mo enghē mā binde vthē at han tagher
hānū noghet i hende eller at han taghē hānū
i ſøth hws om natthe thide mꝫ ſanth merke at hā
wille ſtiele bondhens coſte.

¶ Nullus concor c ij de furtis Et certum iuuenerit ſiguū q̇d
ſi non inuenerit certū ſignum ꝙ voluit furare ſed neceſſita
te famis cōpulſus cupiens ſaturari de cibo alieno in domo al
terius tunc non debet tanꝗ fur ligari ꝗuis in nocte concor
lex imperialis C de furtis l ſiquis propter vbi dicit ꝙ propt'
neceſſitatem famis rem alienam occupare licet.

¶ Hwar mā ſcal lede effther ſine ſtolne coſte c xcvi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

SIquis amiſerit res ſuas debet ſequi ad villaȝ illa ad quã credit res ſuas adueniſſe et ibi debet publicare corã oibus qui dicunt᷑ granner et ſi aliquis cõfeſſus fuerit ſe habere res illas ⁊ dixerit de quo habuerit tũc non efficitur inde fur ſi alter cõfeſſus fuerit ꝙ habuerit res illas ab eo Sed ſi aliquis viatoꝛ depoſuit apud ipm̄ res illas quẽ ipſe nõ cognouit tũc põt ſe defendere iuramẽto xij hominũ ꝙ nõ ẽ fur neqȝ furi cõſcius ⁊ nunq̃ȝ zelauit res illa ꝫ cñ ille qui res illas hȝ tenet᷑ ꝓ eis fieri fideiuſſoꝛ hoc ẽ taak ad ꝑrimũ placitũ ⁊ inde noīabũtur boni viri qui dicunt᷑ thinghøꝛinge ut videãt ꝗd iſte expoſuit ⁊ q̇d ali⁹ recepit qꝛ tũc ille qui depoſuit res illas apud eũ Kuandas nõ põt agere in euȝ Sȝ ſi ille venerit ⁊ depoſitũ repetiuerit tũc debet totũ repoꝛtari ſub iudicio illoꝛũ qui pñtes aderãt quãdo ipſe depoſitũ expoſuit ⁊ poſtea pꝛout iuſtũ eſt pꝛocedatur.

¶ Hwar mã ſcal lede effthẽ ſine ſtolne coſte c xcvi.

TAber nogher mã ſine coſt tha ſcal han fylghe til thñ by ther han wenther at hans coſte ere til kãmen oc liwſe foꝛ alle granner tølig thyffneth Gangher nogher man wedh the coſtthe oc ſeier aff hwem han feck tha rindher han thyffs naffn om hin ghangher wedh ther han feck aff En oni waifarẽde mã thẽ hã kẽde ey/laffde ellꝛ̄ lood the coſte i hans hws eller ſolde hãnũ thĩ atgøme tha er han ſkyldugh at wide thet meth xij mẽȝ eedh at han er ey thyff eller thyffs widhe at han laffdhe aldhꝛi løgn a the coſthe.

Tho er han ſkyldough thér coſthen haffuer i hēde
at worde taak for the coſte t il th3 neſte thingh oc
the ther neffnes gode thinghøringe ower atwa-
re at han ſeel wt ther i hende haffuer om hin ta-
gher wedh ther otte forthi at tha mo hin man ep
ſecthe hannū ther coſte laffde indh atgøme En kō
mer hin ſithen ther the coſte indh laffde oc kaller
a the coſte tha ſculle the ſamme thinghøeringe thē
thm̄ togh wo antworde thm̄ effther indh oc the
delè ſithen there dele ſo ſom reth er

¶Siquis amiſerit Vide que notantur inſti de obligationib9
que ex delicto naſcuntur § cōceptū et § que de fullone Siqs ī
ù confeſſus Nota ad hoc em̄ vt cōfeſſio preiudicet alicui exigū
tur pla q̄ ſit maior xxv annis' q2 minor poſſit reſtitui contra
confeſſionē ff de minoribus xxv annis l nō omnia ff de confeſ
ſis l certū § in pupillo Item ſpōte et non coactus xv q vi c i ꝛ
xxxi q ij c lotharius ff de queſtionib9 l i i ſūdetur ij § diuus.
Item q̄ ex certa ſcientia quia ſi errat in confitendo et poteſt
probare ſe erraſſe non nocet vt hic et C de iuris et facto igno
rātia l error fcti et ff de confeſſis l non fatet' Itē q̄ contra ſe cō
fiteatur quia confeſſio ꝓ ſe nō ꝓdeſt xiiij q ij § i ff de interroga
torijs accionib9 l de etate i ſie Itē in iudicio et corā ſuo iudice
al' non p̄iudicat vt de iudicijs c at clerici et C e l iiij qn̄ꝗ tamē
confeſſio extra ius facta valet ~~Siquis cōfiteatur ſe debere ex~~
certa cauſa puta emptionis vel locationis vel aliqua cauſa
cōſimili ſi probetur cōfeſſio iſta per teſtes qui fuerunt pn̄tes
~~in confeſſione condemnabitur ex eo~~ C de non nuērata pecu-
nia l generilit' et l aduerſus et ff de ꝓbationib9 l cū de indebi-
to § vltimo de fide inſtrumētoꝝ c ſi cautō et iij q ix § ſi debitū
Item ſi aduerſarius ſit pn̄s al' non nocet ff de interrogatorijs
accionib9 l vlti. et ff e l certū § ſiquis Item requiritur q̄ ſit
contra rerū naturā vt ſi confiteor me interfeciſſe hominē qui
viuit ff ad legem aquilcā inde veratius § vltimo ꝛ hoc ſi ꝓ-
bo illū eſſe filiū meū qui ē maioris etatis q̄ꝫ ego vel ſiquis cō

fiteatur fctm̃ eius noĩe actõ cum ab alio eſſe non pŏt de ff
interrogantis actionib9 l ſi is cuius et l cõfeſſionibus Itez ꝙ
nõ cũ ſit contra ius c de libero hoĩe al' non nocet ff de pactis in
ris gentiũ § et ſtipulo et § precedenti et de pactis c pactõnes
de conditõ appo c ſi conditiones et xxxij q ij c ſolz queri. Item
ꝙ de relitigioſa ff de interroga actõ l confeſſionibus Item in
confeſſionibus vel confitentibus nll'e ſunt ptes iudicũ i cog
noſcendo ſed inſententiando ſit quia debet ferre ſententiam
ex illa confeſſione ff ad legem aquileam l ꝓinde et de tranſac.
c preterea Item Siquis confiteatur ſe ſeruuz talis confeſſio
nõ nocet ei vt C de liberali cauſa interrogatiõe ú maior ſpõ
te ſtiens contra ſe ius ſic ꝯ hoſti certũ lis que facit ius nec na
tura repugnet hec ver de confeſſio c vlti. glo penultiã et de
iſta materia require ĩ c c xx in glo in v niſi ipſe confeſſus Sz
ſi aliquis Nota ꝙ i textu huius § lex iſta loquitur de purga
tione cũ xij hoĩb9 pro furto et hoc ſm leges iſtas municipa
les et ſimpliciter munialis ſed in caſibus criminalibus ſecũ
dũ leges ſpirituales ſiue canones tunc reus ſiue infamatus
ſe purgabit cum vicinis ſuis in perrochia vel in ꝓximis per/
rochijs cũ honeſtis viris bone opinionis qui hũc cauſam ilã
notam pro qua purgari debet infamatus de quibus etiaz
veriſimile ſit eos nulle amore odeo et obtentu pecunie deſera
re extra de purga canon c cum per manconella et ſimile con
cor infra li iij c lxij § ſcilicet c minor piſcis in quo quidem pa/
grapho dicitur ꝙ reus defendet ſe cum xij hominib9 illi9 ꝓro
chie in qua habitat Item quidam libri tractant de ſortilegio ĩ
l iij t vltimo vbi etiam dicitur ꝙ incauſatus defendat ſe cum
nominatis de perrochia in qua habitat idcirco cõſtitutiones
et leges cõtra ſctãm eccleſiam aut eccleſiaſticas perſonas ſeu
eorũ libirtates et contra leges ſpirituales et canonicas ſanc
tõnes ſunt reuocande ꝑ pro hoc c i de ĩmunitate eccleſie li vi.
et talis conſtitutio vel lex non meretur dici lex ꝗr lex donum
dei eſt ff de legib9 l lex eſt nec pro lege debet haberi vt iiij diſt
c leges inſtituantur per archid ĩ roſario et taliũ cõſtitutõnũ
fautores cõſilio ope vel auxilio auct's ſtatutorũ prouincialiũ
ſunt ipſo facto excõicati Item extra de proba c ad nrãm dicit
pape in textu hec peſtis oĩni iuri cõtraria. i. hec lex daciana ſcz

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſi cõtra ſanctam eccliſiam et cõtra leges ſpiritnales et cano/
nicas ſanctões penitus a clero extirpetur .i. in iudicio eccleſi
aſtico ſecn̄dum eam non iudicetur Item ꝙ cõtra iura ſit in-
profecto, debet haberi x diſt c vides nec, valet iuramētuʒ ↄtra
hoc fctm̄ C de legibus l nou dubiū extra de foro cõpeten c ſi
diligenti, Hec henricus boic de iureiurāu c cum contingat ſi
v iij c et etiā ſ li i c xxxiiij Quilibet in glo q̄ſi circa finē.

¶ Om enghen man gangher wedh the coſte i by Capitulum xcvij.

SI oēs in villa habitātes negauerint ſe habere res illas quas ille dicit a ſe furatas tunc pōt ipſe petere diſcuſſionē q̄d vocatur randſaghe in tota villa et hoc non pn̄t ei negare Sed in curia vnius vel duoꝝ non pōt aliquis facere diſcuſſionē q̄d dr rand ſaghe niſi ſub ꝑiculo triū marcaꝝ ſi ibi nichil inuenerit quod furatū ē Sʒ ſi cū licētia fctā fuerit diſcuſio per totā villā tūc debʒ exactor pn̄s eē ſi copia eius poterit haberi Sed ſi exactor p̄ſens nō fuerit tūc pn̄t bōdones i villis ſuis ſcrutiniū facere et incipere vbi volūt et vbicūqʒ inuenerint res furatas quas pri? publicauerat ſe amiſiſſe ſi inuenerit ſub ſera bōdonis l' vxoꝛ ei? tūc nō pn̄t dirigere cāʒ illā in aliū h̄ ē ſkiwde ſyth ſkood q꜡ p̄? oēs negauerūt tūc ip̄e ꝓ reb? ill' erit fur ꝛ dign? eſt ſuſpēdio ſi furtū ſit valēs dimidiā marcam ꝛ amittet portōʒ ſuā in boſa Sʒ vxoꝛ ꝛ ei? pueri nō amittēt portionē ſuā niſi furtū īuentū fuerit ſub ſe i eoꝝ l' etiā ſi pueri adeo ſūt adulti ꝙ ſciunt ʒelare ꝛ occultāt furtū cū eis.

¶ Om ēghn̄ mā gāghr̄ wed the coſte i by c xcvij.

TIl alle the ther i by bo the coſte ther mā limſer at the mo han bedes at randſaghe ower

Vide infra III. cap: om Randſa-ge.

al by oc thz mwe the hānū ey mene En een mās
gard eller to ſerlighe mo man ey randſage vthen
at han hetther ſine tre mark med om han fynner
ther ey thyffneth indhe En ther men loffue ath
randſaghe ower al by tha ſcal ombodſman ower
wære om hā er til er ey ombodſmā til tha mo bøn
ner ſelffue randſaghe oc tagher til i by i hwore ſō
the wille Oc hwore ſom the fynne nogher the co
ſte ther hin haffuer atliwſth oc er thz vndher bō-
dhēs laas eller huſfrues tha ma han ey ſkiwdhe
thet ſithē annē man a hende forti at the alle dyl-
the førre oc tha er hā ſelff thyff at the coſte oc haff
uer ther meth forgiort ſin hals om thyffnet er ſo
møghet oc hans gotz thz er hans howz lodh i bo-
f ꝛc En børn eller huſfrue tabe ey there howz lodh
vthen ath thyffnet fynnes vndher there laas el-
ler lucke eller børn'ere ſo ſterke oc ſtinne at the kū
ne ſiele oc løne.

¶ Si oēs in villa Vide qd notatur in dicto § conceptū inſti
de obligationibus que ex delicto naſcuntur quia inquiſitō nō
facit niſi pſumptio fit contra aliquē cū ꝙ fallit in rebus qui
ſeipſas dolo malo pnt occulta vt ſeruus vxor ꝛc Sed vxor fa
cit l ij et p totū C ne vxor pro marito vel econuerſo vl' etiam
pueri ar § impuberēs C de falſa moneta l i a contrario No-
ta adultus.i.expertus ab exercere q̄ſi exercens a puritate pue
rili ad maliciā et eſt idē ꝙ dolicapax Nota ꝙ iſte pagraphus
etiā Si pueri adeo ſunt adulti.i.dolicapaces pōt intelligi de
malicia in caſibus cōſimilibus vt infra linia iij c l Etiā ſi pue
ri Nota ꝙ ſcientes zelare ꝛ furtū occultare pnt āmittere po-
ſſiōnē ſuā in boſee vt hic in fine vltimi pagraphi et hoc intelli
ge cū iam puer q̄ſi cōpleuerat etatē puerilē et fit dolicapax
quia in puero quaſi adulto malicia aliquādo ſupplz etatē vt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

de delic ꝑue c pueris de iſta materia quere infra li iij c l in tex
tu § vlti et in glo et ſ li ij c xlix et in glo Deierare.i.per iura
re Priuaricari.i.tranſgredi Jnfringere.i.priuaricator legis
vel tranſgreſſor legis.

¶Om noghet hetthes vndher bondhus
laas Capitulum xcviij.

QVi ſcrutiniū fecerit qḋ dicitur randſagher et
inuenerit res furtiuas in horreo bondonis vl'
in domo qḋ dicit̄ ſaalhws vel in aliјs domibus q̄
per ſerā non claudunt̄ tunc bondo debet defendi
cū iura mēto xij hominū ꝙ non ē fur neqȝ furis cō
ſcius ſed fuit ei apportatū inuidie cauſa et ꝑ hoc
erit excuſatus ſi fuerit defenſus tn̄ qui impetit euȝ
pōt ꝓcedere cōtra eū per neffningos ſi voluerit et
ſi cōuictus fuerit iudicabitur reus quaſi fur.

¶Om noghȝ hittes vndher bondhens
laas Capitulum xcviij.

KAn ther randſagher om hā hitther ſine coſte
anthen i bondens lade eller ſaalhws eller an-
dher hws ther ey er laas fore tha er bōdhen e ſkil
dugh atware med loghen at hā er ey there thyff
eller thyffs wide men wor born hānū a hende for
awendh oc er ſkyldugh atware orſaghe vthen at
loghen feller hannū Tho wolde hin ther ſecther
hannū hwat han wil heldher ſe en tolff meȝ eedh
eller ſøghe effther mȝ neffningh En faller hā at lo
ghen tha er hā thyff for the dele.

¶Qui ſcrutiniū ꝛcc. in ꝰ ſi fuerit defenſus et queric̄ vtrum
purgat? de crimine pōt iterato de eodem crimine accuſari dr̄
nc̄ henric? boic ꝙ nunq̄ poteſt iterato accuſari niſi in tribus
caſibus p̄mo accuſans ꝓ ſequat̄ ꝓpriā iniuriā et ꝑ hoc ꝓbet

r

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ꝙ ignorauit inq̄ſicionē et purgationē iu dicta prius. ſecūdo ſi ſecūdus accuſator vult probare ꝙ ꝑmus fuit puaricat⁹ vt patz per io iu c habz hoc ĳ q v tercio ſi iſte vult probare ꝙ il-le qui ſe purgauit deierauit vt iu li amonend ff de iureiuran. Itē qui iurat aliter q̄ꝫ debet ex integro eſt iurandū ff de iure-iuran uon erit Qui ſcrutiniū fecerit bene diſtinguitur iuter domos ſeratas et nō ſeratas et ꝙ dicit̄ in fi ꝙ poſſit ꝓcedi cō tra eū ſi intelligatur poſt iuramentū preſtitū tūc cōtra dicit gloſa in c et ſi xp̄e ſuper v̄bo cōtrauerſie quia iuramēto dela to et preſtito ampli⁹ nō pōt repeti vt ibidem et hoc iuramen to ē maiorꝭ auctoritatꝭ q̄ꝫ res iudicata ſm io de cal ibi ꝑ glo.

Manghe men mwe bindhes for en ſaagh. Capitulum xcix.

Quotquot deprehenſi fuerint in domo cum re furtiua omnes poſſunt adiudicari fures ꝛ ō-nes demeruerant ſua que dicuntur boſa. Sed ꝓ rebus furatis que inuente fuerit in domo nullus poteſt negari niſi domeſticus ſolus quia ip̄e ſolus eſt tutor domus ſue niſi ita contingerit ꝙ aliquid repertū fuerit ſub ſera illorū qui domū ab eo con-duxerāt qui dicunt̄ ineſt men hoc eſt in ciſtis eorū vel in cameris q̄ dicūtur bode.

Māge mē mwe bindes for en ſaag c xcix.

SO māge ſom med worde taghn̄ eller fūdhn̄ ther thyffnet gøres i hws thm̄ mwe men alle for thyffue haffue oc the haffue alle ther boſa for giort En for the coſte ther i hws wordher funnē mo enghen mā bindhes fore vthen hulbōdhn̄ ene forti at han er warie athws Vthen at ſo ſkeer at mā findher noghꝫ vndher hans ineſth māꝫ laas eller lucke eller ineſt kone anthen ſo ſom i ther kȳ-ſthe eller there bood.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Quotquot·qualiter pena debet reuere ſuos actores ⁊ nō de
bet egredi ¶ de penis l ſcimus ⁊ ibi p glo.

¶ Om noghꝫ hittes vndhꝛ bōdens ſøns hefft c c.

SJ reperta fuerit res fortiua in ciſta filij bōdo
nis cuiꝰ clauē idē filiꝰ portat vl' in camera ſua
ad quā ſpālez hꝫ clauſurā q̄ dꝛ lucke tūc iudicabit
tanq̄ꝫ fur ſuſpēdio ſi fuerit cōuictꝰ vl' ſi cū aliq̄ fur
to fuerit deprehenſus/et de porcione filij ſoluet re-
gi ius ſuū et bondoni ius ſuū.

¶ Om noghꝫ hittes vndhꝛ bondēs ſøns hefft c c.

HJtther mā oc noghet i bondhūs ſøns kyſthe
there hā ber ſelft nøgel til eller i hans herbari
ther hā haffuer ſerlic lucke at tha er hā thyff for ſi
ne gernigher oc gangher a hās hals om hā worð
feld eller i hēde tagū tha gøres ſøns howꝫ lod at
gialde bondhū ſin reth oc kōgen ſin reth.

¶ Si reperta fuerit intellige ſi fuerit dolicapax vt notaꝛ ſ̄ e c
xcv et dꝛ de portōne filij Si intelligitur de portōe peculiari te-
netꝛ catenꝰ q̄ntū ē in peculio inſti q cū eo qui ī aliena ptāte §
pterea īterdicta ſi intelligitꝛ de portōne hereditaria et tūc aut
pntes viuūt ⁊ tūnc ē contra nota in § ſnī inſti de heredibꝰ q̄li-
tate et differentia Itē nota q̄tuplex eſt peculiū notaꝛ ſ̄ li i c
xij in glo Itē nota q hicin textu dicitur q de portōe filij ſol-
netꝛ regi ius ſuū et bondoni ius ſuū hoc non intelligitꝛ de por-
tione hereditaria et ratio patet vtp̄ li i c xiij Si filius in tex-
tu vbi dꝛ maritus eius nullā partē habuerit viuente pre et
mrē niſi aliquid ſpecialitꝛ fuerit ei cōmiſſum et ſimile vtp̄ li i
c xiij Si filiꝰ i textu ⁊ i glo ⁊ ibi i c xxio q̄ diu pr̄ i tex. ⁊ i glo.

¶ Hwar møghꝫ mā mo forgøre mꝫ ſtyld c ci.

NVllꝰ incōmūitate exiſtēs nec domeſticꝰ nec do
meſtica p̄t plꝰ p furtū demereri q̄ꝫ vitā ſuaꝫ
⁊ portōeꝫ ſubſtācie ſue niſi ita ſit q vnꝰ furatꝛ ⁊ alꝛ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

occultat ſcienter vel ſi pl̄es dep̄henſi fuerint cum furto Nullus pōt p̄ furtū plus demereri q̄z portio nē ſuā Sz ſi domeſtic⁹ ꝯuict⁹ fuerit ad xl marcas ł iij marcas ⁊ portio ſua nō p̄t tāta fieri tūc ſoluat de reb⁹ oim i cōmūitate exiſtētiū Sed ſi aliq̄s ali⁹ in ꝯmunitate exiſtēs cōuictus fuerat ſoluat portio nē ſuā ⁊ nichil amplius.

¶ Hwar møghet man mo forgøre meth ſtyld Capitulum ci.

HUſbonde eller huſfrue eller annẽ man i felleg mo ey forſtige mere en ſin eghen hals oc ſin eghñ loth howz othñ at en ſtiel oc ãnẽ ſiel othñ el ſt at flere worde taghen meth gerig Enghñ mã mo oc forſtiele mere en ſin eghñ howz lodhñ wor dher huſbundhen ſøckt anthñ til xl mark ellre iij. mark oc er hans howz lodh ey ſo møghz tha gial dhe aff alle theres ther i felleg ere meth hannum En hwilkhñ annẽ aff felleg ther feldh wordher gialde ſin howz lodh oc ey mere.

¶ Nullus ⁊ce. in § Si domeſticus ⁊c̄ hoc intellige de cōmunita te inuata et tacita vt hic et etiā intelligi debet vt quidā vo lunt de cōmunitate peculij ꝓfectui et ſ̄ li i c xij Si filius ī glo. Sed nullus alius preter domeſticus cōuictus ſoluat plus q̄ꝫ porcionē ꝓpriā vt in § vlti huius capituli Item ad § Si do meſticus habetur ſimile et ar ſ̄ e c lxx Null⁹. Nullus in com munitate .i. in bonis indiuiſ et rō iſtius eſt q2 pena debet te nere ſuos actores et nō debet egredi C de penis l ſcimus de hijs que fiunt a maio per ca c queſiuit C ne vxor ꝓ marito vel ecōuerſo l ab maritorū vi q in c illud et fallit regula ꝙ q̇s nō cōdēpnetur vt egeat ratio quia dignū eſt vt mali meriti egeſtate laborant ff depoſiti l bona fides lxxxij ꝺ non ſat; Itē q̄ñ ꝺr ꝙ domeſtic⁹ puniat etiā in portiōe alioꝝ rō quia fami

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

lia ꝓpter delictum dñi qñqȝ ponit̃ ſicut qñqȝ excõmunicat̃ ri.
q. iijq̃m multos in penul.glo.

¶Om naam Capitulum cij.

QUi alium cõuicerit ad naam qđ dicit̃ ſøgher ꝫ
poſtea recepit ab eo cõpoſicionẽ ꝓ illa cauſa
tũc nunq̃ȝ p̃t ampli⁹ aliquid ab eo extorq̃re qđ dᷣ
mere tage licet minus recepit q̃ȝ tenebitur.

¶Om naam Capitulum cij.

HWilkhñ man ther ſøge annen til naam oc ta
gher en ſinne aff hannuȝ for then ſaagh tha
mo hã aldri mere tage tha at han haffuer taghȝ
myndre en til hører oc for enghñ ſaag thẽ hã wor
føre feld fore forthi at thȝ ydherſte fortagher alle
the ther fore aff neffnde wordher.

¶Qui aliũ cõuicerit ad naam ſtatio eſt qui talis tacite renũ-
ciauit iuri ad plus petendũ.

¶Hwo i taag mo ganghe Cap ciij.

SJquis ĩputauerit alicui furtũ qui ꝑ ſe terrã ha
bȝ tũc ipſe p̃t ꝓ ſe fideiubere qđ dᷣ gãghe i ta
gh for ſigh Sed ſi alicui colono imputat̃ furtũ tũc
ille qui terrã quã colit poſſidet debȝ ꝓ eo preſtare
caucionem q̃ dᷣ taagh ꝫ bõdo ꝓ villico ſimili mo-
do Jtẽ ſi mercenario alicui ĩputat̃ crimẽ iſtđ tũc dñs
ꝓ eo domeſticus ſuus fide iubere ꝫ p̃ſtare tagh
ſi voluerit Sed ſi noluerit q̃rat ſibi aliũ vbicunqȝ
poterit Sed ſi nullũ habere poterit qui pro eo vo-
luerit gange i taagh tũc põt eũ exactor ſeruare ad
ratõem ſit̃e cp ẽ de ineſt mã" ꝫ ineſt kone.

¶Hwo i taag mo ganghe Cap ciij.

OM nogher mã giffuer annẽ thyff laagh ther
ſelff haffuer iordh tha mo hã ſelff gange i tag

for ſig En om landbo giffues tyhff ſaag tha ſcal
hin ganghe i tagh ther iordhen a for hannū oc ſo
bonde for ſin bryde En giffues leie drenge thyff-
ue ſaagh tha ſcal hās huſbonde gange i taag for
hānū om hā wil en wil han ey tha fange ſigh an
nē mā hwor hā kan En kan hā inghen man fan
ge ther i taag gangher for hānū tha mo ombolſ-
mā tage hānū til ſkiels Thet ſamme er om ineſt
man oc ineſt kone.

Siquis imputauerit Pro ṗma pte facit l ſciend in ṗncipio
ff qui ſatis dare cogunt Pro ſcd̃a pte facit dicta l ſciend § cū
vero ff et ti ꝫ ſi nullū coucor l i § ſi C de exhibend ⁊ introdu
cend reis et C de exhi reo l i.

Om landbo wordher thyff c ciiij.

SI colonꝰ alicuiꝰ cōuictꝰ fuerit ꝓ furto tūc ille
qui eū incauſauit dꝫ prīo habere ius ſuū hoc ē
igild et thwigildh ⁊ exactor tenet̃ habere oīa aīālia
ſua q̄ dicunt̃ queghfæ q̄ pn̄t tranſire limē ⁊ bonda
cuiꝰ terrā coluit debꝫ habere oīa alia q̄ p ſe domū
nō pn̄t tranſire et ſi nichil ibi repertū fuerit niſi ea q̄
p ſe nō mouent̃ tūc diuidant̃ equalit̃ iter exactorē
et bondonē Sed ſi aliquid ſit ibi de queghfæ licꝫ nō
plꝰ ibi q̄ꝫ vna ouis vel vnus porcus nichil ampliꝰ
habebit exactor ꝓ iure ſuo.

OM bondēs lādbo wordher feld for thyffnet
eller i hende taghen tha ſcal bōdhen ther han
nū gaff ſaag førſt haffue ſin reth thꝫ er igildh oc
thwigild oc ombolſmā alt hās queghfæ ther ower
dørther ſkel kan gāge oc atelbōde a øtelbyth Thꝫ
er øtelbyth ther ey kan ſelf gange wth at døør En

Skaanſke bog 6 cap: Om Igil oc tuigilds bøder

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

er icke annez til en øtelbẏ̄th tha ſkẏfftes thz i tha deele mellō vmboſmā oc atelbonde naar hin ther ſaag gaff feck ſin ret En er nogbz quegfa til tha ath thet er ex mere en eth foor eller edh ſwin icke kā vmboſmā mere for ſin reth fange.

¶ Si colon⁹ ꝙ dn̄s rehabeat rē ſuā coucor inſti de obliga q̄ ex delicto naſcūt̄ § manifeſtus fur eſt ⁊ § fi ſz exactor ꝙ capiat neſcitur ꝗ iure ꝓmo qꝛ pena furis ē ſuſpendiū ł alia pena cor poralis vt š e clxxxviij. et clxxxv et ex actor dicit ſe metrīt ex alijs rebus rei publice ꝙ āt poſſeſſor t̄re vel bondo capiat neſ citur etiā qui iure cū ei ſolū cenſus dēat ſolui nec furtuz eſt tale crimē ꝓpter qd̄ ƀm leges cōmuues fiat cōſiſtatō bonoꝝ ¶ de bonis dāpnatoꝝ auct̄ bona ſecus dci herči ⁊ ſimile vt ¶ de hereticis auct̄ gazaros de ꝗ dictū ē š e clxxxviij.

¶ Om mā tagſecthē ſine coſte i ānē māz hefft e co

SI aliquis occupauerit iumēta ſua vel pecora i alterius poſſeſſiōe ⁊ dixerit ea ſua eſſe ſiue ſit exactor ſiue ali⁹ ſi ille negat qui ea hz in ſuo hefft ⁊ dixerit ea ſua eē ⁊ q̄ in curia ſua ſūt nutrita/ dz ea defēdere ꝑ iuramētū xij hoīm ⁊ ꝑ teſtimoniū duoꝝ vicinorū ꝙ in curia ſua fuerunt ei nutrita Sz ſi dixerit ſe emiſſe illa dz oñdere vēditorē ſuū et ipe te net̄ ei ap ꝓpriat̄ ea Si neminē habuerit q̄ ea voluerit ap ꝓpriat̄ ⁊ ille q̄ impetit dixerit ꝙ ī domo ſua fuerūt enutrita tūc dz oñdere ꝑ ſignum ꝙ dr̄ fpls merke ꝙ ita ſit Teſtiōniū ꝙ dr̄ hiemføtz withne ē iuramētū xij hoīm ł teſtiōniū duoꝝ neffningoꝝ.

OM mā kēner ſẏ̄th hors ellē nødh i annē māz heft oc kaller ſẏ̄th ware oc dpl hin thē i hefft haffuer oc keller ſẏ̄th ware oc ſier at thet er hans hiemfødh tha ſcal hā warie thz met xij mēz eedh ł triū ⁊ poſtea inuenerit furē ſuū cū equo ſuo ⁊ fur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

oc thwige granne withne ath thz er hās hiemfød En ſer han at hā køpte thz tha bør hānū at kōme ſin købe wedh thz er thā mā thē han køpte aff oc hā er ſkyldugh a hiemle hānū thz En haffuē hā en ghā hiemel til oc wil hin ſie thē a-kaller ath thz er hans hiemfød tha at hā ath børe fyls merketil at thz er hās hiemfødh. Hiemfød withne thz er xij mēz eed eller thwigge neffnings withne.

¶ Si aliquis Hic habet ꝙ reus ꝓbet pecora eſſe ſuo ymmo actor haberet ꝓbare C de ꝓbationib9 l actor in hoc finis ca. bene loquitur pōt tū ſaluari ꝙ re9 ꝓbet ꝓpter iſtā q̄litatē ſcʒ ꝙ ſicut nutrita in domo ſua ar c dndū iu; delec i in glo ū elcō nis q̄ſi iniciū ſpectandū eſt et notat in l ex pſona C de ꝓbatio nibus c ad nrām cū glo extra de proba xij Ibi ponitur nuēr9 teſtiū de beneplacito ſtatuantis Itē ſi in fine duoꝝ neffningo-rū hic tollitur ꝙ duo neffningi equalent teſtimonio xij hoīm q̄t aūt teſtes equalent notario notat in c cū ioħ de fide inſtru vel finis loquitur de duplici teſtimonio neffningoꝝ ſʒ primus intellectus eſt melior Si aliquis ſcit furē ſuū ⁊ce. Hic q̄rit ꝓ q̄nto vel vtrū ꝓ minori q̄ꝫ ꝓ dimidia marca vel ꝓ modica re pt aliquis ꝓ furto p neffningos iurando conuinci ſtūdet ꝙ ꝓ p̄ua re ſicut ē galma pūt iurādo ꝓ furto neffningi cū cōuin-cere et xiiij diſti vi e vl. iſti. de reꝝ diuiſiōc § galmaꝝ et cōcor ber dere iudicata c cum c in ū iniuria et hoc idē cōcor infra c c ſcʒ ſiq̄s ſcit furē in glo et concor in pte ſ̄ e c lxxxviij ſi fur fu-ratus fuerit min9 ⁊c et ſimile ſ̄ c c xliiij pro vna cyrotheca. Item in lege et iure curie regis regni dacie ticulo de furto dicitur ꝙ pro quatuor denarijs debet legittiē cōuictus puniri vt fur pro furto.

¶ Hitther mā annē a ſin heſt Cap xvi.

SIquis furat9 fuerit alicui9 equū i cāpo vel in ſtabulo ⁊ qui equū poſſidʒ ſtatim ſequit furēʒ ſuū ⁊ vbicūqʒ poterit eū apphendere licite pt eū de tinere ſed ſi interuallū aliqd fuerit ſcʒ duoꝝ dieꝝ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſuum voluerit exhibere ſkøde vel ad vnã villã añ vel duas retro tũc tenetur bondo ſequi eũ ad villã quam petiuit ſed ſi defecerit ertaagh vel ſkøde tũc ꝑuet furem ſuum.

Hitther mã annẽ a ſin heſt Capi cvi.

Tagher thyff annẽ mãʒ heſt anthen inne wed ſtool eller a mark oc ſagner bonde ſin heſt at genſthen oc wordher hwar wedh oc fylgher ſin thyff atgenſthen hwor ſom han naar hannũ tha mo han taghe hannũ En wordher ther nogher dwelie i mellõ anthen tho dage eller mere oc finner han tha hans thyff a ſin heſt oc biwdher hin ſkøde anthñ til en by fram eller to effther, tha ſcal bondhen til then by fylghe hãnũ ther han bedes til taag eller ſkøde En bryſther hannũ taag eller ſkøde tha gøme bondhen thyff.

Siquis furatus fuerit alicuius equũ. ꝓma pars loquit̃ de fure manifeſto et ſecunda de non manifeſto de quo iuſti de obligationib⁹ que ex delicto naſcuntur § manifeſt⁹ fur et rõ differẽtie hic capitur quia ꝓpter nõ notorietatẽ fcti petẽs ſe ad mitti ad ꝓbandũ eſt mittẽdus qui ſi in ꝓbatõne defecerit cõdem puabitur vt tacite conuictus et cõfeſſus ar l gñaliter § ſed iuramẽto C ſi certũ putatur.

Hwar mã ſcal ſøghe effther vandne ſaag c xvij.

SI aliquis ſcit furẽ ſuũ et res ſibi furatas non põt inuenire debet ipm in placito impetere et citare eũ ad placitũ ſicut prius dictũ eſt de q̃rela que dr raans dele ⁊ in ſecũdo placito iurare ipſum hoc furtũ feciſſe ⁊ i tercio placito dũc accedere neffningi ⁊ illũ ſuo iuramẽto vel conuincere ł excuſare.

Hwar mã ſcal ſøge effthẽ vandne ſaag c xviij.

SI aliquis ſcit furẽ ſuū et res ſibi furatas non pōt inuenire debꝫ ipm̄ i placito inpetere et ci tare eū ad placitū ſicut pri⁹ dictū eſt de q̄rela que dr̄ raans dele ꝫ in ſcd̄o placito iurare ip̄m hoc fru ctū feciſſe ꝫ in tercio placito dn̄t accedere neſſnigi ꝫ illū ſuo iuramēto vel cōuincere vel excuſare.

¶ Hwar mā ſcal ſøghe effther vandne ſaag c coij.

VEdh mā ſin thyff oc mo tho ey komme i ſine medh ſine coſte tha ſcal han ſecthe then mā a thingi ther hā menther thn̄ ſaag a handh oc lade hānū ſtefne thing ſo ſom føre en ſauth om raās dele oc a thꝫ anneth thing ſwærie hānū a hand til ſo møghet ſom han tørff ſin eedh medh hette A thꝫ tredie thing ſculle neffningi til oc ſwærie hānū anthen orſage for the coſte eller thyff.

¶ Si aliq̄s ſcit furē ſuū placet ꝙ citetur ad placitū ſꝫ ꝙ tunc ſtet̄ iuramēto illius accuſant̄ nō placet q2 crim̄ia dn̄t ꝓbari aptiſſimis ꝓbationib⁹ § de ꝓbationib⁹ l ſciāt et vtꝑ e c vij Si diſcorda i glo et infra ti iij c lxiiij Si imputatū i glo ſcd̄o quia iuramentū nō p̄ſtandū per actorē ꝓ q̄ nō eſt p̄ſumptio nec ſe miplena ꝓbatō vt C de rebus creditis et iureiurā l in bone fi dei ꝙ nō eſt in ꝓpoſito. ſcio q2 talis nō ignorat ſcīm̄ alteri⁹ ꝓ ſic ſubiret anceps ꝑ iuriū cōtra l videam⁹ ff de in lite iurādo ſi etiaꝫ dicit̄ ꝙ hic nō ſtat̄ iuramēto accuſatoris ſꝫ potius neff ningoꝝ ad hoc rn̄det̄ ꝙ tūc accuſator videtur ſuꝑflue iuratur niſi fierꝫ iuramētū calump de q̄ de iura calūp ꝑ totū ſꝫ veri⁹ dicatur ꝙ hic ē iuramētū in litē qd̄ vocatur bogs eedh q2 iu rat quātū valet ꝙ alter abſtulit.

¶ Om mā wordher ſworen til thyff c coiij.

SI quis iurat⁹ fuerit ad furē hoc eſt ſworen til thyff p̄mo exponat totū ꝓ quo cōuict⁹ eſt et inſuꝑ thwigild et regi tres marcas Sed ſi cōfeſſ⁹

fuerit furtū in placito vel repertū fuerit i ei⁹ hefft
iudicabit de eo tanq̄z de aliīs furib⁹ et rex ꝑcipiat
portōnē ſuā ſ3 ſi poſtq̄z iuratū ē de eo noluerit ex
ponere tūc d3 aduerſari⁹ ſu⁹ accedere ad placitu3
vniuerſale ꝙ dr landzthing cum teſtimonio de ſuo
haretzthingh ⁊ ibidē teſtificari ꝙ illa ita legaliter
ſit conuictus omb⁹ iſup i curia ſua lagdagh ſua
cis ⁊ ipi nichilomin⁹ rēnuit ſtare iuri tūc ꝑfiget ei
placitū vniuerſale ⁊ ſi tūc nō venerit ⁊ ꝓ ſe rn̄derit
et deſtando iuri ſe obtulerit tunc adiudicabit ſuſ-
pendio tanquā ſi fuiſſet deꝑrehēſus cū furto.

Om man wordher ſworen til thyff c cviij.

En wordher mā ſworē til thyff tha lade wth
førſt ſo møgh3 ſom hā felde hānū til oc ther a
thwigild oc komghn̄ iij mark vthn̄ han gangher
wedh thiffneth a thingi eller hittes i hās hefft tha
fare hā ſom andre thyffue oc komghn̄ tage hans
howz lodh En herdes hā wedh oc wil ey wtlade
effther at ſoret er tha ſcal hin ther a karer meth
withne aff hās harezthingh fare til landzthingh
oc withne ther a then mā er ſo lagſøckt oc wil ey
ſtāde til rette ſo at gømt ware i hans gardh alle
trynne lagdage tha ſcal neffnes for hannū landz-
thing Kommer hā ey tha til geen ſwar oc ſtor ey
hin til rette tha formaler hās hals ſo ſom hā wo-
re taghen wedh thyffn3.

Siq̄s In ꝑte tangit pena furti nō manifeſti ſc3 pena dupli
et ꝑ hoc pōt iutelligi expoſitio igildh et thwigildh ſcilicet du-
plū illius confeſſis quia in cōfeſſum nō datur aliud iudiciū ff
de confeſſis li i ſi poſtq̄3 hic videt ꝓcedi ꝯtra ꝯtūacē in cā cri-
mīali ad ſuīa3 diffinitiuā ꝯtra glo c vritat de do ⁊ ꝯtūa ſup v

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ꝓbatum ſed poteſt dici ꝙ dictũ nekningoꝝ precedens fuit lo/
co ſuie et iam ꝓceditur ad executionẽ Nota Actio furti ꝓ mo
dico datur xiiij q vi c vlti inſtitu de rerũ diuiſione § galinaꝝ
ber de re indi c cum c v iniuria.

¶ Om man kaller annen thyff ower thwer thingh Capitulum cix.

Si quis aliũ vocauerit furem in audiẽtia placi-
ti hoc eſt owerthwerthingh ꝛ ꝓbare hoc con
tra eũ per leges p̄rie diſſimulat emendabit ei tres
marcas ꝛ regi tres marcas.

¶ Om man kaller annen thyff ower thwer thingh Capitulum cix.

Kaller man annẽ thyff ower thwerthingh oc
ſplgher thz ey ſithen hannũ a hand meth lo-
ghen bøde hannũ ther han kallede thyff tre mark
oc iij mark konũghen.

¶ Siquis alium vocauerit furem quia magna iniuria
ex hmõi v̾bis infert vt l ſi non cõuicij C de iniurijs ꝛ iſti e ti.
Vocauerit eũ furẽ in audientia placiti Nota ſcd̃m aliquos
nõ viciator actione ifamoſa ſi ſtatũ penitet quis repẽtiuo aĩo
hoc dixit i habiť ij q iij ſiquis iratus de pe v i § dino qnia nec
lubricũ lingue ad penã facile trahendũ ẽ ff ad l i vl' demal' fa/
moſi § nec lubricũ et inſult? calor iracundie vicio caret ij q iij.
§ notandũ Nota qui iurat nõ deliberato animo ſed calore ira
cũdie motus nõ habet vltorẽ niſi deũ vt ff de reg. iuriſ l ꝙ calo
re et C de iureiurando l iuſiurandũ Hec henricus boic de iu
reiurãc q̃relam v vna Sed ſi dixerit tale cõuiciũ vel cõſimile
ex animo deliberato tunc ſecus Hec ber de ſen ꝛ re iudi c cuꝫ
te in v minima . Nota ꝙ iura preallegata et leges ſcd̃m doc/
tores nouoo iure debẽt ſic intelligi ꝙ calor iracũdie vel lubri-
cũ lingue capitur dupliciter Uno modo quando fit ſine pre-
iudicio iniuriã paſſi et tũc eſt verũ quod hic dicitur quia tunc
per penitentiã poteſt reuocari Alio modo quãdo fit cũ preiu/
dicio iniuriã paſſi et tũc ſecus vt in c ſi culpa de i iur' et dãp

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

da ꝑ modernos doctores et credendū ē ꝙ lex iſta municipalis debet intelligi vt dictū eſt Unde canon qui non ꝓbat ꝙ obijcit penā quā intulit pati dꝫ xi q vltiā q̇ſq̇s xxij q iij caluniator ꝛ c nō ꝓbat ꝙ obijcit Itē Nota qualiter ex v̇bis iniuria irrogatur dctē gregorij in moralib⁹ in ꝑncipio vbi dicit ꝙ plus turbant verba ꝙ̄ verbera in l ſi nō cōuicij C de iniurijs et c olim de iniuris ꝛ dāp da. Itē ꝓferens contra aliquē verba criminoſa vel vicioſa punitur pena magni ſupplicij vt in lege ꝛ iure curie regis regni dacie titulo de v̇bis cōuitōꝝ et ſpālit̓ ſi in ſex caſibus ē excōicat⁹ ip̄o fctō vt ptꝫ i ſtatutis ꝓuincialibus.

¶ Om thyff er ſiwgh eller ey hiemme c cx.

SI ille qui pro furto impetitur infirmus ſit ita ꝙ ad placitū venire nō poterit vel ꝑegrinationē arripuerit tūc expectabit̓ donec cōualuerit vl̓ redierit ſed ſi infra regnū eſt et tn̄ extra terrā illaꝫ tūc ꝑfigetur ei menſꝭ vnus Cetera omnia impedimenta ſupra dicta locum hn̄t in illa cauſa Sed ſi cauſaꝫ ſuā audiuit ꝛ citatiōeꝫ et poſtea fugā inierit tūc nō proderūt ei aliqua impedimēta niſi rex fecerit eū vocari.

¶ Om thyff er ſiwgh eller ey hiemme c cx.

VAn hin er ſiwg ther ſecthes for thyffneth ſo ath han kan ey komme til things tha ſculle mē bidhe til han wordher føør. En er han faren i pellegrims ferdh tha ſculle mē oc bide til hā hiem kōmer. En er han indhen righꝫ oc tho vthn̄ landꝫ tha legge hannum en monet fore Alle the forfaldh ther føre er ſauth the mwe oc her ware om hā wor ey hieme thn̄ time han wor ſecthꝫ En hørde hā ſin ſaag oc flyde hā ſithn̄ tha hielper hānū enghn̄ forfald vthn̄ at komghn̄ lodh hānū kalle.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Si ille ꝗ ꝓ furto ꝑma ꝯtε ka ff Siq̇s caucionibus l nō exigi mus § ſiq̇s iuditō ſed ſi infra maior ſimullatū datu iu l i C de dilationib⁹ niſi rex ſit in ꝑallegata l nō exigim⁹ § Simile mo/ do vbi datur excep retēto a migrātu ſiue dolo malo ipſius qr auctoritas ſuperioris intelligitur excepta de elec c ſignificaſti ff ad municipales l impatorēs ff de regulis iuris l nemine Si ille qui ꝓ furto impetitur infirm⁹ ſit Nota ꝙuis text⁹ iſte lo- q̇tur de fure infirmo tūc pōt intelligi de illo etiā ꝗ iniuriā paſ ſus ē et infirmatur nō valens venire ad placituꝫ ꝗ executio cauſe ſue per neffningos veridicos aut denoīatos aut q̇cunq̃ alio mō debeat determinari q̇d iuris vel q̇d agendū ſit ptꝫ ꝑ thord § lxxvij ꝛ ſ̃ e c lxxv qui aliū in glo.

¶ Om randſages i bondhens hws oc bondhen er ey hiemme Cap̄ cxi.

SJ ſcrutiniū factū fuerit in domo alicui⁹ qđ di cit̃ randſages domeſtico nō exiſtente domi et inuente fuerint res furtiue tūc domeſtica ligari nō debet nec abduci ligata ſed tenent̃ ꝛ debent vicini eoꝝ fideiubere ꝓ bonis illis hoc ē gange i taag do nec domeſticus redierit ita ꝙ nec ocultent̃ nec ab ducant̃ ſed cū domeſtic⁹ redierit agat in eū ꝗ res illas occupauit.

¶ Om ranſage i bondhens hws oc bon dhen er ey hiemme Capil'm cxi

Vide supra 97 Capit: Om Rand sage 3 Skonske 7 Bog 17 ca:

OM mā randſagher i bondhn̄s hws oc er hā ey ſelff hieme oc hittes ther ſtolne coſte inne tha mwe men ey husfruen binde eller borth føre bwndhen men ſculle granner i tag gange for the coſte oc i worthnet til bōdhen kōmer hiem at the føres ey borth oc ey fieles En ther bondhen kom mer hiem tha dele hin ther the coſthe taghſatthe ſoſom føre er ſauth thꝫ ſtaar alth i bōdhn̄s ſwar

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

hwre han mo effther dele.

¶ Si ſcrutinium vide ſ̃ e c Si omnes et ratio quia p̃ſumit ignorãs in domo non inuentus viciniꝯtra hoc facit qꝛ bona immobilia pñt pro eo fideiubere vt ſ̃ e c ſiquis putauerit et hoc fuiſſet melius ita ꝙ iniungeretur viciniis ad ꝓſpiciendũ ne huius res auferant.

¶ Om mã finner nogher thingh c cxĳ.

SIquis inuenerit aliquas res et non publicauerit in eccl'a vel in placito hoc ẽ liwſe ther op ꝙ tales res inuenit poteſt pro eis effici fur ac ſi furatus fuiſſet illas.

¶ Om mã findher nogher thingh c cxĳ.

OM annẽ mã hitther noghercoſte oc fier ep til oc lius ep thz at kirke oc ep a thigi at hã haffuer hẏth ſodane coſte tha mo han ther fore worde thẏffſo ſom han haffde thz ſtolz Thñ thr̃ hittẽ han ſcal ſeie huat han hitte en then then taber oc at liws han ſcal ſete ierteghen oc merke.

¶ Om mã hitther guld eller ſølff c cxiĳ.

SIquis inuenerit auꝝ vl' argẽtũ in campo vel in collibus vel ſubt⁊ aratrũ ſuũ hoc debet rex habere et ſi negauerit inueniſſe defendat ſe iuramento cognatoꝝ ſuoꝝ.

¶ Om mã hitter guld eller ſølff c cxiĳ.

HItther nogher man ſølff eller guld anthen i høie eller effther plogh eller nogher andherſwnde tha ſcal koninghen thz haffue En dẏl han at hã hitthe icke wærie ſig mz frendher eedh.

¶ Siqs inuenerit intelligit̃ qñ qs ꝓdens nõ p̃ſumit̃ habuiſſe animũ dereliquẽdi vt inſti de reꝝ diuiſiõe § ſi Siqs inuenerit aurũ ẽm iura legalia medietas cedit ipi iuẽtori ⁊ alia medi/

etas ipo dño ſoli niſi inueneret in loco regis vel in loco publico vel fiſcali inſti de rerū diuiſiōe § thezaurus ſa l in § penultiō ff de iure fiſci vbi dicitur q medietas inuentori et medietas fiſco cedit et ſi negauerit ſm hoc iniungitur iuramentū ſine pſumptione ſeu ſemiplena pbatione et male quia cōtra notata in c ſi de iuretura ā et l admonēdi ff de iureiurando et ibi per bar de ſax ferre Siquis inuenerit Nota de re inuenta et in eccleſia vel in placito nō publiata oritur actō formoſa ſcʒ criminalis et intellige ſi rei huius inuentō nō fuerit notoria pcedente mora tūc inuentor huius rei dignus eſt ſuſpēdio qꝛ periculū in mora ſcʒ piculū ſuſpēdi et hoc verū vbi ſnia homōi precesserit ſiue cōfeſſio in iure vel euidentia fcti vt extra de tēpo ord c queſitū et hic ſcʒ c ſiquis inuenerit ſup. li ij c lxxxvi. et idem eſt ius et eadem lex de illo q accepit rem alienā putans ſuā eſſe ſi criminaliter fuerit pcedente mora iuridice in cauſatꝰ ſʒ ſi ciuilit fuerit in cauſatꝰ tūc ſecꝰ vt ſ l ij cxxxix § v.

¶Om mā for annē noghʒ at gøme c xiiij.

SI aliquis depoſuerit aliqđ apud aliquē ſeruādū vel inpignorauerit et domus eius poſtea diſtructa fuerit per incendiū ꝛ depoſitū cū alijs rebus domeſtici pire cōtigerit ſi teſtimoniū bonorū affuerit nō tenetur reſtituere Et ſi ille qui depoſuit res ſuas apud eū noluerit in hoc cōtentus eſſe tūc defendet ſe p nefſn i kyn q nō āmiſit pter eum Sed ſi ipſe ē mercator hoc eſt køb mā defendet ſe cū cōuiuis ſuis .i. meth thʒ høgeſte lagh et ſi defecerit in lege exponat depoſitū ꝛ emēdet ei tres marcas et tres regi Et ſi cū depoſito nichil āmiſerit de rebus ſuis ſoluat depoſitū ſuū et remanet abſqʒ omi lege Sʒ res cōceſſe q dicuntur laan ꝛ bona eſtimata que dicunt wirthings pēninge nō poſſunt ammitti.

¶Om mā far annē noghʒ atgøme c xiiij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Var annē mā annē nogher coſthe atgøme eller
ſetther a weth oc kōmer iloh i hws oc brēdhē
thʒ met andre bondhens coſte om withne er til at
bōdhen tabet ſine coſte mʒ hās tha er hā ſkploug
atwære anghērløøs En wil hā ep atorwes effther
withne tha wære hin wedh neffn aff hās høgeſte
lagh bryſther hānū log lade wt coſthen oc bøde a
iij mark bōdhn̄ oc iij mark komghn̄ En worde ep
hās egne coſte bort tagne mʒ tha gialde hā effthē
thʒ ther hānū worde i handh faed oc wærie ſigh
mʒ enghn̄ log En laan oc lepethpēninge mwe ep
fortabes.

¶ Si aliqs depoſuerit Si aliqs depo ſa c bona fides de depo
q̄ pſumptō facit et ſufficit in iſto caſu ad ↄdēpnatiōeʒ xxx q
v dominꝰ deinde c ſi ꝫ ſi depoſitū q̄ ſic pſumit dolꝰ ꝓpter quē
ide poſito q̄s efficit īfamis ff de hijs notant infamia l i circa
pucipiū cōcor l ſi creditor C de pignorancia actōne ſi res ↄceſ
ſa rō q̄ dominiū eoꝝ traſſert i accipiē tē ido nō ſubiacēt picul
ſʒ eaꝝ eſtimatio l equalēs reddat l vt nō omis ꝯ ſi ff ſi certū pe
tat Nota q̄uis cōmodatū dicit res conceſſa tn̄ in aliqbus ca
ſibus fortuitꝫ cū amittitur nō reſtituatur vt patʒ hic inferiꝰ.

¶ Si res conceſſa Nota res cōceſſa q̄ nō poteſt amitti dicit
mutuū ꝫ non cōmodatū et ſic mutuū dicitur q̄ſi meū ſit tuuʒ
ꝫ ſic omē piculū rei mutuate ad te traſſert et ſic res mutuata
nuuq̄ pōt amitti vt hic in § vlti. Itē nota differentia int mu
tuū et cōmedatū q̄ cōmedamus illas res que eodē i eſſentia
debēt reddi ſcʒ que nō traſeunt in poſſeſſionē recipientꝫ vt e
quū mancellū et hmōi ſed mutuamꝰ illas res que traſeunt in
poſſeſſionē recipiētꝫ vt denarios tibi mutuo .i. cū ſint mei dā
do fiunt tui Vnde cōmodariꝰ de caſu fortuitu reglariter nō
tenetur niſi intribus ſcʒ interuenit culpa mora vel pactū No
ta q culpa dicit tribus modis interuenire videlicet omitten
do abutēdo et delinquēdo omittēdo quia cōmodicarius nō ad
hibuit oēm diligentiā quam potuit ꝫ debuit ff de accionibus

et obligationibus l i § xviij quoqȝ abutendo p̃u quia cõmo/
dicarius equũ ad nundinas deberet ducere duxit cũ ad bellũ
ff depoſiti l i delinquũda quia rem cõmodatã cõmodarius ven
didit ff e l i et dicitur cõmodatũ quaſi utentis cõmodatum ẽ
aũt cõmodatũ alicuius rei ad aliquẽ uſum gratuito fctã con/
ceſſio et ad hic hoſti intempeſtiue nõ reuocando Hec in c uni/
co de cõmodato per textũ et doctores et nota ibidẽ q culpa eſt
duplex una eſt que adhibetᷣ in coſtudia rei et de tali loquitur
principiũ decretalis de cõmodato Sed alia eſt culpa in qua
caſus fortuitus accidit et de illa culpa loquitur mediũ textus
eiuſdem decretalis. exemplũ aliquis ꝓhitus eſt tranſire cum
equo cõmodato per locũ ubi latrones erant et trãſſecit et ſic ẽ
in culpa hec io an Jtẽ ſcḋm textum eiuſdẽ decretalis dicitur cul
pa lata que eſt non intelligere qḋ omnes intelligunt vel neſci
re qḋ omnes ſciunt. leuis culpa eſt que deſidia vel negligẽtia
excludens ſolicitudinẽ prudentialẽ quam diligens eiuſdẽ ꝓfeſſio/
nis ad hiberet leuiſſiã culpa eſt que a diligentiſſimo hoĩe po
terat p̃caueri cõmodarius graua ſui recipiẽs tenetur de om/
nibus hijs hoſti.

Om mã ſkiel i lethingh Caplm cxv

SJquis impetitur in expeditione ꝓ furto a q̂/
cunqȝ fuerit ĩpetitus et res ille nõ fuerint inuẽ
te ſub eo defendet ſe tñ duob⁹ qui ſibi ſunt vicini/
ores in tofſte in illa ꝑte nauis et cũ alijs ſex quoſ/
cunqȝ habere poterit de illis qui ſecũ ſunt in naui
et ſi tot non ſunt in naui defenditur ꝑ illos qui in
ea ſunt exceptis illis qui eũ impetũt Si conuicerit
eũ ad res valentes dimidiã marcã vl' plus fiat de
eo ſicut de alijs furibus ⁊ amittat oĩa q̃ ibi habȝ et
inſuꝑ portiõȝ ſuã domi Sed ſi domũ venerit non
cauſatus vel ꝓ ſe legẽ in expeditione firmauerit ⁊
nõ dederit eam anteq̃ȝ domũ venerit tũc defẽdet
ſe iuramento xij hominũ.

¶ Om mã ſtiel i lethingh Capl'm cxv.

Vordher mã ſecthz i lethingh for thyffneth aff ſtyres mã eller aff nogher ſkipper oc taghes hãnũ icke i hende tha ſcal hã warie ſig mz to mẽ ther hãnũ ere neſt om toffte a thz bord ther hã er a oc ſex andre ſkipper hwilke hã kan til fo En ere ey ſo mange til tha warie ſigh mz the ther til ere vthen the mẽ ther hãnũ ſecthe felle the hannũ til halff marks coſte ellr̃ mere tha fare mz hãnũ ſom mz andre thyffue oc haffue bode forgiorth the coſte ther han haffuer ther oc ſin howz lodh hiẽme En kommer han vſecthz hiem eller feſther logh i lethingh oc gaff henne ey fører en han kom hiem tha ſcal han waire ſigh meth xĳ menz eedh.

¶ Siquis impetitur Rationabile eſt cum paucis propter expeditionem ſed ꝙ reus inuentus perdit portionem ſuaz quã habet domi non placet ſecunduz leges imperiales dummodo alias res ablata reſtituatur dño quia ſolum tenetur ad rei reſtitucionem et ad penam criminaliter vel ad duplum ſeu quadruplũ ciuiliter inſti de obligationibus que ex delicto naſcuntur § manifeſtus et § finali.

¶ Item de reſtitutione furti cũ emenda dupli cõcord lex vrã ẽ e c lxxxviĳ ſi fur furatus in textu et in glo.

¶ Finis Secundi libri.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Regiſtrum Secundi libri.

Om ſandmen Cap̄ i
Hwar om ſandmen ſculle ſwarie c ij
Hwre the ſculle ſwarie c iij
Hwre ſandmen ſculle i tages oc aff c iiij
om ſandmen tage mere en rette heſte leie c v
Nar ſandmen ſculle ſwarie c vi
Skyl ſandmen ath c vij
om mandrab c viij
om ep males loglige effther c ix
om kom̄ghn̄ giffuer effther maal c x
Hwilke ſandmen til ſculle c xi
Hwre the ſculle ſwarie c xij
om taghen gialdh c xiij
Om aff hogh c xiiij
For huilke aff hogh ſandmē ſculle ſwarie om c xv
om quinne teckt c xvi
om quinne wordher woltaghn̄ c xvij
om lønglige c xviij
om kone døør aff barn c xix
om ſlegefredh dather c xx
om markeſkel c xxi
om man wordher fredløs c xxij
om cloſther ma fredløs mā tage c xxiij
om oregedh man c xxiiij
Hwo ſcal etthe booth opholde c xxv
Hwo bøde ſcal nir annen c xxvi
om man huſer fredløs man c xxvij
om man ſwaries til bødher c xxviij
Hwre man ſcal dele herrewerck c xxix

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Hwilkthz harrewerck er c xxx
Om man ridher annẽ mãz korn op c xxxi
Hwilket manz hws er c xxxij
At landebo er ſelff huſbõde for ſigh c xxxiij
Sex ſculle withne om herrewerck c xxxiiij
Om nogher mãz ſa draper mã c xxxv
Om mã fødher wille diwr op c xxxvi
Om mã fãgher død aff thz thẽ ey lewer c xxxvij
Om mã hatfuer hws a annẽ mãz iordh c xxxviij
Om mã røffues i annã mãz hws c xxxix
Om neffningh c xl
Om raan liws oc følges ey c xli
Naar neffningh ſculle ſwarie c xlij
Hwre the ſculle ſwarie c xliij
Om hwor møghet raan ma ſwaries c xliiij
Om bo raan c xlv
Om iord raan c xlvi
Om man faller for raans dele c xlvij
Om mã ſlaer ãnẽ mãz agher ellẽ engh op c xlviij
Om wodes gerningh c xlix
Hwre gãmetlth barn hellith mo bryde c l
Hwre neffningh ſculle i tages c li
Om nogher mã wil ey neffningh ware c lij
Om neffningi ſculle ey om ſkilie a thẽ ſãme dag
ther the i tages c liij
Om vmboſmã wil ey kreffue neffning i c liiij
Om neffningh ſkilie at c lv
At mã ſcal ey ſelie ſin ſwen leen i handh c lvi
Om neffningh døør eller far borth c lvij
Nar raan ſcal deles c lviij

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om mã wordher veelth inz raan oc wi ye ſithen
ſtande til retthe c lix
Hwilke neffningi ſculle ſkilie om raan c lx
om fellegh oc wedh oc giald c lxi
om borghe c lxij
om mã ganger i borghen for then man thẽ lijff el
ler lymmer haffuer forgiorth c lxiij
om hin wil fly ther borghe ſecther c lxiiij
Hwo borghe ſcal warie c lxv
Hwo mo eller ſcal ſwarie c lxvi
Hwre bryde mo raan ſwarie c lxvij
Om feldh man at loghen c lxviij
om mã tagher feldh man til ſigh c lxix
om feldh man haffuer annẽ mãz fæ c lxx
Lagſøgth mã mo ey orege ſigh c lxxi
Hwilketh agher raan er c lxxij
Nota pactũ legis cõmiſſarie fit hoc modo vẽdo ti
bi fundũ certo p̃cio puta x ſcz ꝙ pacto tali adiecto
ꝙ ſi infra mẽſem nõ ſolueris decẽ fundꝰ ſic michi
emtꝰ ff l cõmiſſaria § de pactis pig legis cõmiſſa-
rie iij de pigno c ſignificãte ꝑ textũ z ber
Om aff errie c lxxiij
om mã huggher i annẽ mãz ſkow c lxxiiij
om mã aghẽ ower ãnẽ mãz aghr eller engh c lxxv
om mã ofyrmer annẽ a farne warie c lxxvi
om kom̃ghñs men brydi oc biſcops c lxxvij
om biſcops neffningi c lxxviij
om neffningi ſkyl at c lxxix
Hwre ſectes ſcal for helligbrøde c lxxx
At neffnĩgi ſculle ey tiendæ fra kirke gange c lxxxi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

A hwem helligbrøde mo gøres c lxxxij
Hwilke tide hellith i brødes c lxxxiij
Dagh ſcal neffnes ther helleth brydes c lxxxiiij
Om vnboſmã neffner dagh thẽ helligbrøde gior
des c lxxxv
Nota mã mo ey ware foghʒ oc ſãdmã l ij c i i ſi.
Om for en ſaag gialdes flere tre mark c lxxxvi
Om thyffneth c lxxxvij
Hwor fore thyff mo henges c lxxxviij
om vmboſmã wil ey tage tyff aff bondhñ c lxxxix
Om thyff ſtiel mãne en halff mark c xc
Ath bõde mo ey lade thyff løbe vthñ things dom
c xci
Om vmboſmã ladher thyff løøs c xcij
Om mã tagher thyff noghʒ i hende c xciij
Hwor til mã ſcal withne haffue c xciiij
Om bandh c xcv
Hwre mã ſcal lede effther ſine ſtolne coſte c xcvi
om nogher mã gãgher wedh the coſte i by c xcvij
Om noghet hittes vndher bondhñs laas c xcviij
Mange mẽ mwe bindes for en ſaagh c xcix
Om noghʒ hittes vndher bøndhens ſøns laas c c
Hwre møghʒ mã mo forgøre mʒ ſtyld c ci
Om man c cij
Hwo i taagh mo gange c ciij
Om landbo wordher thyff ciiij
om mã tagſetthẽ ſin coſte i annẽ mãʒ hefft c cv
Om mã hitther annẽ a ſin heſth c cvi
Hwre mẽ ſculle ſøge efffthẽ vandne ſaagh c cvij
Om mã wordher ſworen til thyff c cviij

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om mā kaller a annē tykk ower thwerthing c xix
om thykk ey hwg eller ey hiemme c xx
om randſages i hws oc bōdhn̄ er ey hieme c xxi
om kynd c xxij
om mā hitther ſolff eller guld c xxiij
om mā fanghet annē noghet atgøme c c xiiij
om mā ſkiel i lethingh c xxv

Concordancie Secundi libri

Om landman li ij primis xij c ⁊ li iij c xlix
om effchēmaal li ij c ix et x
om bøøl ſaagh li ij c ix
om mādrab l ij c viij ⁊ xiij ⁊ xix ⁊ xxi ⁊ ſex ſeq̄ntib⁹
⁊ xxxiiij et duob⁹ ſequētib⁹ et l et li iij c xxij ⁊ xxiij
¶ Nota heredes defuncti recipiāt vnū ſaal ꝓ emēda ⁊ gørſom li ij c xxvi § vltimo
om herrewerck li ij c xxvij et quinqȝ proximis et xxxvij ⁊ ꝓximo ⁊ li iij c xliij
om kø draber eller ſaar mā li ij c xxxiij ⁊ c ſequēti ⁊ li iij c xxxiij
om raan li ij c xxxvij ⁊ decē ꝓximis ⁊ lvij et trib⁹ ꝓximis ⁊ lxvi et ꝓximo ⁊ lxxij et quatuor ꝓximis et li iij c l
Raan oc wyrtpēninge li ij c xiiij § vlti. ꝓ reb⁹ q̄s hȝ i poſſeſſiōe nō p̄t agere ꝓ raan li ij c lxxv § i ꝓ re valente dimidiā marcā poteſt ad iudicare raan li ij c xliij § i
Om nefkningh li ij c vi ⁊ xxxix ⁊ xlij ⁊ duob⁹ ꝓximis c li ⁊ quatuor ꝓximis ⁊ lx ⁊ lxxvij ⁊ proximo et lxxxi

Om hellibrøde oc blodwide li ij c xlix et ꝓximo ꝛ
lxxvij et lxxx et sex ꝓximis
om wodes gerning li ij c xlix ꝛ li iij c xxxvij et lo
Om bood li ij c xxiij et proximo et liij c xxij et
tribus proximis
Om laan oc giald oc wed oc felles fæ li ij c lxi ꝛ c
xiij ꝛ li iij c lvij
Om logh festes vthen thingh li ij c lxi
Om borge li ij c lxij tribus ꝓximis
Om lage alder li ij c lxv ꝛ li i c ix ꝛ viij quasi con-
tra xxxvj
Om lagfeld mā li ij c xxij ꝛ lxviij et tribus ꝓximis
Om naam li ij c lix ꝛ lxi ꝛ lxx ꝛ c ij
Om farne wæie li ij c lxxvi
om herremāz brydi li ij c lxxvij ꝛ li iij c vij et viij et
xv ꝛ xviij ꝛ xix
Om brydi li ij c lxvij.
om thykfneth li ij c lxxxvij ad finē secundi fere per
totum ꝛ li iij c l ꝛ lxiij
Om withne oc hiemel li ij c xciij ꝛ c ꝓximo
om taag li c xxx ꝛ c l ꝛ c lx
om vmbosmā li ij c liij ꝛ lvi ꝛ lxxxviij ꝛ ꝓximo ꝛ xci
et xcij et ciij
Om randsaghn̄ li ij c xcvi ꝛ quatuor ꝓximis ꝛ cx.
om fynd li ij c cxij ꝛ ꝓximo
om gømsel fæ om wyrthne pēninge om købingh
logh li ij c cxiij
Om saar oc affhogh li ij c xiij ꝛ xv ꝛ li iij c xxvi et
duobus ꝓximis ꝛ xxx ꝛ nouē ꝓximis
Om sannē oc at sannē scal ey wære risher oc ker
t

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

re in principio ꝓlogi ⁊ li ij c iiij et vij
Nota contra illos qui nolunt admittere teſtes li i
c i ⁊ iij ⁊ viij bñ ⁊ xvi ⁊ xviij ⁊ xxxix ⁊ xl ⁊ li ⁊ lij bene
et ſecundo li c vi et xxxi et xxxiij bene et xxxix bene
et lxxi ⁊ trib⁹ ſeqẽntib⁹ et lxxxv et xciij et duobus
ſequentibus et cv et cxiiij et vij et iij li c vi et xxxix
et xlvij et li et lxvi et lxviij.

Incipit liber Tercius.

Om lethingh Capitulum primum.

Quando expoſitio q̃ dicitur lethingh fuerit edictã quotquot fuerit i vno hafne vadãt ita ꝙ quilibet illorum ſuo anno ſine omi nominatõe q̃ dicit̃ neſſnd niſi aliquis ſit adeo ſe-nex vel iuuenis ꝙ nõ poſſit ꝓpter hoc vel ſi muli-eres vł clerici tñ oẽs iſti mittere dñt ꝓ ſe ꝓdoneuꝫ Itẽ nota ꝙ gubernator qui dr̃ ſtyres mã nullũ p̄t cogere i expeditõꝫ ire q̃ꝫdiu ali⁹ inueniri p̄ot in illo haffn q̇ in expeditõe nõ fuerat poſtq̃ꝫ ille fuit Sed ſi aliq̃s voluerit ꝓ aliquo ꝑgere q̇ ſu⁹ haffne bro dher et hoc nõ p̄ot gubernator impedire.

Om lethingh Caplm̃ primũ.

Ther lethingh bivdes vthe ſo mãge ſom i en haffn ere tha fare hwer ſÿth aar vthñ neffnd vthen at mẽ ere ſo gamle eller ſo vnghe at the ere

ey føre atfare eller quiner eller lerde mē alle thyſſe
ſculle fa mē fore thm̄ tho the ther føre er Styres
mā ma enghn̄ nøde til atfare i lething e medhn̄ an
nē mā er til ther er i haffne lagh mz hānū ther ey
haffuer faret ſithn̄ hā foor En wil noghē føør mā
fare for annē ther hās haffue brodhē er thz ma ſty
res mā ey formene.

¶ Sciendū ꝙ c i ij iij iiij et v ſunt abrogata valet tn̄ eorū ſcia
qn̄ ex expeditō regis fieret ꝑ naues vel ꝑ terrā ad imponendā
penam nō venientibus vel non preparatis Itē Nota ꝙ textus
huius c nō loquitur de uonis theolonijs ⁊ iō defectus iſte cor
rigitur ꝑ thord in cor § xlix.

¶ Om leie dreng eller trel kōmer i lethingh c ij.

Nullꝰ pt̄ ſuū mercenariū qui leie dreng dr mit-
tere in expedicōz niſi gubernator voluerit q̄r
ſi venerit in expeditōez de haffne pro bondone dz
carere cute ſua Sz ſi ſeruus venerit in expeditōez i
domeſtici ſui haffne tūc pt̄ eū rex ad ſe recipe ſi vo
luerit vel reſtituere eū libertati.

¶ Om leie dreng eller trel kōmer i lethingh c iij.

Bonde ma ey ſin leie dreng ſende i lething for
ſig uthn̄ at ſtyres man wil forthi at kōmer leie
dreng i lethingh aff haffne for bondhn̄ tha ſcal hā
miſte ſin hwdh En kōmer trel i lethingh a hans
hulbōde haffne tha ma komghn̄ tage hānū til ſig
om hā wil eller male hānū frels hwer man.

¶ Nullus pōt ſuū mercenariū ⁊c̄ Itē c vi vij ⁊ viij non obſer-
uant᷑ ⁊ qd̄ dicit᷑ de ſeruis ſcz trel de tali vide hic et ſpecialit᷑ in le
ge erici reg̃ c xcv ⁊ xcvi Nota octo p̄ma capl'a tercij li. ſunt ab
rogata q̄r nō ſunt mō in vſu moderno Itē § p̄mi capli p̄mo
libro ſcz Nominati de cōſanguīitate ē abrogatus vt ptz ꝑ thord
in correctione § lxxxvij nec etiā pōt eſſe in vſu moderno.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Item capl'm xxxiiij ꝑmi li ſcilicet Quilibet bondo pōt vendere. eſt abrogatū vt per c ix clauſtrales li iij Itē § capitl' xxx Vitricus ſcilicet Nota ꝙ quicunqȝ tutor li i eſt abrogatus vt patet ꝑ thord in cor § xlvi Itē capl'm xxviij Siquis iuratur li ij eſt abrogatū vt ptȝ per cōſtitutionē erici regis dacie § viij et ꝑ thord in cōſtitutione voldemari regis dacie in cor § lxxij et eſt ratio iuriſtaꝝ et iure diuino et in legibus imperialib? qꝛ excitat et inuitat hoīes ad delinquēdū et occidendū et ideo includit in ſe mortale pctm̄ et iō reuocanda quia manifeſte ſit contra deū vt ptȝ in prologo huius legiſterij in ij § in fi et hec lex ꝑſcripti c ſiquis iuratur ꝓprie nō eſt lex vel cōſtitucio qꝛ lex donū dei eſt ff de legibus l lex eſt ꝛ etiā facit ꝓ hoc c i de immunitate eccl'e li vi ſed aliqui cōtra quaſi homicidā excuſare volentes qui ſe vel ſua defendere cogatur et in defenſiōe illa inuaſorē occidit et iſta ratio eſt ſatis poſſibilis vt infra e c xxij Siquis aliū occiderit § vltimo in fine Item capitulū lix infra c Sepes eſt abrogatū vt ptȝ ꝑ thord in cor § xliij et iſta abrogatio fit in principio huius capi. Itē ij § c xxxviij primi libri ſcȝ placitū eſt abrogatus vt ptȝ per modernū et cōmunē vſum qꝛ nō admittunt̄ pauciores in teſtiōnio placiti qȝ octo.

Om heſteleie oc brynie Capl'm iij.

Gubernator debet ſibimet acquirere equū ꝛ loricā et recipiat de quolibet haffne ix modios ſiliginis ꝓ vtroqȝ in feſto ſcti michaelis et tū non niſi illis ānis qn̄ expeditio exierit Quicunqȝ gubernator qui non eſt exactor aliquid ampli? exigerit cū violentia ſoluat regi tres marcas et ſi exactorē careat ex actione ſua.

Om heſteleie oc brynie Capl'm iij.

STyres mā ſcal ſelff fanghe ſigh heſt oc brynni oc tage aff hwer haffne ix ſkeppe rogh forbode at ſcti mikels myſſe oc tho ep andher aar en ther lething gangher with Hwilkhn̄ ſtyres man

ther ep er vmboſmã oc tagher mere meth nogher
thwangh holde komghen op iiij marck en er han
ombuſinã miſte ſỹth leen.

¶ Om vaben Capl'm iiij.

Qvilibet gubernator dz habeẽ integraliter oĩa
arma q̃ dicunt̃ fulmãz vaben et vnã baliſtã et
xij pila triducta hoc ẽ tre thylth pile et vnũ qui ſcit
ſagittare ſi ipe neſcit Itẽ quilibet haffne bõde qui
ĩ naui ẽ dz hẽre clipeũ gladiũ ferreũ pileũ ꝫ lanciaz.

¶ Om vaben Capl'm iiij.

Hwer ſtyres mã ſcal haffue fulmãz vabẽ oc thẽ
til eth armbørſt oc tre thylt pile oc en mã ther
ſkywlde kã ther mz om hã kã ey ſelff ſkywlde Oc
hwer haffue bõde ther a ſkib er ſcal haffue ſkiold
oc try folke vabẽ Swerd iernhath oc ſpiwd.

¶ Hwo ſkib ſcal til redhe Cap̃ v.

Nauez ꝫ oĩa vtẽſilia q̃ dicunt̃ ſkib rede et clipeũ
dñt oẽs emere qui ſunt in nauigio Sed guber
nator dz nauẽ edificare ꝑ pecunia tanta de quãta
oẽs qui in naui ſunt cõcordauerit Sz ſi noluerit in
h̃ ꝯtent⁹ eẽ tũc pñt ilie qui in naui ſũt met edifica
re ſibi naui tñ nõ pñt ei ꝑiudiciũ facere h̃ ẽ forkøp
cũ vna marca vł duab⁹ Itẽ fctã naui oẽs illi qui
ſunt in ea qui dicũt̃ ſkipp dñt illã in die illo qui eis
ꝑfix⁹ fuerit ad aquã trahere Sed q̇ nõ venerit pe
na puniat̃ pecuniaria ꝓut arbitratũ ẽ inter eos ꝫ ſi
aliquis diu tenuerit eã ꝫ exponere noluerit guber
nator pt agere in eũ.i.extorq̃re illã ab eo cũ tribus
marcis hoc dñt ſcire qui vocant̃ ſtyres mã vel ſkib
neffning quos q̇dã for wide neffning et illã q̃ dicit̃

wide nõ debet ſibi gubernator vſurpare ſꝫ dn̄t ꝓ
uenire ad cõmunẽ vtilitatẽ oim̄ in naui exiſtenciũ
Sed ſi extorſit eã cũ trib⁹ marcis tũc gubernator
debet habere tres marcas ꝛ alij qui dicũt ſkippere
debẽt tollere illã pecuniã qui dicit wide.

¶ Hwo ſkib ſcal til redhe c v.

SKib oc ſkib rede oc ſkiolde ſculle alle the men
ther i ſkiben ere købe en ſtyres mã er ſkyloug
ſkib atgiøre for ſo mãge pẽninge ſom ſkipꝑ wor-
de om ſatte En wil hã ex'atorwes at thꝫ the half
ue hannũ bodhꝫ tha mwe ſkipꝑ giøre thm̄ ſelffue
ſkib, tha mwe the hannũ ex forkiøb giøre meth en
mark eller to Ther ſkib ere gordhe tha ſculle alle
ſkipꝑ a thn̄ dag ther thm̄ wordhẽ forlawt ſkib vt
drage oc vp drage ther thꝫ hiem kõmer En hwa
ſom kõmer ex til gialde ſo wide, ſã wide wordher
lauth oc ſkipꝑ giffuer ia til En ſo lẽge ma hã ther
wÿth er holde the wide at ſtyres mã ma thm̄ de
le wt mꝫ iij mark Thꝫ ſculle wide ſtyres mẽ eller
ſkib neffnig thẽ ſõme kalle fare wide neffnig The
wide ſculle ex ſtyres mã haffue mẽ ſculle legges til
alle ſkippers therff En deel han thm̄ wt meth iij
mark ta a ſkipꝑ wide oc ſtyres mã aa iij marck.

¶ Om nogher man feller vdgerd c vi.

SIqs detinuerit p̄ciũ nauis vl' aliqđ ius nauis
ꝛ p̄ciũ clipeoꝝ qđ dr̄ ſkioldekiøb vl' noluerit ci
baria ad nauẽ deferre die ſibi p̄fixo l' alias res q̄s
ſecũ tenet de iure ferre l' alicui alteri qui ſu⁹ haffne
brodher ẽ ꝯmittere ꝛ ſi ille qui vocat ſkippere hoc
teſtant tũc p̄t gubernator tollere pecora ſua ad na

uez q̄ dr ſtawēs hoc tn̄ ꝓuiſo q̄ n̄ pt hoc facere an̄ q̄z nauis ſit ad aquā ductā hoc ē vtlkøth et res in portate ⁊ die p̄fixo p̄terito.ſ; ſi gubernator nō rece ꝑit pecora ſua ad ſtawē an̄q̄z de portu nauigaue rit tūc nō pn̄t ei⁹ officiales poſtea recipe eo abſēte nec ipē met poſtq̄z domū venerit an̄q̄z ꝯuicerit eū ꝑleges Sz ſi pecora alicui⁹ fuerit ablata ad ſtawē ⁊ ille noluerit ea redimere an̄quā nauis deducebat̄ poſtea redimet in duplo plus q̄z deberet prius.

H Eſther noghē mā ſkips wert eller ſkips rede ellē ſkiold kiøb ellē wil ey ſine wiſte føre wth til ſkips a rete lagdag eller ādher coſte ther han er ſkildug vt atføre anthn̄ ſelff m; at fare i lethig ellē ſine haffne brødre, i hād at ſellis oc witne th; ſk ꝑ per ta ma ſtyres mā tage hās fa til ſtawēs to ma hā ey tage āné mā; fa til ſtawēs før en ſkib er vt fløth oc koſt a føt oc thn̄ lagdag gāgher thē ſkip per wor forlagt En tagher ſtyres mā ey fa til ſta wēs før en hā faar aff haffne ta mo hās wornet ey ſithn̄ tage ther effther methn̄ han er borte oc ey hā ſelff ſithn̄ hā hiem kōmer føre en hā ſøghē th; wt m; loghn̄ En ther bōdēs fa worder taghn̄ til ſtawēs oc wil hā ey løſe før en ſkib bort far ta løſe m; haſlue mere en han ſculle føre.

¶ Om komghēs mā oc biſcops mā c viij

S J hoīes reg̃ vel epoꝝ habuerit mā hō; vnā ꝑ ꝑſes tenēt̄ eſſe armati qui dicunt̄ fulweffnet ⁊ ꝓgere in expeditōe ī expēſa ꝓpria ſ; ſi domi ſede= rit ſine legittō īpedimēto vl̄ licēcia ſoluat regi de q̄ libet curia terciā ꝑtem vnius haffne vel remaneat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſinde bonde ſi noluerit ſoluere qđ dictū eſt.

HWare thē komghñs mā ere ellē biſcops hwat heldher the haffue eth bo ellē flere tha ere the ſkildughe at haffue fulwabē oc fare i lething a therē eghñ coſte oc tage there male En ſidher hā hiem me, othñ lage forfall eller orloff gialde komghñ af wer gard hā haffuer en trithings hafne ellē wa re indhe bonde om hā wil ey gialde ſom ſauth er

¶ Si homies ꝛc. Nota ꝙ de textu iſti? c p̄t elici ꝙ ſi t̄re bōdoni l̄ regi ꝓ iure ſuo fuerit eſtiāte qđ iuris l̄ qđ agēdū fuerit ptz i cor ꝑ chorð § lxxviij ꝛ i cōſtitutōe regine margarete volde mari filie § xxiiij et in cōſtitutōe erici regis dacie § iiij.

¶ Thwo man mo taghe Cap viij.

REx pōt ſumere ſibi homies ꝑ totū regnū ſuū in quocūqꝫ nauigio voluerit ꝛ dux in ducatu ſuo ꝛ filij regū ꝛ ꝯgnati regū vl̄ comites nō recipi unt hoies id ē fidelitatē ab aliquib? Epi etiā nō re cipiūt homines extra epatum ſuū.

¶ Thwo man mo taghe c viij

KOmghen ma ſigh mā tage ower alt hās ri ghe i hwilke ſkiben ſom han wil oc hertugh i hans hertughdom oc andre komghens bøꝛn ellē frendher eller grawer tage i mā vthen there eghñ leen Oc biſper ſculle ey men tage vthen there biſ cops døme.

¶ At mē mwe ey ſkippē mynſke c ix.

CLauſtrales nō poterāt t̄rā de qua plenā land wern ſoluebat̄ emere poſt gñale cōſiliū quod innocēci? papa celebꝛauit Sꝫ de terra quā poſtea emerant faciāt expedicōnē vel cōponant ſēm volū

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

tatē regis ſimile eſt de omnibus monachis.

¶ At mā mwe ſkippen mynſke c ix.

Cloſtre mē nwe ey iord kiøbe ther landwern
gick aff ſithen thet general conſili war ther
innocencius pawe haffde Hwat ſom the haffue
ſithen kiøpt ther aff ſculle the anthen lething vt-
giøre eller fanghe a komghen ſo ſom hans willie
er thet holdes bode om grawmwncke oc ſorthe oc
om alle mwncke.

¶ Clauſtrales tegetur de c nuper de decimis quia de acqui
ſitis ꝑdijs poſt conſiliū tenent dare decimas vt ī dicto c nuꝑ
et vt ibi notatur iſtud cōſiliū fuit celebratū ſub anno domini.
M ccxv pontificatus Innocencij Anno iij vt in ſpeclo hiſtoria
li vl' ſm alios Anno dn̄ M cc xviij pontificatus Innocencij.
Anno xvij.

¶ Om lerde menz iordh Caplm x.

Sacerdotes caſte viuentes in nullo ſeruiant re-
gi hoc ē ſculle enghen retzſel opholde ſiue mā
ſionem habuerint in terra eccleſia ſue ſiue ī ꝓpria.

Preſther ther renlighe wille leue ſculle aff eeth
bo enghen retzſel opholdhe hwat heller thet
bo er a kirkens iord eller a ther eyghen iord om
the haffue.

¶ Sacerdotes concor c non minus in glo v̊ tributo de immu
nitate eccleſie Nota ꝙ ordinatū et diſtricte ꝓhibitū in conſti
tutione regis voldemari § ix eſt ne quis cuiuſcunqꝫ conditō
nis exiſtat ſe de bonis ſacerdotū ſeu clericorū decedentiū niſi
veri heredes aliqualit' intromittere ꝑſumāt Itē in cōſtitutōe
criſtoferi regis filij voldemari regis dacie § i dicit ꝙ epī et ꝑ
ſone eccleſiaſtice iurib9 iuriſdictōnib9 ac libertatibus ſuis bo-
noꝝ ꝫ familie gaudere debeāt libere ꝓut ex antiq̄ cōſueuerunt
Siue māſionē habuerit in terra eccleſie Nunquid rectoꝛie do
m9 ſcꝫ dos eccl'e gaudet immūitate eccleſie dicunt inno et io

cu ꝙ ſit ꝙ tales dom⁹ ſint fctã ſctõꝝ dño ꝯſecrate vt notat̃ ex
tra de immũitate eccľe c xij c inter xvij q iiij idem ſtatuim⁹
vbi de hoc notatur ſ; alij hoc vbũ intellgũt qñ dom⁹ hmõi ec
cleſie vľ rectoris ſint infra paſſus xl ab eccleſia xvij q iiij ſicut
antiquit⁹ et ſi ſint infra fines deſignatos xli ꝺ epõ ſ; certe vbi
nõ denegatur immũitas licet vlteri⁹ diſtẽt vnde iuxta opi/
nionẽ ꝑmã dicam hmõi dom⁹ etiã vlterius diſtantes immũi
tatis ꝑuilegio gaudere ar extra de ꝯſecra eccľe vel altaris li
vi c i Item cũ ꝑma opinione innocencij et io an coucoꝛ ſtatu
ta ꝓuincialia ꝺ excõmunicam⁹ oẽs qui de domib⁹ manerijs
vel grãdis archiepõꝝ epõꝝ et aliaꝝ ꝑſonaꝝ eccľiaſticaꝝ contra
ipſoꝝ voluntatẽ vel cuſtodiã reꝝ eoꝛundẽ aliquid auferũt vel
cõſumũt aut iniurioſe cõtractãt Itẽ denũciam⁹ excõicatos oẽs
illos qui eccleſias iure ſuo malicio ſe ꝑuare ꝑ̃ſumunt aut ꝑ
maliciã libertates earundẽ infringere vel ꝑturbare cõtendũt
Item incõſtitucione regine margarete regis voldemari filie
ꝑ̃cipitur ꝙ quilibet ꝑ̃ſbiter habeat vnã curiã ꝑncipaliorẽ in ꝑ
rochia ſua ꝓ reſidentia ſua liberã et exemptã de oĩb⁹ onerib⁹
regijs vna cũ familia ſua in dctã curia moꝛante.

Om landbo vdgerdh Capľm xi.

Coloni cuiuſcunq; ſiue epi ſiue ſacerdotis ſiue
clauſtri ſiue eccľe ſiue bõdonis ſiue militis qui
pri⁹ nõ fuerãt exẽpti ꝑ priuilegia ſoluãt expeditõ-
nẽ ꝑ ſe ⁊ plenũ landwern ſi terrã arauerit que dici
tur rebdraghñ niſi rex dimiſerit eos exemptos.

Landbo e hwes som the erebiſcops preſthers
cloſthers, kirkens bondhens eller herremanz
ther ey wore føꝛre frelſe oc ondhertaghen mz pri-
uilegi holde vp lethingh oc landwern om the errie
rebdrazhen iordh vthen at komghen ladher thm̃
frelſe.

Coloni ſtatio qꝛ occupant terrã in regno ⁊ ſic res tranſit cũ
onere ſuo ad eccľam lxxij c i de cenſibus vbi de hoc.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶Aff hwar møghz iord lithing gøres wth c xij.

QUicūqȝ habuerit terrā valentē marcā auri vl' pl⁹ faciat terciā ꝑtē vni⁹ haffne q₂ tercia ꝑs nō īchoat a miori t̄ra q̄ȝ q̄ valȝ marcā auri Sȝ i terra valēte q̄tuor marcas argēti inchoat h̄ ē rījs sexta ꝑs haffne sȝ de miori terra q̄ȝ q̄ valȝ duas marcas argēti null⁹ faciat expeditōȝ Sȝ ſi extētio orta fuerit īter gubernatores ⁊ alios q̄ vocāt̄ vdoghertȝ mē tūc dn̄t ſcurſmē hoc ē farwtthe neffnig hoc eſt ſuo diſcernere iuramēto q̄d incauſat⁹ dȝ exponere

HWnde ther haffuē mark guld i iord eller mere giøre wt trithings haffue forti at trithigs haffne rījs ex a mynē en een mark guld en a fire mark sølff rījs xij thinghs haffne Aff mynne en ij mark sølff giøres ex lething En wordher ſkelnet a mellā ſtyres mā oc vogertȝ mā tha ſculle ſcurſmen oc ſkips neffningh withne mȝ there eedh hwat hin ſcal wt giøre ther ſecthȝ er.

¶Aff hwar møghz feſte landbo ſcal wtgøres c xiij

COlon⁹ qui ſoluit octo ſolidos argēti adpēſionē faciat ſextā ꝑtem vnius haffne et ſi minus ſoluerit ad pēſionē q̄ȝ quatuor ſolidos argēti ſiue terra ſit rebdraghn̄ eller kēnelandh ſoluat ſolidū argenti ad menſam regis.

¶Aff hwr møghet feſte landbo ſcal wtgøres Capl'm xiij.

LAndbo thē redhē otte ørtug sølff at ſkildh giøre wt trethings haffne Thā ther iiij ørtugh redher gøre wt ſetthings haffne En redhē hā mynē en iiij ørtug sølff wat hellē thȝ er rebdraghen eller

kẽneſand rede en ørtugh ſølff til koniughñs bordh.

¶ Om man boor a ſin eghen iord oc tagher annẽ mãz fellet til ſigh Capl'm xiiij.

Qvi habitat in terra ꝓpria et recipit cõmunitatẽ alterius ad ſe ſiue ſit ille homo alicuius dñi ſiue nõ tantũ ſoluat ad expeditionẽ quantum ipſe prius ſoluit.

¶ Om man boor a ſin eghen iord oc tagher annen mãz fellet til ſigh Capl'm xiiij

Hwilkhñ mã boor o ſin eghñ iord oc taghr̃ annẽ mãz fellegh til ſig hwat heller hin er herre mã ellr̃ ey giøre ſo wth ſom hã giorde føre.

¶ hwre herremẽ mwe feſte iordh c xv.

Qvicũqz ſit qui vocat̃ herremã et nõ habuerit plenũ plogs a·ri tũc põt recipere terrã ad firmã donec tantũ habuerit quantũ ſibi ſufficiat ad unũ aratrũ et inde nõ facere expeditionẽ.

Hwre herremẽ mwe feſte iordh c xv.

Hwilkhen herremã ſom haffuer mynne en ful plogs a·ri tha mo hã feſte til ſig iord e til han haffuer ful plogs a·ri oc giøre tho ey lething aff then iordh ther han feſte.

¶ Quicũqꝫ vel ql i'cunqꝫ hoĩes dominoꝝ poſſũt firmare terrã ꝫ nõ ſoluere lethingh ẽ ſpâle ꝓuilegiũ nobiliũ.

¶ Om mã haffuer iord i flere ſkiben c xvi.

SIquis habuerit terrã in plurib⁹ nauigijs ⁊ illã totã arauerit ad vnã curiã et fruct⁹ illi⁹ repo nit in vno horreo vnã ſoluat inde ſolutiõz hoc ẽ en retſel Sz ſi i diuerſ locis repoſuerit fructus illos ſoluat etiã inde p'les ſolutiones Itẽ ſiquis ſederit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

in querſede et arauerit terrā in nauigio et repoſu
erit fructū in horreo vbi ſedet et nō in alio loco tūc
ſoluat querſede vbi ſedet et nō alibi et nō expedici
onē Jte ſiquis ſederit in nauigio ⁊ arauerit terrā
iacentē ad querſede ⁊ repoſuerit fructus in horreo
in nauigio tūc faciat in expeditionē ⁊ nō querſade
Item notandū eſt ꝙ expeditiō q̄ dicit̄ lething ſꝫ
debet ſolui qđ dr̄ rathes de fructib⁹ ꝑceptis de ter
ra ⁊ nō de ſeminib⁹ terra mādatis.

Om mā haffuer iord i flere ſkiben c xvi.

Haffuer mā iord i flere ſkiben oc erier thet alt
thil en gardh oc leggher thet alt i en lade tha
rethes ther ey aff mere en en retſel En legger hā
thet i flere ladher tha redher han flere retſel Si-
dher man i querſade oc erier iord i ſkiben oc ſtan
dher ladhe ther ſom han ſidher oc ey andherſteth
tha redher han querſade oc ey lethingh Sidher
mā oc i ſkiben oc erier iord ther querſade liggher
oc leggher fruct i lade ſom i ſkiben er tha gør han
lethingh oc ey querſade lethingh ſcal e rethes aff
then affgrøde ther taghen er oc ey aff thē ther lig
gher i iordhen eller ſaa ſcal.

Siquis habuerit ſtō q: occupat domicilia in diuerſis locis ⁊ ideo in diuerſis loc; ſoluat expedicionē ſec⁹ ſi occupat vnū domiciliū hic dubitat' quid ſit querſede.

Man ey købe annen manz ſkiben vp c xvij.

Si quedā pars domorū alicuius edificata fu-
erit in nauigio vnius ⁊ alia pars in nauigio al
terius tūc vbicunqꝫ fruct⁹ exponitur in horreo ibi
faciat expedicionē Sed querſade ⁊ alie ſolutiones

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſoluantur ibi vbi dom⁹ illa q̄ dicit̄ ilöh hws eſt Jtē
ſiquis habuerit terrā in nauigio alio ꝛ illā araue-
rit ad curiā in qua pri⁹ ſedit tūc nō ſoluat inde pl⁹
q̄ȝ vnā ſolutionē.

Mā mo ep købe annē mā ſkibē vp c xvij.

Stādher mā hwſe ſomme i en mān ſkibē oc ſomme i annēs tha hwore ſom lade ſtandher oc lade i legges ther ſcal lething vtgøres ellr̄ quer ſede redes oc andre retzle rethes thr̄ ſom ild hws ſtādher Faar mā iord i annē mā ſkiben oc erriet thȝ til thn̄ ſamme gard thr̄ han ſaath føre i ta gial dher hā ep ther fore mere en een retſel.

Si quedā Ratio ptȝ ex p̄cedentib⁹ q̄lit̄ aūt decime ſoluātur eccl'ijs de terr fructib⁹ ptȝ extra de decimis.

At mē mwe ep ſkiben mynſke c xviij.

Qui cūqȝ haffne bōde habuerit tantū de terra q̄ntā ſufficit ad vnū aratrū ꝛ poſtea pl⁹ emerit ſoluat de terra quā emit tantū quantū in prius ſoluebat̄ ad expedicionē et ſi minus habuerit tunc pōt emere tantū q̄ ſatis ē ad vnū aratrū Sed homines dominoꝝ p̄nt emere quātū ſufficiūt q̄ faciunt quidquid dn̄t q̄n ꝓ rege et terre defenſiōe vite piculū nō formidāt Sepe etiā ꝯtingit q̄ terra quā emerint hoies dn̄oꝝ ꝛ illa quā pri⁹ habuerint trāſeat ad nauigiū poſt mortē illoꝝ.

Capitulum xviij.

Hwilke haffne bōde ther haffuer en plogs erie oc køp ſithn̄ mere gaar aff then købe iord ſo møghȝ ſō føre aff hēne gick. en haffuer hā mynne ta mo hā købe til ſo at hā haffuer en plogs erie

En herremē mwe købe ſo møghꝫ ſō the kwn or‑ke forti at the giøre thē fulth aff at the hetthe thē hals for komighn̄ ocfor lādſens fredh° Offte word oc ſa at thn̄ iord thē herremē købet oc thn̄ the haffue føtre gangher til ſkiben'effther there døødh.

¶ Quicunq̄ haffne bōde ſtō pma ptis q: res tranſit'cū onere ſuo vt s̄ ec xi ſꝫ hoīes ſpāle pˀuilegiū nobiliū vt vtſ'p̄'c c xuiij.

¶ At men mwe ep tho trithings halfne ſanimel legghe Capitulū xix.

SI pueri qui dicūt ſplkē ſil'reſident in cōmuni‑tate quotquot ſint et quātūcunqꝫ valet terra quā hn̄t ꝫ eā arauerit ad vnā curiā nō ſoluāt de ea niſi vnā ſolutiōꝫ Sꝫ ſi ſepant tūc quilibꝫ illoꝝ ꝓ ſe faciat expeditōꝫ Itē nota q̄ poſtq̄ꝫ ſemel ſepati ſūt nō pn̄t poſtea ſil'ponere terrā ſuā ꝫ inde dare vnā ſolutiōeꝫ niſi aliquis eoꝝ fletfører ſigh ad aliū.

SIdhe ſplken ſammē i felleg hwre,māghe ſom the are oc hwre goth iord ſom the haffue oc errie the hēne alt til en gard ta redhe en retſel.En ſkilies the at tha gøre hwer for ſig effther ath the are ſkploug oc tha mwe the ep ſithn̄ effther ſāme legghe oc ware vndher eth retſel vthen at annen fletfører ſigh til hin annē.

¶ Si pueri ratio prime partis quia ſub vna familia et do‑mo totum intelligitur ſed ſi ſeparantur quia ſepratorū ſepa‑ta eſt rō C de donatōib⁹ int' virū ꝫ vxorē l ſꝫ marit⁹ ff de calū‑pniatorib⁹ l i ſa glo de decimis c ad audiētiā Itē nota q: ſepa‑ta p diſiūct' q̄ ꝯiūcta nō valēt ꝫ ecōuerſo vt notat' xvi q iij § pſcriptōnū ſꝫ cōtra ſepata pmā naturā raſſumat ff de cor le‑gꝫ sillicit' l i ff de ope libertoꝝ l plane ff de adulter' l adult'.no ta q̄ntū ſoluat' ad expeditōꝫ reg' de quolibꝫ haffne patet per thord. § lxxxviij.

¶ Itē Nota frēs bona immobilia bondonū ī cōmunitate ha/beutes nō ſoluāt niſi vnā ſolutionē ad ius regū vt hic et ſiſe ā ſi ḧ c i In quolibet § primo.

¶ Hwo ſtyres haffne ſcal erffue c xx.

Filius pōt hereditare nauigiū qḋ dicitur ſtyres haffne poſt prēm ꝛ paṫ poſt filiū ſed ſoror nū quā nec mater nec fili⁹ cōcubinarius licet pater ei ſcotauerit quidquid habet nec filia quia vbi nō relinquitur filius legittim⁹ poſt patrē tūc nauigium qḋ dicitur ſtyre haffn deuoluitur ad regē Item nota ꝙ nauigia que ꝑtinent ad epm ſequuntur iudicium epi.

¶ Hwo ſtyres haffne ſcal erffue c xx.

Søn maa erffne ſtyre haffn effther fadher oc fadher effther ſøn oc brodher effther annen en ſyſther erffuer ey ſtyre haffn eller modher oc ey ſlegefredh ſøn oc ey dather Tho at mā ſkødher ſin ſlegefredh ſøn alt thet han aa tha mo han ey tho ſkøde hannū ſtyres haffne forti ath hwor ſom ey er atelkone ſøn effther fadher eller fadher effther ſøn tha erffuer komghn̄ ſtyres haffn The ſthyres haffne ſom til biſcops dom ligghe the fylghe e biſcops dom.

Tord degn i dat 12.

¶ Frater poſt fratrē nauigiū heredetare debet ſi eſt heres ſuis in aliis bonis et aliter nō § xix thord Filius pōt Quare filius et non filia vel mater quia tales ꝑſone nō ſunt habiles ad ſeruiendū in expeditiōe ſicut in ſimili de feudo in ti de q̄b ſucceſſione in feudo c per ſucceſſis § ad filias quia potēti ad illū ſeruiciū faciendū eſt talis hereditas deuoluēda ar de ꝑthi in feu aliena per fredericū § firmiter quꝫ tn̄ feudū deuoluitur ad filiā ꝓpter pactū vel quia talis cōdicionis eſt feudū vt in ti de ſucceſſis feu c ſeqṫ § filia vero Itē ꝙ fili⁹ illegitti/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

mus nõ ſuccedat ar ex vbib⁹ feudi ti ſi de feudo fuerit ↄtrouer
ſia c naturales vbi filij naturales tm̄ nõ ſuccedũt ĩ feudo neq₃
ſoli neq₃ cũ legittim⁊ Itẽ ibi ſtyre haffn Itẽ. nota p̱uilegium
eccleſie q bona eccleſiaꝝ non redeunt ſub rege ſicut bona no-
bilium vtſup̃ c xviij.

Om bothe maal Capl'm xxi.

SIquis ꝓ homicidio iuſtã firmauerit emendaꝫ ſine gøꝛſom tũc ſoluat xviij marcas denarioꝝ ter vel recõpenſatõꝫ plenariã qđ đꝛ ful wirting ꝓ tãta pecunia ſed totũ debꝫ emẽdari infra ãnũ Sꝫ illud qđ vocat̃ gøꝛſom tantũ erit quantũ fuerit p̃di ctũ qñ emẽda fuit firmata qꝛ quilibet tantũ offert in gøꝛſom quantũ timet in cauſa Sed ſi aliquis iu rat̃ ad emẽdã tũc hoc ẽ etiã xviij marcas denario rũ ter ſicut dictũ eſt.

Om bothe maal Capl'm xxi.

EEſther mã ſul bødher foꝛ mandꝛab vthñ gøꝛ ſom tha bøde hã trynẽ xviij mark thꝫ er trpn ne atten mark pẽninge eller ful wyrthingh foꝛ ſa mãge pẽninge en alt ſcal bødes indhen iamlinghe En gøꝛſõ ere e ſom føꝛre woꝛdher melt ther both feſtes foꝛtiat awe woldher meſth gøꝛſom Swa ries mã oc til bødher ta er thꝫ oc trynẽ xviij mark ſom ſauth er. Vide ſupra lib. 2. ca 28 & 72.

Siquis pro homicidio Nota § in eodẽ c ſcꝫ arve voldher gøꝛ ſom eſt in p̱te abrogata vt ptꝫ in cõſtituciõe erici regis dacie § ix vbi đꝛ q prohibitũ eſt vindicare ĩ aliquẽ cõſanguineũ in- terficientis q̃diu vixerit qui occidit et s̃ li ij c lxxij quicũq₃ ſe- mẽ vbi đꝛ q ath hwer man ſcal dele ſigh til rette oc ey tage ſig ſelff reth et vtſup̃ li ij c xxviij ſiquis iuratur in glo § Nota ꝓhibitũ eſt Recõpẽſatiõe plenariã Nota ſ̃m leges imp̱iales ſ manuſ ſ fi mãdato q nomine ſufficiẽt⁊ cautionis intelligi-

mus piguora vel fideiuſſores cōcoꝛ ber de cōuerſiōe cōiuga to
rum ex publico ſuper ꝰ ſufficienti et cōcoꝛdet textus ſup̄ li .
ꝗ cix § l i ꝰ ſufficientis valoꝛis Siquis pro homicidio Pena cri
minalis pro homicidio eſt in maioꝛibus deportatō in minoꝛi-
bus decapitatō vel beſtijs ſubicij vt ff ad l corneliā de ſiccarijs
l eiuſdē § ſi et l pen ff et C e ti l is qui cū telo per glo hic tn̄ ciui
liter puuitur homicida et licȝ quis per hoc cito inuitat ad
occidendū pōt tn̄ iſta cōſtitutō ſaluari attētis circūſtancijs ter
re et raritate hoīm ꝓpter qnas cauſas aliter pōt ſtatui ac
e nou debet decouſangui et affini quantitates autē emende
hic poſite ſunt arbitrarie ſeu voluntarie Itē in certis alijs le
gibus in ſelandia habetnr de emēda ab hijs qui faciūt homi-
cidꝰ cōſilio auxilio .i. inſloc et folge oc eller mȝ odh ellē egh qua-
liter emendant ad amicos ad minus ix mark et ad regē ad
minus iij mark ſic etiā tenētur recipere puiam iuxta c ſicut
dignū de homicidꝰ vide in legibus ſelandꝰ c xxx i ꝗ li ꝫ c lx viij
iij li de hoc xxiij q vlti c vlti qualit̄ peniteāt aſſiſtentes.

Hwo oꝛ xl mark fylghe annē both c xxij.

SIquis aliū occiderit in expeditione vel cōcur-
ſu qꝺ dꝛ ſamfet vel in placito vel in via placiti
vel domo ꝓpria vel in curia ſua vel in hareth in q̄
ē rex vel in eccleſia vel cimiterio vel villa forenſi vel
cum cultello vel aliqȝ tenentē ſtiuam in aratro ſuo
tūc ſoluat ſp ꝑter iuſtam emendā xl marcas here-
dibꝰ interfecti ⁊ alias xl marcas regi ſi obtinuerit
pacē ſuā et iuratus fuerit ad emēdā Sȝ ſi fugerit
pace priuatus emēdāt cōgnati eius ſicut priꝰ pre-
tactū eſt Ceterū in oībus ꝑdictis locis quicūqȝ vul
nerauerit aliquē vl̄ ꝑdatus fuerit qꝺ dicit̄ baries
ſoluat ſp vltra aliā iuſtā emēdā xl marcas bōdoni
⁊ totidē regi Itē vbicūqȝ fuerit alicui i locis ꝑdictꝭ
in ſidie poſite et inſultꝰ tūc ille qui inſultꝰ vel inſi-
dias poſuit ſp ſoluat vltra iuſtam emēdaȝ xl mark

bondoni et xl mark regi et ille qui ſe defēdit iudi-
cabitꝰ excuſatꝰ· qꝛ q̄libet licet ōi iure defēdere ſeipm

¶ Hwoꝛ xl mark fylgē annē both c xxij.

Vkaber mā annē i lething ellir ſamleth eller a
thingi eller a thing waie eller i ſyth eghꝫ hus
eller i thet hareth ther komghen er i eller i kirki el-
ler kirkegardh eller i købingh eller meth knyff el-
ler bonde ther han holdher a ſin eghen plogh tha
bøde ther drab vthen retthe mābødher e xl mark
hins arffning ther draben worde oc ſo komghen
om han huldher ſin fredh oc kōmet weth bødher
En flyr hā fredløs tha bødhe frendher. ſom føꝛre
er ſauth J alle thyſſe ſtadher ther nw er ſauth
hwilkhen man ſom wedher anneſ ſaar ellē ba-
rier tha bødhe hā e ower ānē rette booth xl mark
bonde oc ſo komghen vthen at annē wordher la-
ghe lauth oc areth weth J tyſſe ſtadhe thē ſauth
er tha gilde hā ther areth wethe ſo ſom ſauth er
oc hā were ſagheløs thē ſigh worde forti at hwer
mā er loffuet mꝫ all logh at warie ſigh ſelff.

¶ Siquis aliū occide Thette er thē reth ſom ſcriffuē oc ſtatfe-
ſth er aff komghen oc righēs raad ſom kalles gardꝫ reth i kō
minghē gard vpa hnſe oc pa feſte oc then ſamme reth er vut
oc giffuē all righens raad ſom ere biſp ridder oc ſwene i haus
raadh ere oc ſerdeles alle komghens vmboſmen oc hoffnet
men oc then ſamme reth er hwar the helſt ere Hwilkhen en
man ſlaar i hiel bøde lyff foꝛ lyff om han wordher fanghē mꝫ
ferſke gerningher En rymmer han vnden oc kennes hā wer
geruingher tha e hwoꝛe han wordher grepen miſte ſyth lyff.

¶ Nota quota fuerit emēda interfecti q̄re vt ſup li ij c ix ⁊ l iij
c xxi ſiquis p ho. Siquis aliū Hic in iſto c fit dubiū quid ſol-
nat mandans ⁊ cōſiliū dans hoc corrigitꝰ p thord § x pro delic-
tis in l c contentis Villa forenſi In qualibet villa forenſi ſint

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

veridici et nekuingi et quilibet illoꝝ pro ſuo booſlot ſoluat ſex marcas thorð § xvi Nota de delicto in ſultus et ſimiliter de pena vtſup̃ li ij c xxx ſiquis intrauerit Itē de pena inſultus in cōſtitutione erici regis dacie filij xp̄ofori regis § i Item de pena inſultus in cōſtitucione erici regis ꝑoris filij erici filij § i. iiij et v Item de pena inſultus hic in c xxij ſiquis aliū occiderit § iij Item de pena inſultus in correccione legum § lxxxiij ꝫ ſimiliter § lxxxiiij per thorð Item in principio conſtitutionis erici regis filij criſtoferi In eccleſia etce. Nota hic nō loquit̄ quantū ſoluat auferens violenter bona mobilia de eccl'a ſed iſte defectus corrigitur per conſtitutionē erici regis dacie filij ꝑoris erici regis § v Nota inſultus non iudicat̄ pro delicto xl. marck niſi precedentib⁹ inſidijs vt hic in c ſiquis occiderit § vi. Nota vna rō coꝝ ē q̇ dicūt ꝙ aliquē vulnerās cū cultro l' cultello nō ſoluat vltra iuſtā emēdā xl marcas q: in textu hui⁹ cap fit mētio de locis et nō de cultello q: cultell⁹ nō ē loc⁹ ſic em̄ ſcribit̄ in k § hui⁹ c in omibus ꝑdict' locis quicūꝙ vulneraverint aliquē niſi ſit ibi mentio de cultello.

Ellr̄ mz kniff Nota ſo ſcriff landz domer aff lādz thighz oc ādre gode mē mz hannū. Som woꝛ her mels kaas her erick biørnē her iēs mattiſē Ridder iwer iwl morthn̄ krabbe oloff mwnck laas daan ion ol ferſē iep moghēſē albert ſkeel erickowl moritz nieſē oc las ſkate lādz veffner oc fler gode mē ſō ta vpa lādzthigz nerverēdes woꝛ oc ſaude foꝛ rette efftr̄ ta mēz til tale oc ſwar ſō hednis iepē aff noꝛ lee'i hardſyſel oc en hed pethr̄ kopmā aff lemwijgh at woꝛ ſaar mz kniff ep gioꝛt i te ſtedher ſō logbodhn̄ holdhe ſō er i lethig eller ſālig eller a thigi eller a thig weie ellr̄ i ſijt eghz hus eller i thz herret thr̄ komīg hn̄ er eller i kirki ellr̄ i kirke gard ellr̄ i kobīg eller bōde ther holð a ſin eghn̄ plog tha er kniffs ſaar ep idhi mer brod effthr̄ landz log en iij mark bōde bøde oc ſkadhn̄ oc iij mark kōgē Da.

Anno dn̄i M cd lxi Sabbato ꝓximo ante feſtū beate marga-
rete. Siquis aliū occiderit Notabile capl'm ⁊ equiſſimū quia circūſtan. aggrauant delictū de quo per glo in c cū quidam de iureiuran ſicut ꝓus ṡ li ij c xxij Siquis fuerit pace ꝓuatus defendere ſeipm vim vi repellere licet ff de iuſticia ⁊ iure l vim vi et ibi per glo Hic corrigitur dubiū quid; ſoluat regi et bondoni cōſiliū dans vel mādans delicta et hoc c contenta per thord § x qua mādet tener' vt faciens quia idez mādare ꝙ facere de ſen ex muliere et c tic nup Itez nota ꝙ hec correctio ꝑ thord intelligi debet de iure regis et bondonis quia nichominus ſatiſfaciat leſo ꝓ dāpno et iniuria et idē ius ē de ratihabitione quia eadē ratio in multis caſibus. Sequitur vtrum aliquis ꝓ conni delicti husfredh oc gardfredh ſit ipſe iure pace ꝓuatus vl' liberabit' ꝑ ſolutionē xl marcaꝝ ptz ṡ li ij c xxx. Siquis intrauerit in glo.

¶ Dra ber mā annē a bøth bødher c xxiij.

SIqnis primo recepit emēdam et poſtea occiderit hominē vl' vulnerauerit vel in ipſo aliquo modo vindicauerit ꝓ illa cauſa ꝓ qua prius emēdam ſuſcepit ſi pacem obtinuerit et in terra iuratꝰ remanſerit ⁊ iuratus fuerit ad emēdam primo exponit totam emēdam quā recepit ⁊ poſtea ſoluat iuſtā emēdam ſiue pro homicidio ſiue pro vulnere Sed ſi aliquis dephenſus fuerit pro talibus forefactis qualia dicta ſunt ī hȳs duobus capitulis et rex animaduerterit in illū tunc nichilominus ſoluant cognati eius duo ſaal q̄ vocatur etteboth q̄ hoc erit ei pro priuacione pacis hoc eſt for ful fred løøs maal qñ rex vl' fecerit eum decapitari vel alio modo in ipſum duxerit vindicandū.

¶ Dra b er man annen a bøth bødhær
Capitulum xxiij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Dræ·ber mā ānē a bøth bødher eller ſaarer ellē
heffner a hannū nogher lwnde for thz maal
ther føzre er aft ganghet holdher hā ſin fred oc lā
dhz oc kōmer weth bødher tha lade wth førſt alt
thz ther taghz wor at boodh for the gerningher
ther hin war føzre with oc bøde ſithn̄ retthe bødē
for mandrab om dræ·bz wordher oc for ſaar om
ſareth wordher En wordher nogher mā taghen
for ſodan gerningh ſom ſauth er i tyſſe tho capitel
oc retther komghn̄ ower hās hals tha bøde hans
frēdhē the to ſaal ther etteboodh hedher forti thz
ſtaar hin for ful fredløøs maal thee komghen la-
der ower hans hals retthe.

¶ Siquis pmo recepit Nota ꝙ hic eſt defectus qꝛ text⁹ iſte nō loquitur de illis qui infra trengas occidūt et vulnerāt vel q̄ pena tales puniantur et ideo iſte defectus corrigit̄ ꝑ thord. in cor § lxv. Prio occidet̄ recepit emendā et poſtea occiderit hominē et vulnerauerit Nota ſecūdū leges ff ad trebel l qui ita hoſti fides ſeruanda ē xx q i noli ij q iiij iunocens ſz iuhoc caſu ſufficieus cautō pſtari nō pōt ar de reſti ſpo c lrās in fine ⁊ hoc ꝓpter fragilitatē cautionis ⁊ iō teſtimoniū fideiuſſorū ꝓ trenga vel pace vel inimicicia capitali vl' ꝓ mortis inſidijs vel membroꝝ vl' quocūq̧ modo cōſimili adeo validū ē ⁊ eo firmū ꝙ cōtra illō nulla lex ꝓualebit hec accerſi⁹ i lege ſ̄pallegata quis ita Dreber mā annen a both bødher Eller i kirke eller i māz eghz hus thz er orbothe maal ſic ītelligit̄ ꝙ occiſor ad emēdā vēire nō poterit niſi ꝓus ꝓ eo intercesserint ꝯſanguinei interfecti in cō eri re. Siqs pmo recipit ſiō i ſimili de rapina qꝛ res ablata inſtituit̄ ⁊ cū hoc triplū inſti vi bonoꝝ raptoꝝ § i ſz ſi aliqs opponit̄ cōtra iſtud qꝛ crimē ꝑ mortē extinguitur C ſi reus vel accuſator mortu⁹ fuerit l i ⁊ ij Itē ex delict̄ defūcti heredes nō ſūt puniēdi C de delict̄ defūctoꝝ l vnica ſ̄ndere ꝙ crimē extīguit̄ q̄ ad pſonā nō āt q̄ ad bona ar l ſi is ⁊ l q̄uis C ſi pendente appellatione mors et quia preſumit̄ bona ad

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

heredes peruenire tenent etiã inſolidum propter immãitatẽ criminis ſicut plures exceptiones ponuntur in glo ſi dicte l vnice a regula principali et per hoc reſpondetur ad ſecunduʒ ar qua propter ſi cognati renũciauerunt hereditati ⁊ bonis equũ eſt eos ĩ aliquo nõ teneri ar l ij C de iure de liberãdi vt vtſup li i c xxvi per textũ in ſi

Hwore bødes for valroff c xxiiij.

Quodcũqȝ ſpoliatũ fuerit ab aliq̃ mortuo ſi ue ſint veſtimẽta ſiue arma auꝝ vl' argẽtũ vl' denarij h̃ vocat̃ valroff ⁊ ꝓ eo emẽdabit̃ xl mark ⁊ ſi negauerit qui fecit defendat ſe ꝑ nefſn i kyn.

Hwore bødes for valroff c xxiiij.

Hwat ſom man røwer aff then man ther dræpen er ãthen kladher ellr̃ wabẽ eller ſølff eller guld eller penninge om han haffde a ſigh thet er walroff oc bødes for xl mark eller waries meth nefſn i kyn.

Nota q̃ qui morientem moleſtant aut ſepulture iniuſte impediunt aut funeri iniuriantur vel ad domum moribundi accedunt ipſum vel alios moleſtant vel eius rebus ſigna im pounũt cadant ab accione et in tantũdem condempnantur heredibus iniuriati et publicatur tercia pars ſcilicȝ bonorũ eorum et ſiunt infames idem in eis qui circa funes peccant C de ſepulchro violato et publice auctor.

Item qui dñm nec debet impedire ſepultura pretextu debiti vel cuiuſcunqȝ obligationis C de ſepul viola l cum ſit Num quid propter debitum ſepultura alicuius poterit impediri di cunt quidam q̃ niſi creditoribus de ſolutione debitorum ab herede vl' cõſanguineis defũcti ſufficiẽs cautio det̃ de ſoluẽdo dũmõ ſufficiẽs ſit corp9 defuncti nõ trader̃ ecclĩatice ſepulture ĩ p̃iudicium creditor9 ſed contra ꝑ regilam cui excõmunicam9 viuo cõmunicam9 ⁊ mortuo xxiij q ij c ſane Itẽ nec dȝ ſepul tura defuncti impediri p̃textu debiti vel cuiuſcũqȝ obligatõis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ de ſepul viola l cū ſic vt ō hic in glo preteriti alia ſacrā eis ſunt conceſſa ergo iſtud ſacrale ſcilicet ſepultura eccleſiaſti- ca non debʒ eis denegari x c v ō c illico ſed cōtra ifra e c xxxvij in textu et in glo ꝑ euidencia iſtius qſtionis diſtingue ſic aut talis et debitor ex cōtracta et ſic nō impeditur/aut ex maleſi- cio/et tunc impediatur notatur per archid ī roſario ij q vi ab executore in add in fi et/hoc ꝓnunciatū eſt in curia romana. Quodcūqꝫ ꝛc. Nota declaracionē et penā pro valroffa § de ſepulchro violato aūt Item qui dūm et de iſta materia vide iſto e c in glo.

¶ Hwre ther bødhes for affhogh aff lemende man Capl'm xxv.

SIquis amiſerit liguam ſuā naſum oculos am bos vel ambas manus vel ambos pedes vel inſtrumenta que pendent in braccis emendabitur ꝑ hys omnibus ſicut ꝑ homicidio Sed ſi caru- erit vno oculo vel vna manu vel vno pede ꝑ quili- bet iſtorum emēdabitur tantum quātum ꝑ homi cidio Sed ſiquis caruerit auricula ſua emendabi- tur quarta pars emēda vni⁹ hominis qꝛ vulnus il lud tegi pōt et occultari crinibus et mitra Item no ta qꝙ ꝑ pollice abſciſo emēdabit̄ quarta ꝑs onius hoīs Itē nota qꝙ vbicunqꝫ vnguis fuerit abſciſa ꝛ ſupmus articulus qui dicit̄ poherſte ledh tūc emen dabitur ac ſi totus digit⁹ eſſet abſciſus Itē ꝑ in- dice et ꝑ medio et ꝑ quolibet eorū emendabit̄ oc taua pars emende onius hominis Item ꝑ alijs duobus extremis et ꝑ quolibet eorū xvi ꝑs emen de onius hominis.

Mysthē mā ſin twnge ellē naſe eller bode øghū eller bode hēdher eller bode fødher eller aut

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

bodh ther i broghen hengher tha bødes for tÿſſe ful manz bøder En myſther mā eth øwe eller en hand eller en food for hwer tÿſſe bødes halff mā bødher En nyſther man ſÿth øre tha forti at thet ma høles meth hwe oc met haar tha bødes ter fa re fierthingh mā bødher For tømelſingher bødes fierthing mābødher oc for the ādre fire oc fiertig manbødher tho ſo at fore the tho neſte bødes for hwer there attin lood aff en manbødher Oc for the to ydersſte ſette lood aff en mābødher Oc wor ſom nagel wordher aff hoghen oc thz yderſte led bøde ſo fore ſom fingher wor alt alſwe.

Siquis amiſerit Nota textus huius capituli generalit᷑ loq̄tur de leſione cōmuni oim hoim ſed ſpāliter nō loquit᷑ de ho‑minib⁊ regis nec mentionē facit de inſultu qui defectus corrigi‑tur ꝑ thord in cor § lxvi Itē vtrū veridici diſcernere dūt de in‑ſultu et vulnere fcti cū cuſtello per thord § lxvij. Nota qn̄o ꝓ aff hogh aliquis ꝓuabitur pace ſua li ij c xv § ij Siquis ami. Rō quia per hmōi mēbra deꝑdita et homo d᷑ morboſus ff de edilicō edctō. l ſi hoies et l ſui āt et l ſi cui lingua et ꝙ minus emendat᷑ ꝓ ptefacit q᷑ que rō de toto et de parte ff demerē‑di l que de tota.

Om leſth Capriuſum xxvi.

SJ mēbra alicuius impedita q̄ dicūtur lyde licz pn̄t extendi et recuruari ꝓ hijs tn̄ emendabit᷑ ſicut arbitratū fuerit a bonſ oratorib⁊ Sed ſi fu‑erint mortua et penitus inutilia tunc emēdabit᷑ ꝓ eis ac ſi eſſent abſiſa.

Om leſth Capitulum xxvi.

VOrdher māz limer lypth oc wordhē tognøt‑tel' g ſo at hā ma thz krympe oc recke ta ſcal thē fore bødes ſo ſō ther wordher wyrt aff gode

mē En wordher thz døøth oc aldels wnytthe tha
bøde ſo fore ſom thz wore affwe meth allε.

¶ Si emēda alicuius ſtō qz eq̄ pollēt mortuū et areſcūt cū q̄s
in op? mēbri non poſſit ar l' idē oſſibus ſt de ꝯdilitō edctō.

¶ Om ſaar bood Capl'm xxvij.

SIquis fuerit vulnerat? ꝛ agit in eū legalit̄ qui
eū vulnerauit tūc dz emēdari ꝓ vulnere infra
quidenā poſtq̄z illū ꝯuicerat ꝛ illud q̄d vocat̄ leſth
remaneat in tātū ad expletōꝫ vni? āni ꝛ tūc emen
dabit̄ ꝓ eo ſcd'm ꝙ fuerit arbitratū hoc tn̄ ꝓuiſo ꝙ
pri? ſatiſfactū ſit ꝓ vulnere ꝛ ſi noluerit emendare
ſcd'm ꝙ dictū ē tūc p̄t eius mãhellet ſøghes.

VOrdher mā ſaar oc deel hin thz mz loghen a
hānū thē hānū thz giorde ta ſcal ſaar bødes i-
dē trȳne fem effther at ſaar er hānū lagdelt a hād
oc leſt ſtāde alt til iamling er wdhe ſo ſom ta wir
thes leſth ſo bødes tha effther gode mē tho at før
re er bøøth for ſaar* En wil han ey bøde ſom melt
er tha mā hans māhelleth ſøghes.

¶ Siquis fuerit vulneratus fa l Si vulnerato ſt ad legē aquī
leam tūc petitur declaratō q̄d ſit māhelleth ſtōdetur Thet er
māhelleth maal forti at han ſo fordeles at hā mo worde fred/
løs om han ey bodher.

¶ Om mā ladher ſÿth māhelleth ſøges c xxviij.

SIquis ꝑmiſerit ſe ꝯuinci ꝓ ſuo māhelleth hoc ē
ladher ſÿth māhellet ſøge tūc emēdabit ꝑmo
iuſtā emēdā ꝓ delicto ſibi impoſito et poſtea tres
marcas regi ꝛ tres bondoni Itē ſi occiderit eū quē
pri? ꝯuicit hoc eſt ther hā ſøge til māhellet ꝓpter
hoc nō priuabit̄ pace ſua et ſi vulnerauerit eū nihil
ꝓ eo ſoluat.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Om man ladher ſyth manhelleth ſøges Capitulum xxviij.

LAdher annē mā ſyth māhellet ſøge tha bøder hā først ful bødher for the gerninger ther han worde lagſøgt fore oc ſithen iij mark ower retthe bøder oc iij mark komghn̄ Draber annē then mā ther hā ſøgte til hās māhellet tha holdher han ſin fred En barier hā hannū bøde icke fore.

¶ Siqs pmiſ Hic dat lex auctoritatē vindicādi ido ſm leges nō peccat nec ſm eas punit̄ C de adulteris l gtus quis cau cius et houeſtius eſſet talē cōtumacē puniri p iudicē q̄ p ptem ne ps plus in vindictā q̄ in iuſticiā videatur pcedere p uotata ſup li ij c lxxxvi et ſ li ij c lxvij in glo.

¶ Om ſaar i antleth Capitulum xxix.

Pro vulnerib᷒ q̄ nō pn̄t tegi nec occultari mitra veſtib᷒ vel crinib᷒ ſicut ſunt illa q̄ fiūt in facie vel i manu duplo pl᷒ emēdabit̄ q̄ȝ p alijs vulneribus Sȝ ſi aliqd lyde interuenerit velud ſi os in aliqua pte cōtractū fuerit vel ocul᷒ vel naſus tūc dȝ illd a bonis oratorib᷒ eſtimari et ſm hoc emēdari

¶ Om ſaar i antleth Capitulum xxix.

FOr mā ſaar i antleth oc alle the ſaar ther mā mo ey hylli mȝ kladher eller met haar ſo ſom er ſaar i antlath oc a hand tha bødes e halffue mere fore en for ander ſaar En wordr̄ lyde a ſo ſō ert at mwndh ſtaar vrāg eller øwe ellr̄ naſe tha wyrdes thȝ aff gode mē oc bødes ther effther.

¶ Pro vulnerib᷒ Et emēda eſtimet̄ iuxta q̄litatē vulner᷒ ſeu dāpni dati iſti de iniur᷒ ꝯ pena Pro vulnerib᷒ Nota qd ſoluat regi pmulgās vuln᷒ in placito et cū veridic᷒ nō fuerit pſecut᷒ declarat̄ p thord i cor ꝯ lxxiiij Sȝ ſi vuln᷒ nō fuerit pmulgatū

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

in placito tūc exactor ꝓ iure regio agat cōtra iniuriantē ⁊ in-
iuriā paſſuz nō ītpetat quocūqꝫ mō vt in corꝑ thorð eodē § ſcʒ
lxxiiij et ſup̄ li ij c lxxxij Quicūqꝫ in glo.

Hwar bødes for ſaar c xxx.

Pro omni vulnere qđ nō eſt been hogghn̄ nec perforatū qđ dicit̄ gømenſtwnghʒ emendabuntur tres marce denarioꝝ Sed ſi illud ſit hulſaar vel beenhogghʒ ita ꝙ oſſa eruant̄ oꝰ citatrix in ipſo oſſe remāſerit et fluit ſupra et inferius: vel ſi duo habuerit foramīa qđ vocat̄ thwimønt ſaar ſicut aliquis ꝑforatus eſſet in crure coxa brachio ꝟ manu vel vbicunqꝫ ꝑforatū fuerit in corꝑe hominis ſꝑ ꝓ eo emēdabūt̄ ſex marce denarioꝝ Item nota ꝙ veridici pn̄t iurare vnū hominē ad quinqꝫ vulnera et nō eð pl'a ꝓ vno delicto.

Hwr bødes for ſaar Cap̄ xxx.

TEcte ſaar bøther ther ey er been hogghen oc ey er gømenſtwnghet tha bødhes ther fore iij mark pēninge° En er thʒ hulſaar eller benhogghʒ ſo at been tages aff eller aaer er i thʒ ſelff been oc flydher op eller nedher ellr̄ thwimønt ſaar ſo ſom at mā wordher ſtwnghn̄ i gømēdaar eller legh eller arm eller hād eller hware ſom gømē ſtwnghn̄ wordher/a māʒ lijff ta bødes e ſex mark pēninge fore° En til fem ſaar mwe ſandmē en mā ſwarie at en gerning oc ey til flere.

Pro om̄i vulnere Iſte q̄utitates emēdaꝝ ſūt arbitrarie ⁊ ꝙ pl⁹ ꝓ vno q̄ꝫ ꝓ alio emēdet̄ ptʒ ratio ex p̄cedentib⁹ Itē de iuramēto medicoꝝ ſup̄ li ij ⁊ xij ⁊ ꝙ reus purget ſe iuramēto vide ſꝑ'li ij capit̄ c

Om ſaar liwſ oc fylges ey c xxxi.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

SI uuln⁹ fuerit publicatū ꝛ poſtea ꝑ veridicos mime ꝓſecutū quotquot ꝯfeſſ⁹ fuerit incauſatus tot emēdet ꝓut dictū ē Sʒ ſi plura iputata fuerit negat ille ꝑ nefſn i kyn Itē nota ꝙ ſi oſſa fuerit eruta et incauſat⁹ ꝯfeſſus fuerit ſe hoc feciſſe emēdet ꝓ quolibʒ illoꝝ tres marcas denarioꝝ et ſi negauerit expurgabit ſe ꝑ kyns nefſnd.

Om ſaar liws oc kylges ey Cap̄ xxxi

LJws mā ſÿth ſaar oc gāgher wet ther ſecthz er bøde ſo ſom ſauth er en wides hannū flere dyle mʒ nefſn i kyn En er been affcaghz oc gāghē hā wet thʒ giorde ellrr ſcal wit gāge bøde for hwē therē iij mark pēninge en gāgher hā ey hweth dyle mech kyns nefſn. Tom 46. Sk. 5. 34. Orbode: 30.

Si uulnus Qualit̄ loq̄tur de cōfeſſ placʒ ꝑ l ff de cōfeſſ q̄lit̄ ḋro reus negādo ꝓbet ē cōtra notata ē li c c c ꝛ optime facit c ad nrāni de ꝓba cū ſua glo q̄ de tli ſcribit̄ cōtra abuſiōʒ dacoꝝ i hoc ꝙ re⁹ negans dʒ ꝓbari Si oſſa fuerit Nota ꝙ hmōi oſſa ꝓbari dn̄t teſtimonio medici ꝛ duoꝝ teſtiū fidedignoruʒ nec lex p̄ualebit ɔtra illud et hoc ex cōſuetudine q: cōſuetudo eſt ius morib⁹ inſtitutū ꝙ ꝓ lege accipit̄ l ḋ cōſuetudo.

Om bardagh Cap̄lm xxxij.

PRo pcuſſione baculi vel lapidis vel oſſis vel pugni vel acceptōe criniū vl̄ ꝓ detruſiōe ad t̄ram emendabunt̄ ſex marce denarioꝝ vel icauſatus expurgabit̄ cū nefſn i kyn Sed ſi aliquis fuerit ignominoſe leſus qḋ dicitur trelbordh ita ꝙ de ū beribus illis iacet et eſt in vtilis qḋ dicitur wkfødr ille qui hoc fecit tenetur ſibi preuidere expenſam ꝛ expenſam medicorū et poſtea emēda et ei xij marcas denarioꝝ.

Om bardagh c xxxij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

FOr ſtaffs hogh oc ſteens hogh oc beens hog
oc na‧we hogh oc haar grüb oc iord ſkuff ſcal
hā giffue ther ſecthꝫ er anthū ſex mark bood eller
neffn i kyn En wordher mā trelbordh ſo at han
mo ey ba‧re ſigh ſelff aff thet ſteth men aghes the
dhen eller ba‧res oc er been brodhen ſo at han lig=
gher ther aff oc er wffør tha han ther giorde ger=
ningher er ſkyldugh ath holdhe hans coſth op oc
giffue leghe løøn oc bødhe ſithen a xij marck pē=
ninghe.

¶ Pro percuſſiōe baculi Nota ꝙ leſus aut hēbit ſex marcas
ꝑ delicto/et inſuper reſartionem dampni/aut defendat ſe cū
neffnd i kyn/ſed exactor ex parte regis fiat iuramentum xij
hominū pro defenſione/ſi incauſat⁹ negant/aut ſatiſfaciat re
gi pro emēda delicti ſecundum legem/quia non putandum eſt
ꝙ in tali exceſſu ſit immunis vel exps ab emenda delicti/quia
regi fiet pena pecuniaria pro delicto aut iuramentum xij ho
minū vt li ij c lxxxij. Sed leſo emēdam pro dampno et delicto
vt hic in iij li quaſi per totum et etiam ex conſtitutione impe
ratoris et xij cōſiliariorum regni vt in prologo Expenſam me
dicorum Nota/expēſe/ medicorum probantur teſtimonio me=
dici et duorum teſtiū fidedignorum ſimiliter ex conſuetudine
vt s̄ c primo Pro pcuſſiōe baculi Iſte emēde ſunt volūtarie
ſꝫ ꝑ ſalario medici ē lex q̄ actōe ff ad legē aqleā Itē ꝑ pcuſſiōe
baculi aut tutori cōfratꝝ ꝛ ſororꝝ i cōmūitate nichil ſoluit vt
ſup̄ li i c xxx Vitric⁹ i glo ꝛ s̄ li ij c lxxxij quicūqꝫ § ij ꝑ textum.

¶ Om mā for ſaar aff annē māꝫ fa c xxxiij.

SI qs vulneratꝰ fuerit de aīali alteri⁹ qd̄ dꝛ fa
ſiue de eqs ſiue de pecorib⁹ ſiue de cane ſiue
de aliq alio aīali tūc poſſeſſor aīal' debꝫ ſoluere im
pēſas medicoꝝ ꝛ ſi viciū aliqd̄ incurrerit qd̄ dꝛ lyde
tūc emēdabit ꝑ eo tres marcas denarioꝝ ꝛ ſi ne=
gauerit defendat ſe xij hoim iuramēto.

¶ Om mā for ſaar aff annē māz fæ c xxxiij.

FAngher mā ſaar aff ānē māz fæ āthn̄ hors el-
ler nød eller hwnd eller nogher anneth fæ tha
ſcal bōdhn̄ ther fæ otte giffue leghe iøøn En fāghē
hā ther aff lyde tha bøde hā lyde ther fæ otte tho
wordher thz lyde ey mere en iij mark En dyl han
wærie ſigh mz xij menz eeth.

¶ Siqs vulnerat⁹ Fa l ex hac lege ff ſi q̄drupes paupiem feciſ
ſe dr Jtē q̄litas emēde hic poſita ē voluntaria ſz iuramētū rei
an ſit licitū ptz ex p̄miſſ ſup̄ li ij c ciij ⁊ li iij c xxix.

¶ Om mā hoggher annē māz heſt c xxxiiij.

SIquis voluerit vulnerare aliquē in equo et ca
rēs hoīe vulnerauerit equū tūc emēdabit pro
vulnere equo inflicto p̄ciū triū marcarū ac ſi hoīm
vulneraret ⁊ inſup equū vulneratū ad ſe recipiat ⁊
faciat eū adeo bonū ſicut ne fuit vulnerat⁹ Sz ſi
equ⁹ fuerit mortu⁹ vl' debilicat⁹ qd̄ dr lyth ſoluat
ei tantū preciū p quanto fuerit pri⁹ eſtimatus an̄
q̄z fuit vulneratus ⁊ inſup emēdet ei iij marcas Sz
ſiquis ſecando tetigerit veſtimentū alteri⁹ cum ar
mis qd̄ dicit' hoggher ſoluat tres marcas vel defē
det ſe cū neffn i kyn.

¶ Om mā hoggher annē māz heſt c xxxiiij.

VIl mā hogghe annē a heſt oc miſther mā oc
hogger heſt tha bøde for thz ſaar heſthn̄ feck
tre mark ſo ſā hā hade hoghz manne oc then heſt
ther hā hogh tage thn̄ til ſig i ſin hefft oc gøre hā
nū ſo got ſom hā wor føre en hā wor hoggen. en
wordē heſthn̄ døød ellē lypth gialde heſthn̄ effthē
ſo ſom wor wyrth før en hā wor hogghn̄ oc bø-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

de tho iij mark En hoggher hā manz klædher oc
gandher weth bøde for iij marck Wpl han giffue
fore neffn i kyn.

¶ Siqs voluerit Nota hic punit affect⁹ q̄uis nō ſequit effect⁹
iurēt⁹ ff. c nup de biga q: inmaleficijs ſpectat volūtas nō exitus
it⁹ ff ad legē corneliā de ſiccarijs l diui⁹ Adriā fuit vulnerat⁹ ali
bi d: q videat ad p̄ciū maximū infra xxx dies p̄teritas iſti ad
legē aquileā § hos tū capite Jtē ſi aliquis volūtariū eſt·

¶ Om mā læer annē ſine vaben c xxxv.

Si qs cōceſſerit alicui arma ſua et neſcit quid in
cēdit cū eis facere qui ea i ɔceſſu habuerit et ſi
poſtea interfecerit aliquē vl̄ vulnerauerit l'etiā ali
quā aliā ſtulticiā ꝑegerit ⁊ imputatū fuerit ei qui ſi
bi ɔceſſit arma, defendat ſe cū iuramento xij hoim
ꝙ nō ɔceſſit ei ad dampnū ſuuz Et ſi ɔuict⁹ fu-
erit emēdet tres marcas Sz ſi cōceſſerit ea alicui
manifeſte qn̄ duo ɔtēderit ad inuicē ꝑ frycthe ord
⁊ ille poſtea cū eis vulnerauerit aliquē tūc l' ſoluat
iij marcas denarioꝝ vl̄ defēdat ſe per neffn i kyn.

¶ Om mā læer annē ſine vaben c xxxv.

Læer mā annē ſine vaben oc wedh ey hwat hā
wil mz thē̄ ther atlone tagher gører hin ſithā
nogher ſkade mz anthen dræber eller ſaarer Word
thz hānū wijth ther læde vaben tha wærie ſig mz
xij mēz eeth at han læde thē̄ ey til hās ſkade thē̄
ſkade feck En faller han atloghen bøde fore tre
mark En leer han thē̄ openbarligē ther tho mē
deles weth mz frycthe ordh oc gører hin ſkade mz
ther atlone togh tha wærie han ſigh anthen met
neffn i kyn eller bøde iij marck.

¶ Siquis conceſſerit Hic ſtatuitur idem qn̄ arma cōceduñt in conflictu/et qn̄ extra conflictū qḋ videtur iniquū quia primo caſu nō eſt p̄ſumptio ſed ſecūdo ſic iō in ſecundo caſu iuſte de/fertur ei iuramentū et primo caſu non deberet ſaltē ita grauiter iurare per notata in c ſi de iureiuran et ff e ti l admonēdi Nota hic fit quedā correctio huius capituli p thorḋ § iiij cōtra eos qui interfuerint morti alicui⁹ q̄nta fuerit eoꝝ emēda cir/ca regē et cognatos interfecti.

¶ Om man fangher ſaar aff annen manz vaben Capitulum xxxvi.

Q Vocūqꝫ modo quis vulneratꝰ fuerit de arm̄ alterius qui conceſſit arma vel ſoluat iij mar-cas vel defendat ſe p neffnd i kyn Sed ſiquis p ſe habuerit arma et cū eis vulnerauit aliquem ex improuiſo qḋ dicitur wode emēdat leſo et nō regi nec epō.

¶ Om man fangher ſaar aff annen manz vaben Capitulum xxxvi.

H Wilkelwnde man for ſaar aff annen mãz vaben bøde anthen for ſaar iij mark eller giffue neffnd i kynd En haffuer han ſelff vaben i hende oc foer annē ſaar aff wode bøde wodes gerning Tho før wodes gerningh bødes ey komīghen oc ey biſcopen.

¶ Quocūqꝫ mō ex iprouiſo Contra caſus fortuitus nō impu/tatur niſi culpa q̇s incidit in caſum per c vnicū de cōmoda-to et c bona fides de de po Reſpondetur et hoc ſm canones ſe-cus ſecūdū leges vt in c i et c ſi de homi xv q i c ſiquis iratus et l ḋ c de hijs et de materia vide ſup̄ li ij c lxxxviij in glo ſed de ca fortuitis vide ſup̄ li ij c lij in glo Emendet leſo et non re-gi nec epō Nota iſte pagraphus ſiquis per ſe habuerit arma debet intelligi ſecundū illud c ¶ Siquis incauſatꝰ vt ſup̄ li ij. cxlix.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om mã fangher ſaar i horeſeng c xxxvij.

SJ quis vulneratꝰ fuerit in lecto adulterij cũ vxo
re alteriꝰ ꝛ viuus affugerit poſtea inde moria
tur bõdo dz ꝓ eo eſſe excuſatꝰ hoc hã ligge a hãs
eghñ werk ꝛ ſi teſtatꝰ obierit xp̃iana fruetur ſepul
tura Sz ſi in ipo lectõ fuerit occiſꝰ tũc occiſor debz
ferre ad placitũ cultedrã ꝛ lintheamĩa ſangui nolẽ
ta in qbus fuit occiſus ꝛ nõ alibi cũ xp̃iana priuabi
tur ſepultura cũ teſtimonio duoꝝ hoim ꝙ in lecto
adulterij fuit occiſꝰ ꝛ nõ alibi tũc xp̃iana ꝓuabit ſe
pultura hoc ẽ oc ligge a ſin eghñ werk Sz vbicũqz
aliqs fuerit occiſus extra lectũ adulterij licet crimẽ
adulterij imputatũ ſit ei ad lз dñt accedere veridi
ci et hoc ſuo diſcernere iuramẽto.

Tovd 22. Kirke ... 26. Selands 2 bog 1.2.3. oc 4. Skaanske lov 13 bog 1.2 oc 3. Capitel. Skaanes Ordo: dinantz 60.

Om mã fangher ſaar i horeſengh c xxxvij.

FAngher mã ſaar i horeſeng mz annẽ manz ko
ne oc kõmer hã bort leffuende oc wordhẽ døød
aff the ſaar tha ligge hã a ſin eghen werk oc bõde
ware angherløſs En wordher hã ſcriffchz oc fã
gher hã formaal tha haffue hã kirke gard om han
døør En wordher hã draben i horeſeng tha ſcal
thẽ drab føre til thinge dyne oc bleer blodye thẽ hã
worde draben a mz thwigghe mẽz withne at hã
worde draben i horeſeng oc ey ãdher ſtz tha ligge
han othen kirke gordh oc a ſin eghen werk En
hwore ſom mã wordher draben othen horeſeng
tho at hannũ withes tha ſculle ſandmẽ tilom at
ſkilie.

Siquis vulneratus ſit ꝑmittit̃ ꝙ vir impune occidat ad
ulterũ ſimile in li gꝰ tus C de adulteris req̃rat̃ cũ ſm illã le

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

gem ꝙ maritꝰ inueniat illū adulterū in domo ꝓpria ī actibꝰ
venereis cū vxore et dꝫ eſſe vilis ꝑſona ff e l marito que ſunt
viles ꝑſone notatᷣ in dicta l marito xp̄iana ſepultura ſimile
de occiſ ī torneamīto de torne c i vtrū iſte occiſor ſit excuſatꝰ q̊
ad eccl'az Dicēdū ꝙ nō et notat hoſti in c ſi vō i de ſen ex et no
tatᷣ xxxiij q ij intᷣ ij ⁊ de pe c ij Nota ꝙ purgato adultero vel
fornicatore eo ip̄o purgetur adultera vel ip̄a fornicaria ꝑ hoc
ꝙ notat innocẽs de re iud c q̃uis fere in principio vbi dr ꝙ ab
ſolutō adulteri ꝓdeſt adulterē ꝑ le ff de adulterꝫ l denūciaſſe.
Nota ſm thord § xxxiij Si occiſor dixerit ſe ī lecto adulterij ali
quē occidiſſe habēs ad hoc duos teſtes nichilominꝰ dn̄t veridi
ci ſuꝑ mortē īterfecti diſcernere diſtinguēdo vtrū intᷣfectꝰ fuit i
lectō adulterij vl' alibi ⁊ ſi iurauerit ꝙ in lectō adulterij fuit intᷣ/
fectꝰ tūc cōgnatꝫ intᷣfecti nihil emēdetᷣ vt hic c xxxvij § i et ſiᷝr
hic inꝑncipio capl'i ⁊ cōcordet lex impalis ff ad legē iuliani de
adulterijs le marito ⁊ hoc verū ſi fuerit ꝑſona vilis ⁊ cui non
debetᷣ reuerētia vt ibi alias ſecꝰ etiā cōcor ber i ſūma i v̊ lex
§ x ſed lex diuina tenet cōtrariū et in hoc cōcor oīes doctores
ſed canones vnde exodi c xx Non occidas Itē nota ſm thord
§ lxv Si aliquis fatetur in placito ſe cognouiſſe carnalitᷣ legi
timā vxorē alterius capiatur et decolletᷣ ſi aūt per maritū vx/
orꝫ accuſatᷣ in placito ꝓ dicto fctō defēdet ſe iuramēto cogna/
torꝫ qd̊ dicitᷣ neffn i kvn aut ſoluat bondoni xl marcas et regi
tātū Siq̇s vulneratꝰ Nota textꝰ iſte n̄ loqᷓtᷣ vtrū veridici ſua
diſcernant iuramento de occiſo in lecto adulterij nec de emē/
da interfecti igitur iſte defectus corrigitᷣ per thord § xxvij.
Item nec loquitᷣ ſi aliquis fatetur ſe cognouiſſe vxorez alteriꝰ
nec loquitur ſi maritus vxoris accuſauerit eūz in placito pro
dicto facto iſta dubia et defectus corrigit thord in cor §
lvij.

¶ Siquis vulnera Nota quicunq3 vxorem alicuius carnali/
ter cognauerit et ipſam marito abſtulerit oculte vel manife/
ſte ſit ipſe pace priuatus ſi in recenti opere fuerit deprehen/
ſus ſi vero maritus ipſum accuſauerit pro tali delicto tunc
debet iuramento ſtocke neffnd defendi vel conuinci ſi fuerit
conuictus ſit pace priuatus Thord § xci.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Om byer Capl'm xxxviij.

QUi habꝫ apes debꝫ eas circūſepire ita ꝙ aia-
lia alteri⁹ nō pn̄t eas deijcere ꝛ deturpare ſed
ſi ſepes adeo ſint ꝑua ꝛ ꝓna ꝙ animalia pn̄t itra
re ad eas et deturpare imputet ſibimet ꝛ ꝓpter hꝯ
nullā aliam cōſequetur emendā Sed ſi pecora al
terius ſtimulata fuerint ad mortē extra ſepē apud
qui poſſidet apes nichil ꝓ eo ſoluat Sed ſi intra
ſepē ſtimulata fuerīt ad mortē qui poſſidet apes
ſoluat alteri dampnū ſuū qꝛ nō habuerit ſepē ſa-
tis fortē et altā.

¶ Om byer Capitulum xxxviij.

HWo ſom byer haffuer hā ſcal ſelff wrthe thm̄
meth gard ſo at annen mā̄ꝫ fe mo thm̄ ey ne
dher kaſte oc ſpille En er gordhen ſo law at an-
nen mā̄ꝫ fe mo ganghe i giordhen oc ſpille them
wede ſigh thꝫ ſelff oc fanghe enghen annē booth
En wordher nogher manꝫ fe ſtwnghꝫ thil døde
vthen manꝫ bygardh bøde hin icke fore ther bye
otte en wordher thꝫ ſtwnghet i hiel i bygard gial
de effther ſkadhen ther byer otte forti at hā haff-
de ey laghe gardh.

¶ Qui habet apes Nota ſiquis habuerit dampnū ab alicui⁹
animali quia clauſura ſepū pro ſuo hegnet eſt ꝑua vel ꝓna
vel multū fragilis imputet ſibiipi et nullā cōſequitur pro hoc
emēdā vt hic et infra e c lx § i exceptis bobus capris et ſuib⁹
vt e c ij § Qui habet apes Ratio imputet ſibi quia ſint ī cul-
pa nō faciendo fortē ſepem ar l q̇ ꝓprio ff de ꝓcuratoribus ꝛ
defenſorib⁹ § ſi et ff ꝙ metus cā l ſi ſcit ꝛ per regulā, dampnū
de re iuris in vi Si apes alicuius Ratio quia ſint in culpa ꝑ
notata ſup̄ vt dctm̄ eſt.

¶ Om en mā̄ꝫ byer flyge pa ānē mā̄ꝫ byer c xxxix.

SI apes alicuius inuaſerint apes alterius q̄d
dicit̄ flyge op tūc ille cuius apes inuadūtur et
deferūtur deb᷒ homo intimare alȳ qui forciores a-
pes poſſidet ſub teſtimonio vicinoꝝ ſuorū ⁊ ſi ille
qui forciores apes habuerit voluerit habere cu᷒ eo
plenū fellegh tā in apibus fortioribus q̄᷒ debiliori
bus tūc iudicabit̄ hoc ratū eſſe Et ſi noluerit et a-
pes ille q̄ pri⁹ fuerūt debiliores efficiant̄ forciores
et cōſumpſerit ⁊ interfecerint apes q̄ eas inuaſerāt
nullā cōſequit̄ emendā qꝛ noluit ſecū dampnu᷒ et
cōmodū impꝑtiri.

Om en man᷒ byer flygher a annen
man᷒ etce. Capl'm xxxix.

Flyge annen man᷒ byer annēs op tha ſcal hin
ther the byer a ther op flyges m᷒ andher grā-
ne ſeie hin thil ther the andher byer a Wil han tha
ther the kaghe byer haffuer/haffue m᷒ hin, annen
fellegh/bade om the byer ther wt flyges/oc ſa om
the andher/tha ma thet wel ware. en wil han ey
th᷒/oc forkōmer hine byer ſithē the byer/ther hās
flyge op/vide ſigh th᷒ ſelff. forti at han vilde ey ſki-
ffte med hin bode gamē oc ſo ſkade.

Om mā hitther byer c xl.

SI q̄s inuenerit apes ī terra q̄ dicit̄ wilde wold
licet nō habet terrā nec ſiluā in illo mark et ni-
ſi aliquis ſequit̄ illas apes tunc ille qui inuenit tene
tur poſſidere Sed ſi aliquis inuenerit apes in ſil-
ua alterius non pōt eas recipere ſi intra arborem
aliquā volauerāt et nullam inde conquereretur ꝑte᷒

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

vel oꝛam dēnarioꝝ niſi ſecutus fuerit eas til ſa de
Itē ſi ſecutus fuerit eas de curia ꝓpꝛia tunc tenet̄
habere ex illis terciā ꝑtē vel oꝛā denarioꝝ quia qn̄
volauerit de ꝯſpectu hoim tūc ille poſſidet qui eas
inuenerit Itē ſi aliquis inuenerit examē apud in ci
miterio inuentoꝛ poſſidebit illud.

Om mā hitter byer Cap̄ xl.

Hitther mā byer a wilde wolde to at hā haff
uer icke ioꝛd eller ſkogh a thn̄ mark oc fylghē
eughn̄ mā the byer ta er hin ſkyldug at haffue thē
hitther En hitther mā byer i annē māz ſkogh tha
ma hā thm̄ om the ere flyghn̄ i tra ey boꝛtaghe oc
enghn̄ lodh i thm̄ haffue vthn̄ at hā fylgede them
til ſa de aff ſin eghn̄ garde oc tha a hā anthen tri-
thing aff thm̄ om the ſculle vptages ellē en øꝛe pē
ninge om hā wil thm̄ løſe foꝛti at hwem ſō the fly
ge aff ānē māz øwē ſyn tha aa thn̄ thm̄ ther thm̄
finner hitther mā oc by ſwarm a kirke gardh tha
aa hā thm̄ ther finner oc ey annē mā.

Selandz 5. Bog 36. ca. Skonsk 11. Bog 2. Swenske Bog 39.

Siq̇s innenerit De hoc inſti de reꝝ diuiſione § apū vbi tn̄
dr̄ ꝙ capiētꝫ ſūt niſi dn̄s ſeq̄ret volauerint cōcoꝛ § examē iſti
de reꝝ diuiſiōe Nō pn̄t eas recipe Hoc veꝝ ſi ꝓbatus fuerit a
poſſeſſoꝛe ſilue vt inſti de reꝝ diuiſiōe § ſi nos vbi dr̄ plane re
ītegra.i.anteꝙ̄ intret ſi p̄uideris ingredientem in fundū
tuum poteris cum iure pꝛohibere ne ingrediatur Quid ſi in
grediens pꝛohibitus non fuerit dicit ꝙ poteſt eas ī opere vt
inſti de rerum diuiſione § Apū vbi dicitur/itaqꝫ ſi in arboꝛe
tua conſederint/anteꝙ̄ in alueo tuo includantur a te/hoc ma
gis tue eſſe intelligantur/quod volueris que in arboꝛe tua ni
dum fecerint/ideoqꝫ ſi alius eas incluſerit/ipſe earum dominꝰ
erit Itē acur dicit q̇d ſi ingreſſꝰ fuerit an poterit retinere vl̄
dꝫ ꝙ accepit rn̄det cum domꝰ factus ſit ꝑ occupacionē nō vi
dam qualiter defuit ar huius § qui tm̄ ꝓuidenti conſulit vt §

de abuo dominnm ınđ l ueminem.

¶Om man tagher annen manz ẏper
eller ſtiel Capitulum xli.

SIqs inuaſit ſepē apū alteri⁹ qđ đr bẏgardh ⁊
inde ſuſtulerit vl'occiderit vl'furatus fuerit ibi
mel tūc poſſeſſor apū p̄t agere ī eū ſicut voluerit ꝑ
neffningos ſiue ꝑ veridicos q2 tal' iniuria poci⁹ iu
dicanda eſt herrewerck q̄z raan.

¶Om mā taghr̄ ānē māz ẏper eller ſtiel c xli.

Om noghe mā faar i ānē māz bẏgardh oc ta
ghr̄ ẏper oc fører bort dedhū ellr̄ draber thm̄
oc tagher hwnnig tha ma hin ther ẏper otte dele
the effther hwat heldher han wil mz neffnig eller
ſādmē forti at thz er liger herrewerck eñ raan.

¶Siquis inuaſerit hic iudicat' pocius iniuria q̄ꝫ rapina, fa'
cit § ſcd ex cornelia inſti de iniurijs.

¶Om coſtebotz eedh Capl'm xlij.

NUll⁹ p̄t cogere aliū ad coſtebotz eedh niſi in-
cauſat⁹ voluerit hoc acceptare Sed ſi illud ac
ceptauerit ī placito ꝓ quacūqꝫ cā ſibi impoſita vel
defendat ſe ꝑ illā legē in illo placito vbi eā firma-
uit vl' remaneat ꝯuict⁹ qđ đr langfeld tam ꝓ bon
done q̄ꝫ ꝓ regis exactore q2 qui ſe obligauerit ad
penā aliquā q̄ dicit' wlogh debet ꝑ eam defendi

¶Om koſtebootz eedh Capl'm xlij.

INghū mā mo nøde ānē mā til coſtebotz eedh
othū hā wil ſelff wittage En tagher hā weth
coſtebootz eedh a thigi for hwat ſaag ſō hānū gi
fues vinne anthū log ther hā feſte eller were laugſ
feldh bode for bonde oc for konighūs vmboſman

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Sk... 3. bog 22

Forthi at hwo ſom wloge feſther han ſcal wloghe
winne Tho alle coſtebootz eedh thē feſtes a thin-
ghi ſculle oc winnes a thingi.

¶ Nullus ſtatio quia qđ ſemel placuit Item per regulaʒ qđ
ſemel de regulis iuris in vi quia qui ſe obligauerit vide iſto
eodem capitulo hic in glo Per illā legē Nota lex debet eſſe ho-
neſta concor iiij đ eſt aūt lex ff de legibus l iura Nota ꝑ qua-
cunqꝫ re Supple non cauſa turpi nec impoſſibili ſed licita et
neceſſaria nec cōtra deū quia lex iuſti non eſt poſita quia qui
em̄ ſpū dei aguntur non ſunt ſub lege de renūci c niſi cū pri-
dem § dices de regula et licet xix q ij c due ſunt Qui ſe obliga
uerit Nota hic intelligitur cōditō ſed actus legitime cōdici
onem nō recipiunt vt ff de regulis iuris l actus de elec c ſigni
ficaſti per her In quo tn̄ aliqn̄ intelligitur pactū aliqn̄ cauſa
promiſſio aliqn̄ conditō ſed pactū nō valet niſi fict ſecundū le
ges ff de pactis l iure gentiū § pretor ait et § e c l pacta dicit
āt pactū duorū vel pluriū cōſenſus in idē ff de pactis l i concor
det her de v ſig in c pactum.

¶ Hwor møghet huſbonde oc huſfrue mwe
ſkøde i mellom thēm c xliij.

Qvantū domeſticus ſcotauerit domeſtice vel
econuerſo ſiue pueros habuerit ſiue non ro-
bur et fortitudinē nō habebit poſt mortē illorū niſi
heredes illorū in hoc voluerint cōſentire Itē ſi ali-
quis eorū ſcotauerit alicui alteri qui cum eis in cō-
munitate non eſt ꝑtextu alicuius fraudis ⁊ ille po
ſtea ſcotauerit domeſtico terram domeſtice vel ſi
ſcotauerit domeſtice terrā domeſtici vel poſſeſſio-
nē aliam tūc etiā nō tenebitur niſi cū voluntate he
redū quia preſumendū eſt ꝙ domeſticus poſſit in
ducere domeſticā ſiue per blandicias ſiue per mi-
nas vt ſcotet ſibi quidquid velit ⁊ quedā mulieres

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſunt adeo ſubtiles ⁊ delenefici ꝙ etiã poſſint indu
cere maritos ſuos vt ſcotẽt ill' quidq̇d velit ⁊ petãt.

¶ Hwat møghꝫ husbõde oc husfrue ⁊ce·c xliij.

HWre møghet oc hwat husfrue ſkødher husbõ
de eller husbonde husfruẽ hwat heldher the
haſfue bø2n ſãmel eller ey tha ſtãde thꝫ icke vthen
at there arwinge wille holle thꝫ effther there død
En ſkødher ãthñ there nogher ãdher mã thꝫ vthñ
there felleg er fo2 nogher ſwÿgh oc hin ſkødher ſi
thñ husbõde husfruẽs io2d ellr̃ husfrue bõdẽs io2d
ellr̃ eghñ tha holdes thꝫ ey vthñ rette arwinge wil
le fo2ti at thꝫ er wẽtelicth at husbõdhñ ma ãthñ mꝫ
awe eller mꝫ vegſel kõme ſin husfrue til at ſkøde
ſig hwat ſom hã wil. Oc ere ſõme quine wel ſo li-
ſtelighe at the kõme wel oc there bonde til at ſkø
de thm̃ hwat ſom the bedes.

¶ Quãtñcunq₃ Sciendũ ꝙ iſta donatõ ſꝫm leges cõfirmat' ꝑ
mo2tẽ uõ curato vel ex peccato cõſenſu herdũ vt C de donatõi
b9 int' virũ ⁊ vxo2ẽ li ij l donatões ſiq̇s cõco2 l credito2 C de do
natõib9 inter virum et vxo2ẽ et ſufficeret mo2s viri ad confir-
matiouẽ donationis cũ vir ſit dñs rerum ſuarum ⁊ põt mo-
ri teſtatus et inteſtatus ratio tñ lrẽ mltũ vrget q2 talis mu-
tus amo2 põt durare ad mo2tẽ ſed iſta lex reſpicit ad vtilita-
tem heredum ſed lex imperialis perpendit ne alter coniugũ
locuplet' et alter depauperet' ãbob9 viuẽtib9 uõ habito reſpec-
tu ad heredes ꝑ rõc₃ ꝑdictã ſa l cũ mlte ſ ſcim9 C de donatõib9
añ nupcias ff de donatõib9 int' virũ ⁊ vxo2ẽ ãt ſpectet' in ꝓn-
cipio et ſ ſi vir et extra de dona int' virñ et vxo2ẽ c donatõ cuꝫ
ſua glo ⁊ ibi allegatis.

¶ Quantũcunq₃ domiſticus ⁊c Nota ſecundũ leges imperia
les C de dona añ nnp l ꝙ ſponſe ſi donatio po2rigatur in tpe
mrĩmonÿ nõ tenet donatio vt etiã hic Si vero añ mrimoni-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

um donat ei tenebit donatõ vt ff dicit publicana l cũ ſponſus et ff e ri l inter eos et l cũ hic ſtatus § ſiquis ſponſã id eſt cuz conditõ tacita ſi mriimoniũ ſequatur ſecũdũ henricũ boic et concoꝛ piſanus in ſũma in ti donatõ ꝑmo § vij ĩ fine alegãs legẽ ꝑallegatam cũ hic ſtatus.

¶ Hwat kone maa aff hende ther ſelff haffuer huſbonde Caplm xliiij.

MUlier maritata nichil põt alienare ſine cõſilio mariti ſui ꝛ volũtate heredũ ſuoꝝ Sz ſi mulier aliquid ſcotauerit l' alienauerit marito ſcotãte ꝛ hoc ſuſtinẽte ꝛ ille cui ſcotatũ fuerit obtinuerit poſſeſſionẽ q̄ dr laugh heud in bonis l' ſine q̄rela mariti tũc pñt heredes ei⁹ reuocare illud ꝑ q̄relã ꝛ maritus ſoluat tã bõdoni tres marcasq̄z regi qꝛ ſciẽter cõſenſit vxoꝛi ſui ſcotãti qđ nõ poterat appropꝛiare Sz ſi marit⁹ ꝑ ſe illđ reuocauerit cõquerẽdo tũc ꝓ eo nichil ſoluat ſz ille qui ſcotatõz recipit amittat ꝑciũ ſuũ Itẽ nota ꝙ fili⁹ bõdonis nec filia ĩ cõmunitate cũ prẽ eoꝝ nichil pñt alienare de bonis pꝛis ſine volũtate ſua neq̄z mercenarij eius.

¶ Hwat kone ma aff hende ther ſelff haffuer huſbonde Caplm xliiij.

Vide ſupra lib: 1 ca: 39.

HWilkhen huſtrue ther ſelff haffuer huſbonde hwn mo icke ſkøde boꝛt oc icke ãdher lwnde aff hẽde nogher gootz vthen hẽne bõdes raath oc rette arwing willie En tol huſbõde at huſtrue ſkødher noghz boꝛth oc faar hin laugheuth a the coſte ther køptes vthũ bõdẽs ka·re tha mwe tho hẽnes arwinghe dele thz effther ighñ thz hwn ſkøte boꝛt oc bonde gialde bode iij mark bondhñ oc kõghen iij mark foꝛti at hans kone ſkøte whiemelt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

oc han wiſte oc tolde En deel han thz ſelff effther
ighn̄ tha gialde hā icke fore hin haffue to ſyth we-
rth tabz ther meth bōdens huſfrue køpte En bō-
dens ſøn eller bondēs datther i fellegh mz ſin fa-
dher mwe icke affhēde aff bondhn̄s herrzſki ochn̄
hās willie oc ey hans leie hion.

Mulier maritata. vt inſti quibus al' licet vel nō § ꝗ ibi no-
tatur et per bar in l ſi eſtiātis ff ſoluto mrimonio Itē de filijſ-
familias Item patet inſti quibus al' licet vel non § nunc ad
mouendi et ꝙ heredes p̄nt reuocare non placet cū vir ſit dn̄s
niſi excuſaretur quia publice vtilitatis eſt ꝙ dos mulieris
maneat ſolua ar et per noſtras in ff de dona inter virum &
vxorem l hic ſic ſtatuitur in penā viri illicite cōſentis' Mulier
maritata Nota hic in § ſed ſi maritus etce. textus iſte nō lo-
quitur ſed maritus poſſeſſiones male acquiſitas inuitis he-
redibus reſignauerit et ꝗle legatū pro anima ſua legari po-
terit defectus iſte corrigi it'n cor thord § xxxi Mulier marita
ta Nota ſi aliquis ꝑpriam vxorem occiderit vel occidi mā-
dauerit vel econuerſo et ille negauerit tunc nominandi ſunt
xiij de illo hereth quoſcūq; plures illorū cōuicerint pro fctō vl
conſilio vel mandato ſint pace priuati et nunq̄ caſſetur corā
iuramentū & quilibz cōiurantiū ſoluat bondoni tres marcas
et regi tantū Thord § xxvi Nota hic ſi mulier ſcotauerit vel
poſſeſſiones alienauerit et hoc idem ſcieus & ſuſtinens cōſilio
et ope maritus fecerit et firmauerit credo ꝙ legitima ma-
neat ſcotatio ſiue alienatio et tenet vt ſup̄ quaſi ſile li primo
c xxxv maritus.

Hwor møghet kone ther bonde haffuer mo
giffue til ſielie gifft Cap̄ xlv.

Mulier que puerū habz cū ſuo maritō nō p̄t da-
re pro aīa ſua dimidietatē porcionis l' aliquid
ml'tū ſine voluntate bondonis Sed ſi aliquis hu-
iuſmodi legata cū petiuerit incauſatus defendet ſe

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

pe: nefſn i kyn et nō veridici inde iurabunt Sed ſi defecerint iuramento cognatoꝝ reponat omnia legata Sed ſi mulier non habuerit puerū cū bondone tunc pōt dari pro anima ſua dimidietatē portionis ſue Sȝ ſi clauſtꝝ vel cōuent⁹ aliquis t'e legatū petierit ſi pluſq̄ȝ marca argenti tunc accedant veridici ꝛ dirimāt ſuo iuramēto Sȝ ſi aliquid exactū fuerit qd in teſtamēto fuerit exaractū ſub teſtimonio bonoꝝ ſiue a cōuētu ſiue ab eccl'ia ſiue ab hoſpitali ſp īcauſat⁹ defendȝ ſe ꝑ nefſn i kyn.

Hwar møghȝ kone ther ſelff zce.c xlo.

Hoſtrue ther barn haffuer weth ſin huſbonde ma ey giffue til ſielegaffue halff ſin howȝ lood eller nogher ſtoorth mwn uthen bondēs ia oc wille En wil annē mā tho kalle a ſodā ſielegift ta ſcal bonden formarie mȝ nefſn i kyn oc gange ey ſandmē til En faller han atkyns eedh lade wth thet ther giffuet wor for henne ſiel En haffuer huſfrue ey barn wedh bonden tha mo hwn giffue ſin halff howȝ loodh borth til ſielegifft Kaller tho cloſthē a oc er thet mere en marck ſølff ta ganghe ſandmen til En for hwat ſom ey er ſcriffuet i manȝ teſtamento meth gode menȝ withne byrdh oc kloſther kaller a eller kirkhe eller ſpital ther hwordher bondhen e weth nefſn i kyn.

Mulier q̄ puerꝝ hȝ Nota differētia int' mun⁹ et donū/mun⁹ ēm ex cā/ꝛ ſine cā donū ff de v̄ ſig le iut' donū io au ð he reticiȝ ī c accuſat⁹ i v̄ mūera i glo int'liniari i vi/Nota hwar huſfrue ꝛ filia ꝛ fili⁹ bōdonis pñt alienare ꝛ mercenari⁹ vt ſ ꝛ c primo

et ſup̃ li i c xxx § vlti. et c xxxix Mulier Ratio prime ptis ē ne
puer exheredetur vl'careat ſua legittima ſine culpa ſua hec
ratio ceſſat in ij iuramentū āt de quo hic eſt periculoſum et
legi contrariū iuxta prius dctāvt ſ li ij cciij Nota circa illud
capitulū mulier qđ mortuariū dandū eſt de iur̄ communi ſed
eius quota eſt conſuetudinaria extra de ſepul c certificare p
hoſtiū Nota circa iſtud c mulier que puerū habet etce. querit
vtrū volūtas defuncti ſit adimplēda et que p euidentia dicen
dorū eſt ſciendū q hēmus verba que diſpoſitiua vocantur vt
volo diſpono ordino alia ſunt enūciatiua vt ſcias me a tli re/
cepiſſe x in quibus tenebatur Alia ſunt cauſatiua vt quia ta
lis negotia mā geſſit ſibi lego talem rem Alia ſunt demōſtra
tiua vt hūc fundū quē aut ticio emi ſe in pmo lego diſtinguo
in iſta queſtione ſecūdū henricū boic aut teſtatur vſus eſt ver
bis diſpoſitis et talis volūtas eſt ad implenda ⁊ obligat he/
redem ratio quia voluntas teſtatoris ⁊ lex ad paria iudicāt
in auct de nup in § diſponat coll' iiij hoc verū qn̄ teſtator ali
quid ordinat qđ nō eſt impoſſibile aut iuris aut fcti ī fa l ſi de
conſtitutionibus inſtituti nū et fa l uemo ff de le i ſed de vbis
demonſtratiuis cauſatiuis enunciatiuis quere hen de teſta ī
c ſi heredes Nota in § Sed ſi aliquid exactū fuerit qđ in teſta
mento etce. Nota vtrū teſtamentū vltimū firmus erit patet
ſup̃ li ij c iiij p litteras in glo quaſi in fine. nota q habeat vir
plenā poteſtatē in teſtamēto ſuo quecūq volueritexceptis he
redibus terras et alias poſſeſſiones male acquiſitas reſignā
di et poſtea pōt p anima ſua legare medietatē portionis ſue
tam in bonis immobilib9 q in bonis mobilibus et ſi cōtētio
fuerit diſcernāt ſup hoc veridici Thord § xxxvij. nota ad epm
ptinet defenſio teſtamenti et eius executio vt voluntas defū
cti debuetur et hoc verū ē i hijs q ad pias cās reliquunt de
teſtamētis C tua nobis.

Hwilke ſandmen ſculle ſkilie om ſiele gifft Capitulum xlvi.

SI vir l' mulier habuerit bona ⁊ poſſeſſiōes vl' manſiōes in diuerſ terris ſeu puincijs tūc vbi-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

cũqȝ moꝛit̃ veridici illius terre ſeu ꝓuincie debent
de legatis ꝓ aĩa ſua iurare.

HWilkẽ mã eller kone anthñ ther flere bo haff
uer i flere land ellẽ i flere bygd eller i flere ha-
reth e hware ſom the ære thñ time the døø oc giff
ue noghȝ foꝛ thm̃ tha ſculle the ſandmẽ e til ther
ære i bygdh.

¶ Si vir vel mulier hñõ qꝛ iudiciũ inchoat̃ vbi res ẽ ꝯ ꝺ iudi-
cĳs ⁊ i eq̃s l ꝙ legat̃ § ſi aũt Jtẽ Nota ꝙ qua rõe veridici in
diuerſis terris ⁊ ꝓuicĳs habitãtes iurabũt de legatꝫ vbi mo
rit̃ aliq̃s veridici illius terre ſeu ꝓuincie iurare dñt eadẽ rõ
intelligi dȝ de ueſtningꝫ et rapina ⁊ accuſatꝰ dȝ tẽpeſtiue cita
ri ad placitũ et ſi nõ hȝ domiciliũ debet citari ad placitũ gña
le hic in iſto c lȝ vir ſit hec coꝛꝑ thoꝛd § xĳ.

¶ Om agher fredh Cap̃ xlvĳ.

SJ q̃s meſſuerit ſegetẽ alteri⁹ in agro ſub noctꝫ
ſilentio vel reſectã ſuſtulerit iudicabit̃ ꝓ eo tã
q̃ȝ ꝓ fure Sȝ ſi viat̃ fuerit ⁊ dederit manipulũ vl̃
gerbã equo ſuo ꝓ eo nõ efficit̃ ꝑplatoꝛ agroꝝ neqȝ
fur Sȝ ſi ſecũ tulerit aliquid de annona tũc ille qui
agrũ poſſidet põt agere in eũ ſi voluerit pꝛo rapi
na ſue pꝛo furto.

¶ Om agher fredh Cap̃ xlvĳ.

HAr mã i ãnẽ mãȝ agher om nathe tyde oc ſla-
er mãȝ koꝛn op eller tagher hans ſkoꝛne koꝛn
boꝛt tha er hã thyff ther foꝛ En er hã wæiſarẽde
mã oc giffuer anthñ en kerff ſin heſt eller en neeg
oc bether a ſtubben i agher tha er hã hwerkẽ ra-
ans mã eller thyff ther foꝛe En føꝛer han boꝛt aff
agher tha mo hin ther agher a ſecte hin ther tog
hwat heller hã wil raan eller til thyffneth.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Siqs meſſuerit De iſto de populatore notaẗ in c iut' de im mūitate eccl'e ꝛ ff dc furt' l vulgar' § ſiqs ſed ſi viator qꝛ i ca ſu neceſſitat' hoc licet ꝛ cōmūicandū ē ff ad legē rodiani de ia ctu l ij § cū eod viij ď in pncipio ꝛ ē caſus i § ſi de pace tenēda in vſufru ꝛ cōcoꝛ § huius capi'li ibi ſed ſi viator per tex. ꝛ vi/ de iſto § ſed ſi viator per glo.

Sʒ ſi viator fuerit ꝯcoꝛ lex impial' cōſtitutōe frederici de pa‑ ce tenēda c vl ubi dr ꝙ aquū meū poſſū i alieno pabulo reficerē cōcordet etiã lex nrã infra hoc li c li § vlti.

Om mã far mʒ hiord i annē mãʒ agher c xlviij.

SIqs venerit in agrū alteri⁹ cū ſuo ſtoodh vel hiord vl' vrath ꝛ deturpauerit ãnonã eius per vim tenet ei emēdã xl marcaꝝ qꝛ illud ē plenū her rewerck Sʒ ſi aĩalia alicui⁹ venerint exiprouiſo in agrū alteri⁹ ꝑ ignorãtiã paſtoris tūc qui poſſidet aĩalia ſoluat alteri dãpnū ſuū et defendat ſe lege ꝙ nō fuit volūtatis ſue ꝙ animalia venerunt i a‑ grū eius Et ſiqs inuaſerit cū pecorib⁹ ſuis pratū alteri⁹ ꝑ vim qđ dr hiordhē op qui poſſidʒ pecora ſoluat alteri dampnū ſuū ꝛ emēdet iij marcas Sʒ ſi ex iprouiſo venerint in pratū illius ſoluat tñ qui poſſidʒ aĩalia dãpnū ſuū Sʒ ſi anona fuerit deua ſtata enormiter tūc pōt qui anonã poſſidet exequi illud per veridicos et teſtimonio bonorum herre‑ werck Sed qui pro prato incauſatur defendet ſe per neſſn i kyn.

Om man far meth hiord i annen manʒ aghre Capitulum xlviij.

FAr mã mʒ hiord ellē mʒ ſtood ellē mʒ vrath an nē mãʒ aghē oc hiordher hãs korn op mʒ wo loh tha er han ſkuldugh atbøde hãnū ther fore xl

Læſe dem 2 bog det 31 ca oc efterfyl= gendes 54 ca:

mark forti at thet er fulth herrewerck En kōmer
fæ i mãz agher aff wode for hyrthens wangøme
tha bødher hin ſkadhen effther ther fæet otthe oc
giffue thes logh ath thz wor ey hans both at hãs
fæ kom ther i En om mã hiordher annẽ mãz eng
op mz wold tha gialde han ſkade giald ther fæet
otte oc bøde a tre mark En kōmer thz i aff wode
bøde oc ſkade giald ſom føre er ſauth Vordher
korn ſo eth ſom ſauth er tha mo hin ther korneth
otte dele thz meth ſandmẽ oc mz gode mẽz witne
til herrewerck.

¶ Siquis venerit Vide. nota in l hac actione ff Si quadrupes
pauperiem feciſſe dicit et cū notatis in l ff C ad legē aquileam.
Item Nota q̄ qui devaſtauerit enormiter per vim anonā
alterius eſt herrewerck vt hic et ſup̄ li ij c xxxi ſiquis anonā
Nota q̄ triplex violentia inuenitur in legiſterio ſcz quando
mulier vim paſſa fuerit vt ſup̄ li ij c xvi Itē qn̄ aliquis dela/
tus vel ligatus fuerit ſine ſuo de merito vt s li ij c xxx et c xxxi §
iij Itē quando aliquis deturpauerit anonā eius per vim cū
ſtood hors vel vrath vt hic de iſta triplici violentia diſcernāt
veridici in placito tocius terre vt notatur in locis preſcriptis
Nota de violentia notatur que dicitur mark woldh vt hic c xlviij.
et infra li c et vtrū de tali violentia diſcernāt veridici notatur
hic vz c xlviij § iiij Item ſi aliquis fuerit ligatus cōtra legem
de illa violētia diſcernant veridici vt ſup̄ li ij c xxix et c xxx §
iij Item de muliere que vim paſſa eſt vel iurabūt veridici vt
s c xvi li ij Item Nota q̄ de violentia que fit qn̄ aliquis legauerit
ſua pecora i agro vel de illa violentia non diſcernāt veridici
vt infra c li.

¶ Hwilkz er ſtood oc giord oc vraath c xlix.

Duodecim pecora ſunt hiord xij equi qui dicūt
hors ſūt ſtood xij porci ſunt vraath Et ſi ali-
quis deveſtauerit anonā alicuius cū paucoribus peco

130

ribus q̄ȝ duodecim tunc non poſt illud exequi per
herrewerck Tamē pro quolibet wold dȝ quis vel
defendi p̲ nefſnd i kyn vel ſoluere dampnū cū tri-
bus marcis.

Hwilkȝ er ſtood oc hiord oc wraath c xlix.

Mynne en xij nødh er ey hiord xij hors ſtood xij
ſwin wrath En ødher annē mā annēs korn
meth mynne en mȝ xij faes howeth ſo ſom ſauth
er tha ma thet ey deles mȝ herrewerck En tho e
for hwer woldh ſculle men anthen waries meth
nefſn i kyn eller gialde ſkade effther met iij mark
boodh.

Duodecim De ouibus dicit l oues ff de abigeis q̄ decē faci/
unt gregē quinq̄ʒ porci gregem d quo in glo c i de elec cuȝ ibi
notatis Nota hoc cū p̲uiſo q̄ in illuȝ dȝ dirigi actio qui ea
ſcȝ pecora de domo rapuerit intellige etiā ſi fuerit minor xiiij
annis vt in dolicapacibus quantū ad legis ſeueritatē intelli-
ge vel rapuerit hic Nota q̄ delicta puerorū punienda ſunt li/
cet non adeo grauiter vt in maioribus extra de delic pue. c.
pueris et hoc verū ſi ſunt dolicapaces et vbi malicia puber/
tatem anticipat Si vero non ſunt dolicapaces nullo modo
puniant̄ ex legū ſeueritate qm̄ in pueris ſolȝ relinqui multū
q̄ in aliis p̲uectioris etatis humane leges dicunt ſeuerius cor
rigendū de delic pu ſup̄ c x.

Ferende q̄d etiam p̲batur in illis vbi malicia ſupplet eta-
tem qui frequenter furta mendaria periuria q̄ peccata ſunt
comittunt in quibus plena ē etas puerilis de delic pue c pue-
ris de iſta materia require ſup̄ libro ſecundo capit̄ xlix in tex.
et in gloſa et capit̄ xcv § vltimo et in glo et ſup̄ li ij c xlix. Si-
quis incauſatus fuerit in glo.

Om intekte fa Capit̄ l.

SI aliq̄s inuenerit pecora alicui⁹ i anona ſua ſ
prato ꝛ hoc viderit ille cui⁹ pecora ab illo au-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ferre ſine volūtate ſua Et ſi abſtulerit ea pōt p̱ eo
ſieri raans mā Sȝ ſi i domū illi⁹ fuerāt deducta ⁊
ille qui ea poſſidet poſtea de domo ſua rapuerit
tūc p̄t qui domū poſſidȝ agere in eū p̱ herrewerk
Hoc tñ p̱niſo/ꝙ in illū debet dirigi actō/qui ea de
domo rapuerat et nō in aliū.

Om interkte fæ Caplm l.

OM ānnē mā/tagher annē māȝ fæ i ſÿth korn/
eller i ſin egħ/oc kōmer hin weth ther fæ et a/
anthn̄ i hegnet eller a farēde wæie/tha ma han ey
tage thȝ fra hānū/othen hās eghn̄ willie. En tagē
hā thȝ fra hannū/tha ma hā worde raans mā thē
for. En kōmer thȝ hiem til hās hws/ther thȝ togh/
oc tagher hin thet wth ther thȝ otte/tha ma thet
worde herrewerck/togh ſculle mē ey weth annen
dele/en weth thn̄ ther wotogh.

NB ¶ Si aliquis Nota qūo iu re p̱pria quis pōt delinq̄re/et pre⸗
ſupponit/ꝙ quis p̱pria anct̄e pōt hmōi pecora includere/cō/
tra qd̉ opponitur/quia pingnorare pertinet ad iudicem ff de
regulis iuris l non ex ſingulis Itē nullus pōt eſſe iudex in p̱⸗
pria cauſa C de iudeis et celicol'l nullus et ne quis in ſua cau
ſa ius ſibi da in ru' et in nigro ſolō ſm leges licitū eſt retinerē
hmōi animalia ad oſtendendū iudici ſed ad pign⁹ ſiue auc.
iudicis nō de quo notat' inſti ad legē aquiliā C io ſȝ ff e ti l cō
uictus nōne in ſpe ti de acto § i vꝫ ſed pone.

Om mā tøprer i annē māȝ agher c li.

QUicunqȝ cōpoſſeſſorē in mark ⁊ ligauerit ſua
pecora qd̉ dicitur tøprer in agro alteri⁹ l' pra⸗
to iudicatur magna violentia qd̉ dicit' wold et te⸗
netur reſarcire dampnum et ſoluere ius triuȝ mar
carū vel defendet ſe lege ꝙ hoc non p̄cepit fieri et

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

dampnū reſarciat ſi cōfeſſus fuerit Sed viatori
nō pñt negari equoꝝ paſcua.

¶Om mā tøpꝛer i annē māz agher c li.

HWilkhñ mā ther er egher vpa mark oc tøpꝛer
ſÿth fæ i ānē māz agher eller engh tha er thz
wold oc er han ſkyldugh at gialde ſkadhen oc bø
de at tre mark eller giftue thes log at hā bødh thz
ey oc gialde ſkadegiald om hā ganger wedh ᵹ En
wæifarēde mā oc geſt mwe mē ey grecs ſynne.

¶Quicūq ſcō q: i domo curia vel oꝛto fit violēcia iſti de iiu/
r; § ſꝫ ꝟ lex coꝛnelia cū ibi notat; ꝫꝫ viatoꝛi cōcoꝛ c ſiq́s meſſu
erit ſ̄ e c xlviij. Itē Nota qñ veredica ſiue neffninga vocauerit
qūo veridici vel neffningi q̇ ṗmo p⁹ inſtituāt̄ ſup cauſ ṗns p̄
mulgat; diſcernāt vel qđ iuris ſit coꝛrigit̄ per thoꝛd § lxij.

¶Om mā dræber annē māz fæ i hn agher c lij.

SI pecoꝛa alicuius venerit in agrū alterius et il
le qui agrū poſſidet vel paſtoꝛ agri dep̄hende
rit ea ꝛ voluerit ea in domū abducere qđ dꝛ in ta-
ge ꝛ nō pōt ſꝫ ſi incurrerint in lapidē ſiue lignū qđ
dicit̄ ſteen vl' ſtawer et ita debilitatū fuerit vl' moꝛ
tuū ſed ille qui depulerit ea qđ dicit̄ gēde cōfeſſus
fuerit recipiat ad ſe pecus moꝛtuū ꝛ ſoluat pꝛo eo
aliud viuū eq̄ bonū abſqꝫ om̄i emēda ꝛ ille qui pec⁹
illud poſſidebat ſoluat anonā quaꝫ p̄dictū pecus
deuaſtauit Sꝫ ſi occiderit illud cū armis q̄ dicunt̄
odh oc egh tūc ſoluat quātū pec⁹ illud valuit viuū
et inſuper iij marck Et ſi confeſſus fuerit qui oc-
cidit et dixit ſe hoc feciſſe ex impꝛouiſo ſoluat dāp
num et defendat ſe iuramento xij hominuꝫ ꝙ fac-
tum fuit ex impꝛouiſo ꝛ non volūtate Sꝫ ſi paſto

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

rem nō habuerit pec⁹ illud nichil ꝓ eo emēdet.

¶ Om mā draber annen manz fæ i ſin agher clȳ.

Angher manz fæ i annen mā̃z agher oc kom mer hin with ther korneth a eller agher vpr= de oc wil thz fæ intaghe oc giohē ey oc hafde thz fæ hyrdhe eller fæet er ſo kaeth oc løffuer a ſteen el ler ſtalfuer oc wordher ther lyth aff eller døør gā gher hin weth ther gendhe taghe thz døodhe til ſig oc gialde anth ſo gooth ighen vthā booth forthi ath thz haffde hyrde oc mā ther fæet otte hā ſcal gialde effther korn ther hin otte ¶ En draber han thz anthā mz od eller mz egh tha gialde hā effther oc bøde a iij mark En gāgher hā wet drab oc kal ler thz wode gialde effther ſkade oc giffue a xij mēz eedh at thz wor wode oc ey at wille En wor thz hyrtløøs fæ bøde icke fore.

¶ Si pecora in § et ſi confeſſus quaſi iſte ſi Nota in § iſtius c. loquit̄ d̄ iuramento xij hoīm et nō facit mentionē quo die iſta lex vel conſimilis dari nel ſolui dn̄t poſtq̄ lex firmata fu erit nec vtrū dies quo firmata fuerit debet cōputare iſte de claratur effectus per thord in cor lxxxvi § i ſi ꝟ s̄ l i c q̇cūq̄ p ar ꝟ s̄ l ij c lxxx ſi exactor ꝟ e c lxxxi in fine Sed pecora pro ꝑma pte eſt caſus in l q̇nt⁹ ff ad le aquileā et fal Si bos alie nus de iniuris et damp da ſed in hoc q̄ aliud aīal datur eſt contra leges quia nō datur aliud pro alio niſi in rebus hn̄ti b⁹ ſanctitatē ideo in propoſito ſufficeret dari extimationē de quo per cinū in l ij C ad legem aq̇leā et notat̄ in dctō c bos Si pecora Nota hic incidit in penā pecuniariā ex lege et ip̄o iure vt hic in § i ſed ſi occiderit et ſimilit̄ infra e c liij Ille qui Itē s̄ e c xlviij Siquis venerit § ij Itē ſup̄ e c xlix Duodecī § ij in ſi Itē Nota infra e c liiij Siquis eq̇tauerit Itē infra e c lvij quili bet § i Itē infra e c lxij minor § iiij et ſiīr infra e c lxiij ſiquis naufragiū § ij in ſi Itē infra e c lxvi hoc vocatur Item ſup̄ e

c xliiij muľer Itē ſup̄ e c xlij nullꝫ pōt Itē ſup̄ e c xxxv Siqs cō⸗
ceſſerit Itē ſup̄ e c xxxiiij Siqs voluerit in p̄ncipio et § ij in fi.
Itē ſilr̄ e c xxxiij ſiqs vulnerat⁹ Itē xxxij c ꝓ ꝑcuſſione in p̄nci⸗
pio et in fine Itē ſup̄ e c xxxi ⁊ xxx ⁊ ſup̄ e c xxix et c xxiiij qđ⸗
cūqꝫ Itē ſup̄ e c xxij Itē ſup̄ e c vij ſi hoīes Nota hic ī iſtꝫ ꝑſcri⸗
ptꝫ capituľꝫ gn̄alit̄ in oīb⁹ delictꝫ Siqs ꝑmiſit ſe ꝯuinci emē⸗
dabit p̄mo iuſtā emendā ꝓ delicto ⁊ poſtea penā pecuniariā ꝫ
vt ſup̄ e c xxviij Siquis ꝑmiſerit.

¶ Om gordnithingh Capl'm liij.

Ille qui vocat̄ gordnithingh emendabit regi iij
marcas ⁊ bōdoni tres ⁊ inſuꝑ reſarciat dāpnū
qđ intulit quia magna iniuria ē q̄ dicitur wold oc⸗
cidere aīal illud quod cōpeditū eſt vel ligatū vľ ali
quo alio modo impeditum eſt hoc ē thet ther lage
hefft haffuer a ſigh vel qꝫ fecerit in aliqua ſpeciali
terra alicuius que dicitur ornū Vbicunqꝫ quis occi⸗
derit animal alicui⁹ ſiue in hegnet ſiue extra ſep' eo
efficitur gordnithing dummodo paſtorem habu⸗
erit animal illud et reſarceat dampnū et ſoluat re⸗
gi tres marcas et bondoni tres.

¶ Om gardnithingh Capl'm liiij.

GOrdnithingh bøder bode ſkade ther han gø
rer oc iij marck bonde oc iij marck kom̄ghen
forthi at thet er woldh oc ey wode at drabe thet
fæ ther hefft hafuer a ſigh eller ſtandher i bondēs
ornū ther han a ene hwre ſom draber annē māꝫ
fæther hyrdhe haffuer hwat heldher hegnet eller
uthen han gordnithingh oc ſcal effther gialdhe ſo
ſom ſauth er oc bødhe a tre mark bōde oc ſo kom
ghen.

¶ Ille qui vocatur Spāle delictū habet ſpeciale vocabulū Itē

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

vocabulũ et emēda ponunť hic ad placitũ ſtatuentis.

Om mã ridher annē mãʒ heſt c liiij.

SI quis equitauerit equũ alteriꝰ ſine voluntate ſua ſoluat bõdonitres marcas Sʒ ſi habuerit eũ in cõceſſu l' cõducťu et equitauerit logiꝰ q̃ʒ promiſſũ fuit tamē ſoluat ꝓ quolibet by mark quod trãſiuit duas oras denarioꝝ donec efficiantur ſex ore denarioꝝ Sʒ ſiue equitauerit ſine licentia ſiue lõgiꝰ q̃ʒ dictũ fuit faciat equũ ſꝑ adeo bonũ ſicut eũ recipit Sʒ ſi equꝰ mortuꝰ fuerit vl' macillentꝰ ⁊ venerit domũ top ⁊ tagel ⁊ ille iurauerit ꝙ ꝑ ip̄ʒ deturpatꝰ nõ fuit tũc nichil ſoluat ꝓ eo Sʒ ſi ꝯceſſꝰ fuerit dʒ redire abſqʒ om̄i debilitate q̄ dr lyde q̇ in cauſatꝰ fuerit ꝓ iſtis cauꝭ q̄ in iſtis duobꝰ capitul' ſũt expreſſe defēdat ſe iuramēto xij hoim ꝙ ſi nec voluerit ſe emēdare nec ſe iuramēto defēdere ſʒ ꝑmiſit ſe ꝯuinci in placito cũ naams dom tũc ꝓ nulla iſtaꝝ cauſaꝝ emendabiť minus q̃ʒ tres marce regi et iij bondoni.

Om mã ridher annē mãʒ heſt c liiij.

HWilkē mã ther ridher ãnē mãʒ heſt othñ hãs willie thñ ther heſthñ a gialde for iij mark bõdē En fangher hã mʒ willie anthen atleie eller at laan oc ridher lengher en melth wor føre ta bøde hã for hwer by mark ther hã ower reed ſithã e to ore pēninge til ſex øre worther En hwat heldher hã ridher vthen orloff eller lēgher en melt wor gøre e heſthñ ſo god ſom hã wor ther hã togh hãnũ En døør heſthñ eller worder mawer oc kommer

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

hiem top oc tagel oc thør hā ſwarie at thz wor ep
hās ſkyld tha gialde icke fore En wor thz laan ta
ſcal thz kōme lydeløſth hiem Hwo ſom ſectes for
the ſaze ther i thyſſe ta capitel er ſauth warie ſig
om hā dyl meth xÿ menz eedh En wil han hwer
ken bøde eller warie ſig ſo ſom ſauth er mē ladē
ſig ſøghe athingi met naams dom tha bødes for
enghen thyſſe ſaghe nipnne en iÿ mark bonde oc
iÿ mak komghen.

Siquis equitauerit Iſte pene ſunt volūtarie adeo bonū cō
cor l ſed michi § i ff cōmodati iuxta illud abſqꝫ ſatire debent
cōceſſa redire ymmo furtū cōmittitur l qui iumēta ff de fur
tis et qđ hic de equo dicit̄ intelligit̄ de aliјs rebus et naui et
ſimilibus et ratio eſt quia illud capitur ſiquis equitauerit cō
tinet ius cōmune ꝓbatur per legē p̄ſcriptā qui iumenta ff de
furtis et ſup̄ li ÿ c xl neſſningi dn̄t iurare § Itē ſi incauſat? an̄
iuramētum Siquis equitauerit Nota ſi aliquis obtinuerit cō
ductiue ſiue conceſſiue ſiue aliquo modo conſimili domū vel
terrā vel equum ſiue alias quaſcunqꝫ res pōt eas perfruēdo
occupare vſqꝫ ad expletionem pacti prehabiti vel termini ſi
ue pena legis cū iuramento ſi neceſſe fuerit ꝙ illas cū volun
tate et licentia occupauit et non cum violentia vt primo de
domo patet ſup̄ li ÿ c xxxÿ vbicunqꝫ § domos Item de terra
ſup̄ li ÿ c lxxÿ qn̄ aliquis § ṗmo Item de equo vt hic in § ÿ.
Item de aliјs rebus quibuſcunqꝫ vt ſup̄ li ÿ e xl neſſningi et ſi
mile e li c lxi ſi aliquis § i Sed ſi conceſſus Nota ꝙ res conce
ſſe dn̄t redire abſqꝫ omni debilitate vt hic nec poſſunt aliquo
modo amitti vt ſup̄ li ÿ c cxiiÿ § iiÿ Vn̄ v̇ſus Abſqꝫ ſatire dn̄t
conceſſa redire.

Om ſtood hors Caplm lo.

Qui hz ſtood hors habeat illas i clauſura q̄ dr
ſold in ꝓprio mark et habeat ad eas paſtorē
z ſi hꝫ nō fecerit ſed deuaſtauerit ꝑ eas agros alioꝝ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

qui dicūt' wongh tunc pn̄t deponi i placito hoc eſt forlegges et ſi ille aliquod dāpnū incurrerit poſtea qui eas poſſidʒ imputet ſibi dūmodo hoc factū fuerit in eoꝝ wōgh Sʒ ſiquis ſtodh hors appoſuerit in illo mark in quo nichil iuris habuerit tūc pn̄t cōpoſſeſſores illiꝰ mark monere cū ad hoc laghdeele hannū qꝫ recipiat ſuū ſtoodh ad domū ſuā ꝛ ſi noluerit ꝛ ille poſtea aliquid dampnū incurrerit imputet ſibi qꝫ ſine voluntate eoꝝ nō pn̄t deuaſtare gramīa eoꝝ nec annonā cū ſuo ſtoodh Sed ſi aliquis emerit in alterius mark terrā aliquam cauſa fraudꝭ cū vna marca vl' duabꝰ vt ſic deuaſtet eoꝝ mark cū ſuo ſtoodh tūc pn̄t cōpoſſeſſores ſ̄m eſtimatōʒ auri cōpellere ipʒ ita apponere ꝓut ſuſtinere p̄t eoꝝ mark ꝛ apponet' ad eoꝝ ꝯmūitatē ſicut apponūt' porci ad paſcua qð dr̄ oldhn̄ et ſ̄m arbitriū eoꝝ qui in illo mark habitāt apponant' qꝛ ipſi meliꝰ ſciūt quot eoꝝ mark poterit paſcere Sʒ ſi ille eque q̄ dicūt' hors efficiant' ſcabide ꝛ poſſeſſor eorū noluerit eas ſeruare in terra ſua ſpeciali tūc pn̄t cōpoſſeſſores illius mark illas in placito deponere h̄ ē forlegge ꝛ pellere eas ī loca paludoſa q̄ dicunt' dynd ꝛ interficere eas ſine oī iniuria q̄ dr̄ wide. et hoc idē iudicabit' de equabꝰ domitꝭ ſi efficiant' ſcabide qꝛ morbus vnius cōtaminat alias.

¶ Om ſtoodh hors Capl'm lo.

HWo ſam haffuer ſtood hors haffue thē i fald i ſin eghen mark oc haffue til them hyrde wil han ey thʒ giøre men ødher meth thē bondhens

wongh tha mwe the thm̄ forlegge a thingi oc fa-
gher hin nogher ſkade ſithen ther horſen a haf: ue
hiem giald om thz wordher i wongh En ho ſom
haffuer ſtood hors a thn̄ mark ther han haffuer ic
ke i ta mwe egher mē lagdele hannū til attaghe ſi
ne hors hiem en om hā wil ey oc fanghe the ſithn̄
ſkade wide ſigh thz ſelff forti at vthen there wil-
lie ma han ey heldher øde there grees a fellet eller
there korn mz ſtod hors En køber man a annen
manz mark for ſwyg anthn̄ for en mark eller to
eller mere forti at han wil øde there mark meth ſi
ne ſtoodh hors tha mwe eier effther gudz wyrth
thing nøde hānū thil attaghe ſo til ſom mark ma
tole oc legge ſo til there fellet ſom ſwyn legghes
til olden oc the thr̄ i by boor wolde thz forthi ath
the wide beſt hwat there mark mo tole oc føde.
Worde ſtood hors ſcabet oc wil then ther a ey gø
me thm̄ ſerlinge a ſyt eghz tha mwe eghr̄ thm̄ for
legge a thingi oc elthe thm̄ i dynd oc drabe thm̄
vthn̄ wide Thz ſamme er oc om thame hors om
the worde ſcabet forthi ath thet fangher hors aff
annet.

Qui hz q: aial nō tenēdū in iacturā et dampnū alimēti al-
terius iuſti ſi q̄drupes paupiez feciſſe dr̄ § ceterꝝ ſciēd rō penſti
mi § quia vna ouis morbida inficit aliā.

Hwar mā ſcal wedh løſa Cap̄ lvi.

Pro pecoribus ſiue iumētis in agris vel prat
in domū ab ductis quod dr̄ intaghz debet po
ni pignus ſm arbitriū vicinoꝝ qui dicunt granne
qn̄ publicāt eorū hegnet Sed tn̄ ille cui⁹ pec⁹ dāp

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

nū intulit pōt exponere quātū vult ꝫ iuret inſuper cū xij homibꝰ ꝙ ampliꝰ dāpnū nō intulit perꝰ eiꝰ Itē nota ꝙ pignora tali mō ipignorata ſi nō fuerint redēpta an̄ feſtū oim ſcōꝝ tūc nō tenent̄ ad reſtitutōem qui habet illa.

¶ Hwar mā ſcal wed løſa Caplm lvi.

For fa ther worder i tagz antheu i korn eller ēgh ſcal lagepant forlegges ſo ſō egher worde om ſatte thā thÿd the legge therē mark i hegnz oc ſo ſcal løē ſom the worde til eens føre En tha ware hin wet log ther ſkade giorde at legge wth ſo møghz ſom hā wil oc ſwarie a mz xij mēz eed at hās fa giorde ey mere ſkade Worther pant thē fore inteckt fa er ſath ey løſt for alle hellighās dag tha ware thet forgiordh.

¶ Arbitriū vicinoꝝ qꝛ t'les melius ſciūt ſic alibi refert̄ ad viciniā facit quoſdā de pſcriptionibꝰ Itē iſtud iuramētuz ē ſuper fctō alieno iō deberz fieri p verbū credit alias iurās ſubiret anceps p iuriū p||l videamus ff de in litem iurādo.

¶ Om gertzel Capl'm lvij.

Vilijet dz ſuas ſepes ſepire ſcm arbitriū oim cōpoſſeſſoꝝ ꝫ ſcm ꝙ poſſidꝫ i villa ꝫ bool ſcm iuſtū funiculū ꝫ ꝑ ſtaff nō ſepiūtur niſi illō ſit forte fellet in villa tunc ſepiet̄ ꝑ eo ſeps que dr høfftegerde Itē nota ꝙ oēs tenent̄ ꝑ fundis ſuis qui inhabitati ſunt hoc ē by zdh er facere ſepes Sꝫ ꝑ fundis nō inhabitatis q̄ dicūt̄ vbygde i villa tenet̄ ille q̄ poſſidet facere ſepē q̄ dr høfftegerde ꝫ ceteri vicini qui dicuntur granne faciunt ſepem a latere ſi ſit incidenda ꝙ dicitur om a faller et qui nolu-

erit ſepem ſuam facere infra illā diem quam pfi
gunt cōpoſſeſſores ſoluat penā pecuniariam que
dicit᷑ wide ſcḋm arbitriū eorum quod arbitrati ſunt
Sed ſi nec voluerit ſepire nec penam pecuniariaꝫ
ſoluere tunc vicini eius qui dicūtur granne dn̄t ali
cui iniungere q̄ agat in eum ex pte omniū eorum
et conuincere euꝫ ad tres marcas tam bondoni q̄ꝫ
regi.

¶ Om gertzel Caplm lviij.

Hwer mā ſcal ſin gard gerde ſa ſom alle eghē
giffue ia til oc ſa ſom hā a i by, oc bool effther
reth reb En for ſtuff gerde mē ey vthn̄ thz er forte
fellet i by tha gerdes ther for høffdegerde Alle mē
ſculle gerde for ther toffte ther bygd ere en for v-
bygde toffte i by gerde hinſther a høffdegerde oc
alle granne ſidegerde om a faller En hwo ſom ey
wil gerde ſin gard a then lagdagh ther eier leggē
gialde wide ſa ſom wide legghes En wil han ey
gerde oc ey wide gialde ta ſculle grāne befale en
mā om alle there dele oc ſøge hin meth dom til iij
mark booth bōde oc ſa komghen.

¶ Quilibet debet quod omnes tangit ab omnibus eſſe appro-
bandum Iteꝫ ratio finis ppter contumatiam ſic ciuilit ppt
contumatiam fit miſſio in poſſeſſionē de do et cōiu. § prout
ſꝫ criminalit ad ānotatōꝫ bonoꝝ p glo c veri ſuper v pbatū de
dolo et contumia.

¶ Om agher gardh Caplm lviij.

Quilibꝫ tenet᷑ facerē ſepē q̄ dr agrgard ſicut hn̄t
terrā ad eſtiātōꝫ auri ſꝫ p ſtuff nō fiūt ſepes
Itē ſi forta q̄ dicit᷑ felleth vni⁹ occurrerit alterius

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

hegnet tunc dn̄t ille quoꝛū koꝛta eſt et fellet erigeꝛ̄
dimidietatē ſepiū et illi qui poſſident wongh reli-
qua dimidietatē ita exhibeat vterqꝫ alteri equali-
tate que dicitᷣ iaffnꝫ qnia qđ nūc impeditur vni ꝑti
anno futuro impendeť alteri ꝛ ſi ita contigerit ꝙ vł
illi qui poſſident hegnet vł illi qui poſſidēt fellet no
luerit facere dimidietatē ſepiū tūc illi qui poſſidēt
wongh ſi icurreret aliqđ dampnū ꝓpter debilita-
tem ſepiū ꝓpꝛiaꝝ imputent ſibi ipi Sꝫ ſi dāpnuꝫ
aliquod incurrerit ꝓpter ſepes hoim alteriꝰ mark
ſiue illud ꝓuenerit de aīalibꝰ ꝓpꝛijs ſiue alienis
tūc ſoluat ille dampnū illatū qui debuit ſepē ꝯſtru
ere Et ſi nullus recognouerit ſe ſepē illā poſſidere
per quā dampnū illatū eſt tunc dn̄t ſepes per funi
culū diſtribui et ita agnoſcetur cui ſeps illa perti-
neat ꝛ ſuper quēcūqꝫ iuſtus ceciderit funiculus nō
habeat potentiā defendendi ſe lege ſed ſoluat pe-
nā pecuniariā ſi pꝛius fuerit arbitratū et inſuꝑ to
tū dampnū Sed ſi nec voluerit ſepē facere nec il
lum exponere qui facere deberet tunc dn̄t illi q̇ poſ
ſident wongh iniungere alicui de ipſis vt eis extoꝛ
quet iuſticiā Et ſi ſniām ſuſtinuerint hoc ē tole the
dom qui ſepes debeāt facere tūc quilibet conuince
tur ad iij marcas regi et totidē bondoni.

Om agher gard Capitłm lviij.

BOnghs gardꝫ gerde hwer man ſo ſam han
haffuē guldh wpthingh i by mē foꝛ ſtuff ger
des icke en om ſo woꝛdher ath en bys fellet faller
a moodh annē bys hegnet tha ſculle hine ther fellꝫ

eie reſe halff gard wet hine thēr wongh eie oc hol
de ſo iaffnet forthi at the ther nw haffue ſellet fā
ghe at aare hegnet oc thyrffue ta thn̄ ſāme iaffnz
weth om ſo wordher at anthen the ther hegneth
eie wille ey gerde halff gard oc holde iaffnet the
ther wongh eie fange the ſkade gømē there eghn̄
gardh haffue hiem giald en fanghe the ſkade aff
vthen marks men gard e hwat heldher aff there
eghz fa eller aff andre mēz fa tha gialde hin ſka-
den effther then garden ſculle gerde En om engē
mā kennes weth thn̄ gard then ſkadē gøør tha ſc
ulle marke men rebe garde oc wide hwem hā hø
rer thil oc then ther reth reb faller a han haffue ey
wold til atbiwde log for ſig mē gialde ſo wide ſā
fører wor wetherlauth oc gialde effther ſkade gi
ald En wille the ey gerde oc ey wtlegge thn̄ ther
gerde ſculle tha ſculle the ther wongh eie bede en
mā om aff thm̄ ſelffue atfly thm̄ reth En tole the
dom tha faller hwer there ther gard ſculle gerdhe
til iij mark bonde oc iij mark komghen.

Quilibet tenetur ſtatio aſſignatur vt ſ̄ c primo.

Hwr lenge gerd ſcal ſtande Caplm lix.

Seps que fit p ſiligine debet ſepire an̄ paſca z
p alio ſemine qd dicit moor ſeed debet ſepiri
an̄ pētecoſtē et debet ſtare ad feſtū michaelis niſi
ita ſit q omis anona pri⁹ fuerit inducta z collctā z
qui prius diripuerit ſepē ſuā ſoluat omē dampnuz
qd ppter ablatiōem ſepis ſue fuerit illatū.

Hwr lenge gerde ſcal ſtande c lix.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Thē gard thī for rogh ſattes ſkal ware gerd
om poſke ellr̄ føre oc for war ſeed om pinx-
dag oc ſcal ſtādꝫ til ſcti michael' dag othē alt korn
kōmer føre ind hwo ſō gard føre optagr̄ gialde
effther al thē ſkade ther giøme hās gard giordes
¶ Seps q̄ ſit Nota ſepes q̄ dicitur rogh wongh gerde dn̄t ſepi-
ri an̄ feſtū bti martini Sepes aūt q̄ dicuut worſede gerde dn̄t
an̄ feſtū valburgꝫ ſepiri Thord § xliiij quia terra ſic requirit
in creſcendo et metendo.

¶ Om abeldhgard Capl'm lx.

Quilibet debꝫ ſibiipſi ſuū pomeriū ⁊ ſuū kool-
gard ⁊ ſuū tofft gardh ſuare cum ſepe ſua ſi
voluerit habere eā in hegnet ⁊ hoc pro omnibꝰ a-
nimalibꝰ hoc ē for all kyns fæ niſi ꝓ capris bobꝰ ⁊
porcis qui dicunt̄ gardbryder q2 debet cōuicere bō
donē ad hoc vt ſeruat ſuū gard brydher De iſtꝫ cu-
riis ſupradictis nō pn̄t aīalia induci qd̄ dicitur intæ
ge niſi ſolū capre vel niſi ꝙ aliqd̄ aīal depoſitū ſit
in placito hoc eſt forlagth Sed ſi aliquis violēter
intrauerit pomeriū alicuius vel koolgardh et fura-
tus fuert caules vel poma pro hiis adeo bene pōt
fieri fur ac ſi furatus fuiſſet alias res Sed ſi ali-
quis amiſerit veſtes ſuas in pomerio alteriꝰ nō pt
agere in eū pro raan.

¶ Om abelgardh Capl'm lx.

Abelgard oc koolgard oc tofftegard ſcal hwer
man ſig ſelff witthe mꝫ ſin eghē gard om hā
wil haffue thē i hegnet oc worthe thꝫ for alle hā-
de fæ vthen for gedher ene oc for garbrydher ſo ſā

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

er øxen eller ſwÿn forti at han ſcal dele bondhen til atgøme ſine garbrydher Aff thÿſſe garde ma ikke fa in taghes othñ gedher othñ at thz er forlagt a thingi En brydher nogher mã annẽ manz abelgard eller koolgard oc ſtiel kool eller eble tha ma han ther fore worde thiwff ſo ſom han ſtole i hãs hws andre coſte En miſther man ſine kladher i annẽ mãz abelgard tha ma han ex ſøghe ther efther mz raan.

¶ Quilibet debʒ ſtatio q̃ quẽ tãgit emolimentũ tãgat ⁊ emꝰ ſed ſi aliquis q̃ in ill' rebꝰ vñ mittit' furtũ ar l vulgar' § ſʒ ſi q̃s et § q̇ furti et l vex § eox ff de furtis ſʒ ſi aliq̃s rõ q̃ dedit opam rei illicite iõ imputet ſibi dampnũ l ȯ c clerico de homicid c cõtinebat' ff de regulis iuris l culpa.

¶ Om vraagh Capitlm lxi.

Vraagh id ẽ res aliqua q̃ dicit' vraagh terre cõpulſa quam nullꝰ qđ dr efther kõmer regis ẽ quia ipſe poſſidet omnia littora que dicuntur forſtrãdh et illud quod nullus alius poſſidet rex poſſidet.

¶ Om vraagh Caplm lxi.

Vraagh ther til land kõmer oc enghen mã ſpygher eller kõmer efther thz a komghen forti at komghen a alle forſtrandh oc thz ther enghen ma eie thz a oc komghen.

Vraagh.i.res aliq̃ ⁊c Nota q̄ rex ſm hanc legẽ poſſidet oĩa littora que dicũt' forſtrandh vt hic et ĩfra c c lxÿ in magna glo in fine hoc verũ niſi terra vniꝰ cõcurrit ad aquã cõmunẽ tũc aqua ẽ regis et alter retinet terrã ex q̊ ſequit' q̄ piſcatura eſt regis ſʒ illa terra nõ ſuiat piſcatoribꝰ nec ad intrandũ nec ad rechia ſ' caſulas ſine licẽcia poſſeſſoris vt ſup li i c liÿ in glo.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Res aliqua Regis eſt hoc videtur cõtra l i C de naufragiis li x et ↄtra auct naugiã C de furtis nec videtur valere ratio lrẽ quia littora maris nullius ſunt ſed omnibus communia iſti de rex diuiſione § et quidẽ ſed reſpõdet q iſtud eſt equũ ex quo non appareret alius dñs et ſi tũc exactor caperet ↄtra illũ eſſent iura allegata cõſultũ eẽt tamẽ i foro anime q aut totum aut pars diſtribueret impios vſus in remediũ fideliũ aĩar ac auct oĩs C cõmunia de ſucceſſionib⁹.

¶ Hwilkhet wraagh er Ca lxij

MInor piſcis q̃ʒ ſit ſtpri nõ vocatur wraagh ſʒ qð in poſſeſſione alterius fuerat ſed oĩs res q̃ poſſideri põt et potuit et poterit regis eſt ſi nullus ſequit qð dicit kõmer eſther Sed piſcis quã vn⁹ homo portare põt ſicut eſt delphin⁹ et ſhel et eorũ ſimiles vel minores nõ iudicant wraagh Sʒ maiores piſces ſicut ſunt ſtpriones ceti et liſſt et eorũ ſiles quos vn⁹ hõ portare non poſſunt vocantur wraagh et rex eos poſſidet Itẽ qui cetũ inuenerit anteq̃ʒ ab eo ſuſtulerit indicari debet exactori ⁊ habere ꝓ labore ſuo quantũ portare põt ſi pedeſter ſit ſi equos pond⁹ equi ſi plauſtrãs pondus plauſtri ⁊ ſi quis inuenerit eũ qui habet nauẽ debet tollere quantũ nauis illa portare põt ⁊ maior non dʒ nauis eſſe et poſtq̃ʒ ille prim⁹ ſuſtulerit ꝑtem ſuaʒ nullus debet inde aliquid auferre ſine volũtate exactoris Et ſi aliquid inde accepit ſine volũtate exactoris et poſtea incauſatus fuerit vel exponat qð recepit et inſuper emẽdet iij marcas vel defendet ſe iuramẽto xij hoim qui dicunt lagefeſte mẽ de eadem ꝑrochia in qua habitat Sed quicũq̃ʒ exactor cetum habuerit vel acquiſierit et regi non tulerit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſnde ꝑtem ſuam amittet exactionē ſuam.

¶ Hwilkhz wraagh er Capłm lxij.

MJnne fiſke en ſtyri er ey vraagh En hwat ſō
i annē māz hefft haffuer waret ſo ſom er ky
ſte eller tømmer ellr̄ klæder ellr̄ nogher thing ther
mā kēner at i hēdher haffuer waret kōmer engn̄
mā effthr̄ tha er thz vraagh oc a komīghn̄ En fiſk
ther en mā ma bære ſo ſom er marſwyn oc ſel oc
thes lighe eller myñe thz er ey wragh for othn̄ ſty
ri ene forti at hwalff oc ſift oc ſtyri oc alle ſtore fiſ
ke ther mā ma ey bære the ære alle wragh oc thm̄
aa komīghn̄ Tho hwo ſō hwalff hitthr̄ førſt han
ſcal før en han tagher noghz aff ſie ombosmā thil
oc haffue for ſyt arbeyd om hā er gāgher mā ſin
byrde ridē mā heſte byrde aghn̄de mā woghn̄ las
oc kōmer mā til meth ſkib haffue ſkibs farm tho
ey ſtøre ſkib en ſex ærer thz er tre aare a hvert bord
Sidhn̄ thn̄ førſte haffuer afftaghz ſin lod tha ſcal
enghen̄ mā aff tage othn̄ ombuſmā loff En tagr̄
noghn̄ mā othn̄ hās orloff oc giffur̄ ombosmā hā
nū ſaagh lade wt anthn̄ ſo møghz ſom hā togh oc
bøde a iij mark eller giffue xij mēz eeth hwilke ſō
hā kā fanghe i thz kirke ſoghn̄ ſō hā boor i oc tho
lagh feſte mē En hwilkhn̄ ombosmā ther hwalff
foor oc ey førrer komīghn̄ ſin lod aff miſte ſin leen.

¶ Minor piſcis Quia domīa nō debent eſſe ſub incerto ſed cō
tra mare eſt oīm et omnibus cōmune ſic etiā piſcis iſti de re
rum diuiſione § et quedā vide glo ibidē in v̇ ꝑ hoc littora Itē
alia que hic ſtatuūt ſunt volūtaria et eqna Vtrū mare pōt
preſcribi cū ſit cōmune omnib⁹ Nota licet mare ſit publicum

B iij

Skriffs 6 bog 1 · c. 3.

+ Wrags lag 6 bog 63.

Tomo 6 Jt. forrigende 1 bog 53 or 55 capit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſicut et flumē tantum dominiū maris poteſt preſcribi tāto tē/
pore cuius initÿ meōria non exiſtit vt l vſum aque et l diligē
ter C de aque ductu li xi ſicut dicitᵣ de venetis et ianuenſib⁹
ꝙ preſcripſerunt etiā mare principe ſciente et patiente Item
aliquis poteſt pſcribere ius piſcandi in loco publico et iure vt
poſſidetis ar l ſi quiſꝗ et l ſane ſi marc ff de regulis iuris Itē
qualiter flumen poteſt eſſe publicum ꝓprietate et vſu quan
doꝗ ꝓprietate non vſu quandoꝗ vſu non ꝓprietate pro iſtis
li i C foſſa ff de fluminbus et ne quis in flumen ff de loco pub/
lico fruendo li i in principio glo ÿ Item ſi delictum ſit cōmiſ/
ſum in mari qui eſt in proximo loco hebet cognoſcere C de
claſſibus archatibus l vnica li xi ſicut in ſimili tenet io an c
vbi periculum de elec in vi de electione pene mortui que ſpec
tat ad ciuitatem proximam et ſi diſtarent equaliter a duo/
bus dominÿs locus eſt preuentionū ff de iudicÿs et ne quis l
ſiquis poſtea et in ſimili per io an in nouellis de obliga ad ra
tionem c i vel ambo dm ſimilis ff communi diuidendo l ar/
bor § de veſtibulo.

Item ff ne quis in loco publico l littora vbi dicitur ꝙ littora
ſunt populi romani Reſpondetur hoc verū quo ad iuriſdictio/
nem ita ſi glo ſuper v̄ littore inſti de rerum diuiſione Itē
rex datie eſt rex liberi nemini ſubiectus ſicut dicit bar. de ci/
uibus ciuitatis ſi te promiſſiue ideo ſicut ibi populus eſt prin
ceps in ſua ciuitate ita rex hic in ſuo mari bar ne quid in lo
co ſacro l in iniuris.

Item curſus aquarum flumina et littora pertinent ad eū
qui habet regalia vt x coll' que ſunt regalia c i et notatur in l
ÿ in principio ff ne quis in loco publico et per bar in l i ff ne
quis in flu publico.

Om ſkibbroth Capitulū lxiÿ.

Siquis naufragium paſſus fuerit et illi qui fu
erunt in naui viui venerint ad terram nullus
exactor vel alÿ preſumant contractare res eorum
illis inuitis anteꝗꝫ ipi eas reſignauerint hoc ē før re
the ſelſſue ita ꝙ nullo modo poſſunt eas recupe/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

rare hoc eſt bierghe nec per ſe nec per alios mercede conductos nec aliquis preſumat impedire aliquos quos ꝓpter mercedem poſſunt conducere. Sed ſi teſtimoniū eorum affuerit ꝙ vel exactor ł famulus ſuus vel aliquis alius ſpoliauerit eos rebus illis aliquibus vel inhibuerit vt nullus iuuet eos anteq̄ʒ reſignauerint careat exactione ſua et exponat quod de bonis illis recepit ⁊ emēdet iij marcas Et ſi aliquis alius ſpoliauerit eos primo exponat quicquid inde recepit et inſuꝑ ſoluat regi tres marcas ⁊ alias tres ſoluat illis.

¶ Om ſkibbroth Capitulū lxiij.

Brydther man ſkib oc er folk a oc kōme lewende til landʒ haffue enghen man wold til atkōme neer there coſte hwerkhen omboſman eller annen man før en the kwnne thet ſelffue engelwnde bierghe anthen meth thm̄ ſelffue eller meth leiemen oc hwerkhen omboſmā eller annē man haffuer woldh thil ath formene them thʒ folk ther the mwe atleie fanghe En wordher ther ſandh withnes byrd thil at omboſman eller hans ſwene røwer then affnogher there coſthe for en the ower ghiffue thet ſelffue eller forbiwdher folck athielpe thm̄ thē the mwe fāge atleie miſte ſyth leen oc ladhe thet wth ther han togh aff them oc bødhe for fulbødher En røwer nogher annē man them lade wt alt førſt ther han tog oc bøde a iij marck them oc ſo komghen.

¶ Naufragium. concor l primo C de naufragijs lixi cuʒ auct

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

naufragia ℂ de forciis ⁊ eſt cōſtitutō equiſſima licz peſſime ſer/ uatur vide c excōmūicationi cū glo de raptorib⁹ qualiter in currūt excōmunicatōez ipo fctō hoc verū qn̄ prius ſunt moni/ ti de quo guil in repertorio aureo ti de ſen ex § caſus quibus ipo iure eſt excōicatus vide etiā glo in c diſpenſatiōis ÿ q viÿ in v deſpicimus Jtē ſpoliantes naufragos ſm leges terre tā/ q̄ ꝑ ſtyghroff cōuincūtur et eodem modo puniātur vt in cō/ ſtitutione criſtoferi regis § xxx.

ℂOm falſk Capil'm lxiiÿ.

SJ imputatū fuerit alicui q̄ ſit ſtigman vel q̄ falſarius ſit vel incēdarius ſit q̄ dr mortbren/ ner debet defendi ꝑ noīatos in hæreth hoc ē cū tribus hominib⁹ in quolibet fierthing illius hæreth ⁊ illos debet exactor noīare vl' ali⁹ qui eſt wuilough qui nec eſt cognat⁹ illi⁹ qui agit in eū nec alterius Jtē nota q̄ incauſatus pōt tali modo in iſta lege manifeſtare inimicos ſuos q̄ nullus defendi coga tur vel debet per inimicos ſuos Sed qui nomina ti fuerint vel debent incauſatum abſoluere vel dā/ pnare hoc eſt ſwærie thil eller fra quia nullus po/ teſt alium ſilendo dampnare ad mortem vel ad abſolutionem et tamen anteq̄z nominati fuerint debet iniuriam paſſus contra iniuriantem eodem placito iuramentū ſanu exponere ⁊ niſi iurauarit nō teneātur noīati diſcernere.

ℂOm falſk Capil'm lxiiij.

EOr falſk oc formortbrād oc om mā wides at hā er ſtigmā ſculle mē wæries mz hæretz neff nd thz er at'tre men aff hwer fierthing thē i thz hæ ret ere thm̄ ſcal vmboſmā eller en wuilough man ther icke a ſelff i the dele oc ey a byrd hwerkē wet

hin ther ſaagh giffuer oc ep wedh hin ther for·ſa-
agh er Then tho for ſaagh er han maa i then
logh wrette ſine openbarlighe wuēner ſo ſō føre
er ſauth forthi ath enghen man ſcal nødes thil at
warie ſig meth ſine wuenner The oc ther neffde
worde the ſculle anthen ſwarie hin ther for ſaagh
er til eller fra forti at men mwe enghn̄ man døme
thyendes enghn̄ mā kan oc ſāghe haretzneffn aff
annē othn̄ at hā ſwarer hannū gerning i hand aff
ſin hals eller aff ſin xl mark.

¶ Si imputatū inimicos concor auct̄ ſi dicatur C de teſtibus
de hoc ſup̄ primo li c i abſoluere concor l preſes C de ſentētijs
⁊ inter locutionibus omniū iudicum ſilendo quia ī criminali
bus probationes debent eſſe aptiſſime per l ſciant C de pro
bationib⁹ et ſup̄ li ij c vij ſi diſcordā in glo et li ij c cv in glo ali
qui textus habēt thoie·i·teſtari·i·nullus poſt aliū conuincerē
ſm iſtas leges per teſtes ad dampnationē vite vl' xl marcaꝝ
Si imputatū Nota hic de vltimo § huius capituli quaſi in fi.
ibi et tamē anteq̄ꝫ ⁊c ſic ſimile ſup̄ li ij c xl neffnigi § vltimo
in textu et in glo ~~Nota cōquerens cauſas aliquas ſi ꝓmul-
gauerit ſup quib⁹ denominati qui dicunt̄ ſtockeneffend~~ fece-
rit de nominari et poſtea omnino non fuerit cauſam ꝓ ſecu-
tus tunc ſoluat bondoni tres marcas et regi ſex tamen anq̄ꝫ
nominati fuerint debet iniuriā paſſus cōtra iniuriātez eodē
placito iuramentū ſuū exponere et niſi iurauerit nō teneant̄
diſcernere ſtockneffned et tertio placito dn̄t per duos fillingh
moneri ad diſcernendū Thorð § ix vel vij Nota de duob⁹ fil-
lingh textus legis nō loquit̄ ⁊ iō defectus ille corrigat̄ ꝑ thorð
§ vij et § xxij ſine quibus duob⁹ fellingh nullus iniuriā paſſ⁹
pro greſſū ſm legē habere poterit ꝑ veridicos ſiue neffningos
vt etiā ſup̄ li ij in ꝑte declarat̄ c xl neffniugi in glo Itez Nota
q̄ proſecutio omniū cauſarū ſup quibus tenent̄ ſtocke neffnd
diſcernere debēt fieri per tria placita thorð § x Si imputa
Nota text⁹ nō loquit̄ de ſtocke neffn et etiā ſi nō fuerint xij in

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

placito ⁊ ideo defect⁹ iſte corrigitur p̲ correctioꝫ thoꝛd § xxxix

Nota in § vltimo iſtius capituli ſcilicet tamē anteq̄ nomia ti fuerint ⁊c. ⁊ ſimile ius eſt de neſſningis ī cauſa rapine vt ſup̄ l ij c xl neſſningi § iij et vlti ⁊ c xli qui iurauerit ſi imputatū Nota iſta ſunt crimina excepta accionis vel crimina excepta ſcilicet crimē per iurij/falſi teſtimonij/inceſtus/ſoꝛtilegij/crimē falſi/raptoꝛis vgis/et monialis/furti/leſe maieſtat⁹/pctī contra naturā/ſymonie/ſacrilegij/intruſionis/homicidij/hereſ/ꝓdictōis pr̄ie/et alia ſimilia pctā vel crimina/que poſt peractā pn̄iam/ipſo iure irrogant infamiam ſed io iij q iiij § poꝛro et per ber dicitᷣ reuum c niſi cum pꝛidē § ꝓpter conſcientiam v dumtaxat et ibi melius per hoſti et de actu c cuꝫ per manconella ſuper b quia laycus per ber et infra e c de cetero ſcꝫ de teſtibus dicitᷣ i per hen. et c q̄m idem e ti per hen. et vtrum infamia talium criminū ab rogatur per purgationeꝫ patet ſup̄ li ij c xcviij qui ſcrutinium in glo et hic

¶ Nota ſimiliter ſecūdum hoſti de purga ca c ex tuarum q ſi infamia poſt purgationeꝫ non ceſſat ſed magis vehementi⁹ inualeſcit tunc non abrogatur ſed de iure potius iterato purgabitur vt in c ceterum et c pꝛeterea de teſti cogend et c paſtoꝛalis de excep et c li qui matrimoniū accuſare pn̄t et ratio eſt qui de nouo emergunt auxilio indigent ff de interrogato rijs actionib⁹ de etate § ex cauſa ⁊ noua res nouum conſiliū et remedium exigit ff de ventre inſpiciendo li i in pꝛincipio ⁊ ſi noua cauſa allegetur/puta/quia fideiuſſoꝛ moꝛtuus ſit/iterum erit equū pꝛāre cautionem/ff vt in poſſeſſionē legatoꝝ l plaue et nouis moꝛbis noua conſueuit anticoda pꝛeparari extra de iura calump c ceterū et l v c vt cōſtituetᷣ hec ber de ex cep c paſtoꝛalis in b de nouo.

¶ Thwilkhꝫ falſk er Capl'm lxv.

Si quis poſuerit incudeꝫ et ſtabel et percuſſerit denarios ſine voluntate et mandato et cōbuſſerit falſum argentū et emit et vendit aliqnas res cum denarijs quos ſcit eſſe falſos vł cum falſo argento hoc totum vocatur falſk Item nota q qui

fecerit falſum man? eius erit in ptāte regis et quj
habuerit ex eo falſū tenet habere recōpēſatōꝫ dāp
ni qd dr ſkade giald Sꝫ ſi aliquis decept? fuerit ꝫ
recepit ab aliquo ignorāter falſū argentū vel fal-
ſos denarios et portauerit eos ad monetariū vel
aurifabrū qui ſcit diſcernere ꝫ noluerit cū eis emer
anq̄ꝫ ſciat vtrū ſit falſū vl' nō tal' non tenet vocari
falſari? ſꝫ agat in illū q dedit ei falſū ꝫ ille q ſoluat
ei dāpnū ſuū vl' defēdat ſe lege et falſum tn̄ rema-
neat ſub teſtimonio bonoꝝ vbi fuit inuentū ꝫ nū-
q̄ꝫ emat pro eo de cetero nec exponat venale ſꝫ vl'
dꝫ abÿci vel cōminui l' in mare deÿciita q nll? in
ueniat illud de cetero.

Hwilkhꝫ falſk er Capl'm lxv.

FAlſk er thet om mā ſetther ſteth eller ſtabel oc
ſlaer pēninge vthen koni̅ghn̄s orloff eller hās
both oc brenner falſt ſølff Hwilkhn̄ mā ther falſk
gør eller met falſk wordher fwnnen eller for falſk
word feld met loghū tha a koni̅ghn̄ hās hand oc
han ther falſk feck haffue aff hannū ſin ſkade gi-
aldh En wordher mā nogher ſwegen oc fāgher-
falſt ſølff eller penninghe oc ber then til mynther
eller gulſmedh eller annen man ther ſkøn kan a at
ſkode oc wil ey købe mꝫ før en hā haffuer prøwꝫ
om thet er falſke eller ey tha er han ey ſkuldugh at
hede falſker En om han wed ſin købe mā tha gif
ue hannum ſaagh oc haffue aff hannum anthen
ſkade gialdh eller logh oc falſketh bidhe meth wi
thnes byrdh ther ſom thet wordher hÿth.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Thz falſk ther ſo wordhē fuṅnz ſcal ey mere vt ghiffues men ſcal anthen brennes eller i ſyndher hugghes eller i hafſ kaſtes ſo at enghen mā thz nyde maa.

¶ Siquis poſuerit Vide l i C de falſa moneta vbi pene ponū tur ſed ſi deceptus qꝛ ignorantia eum excuſat per dctām li i ibi vbi dn̄s ignorans Nota ꝙ iſtud capit̄ ſiquis poſuerit incu dē extractū ē de legib⁹ iꝑialib⁹ C de falſis miniſtris ꝛ C de fal ſa moneta cauſa adiecta.

¶ Om mordbrand Capl'm lxvi.

HOc vocatur mordbrand qn̄ aliquis ſub noctꝫ ſilentio vel alio mō clanc'o ignez ſuppoſuerit domui alicuius et ſi deprehenſus fuerit adiudica-bitur morti et dampna illata reſarcīonant̄ de bonꝫ eius et inſuper xl marce ſoluant̄ bondoni ſed ſi cō-uictus fuerit legaliter pro illa cauſa ſoluat damp num et fugiat de terra donec rex fecerit ſecū gra-ciam ſuā.

¶ Om mortbrand Capl'm lxvi.

Thz er mordband om mā anthen om nathe ti de eller i løn far til oc ſetther ildh i manz hws mordher hā taghen wed ſodane gerningher tha haffue han forgiorth ſin hals oc ſkadhen gialdes effther aff hās gootz oc xl mark bondhū En mor dher hā feldh at loghn̄ ta gialde effther the ſkadē oc rymme ſelff landhz e til komghn̄ gøꝛer ānē na de medh hannū.

¶ Hoc vocat̄ Pro iſto c ꝛ ſeq̄uti facit C qn̄ lite ſiue i vindi l i ꝛ ṅ ꝛ c int̄ de imūitate eccl'e Nota iſtō c hoc vocat̄ mordbraudh ꝛc̄ extractū ē de legib⁹ impialib⁹ ſcꝫ ff nouis li ix ti ix ſcꝫ de in-cēdio rapina naufragio e ſil'r ſeq̄ns titul⁹ ſcꝫ de ſtigmā.

¶ Om ſtigman Caplm lxvij.

Ille vocatur ſtigman qui vel iacens in ſilua vel
vmbraculo qḋ dicit̃ ſkiwl vel in cãpo vel iuxta
viã et ſpoliauerit equitatẽ vel plauſtrantẽ vl̓ pe
deſtrem et fugerit cũ rebus illis ad latibula ſua et
zelauerit et ſi deprehenſus fuerit in fctõ illo adiu-
dicabitur morti et portio ſua ſoluatur regi Sed ſi
cõuictus fuerit per legẽ reſarciat dãpnũ de bonis
ſuis qḋ intulit et xl marcas ſoluet bondoni ꝛ caput
eius erit in poteſtate regis qꝛ quilibet tenetur ro-
borare pacẽ.

¶ Om ſtigman Caplm lxvij.

STigman er then ther anthñ liggher i ſkow el-
ler i ſkiwl eller a hede eller a farne waie oc rø-
wer anthen ridende eller agende eller gãghende
oc ſøgher mꝫ thꝫ fielſther oc løn wordher han ta-
ghen wedh the gerningher tha haffue forgiordh
ſin hals oc ſin howꝫ lod wed komghen En faller
han atloghen gialde effther ſkadhen aff ſyth eghꝫ
gootꝫ oc xl mark bõde oc hã ware ſelff i komgñs
wold forti at fred ſcal hwer mã ſtyrcke.

¶ Ille vocat̃ ſtigmã De iſto c ſupͣ c primo et in vſu feu. c de
pace teuenda § publi.

¶ Om hedhe brenne Caplm lxviij.

SIquis ſuppoſuerit ignẽ in campo et incende-
rit alteri? vrthefangh ſicut ẽ mirricas vel gle-
bas q̃ dicunt̃ torff vl̓ ſi ignis accenſus currendo ex
cendat̃ ad ſiluã et eaꝫ deuaſtauerit tunc ſoluat ille
dampnũ qui ignem portauit in campũ licet nichil
ꝑpoſuit cõburere niſi qḋ ſuũ erat ſpeciale vl̓ omni

C

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

bus eſſet ſine dāpno Itē ſi ignis ille extēdat in vil
lā domū alicuius tūc idē eſt iudiciū Sz ſi paſtor vl
marcenarius aliquis qui nō eſt in cōmunitate cuz
bōdone ignē in cāpū portauerit z inde tūc euene-
rit aliqđ periculū non tenet bondo reſarcire damp
nū illud ſed ſi hoc fuerit iputatū ſibi defendat ſe ꝑ
neffn i kyn ꝙ nec rogauit illđ fieri nec p̄cepit⁹ Ta
mē cauci⁹ eſt ꝙ nullus ſupponat campo ignez niſi
ex volūtate omniū vicinoꝝ qui dicunt granne vel
cōpoſſeſſoꝝ vt ita deſtruant terrā que vocat moſe
vel cāpū et perſonaliter aderāt et diligēter caueāt
ne ignis ita inceſſus inuadat alterius mark z dā
pnū aliqđ irrogat Et ſi accenſ⁹ fuerit ignis in cam
po vni⁹ ville qđ dicitur by mark tūc poſſeſſores il
lius by mark vbi ignis accenſus primo fuit ſi dāp
nū fecerit vel ſoluāt dampnū vel exponāt illū qui
primo ignē accendit.

Om hede brenne Caplm lxviij.

Tov: 31. Etther mā ild i hede oc brēner māz yrtheſāgh
op ſo ſom er anthū liwng eller tørff eller om
hā løber i ſkow oc brenner oc ſpiller ſkow tha gial
de hā ſkade effther thē vtbaar ildhā tho at hā ac-
thz icke at brēne vthā ſyth eghz ellē thz ther ſkade
løs wore løber oc thā ildh i hws ellē i by ta er thz
ſlicth ſāme En bar hyrde eller āneth hion ther ey
er i bōdhās fellig wt ild vthā hās with oc vthen
hās orloff oc kōmer ther nogher wode aff tha er
bōdhā i ſkyloug atgialde thz Uil tho nogher mā
wide hānū thz tha giffue for neffn i kyn at hā thz

ey bath eller ey bøødh Tho er thz warleer at engē
mā ſetther ild i hede vthn̄ at alle eier worde ſam
ſette om atbrenne anthn̄ moſe eller hede oc gāge
ſelffue met oc worthe at ey kōmer ild i annē maz
mark thm̄ til ſkade en om ild ſettes i hede a en by
mark oc gøre ſkade a ānet by markt the eier thr̄ a
thn̄ by mark bo thr̄ ild ſettes førſt i gialde āthn̄ eff
ther ſkade eller legghe wt thn̄ ther ild ſette i førſt.

¶ Siquis poſuerit Vide l ſiquis fumo § qd dicitur ff ad legem
aquiliā Nota iſtd caplm Siquis poſuerit ignē vc̄ extractū eſt
de legibus impialibꝰ ſcz ff nouis ti de popularibꝰ actōnibus.
Nota teſquaheothe Mirica moſa lz brico dr ꝙ ē idē ꝙ geneſta
Siqs imputatū Nota in iſto c ē defectꝰ qr textꝰ iſte nō loquit
de kerbrynne ſkogh ſlar et ſilr nō loquit vtr dephenſi in delic
to huiꝰ capili captiuari debeāt et excoriari et iſte defectꝰ cor.
in cor Thord § xlij.

¶ Om noghet wider annē at han haffuer
forgiorth hannū Caplm lxix.

SI aliquis imputauerit alicui ꝙ eū deſtruxerat
cū ſortilegio ꝛ incauſatꝰ cōfeſſus nō fuerit q̄z
uis agens cōiecturando ſibi imputauerit tunc alr
defendet ſe cum nominatis in pꝛochia pro aduer-
ſario et ſimiliter pro epo.

¶ Om nogher vidher annē at han haffuer
forgiorth hannū Caplm lxix.

OM man vidher annen mā at han haffuer for
giort hannū meth troldom oc gāgher hin ey
medh ther ſecthz wordher oc getther hin hānū a
hand ther ſecther ta warie hin ſig mz nefſn i kir-
ke ſoghen ther ſaghn̄ giffuer bode for hin ther ſec
ther oc ſo for biſcop.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Siquis imputauerit Nota cũ iſto c concordet lex impialis C ti de maleficiis et anathematicis l nemo Item pena ſortilegoꝝ multiplex eſt ſunt eñ infames et nõ dñt recipi ad euchariſtiã xxxi q v per totũ et ſi ſe nõ correxerint dñt vberibus caſtigari et incarcerari xxxvi q v c cõtra ydolorũ ſm leges capite puniant C de maleficiis et mathematicis l nemo.

Finis Tercij libri.

Registrum Tercij libri

Om lethingh Cap i
Om leie dreng eller trel kõmer i lething c ij
Om heſteleie oc brynie c iij
Om vaben c iiij
Ho ſkib ſcal til rede c v
Om annẽ mã keller vdgerth c vi
Om konghñs mã oc biſcops c vij
Hwo man ma taghe c viij
At mã ma ſkippẽ ey minſke c ix
Om lerde mẽz iordh c x
Om landeboos vdgerth c xi
Aff hwor møghz iord lethingh gøres aff c xij
Aff hwor møghz feſte lande bo ſcal vdgiøre c xiij
Om mã boor a ſin eghñ iord oc tagher annẽs fellegh til ſigh c xiiij
Hwre herre mẽ mwe feſte iord oc gøre ey lething aff c xv
Om mã haffuer iord i flere ſkiben c xvi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Man ma ey købe annẽ mãz ſkiben op c xvij
At mẽ mwe ey ſkippen minſke c xviij
At mã mo ey trithings haffue ſãmel ligge c xix
Hwo ſtyres haffne ſcal erffue c xx
Om bothe maal c xxi
Hwre xl mark fylgher annẽ booth c xxij
Draber mã annẽ a bøth bødher c xxiij
Hwre bødes for walroff c xxiiij
Hwre bødes for affhogh aff leuẽ mã c xxv
Om leſth c xxvi
om ſaar booth c xxvij
om mã ladher ſÿth mãhelleth c xxviij
om ſaar i antleth c xxix
Hwre bødes for ſaar c xxx
Om ſaar lîwles oc fylges ey c xxxi
Nota qũo aliquis priuatur p affhogh pace ſua li
ij c xv § i
Om bordagh c xxxij
om mã for ſaar aff annẽ mãz kꝛ c xxxiij
om mã huggher annẽ mãz heſt vndher hannũ el-
ler hans kledher c xxxiiij
om mã leer annẽ ſine vaben c xxxv
om mã fangher ſaar aff annẽ mãz vaben c xxxvi
om ſcal dele herrewerck wedh thñ ther inteckt fꝛ
tagher wth aff mãz gard li iij c l § iij z iiij
Om mã fangher ſaar i horeſengh c xxxvij
Om byer c xxxviij
om en mãz byer flygher aa annẽ mãz byer c xxxix
om mã hitther byer c xl
om mã tagher annẽ mãz byer mz wold ellꝛ ſtieler

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

c xli
Om lade ſtander i en ſkiben oc ſaalhws i annen li iij c xvij
om coſteбootz eedh c xlij
Hwre møghz huſbōde eller huſfrue mwe ſkødes i mellom c xliij
Hwat kone mo ſkøde c xliiij
Hwre møghz kone ther ſelff haffuer huſbōde mo giffue til ſiele gifft c xlv
Hwilke ſandmā ſkilie ſculle om ſiele gifft c xlvi
Om agher fred c xlvij
om mā far mz hiord i annē māz agher eller engh c xlviij
Ho ſiket ſtooder oc wraath oc hiord c xlix
Om inteckt fæ c l
om mā tører i annē māz agher c li
om mā draber annē māz fæ i ſijth korn c lij
om gardnithing c liij
om mā ridher annē māz heſt c liiij
Nota ſi equꝰ mortuꝰ vel macillētus ⁊ c li iij c liiij ſ iij Sꝫ ſi cōceſſꝰ fuerit equꝰ ⁊ cibidē c liiij
om ſtood hors c lv
Hwre mā ſcal wedh løſæ c lvi
Om gertzel c lvij
om agher gord c lviij
Hwre lenge gerde ſtande c lix
om abel gardh c lx
om wragh c lxi
Hwilkhz wraagh er c lxij
Om ſkibbroth c lxiij

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om falſk c lxiiij
Hwilkhz falſk er c lxv
Om mordbrand c lxvi
Om ſtigmau c lxvij

Om hedebrenne c lxviij
Om troldom c lxix

Concordancie Tercij libri.

Om lethtingh primis xxi c fere oc om vdgerdh oc vaben iij li.
Om fred oc xl mack li iij c xxij et duobus ſequētib⁹
Om manhelleth li iij c xxviij
Om byer li iij c xxxviij ⁊ tribus primis ſkøde li iij c xlv ⁊ viij
Hwat huſfrue oc børn hion ma affhende li iij c xliiij ⁊ primo et i c xxx § vltimo
Om agher fred li iij c l et ſex proximis
Om inteckt fa li iij c liij et ſex ſequentibus
Om tøyrer li iij c li
Om laan li iij c liiij et li ij c xiiij et xvi
Om hegnet li iij c lix et tribus primis
Om ſkibbroth li iij c lxiiij ⁊ ij ſequentibus
Om falſk oc mordbraud oc ſtigman li iij c lxvij ad finē tercij li fere per totnm
Om wragh oc hwat komghn̄ aa li iij c lxi et lxij
Om lerde men frelſe oc cloſthers li iij c ix et ij ſequentib⁹
Om arath li iij c xxij
Om heſth li iij c liiij et li ij c xxxiiij
Om hede breude in fine tercij libri

¶ Itē vithnēr nogher mā pa thingi eller er i logh eller er i things vithne ther lagſøgt er eller er i for budh eller er i banne withnē han førſt tha ære the alle felde ther hannū withner effther withner hā ſyſt tha feller han ey vthen ſigh ſelff

Kyns neffnd

For thyſſe ſage ſcal mā wæries mz kyns neffn ky ns neffn er xij mē indhū tredie māz byrd førſt om ther er thwilhwat heldhē modhē døør før en bar= net eller om barnet er ſo criſtnet at thet mo erffue thz ſcal mā wide mz neffn i kyn

Itē mē ſcal vtlegge mz kyns neffn thz hā feck mz hans huſfrue effther hennes fadhers oc modhers døød om han mere wil erffue

Itē børn ſculle withne mz kyns neffn hwr møghz there ſtipfad ind førde oc ſo møghz tagher hā wt

Itē iord ſcal wæries mz kyns neffn om bōdē haff uer iord i wære thē kirkē kaller ſyth wære

¶ itē for mādrab om han ſier ney

Itē om iord er merckt meth ſteen eller ſtabel til en by oc annē by wil haffue hēne bort mz markeſkel thz ſcal wæries mz kyns eed før en ſādmē ſwærie

Itē om to tretes wed hwat atelbōde ſcal vtgiffue tha thē ther førſt ſectes giffue wt ellē legge en an nē wt mz kyns eed ther nermer er. Itē om herre= werk om hin fāgher ey fulle ſex mēz withne ther a dele Itē om nogher fangher ander noghz at giø= me eller til panth oc han miſther thz mz ſyth eghz oc hin wil ey lade ſigh nøwe thē meth tha wærie ſigh mz kyns eedh.

Item om nogher røwer døød man oc ſeier nay
Itē om ſaar thȝ liwſe oc fylges ey mȝ ſandmē
Itē om been gāge aff ſaar oc hannū wides flere
en han kennes
Itē for ſteens hugh been hugh keps hugh nawe
hugh haar drag iord ſkw trelbord
For hwer thyſſe bødes anthen ſex mark booth el
ler giffue neffn i kyn
Itē om mā hugghér annē māȝ kladhe mȝ vaben
Itē om mā leer annē hne vabē mȝ willie oc gøres
ther ſkade mȝ tha warie ſigh hin ther vaben vtle
dhe mȝ kyns eed eller bøde iij mark
Itē for helegifft om huſtrue haffuē barn wed bō
dhē Itē om mā hiorder annēs kornoy mȝ velde
¶ itē om mā ſetther ildh i hede oc ſeier ney
¶ itē om huſfredh oc gardfredh wordher thet ey
kerth indhen ſex vgher effther thȝ er giord warie
ſig mȝ kyns eed ¶ itēȝ om mā huſer fredløs man
giffue kyns eed eller xij mark
¶ itē hwo ſom vfyrmer nogher mā i hans hws el
ler gard eller kirke oc wordher ther ower forwō-
dhē ho thm̄ huſer giffue xij mark eller kyns eedh
For thyſſe ſage ſcal mā waries mȝ frendher eedh
førſt om ſøn tagher kone oc fører ind til fadhē oc
modher oc lagd i fellegh oc han døør borth hwat
heldher the haffue børn eller ey tha leggher olde-
fadher with hwat hā wil mȝ frendher eedh
¶ itē om ſtib ſyſkē ſkilie om aff tha legge bode wt
mȝ frendher eed.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Om en mā hitther guld eller ſølff effthī ſin plog
eller i høie eller anoherlunde oc ſeier nep
Itē om eeth ſyſke ſier at thz haffuī fanghz myn
dre til arff en the andre tha mo hā alle kalle ighen
oc hwer tage ſin lodh mz frendher eedh
Itē om mā ſectes for engh ther fa haffuī eedhz
mz wold tha warie ſig met frendher eedh
For thyſſe ſage ſcal mā waries met haretznefn
førſt for ſtigmā falſke mordbrand
Itē om noghī ſlaer annē mz raadhz raad i hās
hws eller i kirke eller i thz hws ſom hānū er lont
Itē om man herbergarer thn̄ ſom ſo fredhløs er
wordhen
Itē for huſfredh oc gardfredh
Her ſtāde alle xl mark ſage ſom i logboghn̄ ſtan=
dhī førſt om thn̄ mā kōmer bord thī ſyth iyff ſcal
miſte bøde xl mark bondhen oc ſo kom̄ghen
Itē om ombolmā wil ey henghe bōdhens thyff
tha bøde han xl mark kom̄ghen oc xl mark thyff=
uens frendher
Itē om man bindher thyff eller annē mā oc fører
bort tha bøde hā hannū xl mark oc ſo kom̄ghen.
Itē om ſamler i lething pa thīgi warie i ſyt hws
i thz hareth kom̄ghen er i kirki eller i gard i købīg
mz knyff mā ther holdher a ſin plog eller ligghe
po laghe oc medhī annē araad for hwer thyſſe ſa
ghe bøde xl mark ower rette boot oc ſo kom̄ghn̄
hwat heldher man drabes eller ſares i thyſſe for
nefnde ſtadher

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Itē om mā røwer døød man ſom kalles valrokk bødes fore xl mark
¶ Itē om mā hiordher annēs korn vp meth wold mz xij ſlycker hiordh ſtodh eller wradh thet er xl mark mz mynē en xij ſlycker thz er tre mark
¶ Itē tagher mā fæ i annē hws thz intaghñ er thz er herrewerck xl mark bondhen oc ſo komīghen
¶ Itē for falſke mordbrād ſtigmā bødes ower ret the bødher xl mark bōdhen oc hās hals i komīgēs wære
¶ Itē for huſfred oc gardfred bødes xl mark bode bondhen oc ſo komīghen
Itē hwo ſom faller for kyns eed bøde ellē ſagher hānū wides oc xl mark bōdhñ oc ſo komīghñ hakk uer han ey atgialde meth oc ful borghñ atſette tha gangher han i komīghens iern meth retthe.

¶ Explicit Tabula libri tercij.

Conſtitutio Woldemari regis ꝑ Thordonē le
giferū articuli ⁊ correctões legꝫ quas lille
thorddeghn̄ Dacie legifer cōpo-
ſuit ex cōſenſu melioꝝ regni in
ꝑlamēto danoꝝ ī nyburg
rex Woldemarus
cōfirmauit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Proximo quicunq; aquam deduxerit extra antiquū
curſum repet illud infra xv dies et omnibsu poſ/
ſeſſoribus ſoluat tres marcas et regi Si vero ali
quis poſſeſſionem alicuius q̄ dr mølledam vl' fiſke/
dam deſtruxerit reddet eū in dāpnū cū iure xl marcaꝝ et tm̄
ſoluat regi ꝓ hijs cauſis debꝫ ſe defendere § ij' Jſta duo ſerui/
unt ad c vlti primi li Jtem vñ liceat q̄ clericus laico iuramen
to cognatoꝝ cauſam rapine cōmittat ꝓſequendā ſimiliter et
cauſam herrewerck Jſtud ad c viij li ij et xxix c et lviij c ibidē
in eadē Jtē non debet aliquis ad placitū generale veridicos ci
tare niſi executor cauſe vel aliquis ali' ex parte ſua ad hoc ī
placito cōſtitutus vel aliquis qui veredicorū heſtelcie exſolue/
re ſufficit cū emenda ſi cōuincatur quia ſuū heſtelcie nō txpo
ſuit' legittimo tpe § iij Jſtd ſeruit ad pñā xxxv c ij li; Jtem de
wetherwiſt booth qui morti alicuius interfuerit ſolnat heredi
bus interfecti ſex marcas et regi tres marcas § iiij Jſtud ſ/
uit ad c viij ij li et ad c xxxv iij libri Jtē ſi aliquis aduocato ſu/
rem ſuū tradiderit in placito aduocatus ipſum contra iudi/
ciū placitanciū liberū dimiſerit ſoluat bondoni xl marcas et
regi tm̄ § v Jſtud ſeruit ad c xcij li ij Jtem ſi cōtentio fiat de
piſcatura tunc quilibet licenciā piſcandi habeat ſicut hꝫ terrā
rebdraghū in ſuo mark Jtem ſilua ſemel diuiſa nunq̄' poteſt
funeſolari diuidi licet campus diuidatur § vi Jſtud ſeruit ad
c xlix primi li ⁊ iiij ſequētibus Jtem conquerēs cauſas aliq̄s
promulgauerit ſuper quib' denominati qui dicuntur ſtocke
neſſn teneut' diſcernere et illos ſtocke neſſu fecerit nomina/
ri et poſtea omnino nō fuerit cauſam ꝓſecutus tunc ſoluat
bondoni tres marcas et regi ſex tū anteq̄ nominati fuerint
debet iniuriā paſſus cōtra iniuriantē eodem placito iuramē
tum ſuū exponere et niſi iurauerit nō teneant' diſcernere ſto
cke neſſn ⁊ in tercio placito dñt per duos ſvllingh moueri ad
ſtocke neſſnd § vij Vide c xlij ſecūdi li Jtem ꝓſecutio omniū
cauſarum ſuper quibus teneut' ſtocke neſſn diſcernere debet
fieri per tria placita Jtem clericus ordines hñs et coronam
ſi vulnerauerit vel occiderit laicū vl' econuerſo ſuper hoc nō
debent veridici diſcernere § viij Ad c vi li ij infra mi Jtem ſi

D

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

aliquis pace priuet᷑ p̲ ſtocke neſſu et ipſi cõuincant᷑ et cõuict⁹
paci reſtituit᷑ et iniuriā paſſus tenetur medietatē cū rege p̲/
cipere de iure qḋ ſtockeueſſn p̲ſoluerũt pro iuramēto ſuo § ix
Qui cõuictus c lxviij ſecūdi li Itē ꝓ quacũq₃ cauſa aliquis im/
petit᷑ ꝙ ad illā cauſam cõſiliū dederit vel mādauerit pro qua
cauſa aliquis priuari pōt pace ſi iuramēto cognatoꝝ qḋ dicit᷑
neſſu i kyn ſe nō defenderit ſoluat bondoni xl marcas et regi
tantū ſi āt impetit᷑ qḋ cõſiliū vel mandatū dederit ꝙ aliquis
vulneratus fuerit ſi cognati ipm nō defenderint ſoluat bondo
ni xij marcas Si aūt accuſat᷑ ꝙ ꝓpter conſiliū eius vel māda/
tū fracta ſunt brachia vel tibie ⁊ cognati eū nō defenderint
tunc ſoluat bondoni xl marcas et regi tantū pro hijs cauſis
d₃ accuſat⁹ citari ad placitū tempeſtiue § x Si occi c viij li
ij et cxxij tercij li ſiquis aliū occi Itē ſi aliquis eps vl' eius offi
cialis leges firmauerit et eas ſoluere ſit ipſe excuſatus et le/
ges dare cauſa₃ debeant In q̄libet villa forenſi ſint veridici et
neſſuingi quilibet illorū ꝓ ſuo booſloth ſoluat ſex marcas §
xi Ad c v ſi probatū li ij Itē in quocūq₃ hæreth vel villa forēſi
facta fuerit rapina in placito illius hæreth dn̄t neſſuingi illi⁹
hæreth diſcerne et qui accuſatur pro cauſa rapine debet ī pla
cito ſui hæreth tempeſtiue citari ad illū placitū quo neſſuin
gi dn̄t diſcernere et ſi ille nō habet brofiel tunc debet citari in
placito generali § xij Ad c xlvi ſi vir vl' mlr li iij Itē ſi aliquis
ſucciderit ſiluam alicuius et ſucciſam detulerit tunc poſſit i
iuriā paſſus pro illo ſequi cauſam herrewerck vl' rapine ſi ve
ro ſiluam ſucciſam iacere permittit tunc proſequat᷑ cauſam
herrewerck tū debet ſilua ſucciſa valere tres marcas denario
rum ⁊ ſucciſor debet poſſeſſorē in dampnē reddere et ſibi' emē
dare xl marcas et regi tantū veridici dn̄t ſuo iuramēto p̄ſcri
bere dampni ſui quantitatē Si ſilua minus valuerit q̄₃ tres
marcas tunc defendet ſe iuramēto cognatorū vl' ſoluat tres
marcas § xiij Ad c lxxiiij ſiquis intrauerit li ij Item frater p⁹
fratrē nauigij officiū hereditare d₃ ſi ē heres ſuis in alijs bo/
nis et nō aliter § xiiij Ad c xx filius li iij Itē ſciendū ē ꝙ trun/
ne ſlothermaal intelligitur ſpaciū triū annorū § xv Ad c vlti
li primo Item ſi aliquis clericum leſerit et cõuictus fuerit ſol/

uat regi ius ſuū pro blodwide licet ep̄o ſoluat ius ſuū clericus
aūt ſi laycū leſerit ſatiſfaciat ep̄o et nō regi § xvi Ad c xxij ſi/
quis aliū occid li iij Item in iuſto iudicio ſi cauſa de qua iu
dicatur ſummā trium marcarū continet et nō vltra exactor
emendet bondoni tres marcas ꝓ iniuſto iudicio et regi tan/
tū ſi vero cauſa tranſcendit ſummā triū marcarū ſoluat bon
doni ſex marcas et regi tm̄ § xvij Ad c in quolibet hæreth li ij
Itē ſi pace priuat⁹ pōt teſtimonio ep̄i et alioꝝ fidedignorū ve/
ridicos cōuincere debet pace ſua reſtitui § xviij Ad c ſi diſcor/
dauerit li ij Itē pōt aliquis pace priuari teſtimonio eorundē
licet veridici iurauerint ꝙ pacem habeat et emēdat et illud te
nendū eſt i omnibus cauſis pro quibus aliquis cōuincitur vł
defenditur per placiti veridicos neffningos et denominatos
§ xix Itē ſi aliquis pro quacunqꝫ cauſa teſtimoniū habet et
aduerſarius ſuus ſilr habet illud teſtimoniū tenēdo eſt pro fir
mo in quo ep̄s et octo meliores illius hæret teſtimonio ſuo cō/
ſenſerūt § xx Ad c xxxviij hoc ē teſtimoniū li i et ad c vij ſi diſ/
cordauerint li ij Item ſi aliquis ꝓpriā vxorē occiderit vel occi
di mādauerit et econuerſo et ille negauerit tunc nominati
ſunt xij de illo hæreth quoſcunqꝫ plures illorū conuicerint ꝓ fac
to vel conſilo vel mandato ſint pace priuati et nunq̄ȝ caſſet
eorū iuramentū et quilibet contra iurantiū ſoluat bondoni
tres marcas et regi tm̄ § xxi Ad c viij ſi occiſus li ij Item non
dūt veridici diſcernere ad monitionē illorȝ fullingh qui ep̄os
ad diſcernendū inuocant ſine conſenſu executoris cauſe et ta
lium fullingh quilibet ſoluat bondoni tres marcas et regi tā
tum § xxij Ad c vi infra minus et c li e li ſcilicȝ c. neffningi et
ad c lxiiij ſi imputatū li iij Iuramentū veridicorū et neffningo
rum ⁊ denominatoꝝ ſit ſtabile ſi infra ſex ſeptimas nō ipe
tit' ſup ſuo iuramēto § xxiij Ad c in q̊libȝ hæreth li ij Itē ꝙ rex
extra ꝓuinciā ſuā nullū citet ſȝ aduocat⁹ regis ipm infra ꝓui
ciā ex ꝑte regis impetat ⁊ cōuincat § xxiiij Ad c xxxij quicunqꝫ
ſemel libro primo Item ſi aliquis redditur nimis decrepit⁹
vł ex toto inſenſatus tunc habeant heredes ipm cum omnib⁹
bonis ſuis § xxv Item quicunqꝫ in villis forenſibus interfec/
tus fuerit vel alia morte ſubitania moriatur tunc bona ſua

ratione aruekøb nō araſtantur niſi illa que tunc inuenta fu
erint in villa forenſi qua morietur Item ſi aliquis cōtra ali‑
quē docuerit legaliter ꝙ terras venditas venales ī placito nō
exhibuit tunc conſiderando deterioratio illius monete iuxta bo
nitatem monete reg Woldemari et iuxta illaꝫ bonitatē ema
tur qualibet marca auri § xxvi Ad c viij ſi occiſus li ij ſed de
areſtatione ad c xi Vbicunq; li ij Item ſi occiſor dixerit ſe in lec
to adulterij aliquem occidiſſe habens ad hoc duos teſtes tūc
veridici dūt ſuper mortem interfecti diſcernere diſtinguēdo
vtrū interfectus fuit in lectō adulterij et ſi erat interfect9 cog
natis interfecti pro morti eius nichil emendetur § xxvij Ad c
xxxvij ſiquis vulnera li iij Item ſi aliquis aliquē ꝓ ſuo ſeruitio
receperit qui pro aliqua cauſa legittime cōuictus eſt ſi iniuriā
paſſus ad aduocatus illum in placito incauſauerit qui euꝫ
tenet cū iuramento cognatoꝝ ſuorum ſe defendat vel expo‑
nat illū ſtatim vt ſatiſfaciat pro eo § xxviij Ad c lxx nullus de‑
bet legaliter conuicto li ij Item violentia que dicitur woldfer
eſt talis ſi aliquis aliquē violenter tulerit alicubi cōtra volū‑
tatem et eſt potens ſuper eū tanq; ſuper captum § xxix Ad
c xvij ſi mulier libro ij et ad c c iij li ij Itē mulieres ꝓ furto nō
dūt ſuſpendi ſed hūari debeant et ſi inuenit ꝙ ſint ipregna‑
te tūc abſcindentur ſibi ambe aures § xxx Ad c xci ſiquis cap‑
tiuauerit li ij Item habeat vir plenā poteſtatem in teſtamen
to ſuo quicunq; voluerit exceptis heredibus terras et alias
poſſeſſiones male acq̄ſitas reſignandi et poſtea pro anima
ſua legare medietatem porcionis ſue tam in bonis immobili
bus q; in bonis mobilibus et ſi contentio fuerit diſcernant ſu
per hoc veridici § xxxi Ad c xliij mulier li iij Item ſi aliquis
de aliquo ius qđ naam dicitur receperit contra leges que in
libro legali continentur tūc habeāt licenciam cauſam herre‑
werck vel rapine proſequendi contra illū ita tamē ꝙ alijs ꝓ
quibus conuictus erat primo ſatiſfacit § xxxij Ad c lix ſi ille q̄
alium conuicerit li ij Item ſi veridici neffuingi vel denomina
ti ex parte alicuius decreuerint aliquem conuincēdo et nō cō‑
fitetur eis ꝙ ille cōuictus erat in alijs partibus propter hoc
nō debeat puniri in penā ſi vero ꝑ ſufficiens teſtimoniū doc‑

tum fuerit ꝙ conuictus erat tunc nō diſcernāt ſi executoꝛ fal
ſum teſtimoniū eſſe docuerit ſoluant ipſi pro falſo teſtimonio
vt ſupꝛa dictū eſt et executoꝛ cauſam ſuā ex nouo ꝓmulget in
ꝓximo placito ſubſequēti ⁊ ꝓ falſo teſtimonio ſunt redarguti
§ xxxiij Ad c vij ſi diſcoꝛd li ij Itē apte lrē que dant̄ dn̄t ſtabi/
les eſſe niſi poſſeſſoꝛ ſigilli cognatoꝝ iuramēto qđ dicit̄ kyns
neſſn ſe poſſit defendere ꝙ lrē tales nunq̄ꝫ ex cōſenſu ſuo da/
te erant § xxxiiij Item ſi aliquis lrās regis impetrauerit ille
galiter ſoluat bōdoni ꝓ pꝛima littera vnā marcā ⁊ regi tm̄ ⁊
vnā ꝓ ſcđa et regi tm̄ ꝓ tercia vnā et regi tm̄ ꝓ q̄rta littera
bondoni tres marcas et regi tm̄ § xxxv Ad c iiij in glo ſcꝫ c ꝑ
lrās regis li ij Item nō pōt aliquis alicui terras illas īpigno/
rare quas nō pōt ſecūdū leges ſcotando alienare § xxxvi Ad c
xxiiij quilibet pōt terrā ꝓpꝛiā li i Item arffbedher arff illud
nō eſt ſeruādū i terris/nec i bonis īmobilib⁹/q̄ poſt patrem et
mrēm auū et auā hereditario iure ꝑcipiunt̄/ſed in hereditate
bonoꝝ mobiliū/que a latere accidens contingit iure heredita-
rio/poſt auūculū vel in cōſimilibus vſqꝫ ad quartā lineam §
xxxvij Ad c xvij Vna hereditas li i Itē ſi aliquis i ſtocke neſſnd
cōuictus fuerit poſtea ad diſcernendū nō dꝫ nominari nec co
gi q̄ꝫ diu pōt ducere aliquē in illo hæreth eſſe qui iuramento
ſtockneſſnd nō fuerat cōuictus § xxxviij Ad c lxviij qui cōuic
tus li ij Item de ſtocke neſſnd ſi in placito xij nō inueniuntur
tūc nominent̄ qui in placito fuerūt et inde nominent̄ abſentes
donec xij fuerint et tempeſtiue dn̄t ſuꝑ hoc certificari ne excu/
ſatio abſentie fiat ſicut veridicoꝝ § xxxix Ad c lxiiij ſi quis im
putatū li iij Item quicunqꝫ dixerit ꝙ terras ſuas venales ex-
hibuit docet hoc ꝑ teſtimoniū placiti et alter nō teneat idē qꝛ
contra teſtimoniū placiti legib⁹ ſe nō defendet § xl Ad c xxxiiij
quilibet pōt terrā li pꝛimo Itē ſi aliquis ꝓ aliquo fideiuſſerit
qui vitā vel mēbꝛa teneat̄ amittere emendet delictū illius in
pecunia vt expꝛimūt leges et ſoluat bondoni xl marcas ⁊ re
gi tm̄ ſi ille fugā dederit ꝓ quo fuit fideiuſſoꝛ § xli Ad c lxij ſi
quis fideiuſſerit li ij Item hede brenne ker brenne ſkowſlar ſi
poſſeſſoꝛes vnius capituli poſſeſſoꝛes vicinos ſuper talibus
cauſis impecierint tunc qui impetuntur emendant illud de/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

lictum et ſi emendare conſuſſic nũc tunc poſſeſſores illos ſine
culpa ad placitũ deferant et aduocat⁹ faciat eos perfecto ex
coriari ſi vero fugam dederint vbicunqȝ deprehenſi fuerint p
quocunqȝ ferãtur ſine culpa ad placitum § xlij Ad c penl' Si
ſuppoſuerit li iij Item quicunqȝ in villis forenſibus que dicun
tur axelſtobingh lagena ceruiſie carius emere preſumpſerit
q̄ȝ pro x ꝯris ſoluat iij marcas de qualibet dimidietatem reci-
piat aduocatus et aliam dimidietatẽ recipiant ciues in villis
ãt forenſibus portũ habentibus ematur p vna merca § xliij
Item ſepes que dicunt' rogh wongs gerde debent ſepiri ante
feſtũ beati martini Sepes ãt que dicunt' woorſede gerde dñt
añ feſtum beate walburgis ſepiri § xliiij Ad c lix ſeps que fit
p ſiligine li iij Item notũ ſit q̄ igildh eſt tantũ quantũ fur ab
ſtulit bõdoni et thwigild ē in duplo tantũ § xlv Ad c xc ſi fur
furatus li ij Item tutor alienus qui eius ppinquior ſit cogna
tus non abſtante ſi nõ ſit ſufficiens in bonis immobilibus ſi-
ue aliis bonis nichilominus maneat tutor dũmodo pro ipo
A
Vol. li. j. ra. 56. fecerat cautionẽ § xlvi Ad c xxx Vitricus li i Item delictum
herrewerk ſit illud ſi aliquis cõmunem pontẽ vel ſtabella pla
citi fregerit et illi qui pontẽ reperare cõſueuerunt conſtitu-
ant executorẽ huius cauſe ſi vero ſtabella placiti fracta fu-
erint conſtituatur executor ex parte cõmunitatis que illd pla
citũ viſitare § xlvij Ad c xxx ſiquis intrauerit li ij

¶ Item ſcribenda ſunt nomina eorum qui pace priuantur
et placito quo pace priuantur debent dicta nomina omni
anno ter vel quater qñ minor cõgregatio populi affuerit pro
mulgari et cunctis pateat q̄ pace ſunt priuati § xlviij Ad c
xxij ſiquis pace priuat⁹ li ij Item nulla noua theolonia ſine cõ
ſenſu danorum imponant' Item generale cõſilium ſemel in
anno vibergis celebretur § xlix Ad c i qñ expeditio li i ij Item
vt regis woldemari regis exceptis illis que in hiis ſcriptis ſũt
correcte obſeruent' § l Item leges erici regis bone memorie q̄
handfeſte dicunt' ſeruentur Item iſte correctiones que per re-
gem woldemarũ ſunt confirmata tanqȝ leges inuiolabilit' ob-
ſeruentur § li Ad c xij ſi filius exiſtens et c xix ſi pueri li i Itē
tacita cõmunitas eſt ſi mortuo viro mulier cũ pueris reſid

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

et ipſoꝝ pꝛimonio ꝑ cognatos in placito nõ pꝛomulgato virũ
recepit legittimũ tũc oẽs ſunt in tacita cõmũitate idẽ ẽ ſi moꝛ
tua mlr ẽ ⁊ vir vxoꝛẽ recepit tũc ſũt oẽs ĩ tacita ꝯmũitate ⁊
ſi vir pueros habet et bona materna non ſunt in placito pꝛo/
mulgata extunc ipẽ et ipã et pueri viri et pueri mulieris in/
uenta ſunt in vna tacita cõmunitate bonoꝝ mobiliũ § lij Itẽ
notandum ꝙ in iſtis nouis legib⁹ omne iuramentũ cognato
rum ſit iuramẽtum neffn i kyn et in eiſdem legibus iuramen
tum qđ dicit ſtocke neffn continet xiij denominatos et quidqđ
plures illoꝛum iurauerint hoc ita ratum ſit ꝙ ipſoꝛum iura/
mentũ nunꝙ poſſit in irritũ reuocari ſicut ſupꝛa dectũ eſt §
liij ~~Item quicũꝙ per multitudinẽ populi ad bona alicuius~~ et NBene
ibi iniurias bondoni intulerit ꝑ modũ qui dicit ſtøſlingh tunc
iniuriã paſſus executione ſui nunꝙ careat antequam rex ad
placitum generale ꝑuenerit et xij meliores tunc ĩ placito ex/
iſtentes nominari fecerit et ad diſcernendũ ſuper hoc manda
uerit et denominati debent eodem placito diſcernere ſuper
quantitatem dampni ſui et quotquot iuramento ipſoꝛum
ꝯuincti fuerint ſint pace priuati et iniuriam paſſi ex bonis ip
ſoꝛũ reddentur in dampnes et eiſdem bonis emendetur regi
~~ius xl marcaꝝ propter violentiãque in regno regis infert~~ vin
dicando ſe et regem iudicem contempnẽdo § liiij Item quicũ/
ꝙ fuerit executoꝛ homicidij habeat de qualibet ſaal tres mar
cas pꝛo executione et laboꝛe ſuo § lv Ad c x Si rex dederit li ij
Item nõ poteſt aduocatus aſſumere ſibi execucionẽ cauſaꝝ in
illo vel foꝛenſi villa vbi aduocatus ẽ niſi nullus executionẽ il/
lam voluerit acceptare § lvi Ad c x ſi rex dederit alij li ij Item NB
~~ſi in placito aliquis fatetur ſe legittimã alterius vxoꝛẽ carna/~~
~~liter cognouiſſe capiatur et decolletur ſi aũt~~ per maritũ vxoꝛ
accuſatur in placito pꝛo dicto facto ſi negat defendat ſe iura
~~mento cognatoꝛum qđ dicitur neffn i kyn aut ſoluat xl mar/~~
~~ces et regi tantum~~ § lvij Ad c xxxvij Siquis vulneratus fue/
rit in lecto li ij Item liceat quilibet ſine omni ſcandalo hoſpi
tibus expenſas receptas non ſoluerit et domeſticus contra/
dixerit tunc contra hoſpitem ſuper expenſas ſic receptas cau
ſam rapine pꝛoſequatur ſi expenſe ad hunc minus ꝙ dimidiã

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

marcam valuerint qui ſic fecerit ſit honor coram omni popu/
lo et hoſpitanti indiſcrete ſit ſcandalum in regno vniuerſo re
ligioſis et ſacerdotibus liceat talem cauſam proſequi per exe/
cutorem conſtitutum § lviij Ad c xliiij Pro vna curoteca li ij
Differentia inter pax et treuga et fedus pugnantes et dicitur
a fedus da dum fuit enim olim conſuetudo q cum aliquis
vellet inire fedus quedam parca ſacrificaretur in hunc mo/
dum maior ex iſta pte et minor ex alia ſiue eſſet imperator
ſiue rex ſiue alius princeps tenebat percam illam et ipſam
percutiebant et turpiter occidebant qd ſic occidatur ille qui
a pace reſilierit et inde dictum eſt fedus a pca feda id ē tur-
piter occiſa cuius mors aptabatur ei qui a fide reſilit vel di
citur fedus a fide vel dicitur ab hirco et edo f littera addita vl'
pocius poſita ph que habetur pro nomine hircus et dicitur fe
dus ſic quia hircus et edus cum perca immolabatur in fede-
re faciendo et ſecus preuenit pacem ſed federis pertes ſunt in
ducie dicte q in dies ocia vel induciamenta Hec catholicon.

Nota pax a pactu deriuatur hec pax pacis quia poſterior
pax accipitur et fedus primum initur et dicitur pax quaſi p̄-
lium arcens et eſt ethimologia Item treuga ge eſt ſcriptio re/
galis vel ſecuritas Item fedus federis id eſt pactum vel per
que fit inter dimicantes Item ſiquis delictum huſſredh in vil
la forenſi commiſerit tunc fiat in placito illius ville executio
huſſredh per villanos ibidem habitantes conſimili modo ſi/
cut in rure § lix Ad cxxxviij Siquis fregerit et xi c Vbicunq
homo fuerit libro ſecundo Item firmandum aſt ſemper iura
mentum plurimorum veridicorum neſtningorum et denomi
natorum donec improbatur ille autem cum quo pauciores iu
rauerint tenetur litteras inquiſitoris recipere et non alter et
ſemper ille recipiat litteras inquiſitoris qui ſe ſentit indebi
te pregrauari et non alter § lx Ad clv
Si quatuor vnum et reliqui quatuor aliud et Ad cxv De
quolibet affhogh libro ij.
Itē q̄cūq vindictā in aliquē ītulerit ꝓpt' exceſſus cogīti ł ami-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ci ſui diſcernantur ꝙ vindictam intulit innocenti § lxi Ad c
viij Siquis occiſus fuerit quinta feria ante nonam li ij Item
ſi veridica vl' neffninga vocauerit tercio placito quo veridici
vel neffningi diſcernere teneantur extunc veridici vel neffnin
gi qui pmo pꝰ inſtituant' ſuper cauſis prius pmulgatis nō
primo placito poſtq̄ inſtituti fuerint diſcernant ſed ſecundo
placito vtantur aūt teſtibus qui dicuntur fyllingh prius pro
iuramento ipſorū teſtificantibus vel teſtantibus et ex nono
nō dnt veridici p eiſdez vocari ad placitū generale § lxij Ad
c li quicūq; compoſſeſſor eſt li iij Item ſeruetur idem ſi veridi
ci vel neffningi vel denominati ſub ſilentio tranſierunt ille/
galiter de placito et tunc ſoluat quilibet illorū bondoni et cō-
querenti tres marcas qui ſibi ius ſuū ſilendo abſtulit illa vi/
ce § lxiij Ad c lxxxi neffningi dnt iurare li ij Itez ſeruetur idez
ſi violenter impediti fuerint ꝙ ad terciū placitū venire nō poſ
ſint ita tn̄ ꝙ ſex fidedignos de ſuo hæreth in teſtimonio habe
ant ꝙ erant violenter impediti § lxiiij Ad c vij ſi diſcordaue/
rint § iiij Item quicūq; aliū infra treugas occiderit vel vul/
nerauerit ſit ex ipō fctō pace priuatus et vtrū infra treugas
factum fuerit an non ſnp hoc dnt veridici ſuo diſcernere iura
mento pro vulneribus tn̄ fctis de bonis leſo ſatiſfaciat § lxv.
Ad c xxiij ſiquis primo recipit' li ij Item ſi homo regis hominē
regis leſerit/emendet ſibi vltra ius cōmune xl marcas/et tm̄ re
gi/niſi qui leſus fuerit inſultum' fecerit qđ dicit' arath § lxvi
Ad c xxv li ij Nota homo regis .i. nobilis leſerit hominē reg'
id eſt nobilē Item pro omnibus delictis p quibus debent xl.
marce emendari vltra ius cōmune ſi leſus dixerit aliquem ſe
leſiſſe et in ledendo ſibi feciſſe inſultum' qđ dicit' aarath dnt
veridici diſtinguere iuramēto diſtinguendo tn̄ ſuper dctā leſi
one iurauerit quis illorū ꝙ alteri fecit inſultū ſimiliter dnt
veridici diſtinguere ſuo iuramēto vtruz ' vulnus factuz ſit
cū cultello aut non § lxxij Ad c xxij ſiqs aliū occiderit libro iij.
Item ſtatuendū eſt ꝙ quilibet pro quacunq; cauſa pacē ſecu
re veniēdi vl' denoīati diſcernere debeant pace habeat ⁊ ſi
pace priuatꝰ fuerit de inde ad tres dies ⁊ noctes fugā dandi
quo voluerit ſecuritatē habeat p cōgnatis ⁊ ſi cognati ipm

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſufra ipſas treugas ꝑ regem ex conſenſu intēbū ſvonenſiū ac
ceptas vulnerauerint vel occiderint ſit ex ipſo facto pace pri
uatus et vtrū inter treugas iſtas factū fuerit an nō ſuꝑ hoc
veridici ſuo diſtinguunt iuramēto nō obſtante ꝙ ille pace pri
uatus fuerit q̄ꝛ per danos acceptas ⁊ ꝑ regē cōfirmatas erat
interfectus vel vulneratus § lxviij Ad cxxij li ij Item corrigē
dū eſt capitulū de homicidio ita vedelicʒ quicunqꝫ pro morte
alicuius impetierit ꝙ tunc veridici eundē et nō aliū pro dicta
morte cōuincunt vel defendunt ſi ille qui impetitur fatetur
ſe feciſſe tunc veridici iuramento ſuo diſtinguāt vtꝝ debʒ pa
ce carere aut nō Si vero negauerit et veridici ipm̄ defende-
rint et poſtea teſtimonio epī et aliorū fidedignoꝝ in ꝓuincia
doctū fuerit ꝙ reū defenderunt extunc ſi ille pace priuatus
quia homicida erat et negauit ſe feciſſe ⁊ pace merito priua-
bitur quia erat crudelis occiſor qui dicit mordher quia factū
ſuū negauit Si vero veridici illū qui impetitur pro morte cō-
uincunt et poſtea teſtimonio epī et alioꝝ fidedignoꝝ de ꝓuin-
cia doctū fuerit ꝙ innocentē conuicerūt extunc ille ſi pace ille-
galiter priuatus fuit ꝑ veridicis paci ſue cōuictis veridicis re
ſtituatur et ſi ex toto innocens fuerit extunc iuxta ipoꝛū te-
ſtimoniū iudicetur ꝓ dicta morte excuſatus et executor cauſe
hoc ſibi imputabit et nō legi q̄ꝛ innocentē īpetebat § lxix Ad c
vij ⁊ viij et ix Itē Sciēdū ꝙ q̄cūqꝫ ad placitū acceſſerit ⁊ in via
aliquis cōtra eū deliquerit ad diſtanciam a loco placiti quo a
placito videri pōt illud delictū ſit thingfredh brøde ſimiliter ſi
cōtingat in placito ſimiliter ſit thingfred delictū per totū diē
integrū quo placitū hæreth vel ſvſel tenet̄ ſi aliquis cōtra ali
quem in receſſu a placito deliquerit Si vero in receſſu a pla
cito generali cōtingat tm̄ pax illa ꝑ totū diē ⁊ ſequentē dura
bit ſi in placito contingat tūc eodē placito ꝓmulget delictuʒ
illud et in ſecundo placito ad diſcernendū ſuꝑ hoc faciat xij fi-
dedignos nominari et tercio placito diſcernāt et in receſſu a
placito ſi leſus fuerit tunc ſeq̄nti placito promulget delictū §
lxx Ad c xci Siquis captiuauerit Item ſi aliquis bona ſua in
placito alienauerit et ad annū bona eadē quiete tenuerit de
fendat ea ſibi iuramēto cognatorum et precium receptuʒ ex-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ponat § lxxi Ad c xxxvij primi li Item ſtatuendū eſt ꝙ in q̊/
libet ſaal ſit ſumma xxx marcarū in ꝓmpta pecunia et null?
coguatus emēdare cū coguato ſuo cogatur cū ſi pace ꝑuat?
fuerit tunc ſoluat coguati duo et the ſaal ſemel et nō ſepius §
lxxij Ad c xxvi li ij Item ſi nominatus ad nominandū deno/
minatos nō inuocauerit ſoluat bōdoni et regi xl marcas et ſi
aduocatus illū nominare noluerit qui denominādos dꝫ no/
minare ſoluat tantū et tūc iniuriā paſſus nominet ad nomi/
nandū quē voluerit Similiter ſic faciet ſi aduocatus vel eius
officialis nō ſit in placito vel aliquis illorū impetitur ꝓ cau/
ſa ꝑncipali § lxxiij Ad c xlij li ij Item quicūqꝫ vulnus in placito
ꝓmulgauerit ꝛ cū veridicis nō fuerit ꝓſecutus ſoluat regi iij
marcas Si vero aliquis alteri iniuriatur vulnerādo vel alio
modo ſi aduocatus ꝓ iure regio voluerit impetat iniuriātē ꝛ
ſatiſfaciat ſibi vel manu duodena ſe defēdat iniuriā āt paſſuꝫ
nō impetat quocunqꝫ modo § lxxiiij Ad c xxix libri ij Itē ſi ali/
quis alteri in placito leges firmauerit tūc quilibet illoꝝ no/
minet ſibi duos thingøringe et aduocatus et alij meliores no
minēt eis tres thingøringe et quicunqꝫ illorū ſine occaſione le
gittima ſe abſentādo nō interfuerit cū leges dant̄ ſoluat cō
querenti tres marcas et regi tantū § lxxv Ad c xviij li ij Ille
āt qui leges firmauit debet cōquerentē expectare ab ortu ſol̄
vſqꝫ ad meridiē Vtꝝ āt leges dantur vl̄ ſoluuntur et vtrū af
fuerit et expectauerit dando leges q̄n cōquerens illos petit ſuꝑ
hoc illi ſeptē dn̄t teſtimoniū perhibere ꝙ plures illoꝝ teſtātur
hoc ſit irritū et quilibet illoꝝ ſoluat bondoni tres marcas et
regi tantū pro falſo teſtimonio Quicunqꝫ tunc in illa cōgre
gatione aliū vulnerauerit v̊berauerit vel occiderit ſoluat bō/
doni vltra ius cōmune xl marcas ꝛ regi tantū ſi conuict? fu
erit Item homo legaliter conuictus pro quacunqꝫ cauſa non
debet recipi in neffningum vel veridicū ſiue in denominatuꝫ
§ lxxvi Ad c i li ij Item ſi iniuriā paſſus infirmatur non va/
lens venire ad placitum quo executio cauſe ſue per veridi/
cos vl̄ neffningos ſiue denominatos aut quocunqꝫ alio modo
debeat determinari cum reſtitutus fuerit ſanitati veniat
ad placitum et habeat per ſe vicinos ſuos ſex teſtantes

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ꝙ in infirmitate ſua fuit impeditus et tunc per duos teſtes
ex nouo citentur ad diſcernendū ꝓximo placito ſubſequenti et
idem poſſēt facere heredes ſi infirmus moriatur § lxxvij. Ad
clxxv li ij ad ·r· c ex ſi ille li ij Itē ſi terre bōdoni l' regi pro iure fu
no fuerint eſtimate tūc ille qui eas poſſidꝫ poſſꝫ eas redime/
re vel cognati ſui infra terminū et ſi ſic redimerint extunc
vide lib. i c. 50 in glosa. cedunt ipſis perpetuo § lxxviij Ad c vij li ij Item ſi pro cauſis
triū marcarū conuictus fuerit aliquis/excepta executiōe mā/
hellech maal/ſi appellare voluerit/vel aliquis nomine ſuo ad
iudiciū regis/appellet in eodem die in placito/quo conuictus
fuit/et iter recedenti arripiat infra quindenam/ſi appelaue/
rit et non fuerit ꝓſecut⁹/tūc ſoluat bōdoni tres marcas/et re/
gi tm̄ Sed ſi non appellauerit/tunc teneatur aduocatus ſub
pena triū marcarū/aſſumptis ſecū quatuor fidedignis ad do
miciliū conuicti accedere/et bondoni iuſticiā facere ꝛ regi ita/
tm̄ ꝙ prius ſeruentur ſibi tria lagdage Si aduocatus ad primā
monitionē nō fecerit bondoni iuſticiā/ſoluat ſibi ſicut dictū ē
pro cōtumatia tres marcas/et tm̄ ꝓ ſecūda monitione/et tā/
tū pro tercia monitione/et tantū pro quarta Si tūc non fece/
rit ſibi iuſticiā/exīde poſſit cogere ꝑ litteras reg⁹/ad faciendū
ſibi iuſticiā/et ad ſatiſfaciendū ei pro cōtumatia Aduocata āt
et ſequacibus ſuis ſi bondoni iuſticiā fecerit tūc debet imponi
cauſa herrewerck l' rapine § lxxix Ad c l[illegible] li ij Item homo
citandus ad placitū citari debet apud eccleſiā ſuā coram par
rochianis dn̄ica proxima ante placitū per duos teſtes § lxxx.
Ad c l quicunq₃ primi libri Itē quacunq₃ cauſa aliquis pace ꝓ
uatus fuerit rex nō reſtituet eū paci anteꝙ̄ ſatiſfecerat iniu
riam paſſo § lxxxi Ad cxxij li ij Item quicunq₃ promiſerit in
placito alicui bona ſua vendere ad implendū hoc tenetur ob
ligatus Si vero bona alterius vendere promiſerit et nō im/
pleuerit ſoluat bondoni tres marcas et regi tm̄ § lxxxij Ad
c xlij li ij Item ſi aliquis aliquē de curia ſua vel eccleſia expu
lerit et fugauerit vel traxerit extra curiā ſuā vel eccleſiam et
poſtea eū in fuga exiſtentē extra curiā leſerit hoc delictū ſit
huſſeedbrode § lxxxiij Ad c xxx li ij Item quicūq₃ aliquē in ta/
berna que dr̄ rijſbooth loco aggere circūdato vel in naui vl' in

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

cimiterio per inſultũ qđ dicitur rathñ raath leſerit vel hũs
locis fugauerit vel traxerit et poſtea ipm in fuga exiſtentem
leſerit hoc delictũ ſit hulfredh brøde § lxxxiiij Ad c xxxij li ij.
Item ſi aliqs aliquẽ fugauerit et expulerit de aratro ſuo hoc
delictum ſit herrewerck ſi ipſum leſerit § lxxxv Ad c xxx li ij
Item legalis eſt exhibitio Si puella vel vidua in placito hæret
in quo habitat vł ſyſel ł placito generali cũ ſe exhibuerit co/
gnatis vt ipſam maritent in eodem placito quo ſe primo ex/
hibuerit debet exhibitionẽ ſuam ꝓſequi Ad c viij primi li Itẽ
leges que dñt ſolui decima die et decima dies ſi fuerit feſtiua
tunc ſoluãtur in profeſto Si profeſtum fuerit feſtiuũ tunc ſol
uantur in profeſto profeſti Et plane intelligendũ eſt ꝙ ſemp
ſoluantur leges pro quacunqꝫ cauſa excepto manhellet maal
in die ꝓxima ante feſtũ et dies quo leges firmãtur nõ debꝫ
cõputare § lxxxvi Fa per argumentũ Ad c l primi li Item fa
per argumentũ ad c lxxxi li ij in fine capituli in v̇ dñt iurare.
Item quicunqꝫ alicui infra quintã liniã attinet ipẽ põt cum
eo leges dare Item quicunqꝫ cognatos non habet infra reg/
num iuret ſolus per ſctõs ꝙ cognatos nõ habet infra regnuꝫ
et poſtea defendat ſe manu duodena hominũ qui dicũtur lag
feſte men § lxxxvij Fa ad i primi li vbi dicitur de tercia linea
Item ſi rex duxerit expeditionẽ naualeꝫ redimendã tunc de q̈/
libet haffne ſoluantur tres marce denarioꝝ § lxxxviij ad c xix
li ij Item ꝓ falſo teſtimonio in placito preſtito ſoluat falſus te
ſtes ad minus tres marcas bondoni et regi tantũ § lxxxix.
Ad c primi li in glo Item ſi aliquis aliquẽ in placito pro ali/
qua cauſa incauſauerit pro qua nõ eſt citatus ad placitũ ha
beat ſpaciũ deliberandi quid reſpondeat vſqꝫ ad ꝓximũ Iteꝫ
quicunqꝫ vxorẽ alicuius carnaliter cognouerit et ipam mari
to abſtulerit oculte vel aperte ſit pace priuatus ſi in recenti
opere fuerit deprehenſus § xc Ad c li neſſnungi li ij Si vero ma
ritus ipam accuſauerit pro tali delicto tunc debet iuramento
ſtocke neffnd de illo hæreth defendi vł conuinci ſi fuerat con/
uictus ſit pace priuatus § xci Ad c xxxvij li iij Si aliquis ali/
cui abſtulerit filiam ſororem vel aliam cognatam et ipſam
carnaliter cognouerit per nupcias vel ſine nupcijs diſting/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

naut veridici iuramēto ſuo vtrū prima vice oppreſſa fuit vi
vel nō licet ipa poſtea cōſenſerit et ſi iurauerint q ipſa oppreſ-
ſa fuit vi ſit ipſe pace priuatus Sed ſi ipſa oppreſſa fuit vi l'
non tamē ſuper hoc veridici diſtinguant vtrū fuit ſibi ablata
vel non vel ſi ad hoc conuincitur ſoluat bondoni xl marcas &
regi tantū et preter hoc poteſt cauſam herrewerck proſequi
ſi ſibi factum fuerit tempore quo ablata fuit cognata de iſta
ſcriptura et correctione nolo argui quia breuitas tempis ī
illis ſtudere et meditari non permiſit § xcij Fa ad c xvi et vij
libri ij Item q̄diu homo viuit ſemper ignorāt ergo omni tem
pore vite ſue addiſcere debet vbi eſt termin? vite ibi eſt termi
nus addiſcendi.

Handfeſtningh.

HWilken man annen ſlaer i hiel giffue lijff for
lijff om hā wordher greben meth ferſke gerni
gher En rymmer han bort oc kennes gernī
ghen tha hwore ſom hā wordher faughn̄ mi
ſthe ſijth lijff wil hā oc dyllie thz tha dyllie mz
xij mē aff gardhū oc taghe ſelff halff neffndh
hwer ther thn̄ ſō pa kærer oc thm̄ ſom ſwarie ſcal Hugghet
mā annen ſlaer eller ſtingher til blodwide han ſcal miſthe ſin
hand Slaer mā pwſth eller andherlwndhe ſo ath ey wordhē
blodwide han ſcal ſtinges igømen ſin handh om han wordhē
grepen mz ferſke gernigher Hwo ſom drauer kniff ellē ſwerc
mz wredh willie en tho at hā enghn̄ ſkade gør han ſcal ſtiges
igømen ſin handh om han wordher grepen mz freſke gernin
gher En wil hā dyllie thz tha dyllie mz xij mē ſom føre er ſauth
Fallē knabe for vocht eller wecht ta ſcal hās haffue bydes el-
lē faller myndre mā for thz ſāme tha ſpringe han vthi grawe
oc ligge vij netther i ſtocken eller kijſthen weth van oc brøth.
Kaller man annen thijff hærienſøn eller nogher andher vque
mes ordh ther knabe er eller ſkytthe ligghe i tornz en monet
oc edhe van oc brøth en er hā hyrde drengh eller myndhē mā

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ligghe han i ſtock eller kyſte ſameleth en er han ſmadrengh
worde hwdſtroghen Skeer thz ſo at thn̄ mā ſom nogher ger/
ningher haffuer giort ſom pa hans lyff rores wordher hā en
greben meth ferſke gerningher men dul ther tha neffn hwer
ther ther kærer oc then ſom deel ſex men aff gardhen hwat
ſom the felle thet wære oc bliffue feld oc hwat the wærie thet
bliffuer rwarth En geller thet en vpa mans lyff tha neffne
hwer tre mē Stiel nogher mā til tho ore ther henges hā for
Stiel han til en ore miſte hwdhn̄ om han wordher grepē met
farſke gerningher eller wærie ſigh ſom fore er ſauth Hwer
mā ſcal ildh lirus oc alle hāde ild rvel berware hwer i ſin ſtz pa
hwilke mā vegne ſkathn̄ timer tha ſcal hā tages oc i thn̄ ſā/
me ild kaſtes om han wordher grepen mz ferſke gerningher
om thz er i gardhen eller købſtæder oc thet er ſo wyth ſom
konnghen oc hans folk ere En wordher han en grepen meth
ferſke gerningher oc withes thet hannū ſithen oc dul hā tha
dulie meth xij men ſom føre er ſauth En ſkeer ſodan brandh
vpa landhz tha bøde xl marck oc ſkathen ighn̄ Formo han en
ſo athbødhe tha bliffue han indhen konnghens nadhe En/
ghen man motha wel leghe eller doble lengher en konninghn̄
haffuer bwdhz godhe nath i ſyth herberghe gør thet nogher
kthn̄ er thz knabe eller ſkytte ligge i torneth vij netthē wed
van oc brød Er han myndre mā ligge vij netther i kyſthn̄ ellē
ſtockē weth van oc brøth En er hā ſmadreng vorde hwdſtrogn̄
Vides thz oc nogher oc vordhē en grepē weth ſerſke gernighē
dullie mz vi mē ſom føre er ſauth Enghn̄ maa ſine heſte eller
vaben bort doble oc en pa høgre gialdh en han ber rede til
leghs eller til bordhz Hwo thet gører wære ugildh oc ſtande
han ſamme reth ſom føre er ſauth Forbiwdher myn herre
konnghen nogher at ridhe frymarket anthen holde eller ydhe
Hwo ſom ther meth farer wære ugildh oc wære thē om ſam
me reth ſom om dobel.

¶ Enghen man maa ānen for gialdh eller ſkyldh mane Hwo
thet ghører ſtandhethen ſamme reth ſom føre er ſauth om
vquemes ordh ¶ Then ther gialdh kennes then ſcal min
herris vmboſman ſaa laghdaghe legghe thil at berедhe

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſom hannum mweligt er athbetale oc then annen quem light
er ſine penninge at fange at han ev forlenghe effther them
bidher Vil han ev berede indhen daghen tha ſcal myn herres
vmboſmā meth gode mē i gordhen ere lade wrde hans hawe
oc betale met En recke the ev til tha ſcal hans gootʒ vpa lan
detʒ wth meth at hans giald oc ſkyl aff betales Recker thʒ ev
til tha ſcal konighens vmboſmā antworde then ſom ſkyldug
er i hendher then ſom gialdn̄ eier vp at bare oc han haffuer
woldh ower hanuū ſithn̄ indhen hecthe athaffue hannum oc
hās lyff v forderweth til thes han er betalet eller han oc i hās
mynne bliffuer om han fangher ev borghen for ſigh vthn̄ thʒ
er konighens gialdh Deler man effther gialdh ot er ev withne
eller opne breffue til er thʒ tre mark eller myndre dele mʒ
ſels eedh er thet mere en tre mark oc myndre en x mark dele
meth withnes eedh er thet xl mark eller mere dele mʒ xij mēʒ
eedh Hwo ſom voldtagher quinne oc hores rober hwn ellē oc
hwn kaller ſynes blodwide eller reffne kledher en tho at han
ev fulkommer ſin vilie meth henne miſte ſit lyff om han vor
dher fangher meth ferſke gerninghē En vithnes thet hannuʒ
dylie meth xij mē affgordhen oc radhe ſelff hwer annē man
Hwo ſō rowē til en halff mark oc word til wōdē miſte ſit lyff
En hwo ſom rower mynē en halff mark bøde ſkathen oc ther
til xl mark thm̄ tagher konighen halffue oc then ſyth miſthe
halff eller miſte han om han ev formo atbøde Hwo ſom annē
wnth ſeigher rymme konighens gard oc komme aldrigh for
hans øghen oc haffue hans vvenſcap Sligher nogher komi-
ghens hws i modh ligge indhen eller vthen then thet gører
haffue forbrot ſyth lyff Nw methen thyſſe thingh ſcriffne ere
hwo them gører tha forbiwdhe wy konign̄ alle the ſom vore
hoffinghe ere oc alle andre at the ſo vore vmboſmē til ſigher
thm̄ atfanghe eller thage oc før vmboſmē kōme ladhe thet
Hwilke aff wore hoff ſingher eller radhʒ ſom nw ſagt er dyr
nes them brødelighe i hvat madhe ſom thet helſt er atwæ-
rie eller vnrweldʒ a mod rethrthen oc vorde ſodanne mē fan
gne ſtande ſodan reth ſom the brødelighe ſculle ſtande vnth-
kommer then man ſom brødelig er haffue ev fred i vore rige

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

oc komme aldri for wore øghen uthen at han nydher ſerlighe
wor nade Hwo ſom forbindher ſigh til hobe met radhenſcap
fire eller ſex eller flere ſo indbyrdes at hwer ſcal annen hielpe
ſo at wore reth krenckes oc mynſkes vare ſodan mā ſom vo-
re verſte ville vide oc komme aldrigh fore wore øghen Thīne
ſāme ret haffuē komghn wijt ſīje folk in ſine rige at the mwe
thī haffue i therē garde oc thī ſcal ſo wijt oc ſo langt recke vti
køpſtædherne oc reth om ſom myn herres hoffingher ligghe
oc hans ridder oc ſwene Thette er oc reth i komghīs gard at
om nogher mā dyrues til riddher eller ſwene fatughe eller ri-
ghe ther hannū haffuer ſworet at wære hwlde oc tro oc dierff-
nes ſithī til i drōningsgard at krencker iomfruer eller quin-
ner tha ſcal han miſte the fingre ther han haffuer vpholdhet
i helgen oc twngher han haffuer ſworet met oc rymīe ſo hās
landh oc rige oc bliffue areløs Er thet oc ſodan mā' thet han
icke ſworet hawer tha ſcal en dwn bare en thend langhalms
kerff vpa en ſtaghe for hannū oc alle the andre dwne oc dren-
ghe ſom innē gardhen ere the ſculle hannū kaſte meth trec-
ke oc vrenligh thing oc wære ſo ſkent oc are løs oc forſwaric
ſo hans land oc rige oc komme ther aldrig mere fynnes han
ther effther mere i hans land tha ſcal man gøre weth hānū
ſom wed en annē fredløs mā oc retthe ower hans lijff Then
ſom ſig ladher krencke eller ſkende hwn ſcal forſwarie drōni-
ghīs gard oc kōme ther aldrig mere oc være hwn ſo ſkent oc
ſo are løs ſom han er Er thet ſo at man findher hannū i hās
land eller righe ſex ugher ther effther tha mo man tage han-
num oc retthe ower hās lijff anthī henghe hannū eller hwat
han wil ſom hannū griber.

¶ Nota iſtā cōſtitutōez dedit voldemarus rex ex
pte filij ſui criſtoferi Conſtitutō regis voldema
ri pris margarete regine.

In noīe dnī amē Nos Voldemarus dei grā. Danoꝝ Sla-
uoꝝ rex et xpoferus fili9 nr̄ dilcūs dux lalandie ꝑpter in
gentē penuriā et innumera exorti diſcrimīs incomodo ī regno
nrō dacie hucuſqꝫ ꝑch dolor illata ſubuemēda ſalubri9 ꝛ delen
da q̊dā plamētū Sub āno dnī M ccc lx die pētecoſtes cū de-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

lict⁹ hoīb⁹ et vaſall' nr̄is militib⁹ ꝓncipib⁹ īclit⁹ dn̄s voldema
ro eadē grā ⁊ hērico filio ſuo ducib⁹ iucie venerabilib⁹ pr̄ibus
ac dn̄s ep̄is militib⁹ militarib⁹ ceteriſq; regni nr̄i dacie ꝯmūi
tati ⁊ icol' īfraſcript⁹ ſpālit' i kaliburg celebrauim⁹ ⁊ r̄gnū no
ſtrū dacie vigori et reformationi meliori ſubſiſtat cooperāte
grā ſpūs ſeptiformis quia ipſius ſpūſſcī feſto hmōi ſtatuta
handfeſtingh et decreta cōpoſita ſunt et facta In primis pro
mittimus ſub fide nrā regia et filius nr̄ xp̄ofer no p̄dilect⁹ oēs
articulos infra ſcriptos firmos et inuiolabiles obſeruare § ij
Primo oēs terre regno dacie nūc adiacentes ⁊ inpoſteꝝ deo dā
te acquirēde legibus et iuribus ſuis ꝓut in veris antiquis li
bris legalibus cōtinētur libere vti debeant ꝓut tp̄e regis vol-
demari et alioꝝ ꝓgenitoꝝ nr̄oꝝ felicis recordatōis liberius ⁊
melius ꝑfrui cōſueuerat § iij Itē dn̄ voldemar⁹ ⁊ filius ſuus
hēricus p̄dcti duces iucie et eoꝝ heredes oībus iuribus ſuis li
bere et bn̄ vti dēant ꝓut aliqui ducū iucie eis vſi liberi⁹ ⁊ me
lius fuerūt ab antiquo Itē eidē dn̄i duces ꝓmittunt bona fide
vt permittant hoīes ſuos ⁊ incolas ſui dn̄ij vniuerſos libe-
re et bene oībus ſuis iuribus vti ſicut antiq̄s ꝓgenitoꝝ ſuorū
hoībus ſuis et incolis liberius ⁊ melius vti ꝑmiſerant ⁊ gau
dere ac hoīes eorundē ducū ad hoc ſint coadiutores efficaces
ꝙ eidē duces et eoꝝ heredes ſuis iuribus libere et bene gaude
ant ſicuti ꝓgenitores eorūdē ducū melius ⁊ liberius vti cōſue
uerāt ab ātiquo § v Itē quilibet ep̄oꝝ in regno dacie iuribus
et libertatibus ſuis libere et bn̄ gaudebit ꝓut eoꝝ predeceſſo-
res ſuis iuribus et libertatibus vſi liberius et melius fuerāt
ab ātiquo § vi Itē ſi aliquis ep̄oꝝ regni dacie ꝓnunc non p̄ns
hmōi ſtatutis et liberius vti voluerint ip̄a ſtatuta et hand
feſtingh ratificare dēat ⁊ ſuo ſigillo vna nobiſcū roborat̄ § vij
Itē ſi aliq̄ terre ſiue dm̄ a regno ⁊ corone dacie i poſteꝝ acq̇ri
poterint quo q̄uo et ſi ip̄aꝝ t'raꝝ et dn̄oꝝ incole ip̄is ſtatutis
et handfeſtingh iuribus ⁊ libertatib⁹ libere et ꝑfctē vti decre
uerint extūc ip̄a ſtatuta et handfeſtingh vna nobiſcū ſuoꝝ ſi-
gilloꝝ appoſitōe roborabūt § viij Itē capella monaſteria eccl'e
⁊ eccl'aſtice ꝑſone ad ſacros ordines tā minores ꝙ̄ maiores or
dinate iuribus et libertatibus ſuis libere et bene gaudebunt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ꝓut liberius et meliꝰ vti cõſueuerãt ab antiquo § ix Itẽ mi/
lites militares domine ṽgines mercatores hoſpites bõdones
et ruſtici antiquis ſuis iuribus libere et bene vtant̃ ſicut libe/
rius et meliꝰ vſi fuerãt ab antiquo § x Item nullus in regno
nrõ dacie captiuabitur niſi in recenti facinore raptꝰ vel ſuꝑ
hoc legaliter cõuictꝰ vl' in iure cõfeſſus § xi Itẽ de concordi con
ſilio et vnanimi cõſenſu pocioꝝ regni nrĩ Dacie ordinauimꝰ ꝙ
ꝑlamentũ qđ dane hoff dicit̃ in ꝑmis tribus annis ꝓximis et
ꝓxime ſubſequẽtibꝰ i calingburgh celebret̃ et illis tribꝰ annis
elapſ ipm ꝑlamentũ in nyburgh ãnuatim in die natitatꝫ btĩ
iohãnis baptiſte celebret̃ ꝓut antiquitꝰ eſt ꝯſuetũ § xij Itẽ ſi/
quis aliquẽ in ipõ ꝑlamẽto danehoff conuenire vl' incuſare
voluerit eũ prius in placito ꝓnunciati ſui haret p̃moneat ⁊ le
geanter citet vt ad ipm ꝑlamentũ veniat ꝑ ſe ad obicienda le/
gittiẽ rñſurus niſi legittimis ĩpedimẽtis fuiſſe docuerit impe/
ditũ § xiij Nos duces epĩ milites militares totaqꝫ cõmũitas
dacie et qulibet ꝓpter magnã grãm et ineternã beniuolentia
nobis per delictũ dñm nrm̃ regẽ voldemarũ p̃dictũ quãtociẽs
et pluries antea ſꝫ nũc ſpãliter impẽſaꝫ etiã de cetero vt ſpe/
ramus ꝑ dei grãm ĩpẽdendã vnanimiter cõuenimꝰ et nos et
quẽlibet nrm̃ ꝓ ſe ad tenendũ ſtatuta oĩa handfeſtingh et ar
ticulos infra ſcriptos ſub fide nrã ꝓmittimus et firmiter ob
ligamus recognoſcentes hoc ſpãli ſpũſſcti grã cuiꝰ feſto hec
acta ſunt nobis accidiſſe § xiiij Prima quicũqꝫ infra ſcriptoꝝ
hijs ſtatutis handfeſtingh iuribꝰ et libertatibꝰ vti et gauderẽ
voluerint has p̃ntes lrãs ſuoꝝ ſigilloꝝ appoſitiõe roborabũt
et ſi apponere ſigilla ſua noluerint hijs handfeſtingh et iuri/
bꝰ nobiſcũ nõ vtãt̃ § xv Itẽ ſi aliquis infra ſcriptoꝝ ſ'quicũqꝫ
alius in regno dacie exiſtẽs huius ſtatutis et handfeſting cõ
trarie voluerit vel oppoſitum fecerit ad hoc nos omnes co/
operari efficaciter debemus vt huiuſmodi tranſgreſſor ſtatu/
torum ſecundum exigentiam legis terre iudicetur et debita
pena puniẽtur ſpecialiter contra illos qui infra regnum da/
cie rapinam incendium et captiuationem faciunt ex auxilio
et cõſilio dños extraneos ⁊ homines inducunt qui regno dacie
officere poterint qũolibet vel nocere § xvi Quicũqꝫ aũt hmõi

ſtatuti ingreſſoꝛ in recenti facinoꝛe depꝛehenſus vel legaliter
cõuictus fuerit pace et bonis pꝛiuabitur atqꝫ vita § xvij Iteꝫ
quicunqꝫ ſubſcriptoꝝ tranſgreſſoꝛ vel alioꝝ cuiuſcunqꝫ ſtatꝰ
aut cõdicionis exiſtat cõtra dñm regẽ vel filiuꝫ eius coꝛonãqꝫ
dacie notabiliter delıquerit ſecundũ exigentiá legis terre iudi
cetur et debite punietur et ad oẽs ꝯmũiter et ſingulariter co
operabimur toto poſſe § xviij Itẽ pꝛomittimꝰ oẽs ⁊ ſinguli ⁊
ꝗlibet ꝓ ſe ſub fide bona ſicut pꝛiꝰ ne ꝗs nrm̃ apud aliquẽ ſine
libera licencia hoſpitis iniuſte et irrationabiliter hoſpitetᷣ §
xix Siquis ãt nrm̃ infraſcriptoꝝ vel alij quicũqꝫ in regno da-
cie qđ abſit oppoſitũ fecerint et ſi in recenti facinoꝛe depꝛehẽſi
vel legaliter conuicti fuerint tanqꝫ publici latrones iudicentᷣ
et ſecundũ leges terre debiti punientur et ad hoc coadiuare
debemus toto poſſe § xx Si ãt aliquis ipſum perlamentũ viſi
tare voluerit mera et perfecta et bone ſecuritate ad quinde-
nã añ et quindenã poſt dictũ dié beati iohannis plenarie per-
fruatur quam quidẽ ſecuritatem infringere nolumus et ſi
aliquis noſtrum vel alter quicunqꝫ ipſam ſecuritatem aliq̃-
liter infregerit eo ipſo penam oꝛbotemaal ſciat ſe paſſurum §
xxi Siquis in ipſam penam oꝛbotemaal inciderit per dominũ
nrm̃ regẽ et aduocatos et officiales ſuos ſꝫm leges terre debi-
te punietur et ad hoc cooperabimur toto niſu § xxij Item nul
lus cuiuſcunqꝫ ſtatus aut conditõis exiſtat aliũ inferioꝛem
ſe vel minus potentẽ ſupprimat vel compellat ad hoc ꝙ ius
ſuum in placitis vel iudicijs pꝛoſequi non valeat quod ſi fe-
cerit et hoc contra eum rationabiliter edoctum vel pꝛobatũ
fuerit illud pro quo agitur pꝛimo perdat ⁊ poſtea domino re
gi tanqꝫ in lite legaliter ſuccubuiſſet ſecundũ leges terre peni
tus emendabit § xxiij Itẽ quicunqꝫ v̊bis malis aliquẽ et cõtu-
melioſꝫ q̃ mañgh dicuntᷣ coꝛã ꝑdicto dño nrõ rege vel in curia
ſua ſeu coꝛã dapifero ſuo ꝉ marſcalco ĩ iudicijs exiſtẽtibꝰ in ꝑ-
lamẽtis in placitis iuſticiarijs gñalibus vel ſpãlibus terraꝝ
dacie allocutꝰ fuerit vel ĩfeſtauerit ſuꝑ quibꝰ et ꝓ quibꝰ loqūt
mur ꝑmo ꝑdat et cũ hoc ſꝫm leges terre emẽdabit § xxiiij Itẽ
ſi dñs nr̃ ꝑfatꝰ aduocati ⁊ officiales ſui ſuper aliquo foꝛefacto
iuſte et ſecundũ leges terre vindicauerit ſibi ꝉ ſuis a nemine ꝑ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

modū inimicicie vel odij aliqualiter imputetur § xxv Item ſiquis iniuriā ex dn̄o nr̄o rege ſuis aduocatus vel officialibus paſſus fuerit qđ abſit et ſi ſuper hoc iuſte cōqueſtus vel proſecutus fuerit a dn̄o nr̄o rege vel ſuis ꝓpter hoc nullā vindictā paciatur § xxvi Item Nos infra ſcripti et quilibet noſtrum pro ſe totaqꝫ cōmunitas regni dacie promittimus vt prius bona fide ꝙ dn̄s noſter rex filius ſuus criſtoferꝰ coronaqꝫ dacie oībus iuribꝰ ſuis perfecte vti debeant et ad hoc cōmuniter et ſigulariter coadiuuare et fideliter cooperare dēmus ſecūdū ꝙ leges terre requirūt toto conamīe atqꝫ poſſe § xxvij Inſuper eccleſie monaſteria ꝟgines vidue pupilli et orphani ac alij tutores legitimos non habentes villani ciuitatēſes bondones mercatores hoſpites ruſtici homines triū marcaꝝ tota familia regia et omnes pro quibus dn̄s rex reſpondere hꝫ et tenetur oīm iure ſuo legibus terre et libertatibus vti liberius et melius ꝑmittuntur et ad hoc oēs et ſinguli infra ſcripti et quilibet pro ſe cooperari debemꝰ conſilio et auxilio et toto poſſe § xxviij Et nos voldemarus rex p̄fatus et filius nr̄ criſtoferus oībus hominibus noſtris ſubſcriptis cuilibꝫ ſubſcriptoꝝ ceteriſqꝫ regni noſtri incolis hec ſtatuta et handfeſtingh et omnia alia in melius vertere volumꝰ et debemꝰ § xxix Et nos duces epiſcopi milites militares ſubſcripti totaqꝫ ꝯmunitas regni dacie dn̄o noſtro regi Voldemaro filio ſuo criſtofero et corone dacie oīa ſtatuta et handfeſtingh ſupra ſcripta et omnia alia vertere volumus et debemꝰ § xxx Vt āt hec omnia et ſingula p̄miſſa perpetui roboris obtineāt firmitatē et pleniorē ſortiātur effectū nec nō et ꝑ omnes nos et ſingulos infra ſcriptos et quemlibet nrm̄ firmius teneantur § xxxi Nos Voldemarus dei grā rex dacie Xp̄oferus dux lalandie voldemarus et henricus duces iucie p̄fati nicolaus ottonien̄ petrus vibergen̄ petrus ripenſ henricus roſkyldenſ paulus aruſien̄ et magnus burglauenſ diuina miſeratione eccleſiarū epi Stigotus anderſ nicolaus lembeck hennigꝰ podbuſk ericus barnūſ benedictus āneveld ſenior boecius falk ericus nielſ petrus laurenſ palno ionſ euerhardꝰ mølthig ficko mølthingh petrꝰ grubbe nicolaus knutſ iacobꝰ bekere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

petrus bekere olau⁹ ionſ petrus nielſ andꝛeas frøſth eſge/
rus kroogh iacobus oleffſ iohãues hwmmerſbutle heÿno ca
polt benedictus ãneueldh iunioꝛ otto de hoo vffo peterſꝫ pe/
trus lodhwigſꝫ arnoldus mølthingh criſtiernus kÿle lÿderus
lembeck iohannes mikelſꝫ nicolaus offſꝫ erlaudus kalff pe/
trus mwnck nicolaus gloob ago ſteegh iohãues obſolonſꝫ pe
trus albꝛitſꝫ iacobus ſplÿth laurentius hwas iohãnes vendel
bo nicolaus haſe et nicolaus vindh milites § xxxÿ Nicolaus
erickſꝫ de linde iohãues laurenſꝫ nicolaus icuſꝫ de colberck ka
nutus hyggi paulus gloob nicolaus eÿſꝫ voldemarus ſappi
iohãnes kaas nicolaus tÿmmeſꝫ ſtrango ebbſꝫ boeci⁹ høøgh
thomas nielſꝫ lago offeſꝫ petrus iwerſ criſtiernus kaas o/
lau⁹ peterſ de nÿtoꝛp olauus petrus lwnge olauus oleffs
lwnge mathias falſter nicolaus karlſꝫ petrus hwid et kanu/
tus høringh armigeri pꝛeſentib⁹ lrīs Sigilla noſtra duximus
apponenda Datum anno die et loco ſupꝛadictis § xxxÿ.

Alia cõſtitutio voldemari regis pr̄is marga
rete regine triū regnoꝝ ſcꝫ Dacie ⁊c̄

In nomine dm̄ amē Nos Voldemarus dei gracia Danoꝝ
Slauoꝝ rex impeꝛlamēto generali danoꝝ danehoff dctō
Sub ãno dm̄ M ccc liiÿ octaua bti iohãnis baptiſte nÿburg
celebꝛato ex conſilio et conſenſu venerabiliū patrū et domino
rū epoꝝ videlicꝫ nicolai ottouiñ petri ripeñ petri vibergeñ hē/
rici roſkildeñ et pauli aruſieñ nicolai limberck dapiferi noſtri
palnonis ienſ marſcalci noſtri ceterorumqꝫ conſiliatoꝛum
noſtroꝛum et hominum ſtatuimus omnes articulos infra
ſcriptos inuiolabiliter obſeruandos

Primo ꝙ tota communitas regni dacie debeat legibus et
libertatibus domini regis voldemari et alioꝛum regum da/
cie pꝛedeceſſoꝛum noſtroꝛū uti libere et gaudere Item ꝙ om/
nes bone conſuetudines quas habuerant ab antiquo rate cē
debeant atqꝫ firme § ſecundo Item pꝛo nimio defectu po/
puli regni dacie et aliÿs ꝙꝫ plurimis defectibus et periculis ipi
regno incūbentibus omnia forefacta tam hominisqꝫ muti/
lationem mēbꝛoꝛum tangentia ī hunc diem perpetrata ex
rogatu et conſilio eoꝛundem dñoꝝ epoꝝ et hoīm noſtroꝛū fa/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

notabiliter indulgemus ita tn̄ cuicunqꝫ leſo ſatiſfaciat ſe/
cundū exigentiā legis terre in qua ipſum forefctm̄ fuit perpe
tratum § iij Item quicunqꝫ equos boues iumenta ſeu alias
res iniuſte amiſerat ius ſuum corā nobis ſeu dapifero noſtro
vel iuſticiario noſtro aut aduocato noſtro tunc pn̄te legaliter
proſequatur § iiij Item ſi aliquis domos ſuas violenter ab/
latus in fundo alterius poſitas illegaliter conſtructas inue/
nerit eas legaliter areſtet ius ſuum ſm leges terre legaliter
proſequendo § v Si vero reus infra diē beati martini proxi/
mū emēdare nō curauerit bōdoni et nobis ſatiſfaciat prout
exigunt leges terre ⁊ ſic notandū eſt de omnib⁹ exceſſibus qui
buſcunqꝫ § vi Item ſi aliquis aliquem ſuper bonis ſiue terris
violenter ſibi ablatis incauſare voluerit ipſa cauſa debito ꝓ
ceſſu videlicet placito ſui hæreth ſyſel et terre qd̄ landzthingh
dr coram dapifero noſtro iuſticiario ſeu nobis ſi iuſticiam pri⁹
conſequi non valuerit ventilari debeat et finiri qd̄ ſi nullate/
nus iuſticiam obtinere poterit extunc aduerſarium ſuum in
placito ſui hæreth ad decem ſeptimanas ante premoniat et
ad generale perlamentum proximo celebrandum manifeſte
citet vbi dicta cauſa fauente deo debite terminetur § vij
Item nullus cuiuſcunqꝫ cōditionis exiſtens cum aliquo cleri/
co ſeu laico ſine domeſtici voluntate hoſpitetur qd̄ ſi aliquis
fecerit domeſticus eum cuꝫ ſua familia ſi ſuffecerit ſui autem
cum vicinis et noſtro aduocato tunc pn̄te ſeu noſtro dapife/
ro tanqꝫ publicuꝫ raptorē proſequi et impedire poterit nullo
ſibi delicto ratione illius aduerſando § viij Inſuper manda/
mus firmiter et diſcrete ne quis cuiuſcunqꝫ conditionis exi
ſtat de ſe bonis ſacerdotum ſeu clericoꝝ decedentium niſi ve
ri heredes aliqualiter intromittere preſumat noſtre gratie
ſub obtentu § ix Item perlamentum noſtruꝫ dane hoff dictū
ſemel ī āno videlicꝫ die btī iohānes bap. e nyburg ſm̄ ātiquā
ꝯſuetudinē regni dacie celebret̄ § x Itē ꝙ oēs diffētōs ⁊ inimi
cicie int̄ q̄ſcunqꝫ ad q̄ndenā añ dictū feſtū btī iohānis bap. vſqꝫ
ad feſtū btī iacobi ꝓximio futuꝝ ſub mera ſecuritate ī ſuſpē/
ſo habeāt̄ ſub pena orbotemaal vulgarit̄ nūcupata § xi Iteꝫ
ſub abtentu grē nrē firmiter inhibem⁹ ne q̇s aduocatoꝝ nroꝝ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſeu officialium contra premiſſos articulos aliquid preſumat
attemptare qđ ſi aliquis attemptauerit nobis nolumus im/
putari ſi ipſe aduocatus ſuper ꝓpriijs factis ſtabit iure ſuo.

¶ Conſtitutio Criſtoferi regis filij
Voldemari regis.

IN nomine domini amen Anno dm̄i M ccc xx In die con/
uerſionis ſcti̅ pauli conuenie̅tibus vibergis regni meliori
bus vna cū popularibus ad elcōȝ noui reg̃ placitū fuit et cō
corditer ordinatū In primis ꝙ ep̄i ac perſoue eccleſiaſtice iuri
bus iuriſdictionibus ac libertatibus ſuis bonorū ipſorū et fa
milie gaudere debeant libere prout ex antiquo conſueuerunt
§ i Item ꝙ decime eccleſiarū non petātur nec recipiantur ni
ſi ſufficiens cautio facto fuerit prelatis eccleſiaꝝ et perrochia/
nis de qua coutenti fuerint ⁊ certificati ſufficienter § ij Item
non citent᷑ clerici ad placitū ſeculare vel coram iudice ſeculari
ſed coram iudice eccleſiaſtico pro quacunqȝ cauſa citentur ⁊
ibidem legittime conuincantur § iij Item ꝙ nullus extrane᷒
ignote lingue vel imperfecte etatis ad aliquā eccleſiā preſen
tetur § iiij Item vt non talientur clerici vel eccleſiaſtice ꝑſone
nec per litteras regis aliquatenus aggrauentur § v Item
a ſacerdotibus perrochialibus de terris vni curie ſue in qua
perſonaliter reſidet adiacentibus nullum ſeruiciū regiū exiga
tur § vi Item vt nullus clericū ad aliquam eccleſiam p̄ntet
niſi in qua meruȝ ius prōnatus habuerat ex antiquo § vij.
Item vt nullus epiſcopus ſeu eccleſiaſtica perſona capiat᷑ exu
let vel bonis ſuis priuetur niſi ad mandatum ſūmi pontificis
ſpeciale ſi fuerit ep̄s Sed ſi inferior clericus quicunqȝ ad man
datum ſui ordinarij iudicis ſpecialis dūmodo coram eo cano/
nice fuerit conuictus § viij Item non grauentur clauſtra ꝑ
equos et canes paſcendos § ix Item bona archiep̄i caſtruȝ ⁊
terrā quantū in ipſo et deliberet et deliberata reſtituet § x
Item ꝙ omnes milites et armigeri de ꝓpria familia emendā
trium marcarum vel ix ſecūdum conſuetudinem cuiuſlibet
terre et vltra ſi ad hoc extiterint priuilegiati § xi Item non
coguntur ire in exercitum extra regnū et qn̄cūqȝ ad mandatū
regis ſiue ītra regnū ſiue extra bellandi cā meruit rex ip̄os ſi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

capti fuerint de captiuitate redimat expedite, ſaltē īfra annū
et ſuper perditis ſatiſfaciat anteꝗ̃ ſecundario ſecū ire in exer
citum iubeantur libertatibus ſuis priſtinis etiam ſi non
inierint eis nichilominus conſeruatis § xij Itē ut guerras
contra aliquē rex inchoare nō debeat niſi cum conſilio ⁊ con
ſenſu p̄latorū ac regni pocioꝝ § xiij Item expulſis ⁊ eoꝝ here
dibus in quibuſcūꝗ iniuſte bonis ſuis priuatis bona eoꝝ ubi
inuenta fuerint reſtituant̄ § xiiij Item ut nulli laico ſiue cle
rico aliqualiter imputetur ꝙ in ſeruitio regis nūc mortui fi
deliter ſe habuit et ſi quas inimicicias ꝓpter mandatū regis
immuniſſe inuenerit ꝑ futurū regē totaliter liberetur excepto
eū Moleſſ̄ quōdam dapifero et excluſo § xv Itē inimicicias
et diſſentiones quaſcunꝗ inter regni colas ꝓ poſſe ſedare de
beat et ſopire § xvi Item omnes fideiuſſores ꝓ rege nūc mor
tuo et captiuos cauſa ipſius liberet cū cōſilio et auxilio pocio/
rū regni ꝓ primo perlamēto inueniēdo et laboret ad hoc ut in
ducias obtinere poterit lōgiores § xvij Itē ut burgēſes libe
re utantur ſuis marcaturis abſꝗ aliquibus grauaminib⁹ no
uis et theoloneis imponendis et abſꝗ quacūꝗ quota merci/
monioꝝ ſuorū ducant extra regnū qui vendenda habuerint ꝟ
emenda niſi ex rationabili cauſa et vrgente neceſſitate rex de
cōmuni cōſenſu melioꝝ ſuper aliquib⁹ nō deducend̄ inhibitio
nem duxerit faciendā § xviij Item ut rex et ſui officiales ſi
qua mutua a mercatoribus reciperint eiſdē ſatiſfaciant § xix
¶ Item ut non talientur ſine miſericordia ſicut huc vſꝗ no
ſciter eſſe factum § xx Item ut bondones nō grauentur per
aduocatos regis contra leges et iura terre § xxi Item ut nō
cogantur expenſas regis ducere extra ſuum hareth in quo
reſident § xxij Item per aduocatus regis talie et grauamīa
inconſueta eis mīe imponantur § xxiij Item ſemel in anno
celebretur perlamentū nyburgh § xxiiij Item ut omnes con/
ſeruent leges voldemari regis et ſiquis in eis inueniatur de/
fectos per diſcretus regni ſuppleatur § xxv Item nullus ci/
tetur ad placitū regis immediate ſed primo ad placitū ſui
hareth et ſi inde ꝓuocauerit placitum generale ſub pena cō/
ſueta et ſi ibi iuri ſtare noluerit corā rege ꝓuocando exami/

F

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

netur ſua cauſa ibidem vbi ſi iuſticiam non habuerit pro uo/
cetur ad perlamentū generale § xxvi Item vt nullus capi
debeat nec ad mortem dampnari vł bonis priuari niſi prius
iuſte et ſecure vocatus publice incauſatus et legaliter conuic
tus prout exigunt leges terre § xxvij Item ꝙ rex nō offenda
tur alicui ꝓ eo ꝙ pro iure terre et regni loquať nec ab hoc
ipſum aut ſuis proſequatur § xxviij Item vt oīa et ſingula
grauamina nouiter impoſita āmodo non petantur videlicet
ploghs penninghe kulkorn theolonea aut alia quecunqꝫ poſt
mortem voldemari regis inpoſita et inuenta § xxix Item ſpo
liantes naufragantes tanqꝫ pro ſtygh roff cōuincanť et codē
modo puniantur § xxx Item vt aduocatus vndecūqꝫ oriūdus
bondonē illius hæreth ſuum obſtituat officialem § xxxi Itē
oīa debita notoria et rationabiliter ꝓbabilia in quibus rex
nunc mortuus regnicolis tenebatur omnino ꝑſoluat rex fu/
turus et cautiones ꝓ hijs interpoſite donec totaliter ſoluta
fuerint teneantur exceptis caſtris deſtruendis § xxxij Item
vbicunqꝫ ꝑlamētum regis teneatur incauſandi vtantur legib⁹
illius terre § xxxiij Item vt nullus citeť extra terminum ſue
terre § xxxiiij Item vt nō inueniantur noue leges niſi de cō/
ſenſu tocius regni in perlamēto generali in ꝓximo celebrādo
in quo videlicet placito liceat regi futuro de conſilio ꝑlatorum
et melioꝝ regni ſupra dictos articulos īmutare diminuere vł
augere grauare vel etiā alleuiare ſecundū ꝓfectui vel honori
corone regni ac vtilitate reipublice viderit expedire § xxxv.
Nos igiť xpofer⁹ dei grā danoꝝ dux ꝑmittim⁹ in hijs ſcriptis
nos ſi deo volente ac populi accidēte ꝯſenſu ad regni regimen
aſſumpti fuerim⁹ ꝑdictos articłos ſcḋm modū ꝑtactū impper/
tuū inuiolabiliť obſuatores § xxxvi In cui⁹ rei teſtiōniū ſigilla
venerabiliū patrū dn̄oꝝ petri viburgen̄ nicolai burglanen̄ eſ/
geri aruſien̄ iohis ripen̄ nicolai carbathen̄ epoꝝ ac dn̄oꝝ lodwi
ci marſcalci lagonis quōdam marſcalci petri mwle de bagh
nicolai hee laurencij ienſ iohannes nielſ de kaas iohannes
perſ iohannes kaan petri nielſ de allerut nicolai holghērſ ni/
colai ſtamg alberti albriſ iohīs olfeſ iohīs oliſſ et abſolonis
ienſ militū vna cū nrō ſigillo pn̄tib⁹ eſt appēſum.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

¶ Conſtitutio Eirci regis.

Anno dñi M cc lxix marcij in helſingborgh in plamēto ꝑ
dūm regē ericū de cōſilio meliorū regni dacie celebrato
ſtatutū eſt vt nullus portat veſtes immuitas ꝑtes inciſas ſed
integras vel bipertitas Nullus etiā veſtes ſuas ornet auro ꝉ
argento niſi rex ſolū cū liberis ſuis inciſas etiam veſtes non
liceat dño regi portare § ij Quicunq̃ āt per annū vel ampliꝰ
veſtes ſuos portare voluerit hoc ſibi nequaq̄ ad verecūdiam
imputetur § iij In nullus theutunicū potū ſcȝ ceruiſiaȝ ferat
vendat vel bibat poſt lapſam ꝓximā pētecoſten quicunq̃ cō-
tra hoc ſtatutū venire p̄ſumſerit ꝓ qualibet lagena ſolnat xl
marcas in penā § iiij Item quicunq̃ bonā ceruiſiam braxare
voluerit habeat licentiā vendēdi quāto carius pōt § v Itē ꝙ
nullus petat hoſpiciū a clericis vel laicis quibuſcūq̃ reglari-
bus ſeu ſeclaribꝰ ſed taberne ſufficientes ꝓ tranſeūtibus ordi-
nent in quibꝰ neceſſaria habeāt § vi Si vo domū alicuiꝰ aliqs
innaſerit et fregerit vel aliquid abſtulerit ſoluat dño regi xl
marcas et leſo tm̄ Si vero pacifice tabernā intrauerit et pro
receptis ſoluere noluerit licituȝ ſit eū detinere Si vo violēter
recedere voluerit aduocet auxiliū vicinoꝝ et ſi eū deprehende
re nequiuerit hoſpes cum duobꝰ vicinis ſuis accedat ad pla-
citū ſuū citando eū vt redeat ſatiſfacturus ſecundū conſuetu-
dinē loci quod ſi noluerit conuincat eū vbi dinoſcitur eū deli-
quiſſe § vij Item quicunq̃ aliquē interfecerit ſatiſfaciat con-
ſāguineis interfecti cū ceteris ꝉ ꝓmpta pecunia et cū nō alijs
rebus nec cognati copellantur ꝑ dñm regē cōtribuere cum ho
micid niſi forte pace priuati fugerit tunc propinquiores ſoluāt
duo ættesaal et ſecundū antiquam terre cōſuetudinem reci-
piunt ſuum ſtuth de cognatis § viij Nec lecitum ſi alicui cog-
natorū interfecti in quēquā cōſanguineū interficiētis vindica
re q̃diu vixerit qui occidit § ix Quicūq̃ ↄtra hec fecerit pūiat
tanq̄ ſi occidiſſet antiquem innocentem § x Item ſi aliquis i
domo ꝓpria vel eccleſia occiderit hoc eſt orbotemaal. orbote-
maal ſic intelligitur ꝙ occiſor ad emendam venire non pote
rit niſi prius pro eo interceſſerint conſanguinei interfecti.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Conſtitutio Erici regis dacie.

ERicus dei gracia Danoꝛum Slauoꝛꝙ rex omnibus hoc
ſcriptum cernentibus ad perpetuam regi memoriã con
ſtare volumus preſentib⁹ et futuris ꝙ anno dñi M ccc lxxxij.
in die beati olaui nuburgh de conſilio melioꝛũ regni oꝛdina-
uimus cum in conſilio voꝛtīnburgh de eoꝛum conſilio p̄mi
ſimus ſemel in anno in media xl perlamentuꝫ qđ dicitur hoff
debeat calebrari Nullus captiuari debeat niſi ſponte cõfeſſus
in iure aut legittime conuictus vel manifeſto facinoꝛe depꝛe
henſus fuerit pro quo ſecundũ leges terre vita carere debeat
vel mẽbꝛis Sed conuictus inducias habeat fugiendi extra re
gnum que in libꝛis legalibus continentur Item nullus cõuic-
tus pꝛo quacunꝙ cauſa vltra id qđ in legibus eſt expꝛeſſuꝫ pe
na pecuniaria vel alia puniatur nec mulcetur aliquis niſi
legittime conuictus Item nullus ſuper aliquibus cauſis de-
bet litteras regias contra aliquem impetrare niſi cauſa ip-
ſius pꝛius vẽtilata fuerit in ſuis placitis et diſcuſſa ſed poſt
ꝙ̄ aliquis pꝛimã litteram taliter impetratã ſuperſederit con
tumaciter ſoluat cõquerenti vnã marcã denarioꝛũ ⁊ iij mar-
cas regi vltra id pro quo in pꝛioꝛibus placitis eſt conuictus ⁊
ꝑ ſecũda tantum ⁊ pro tercia tantũ ſed pꝛo quarta conquerẽ
ti tres marcas et xl ſoluat regi et ſi talis bona mobilia non
habeat ſed tantũ terram extunc officialis regis mnoꝛũ eum
vt infra menſem tantũ vendat de terra ſua in quantũ tenet
bondoni et regi qđ niſi fecerit officialis regis ſub eſtimatione
bonoꝛũ ius regis accipiat et bõdonis de dicta terra et nõ am
plius ſed ſi terra non ſufficiat ad ſoluendũ defectus ille ꝑ ra-
ta ꝑta cedat regi ꝑiter et bondoni Sed ſi aliquis contra ea q̄
dicta ſunt/litteras impetrauerit minus iuſte/ſoluat bondoni
iij marcas ſimiliter et regi tres marcas. Oꝛdinauimus inſup
et firmiter ꝓmittimus/leges regis voldemari clare memorie/
pꝛout in ſuis libꝛis legalibus continentur/inuiolabiliter obſer-
uare. Omnes abuſiones et diſſuetudines contra leges terre i
troductas penitus in irritum et euocantes expꝛeſſe et pꝛeci-
pue infraſcriptas pꝛimo ꝙ victualia vxoꝛis noſter pueroꝛuꝫ
dapiferi noſtri plauſtrare non debent vltra limitẽ ſui hæreth

et quicũqꝫ in clauſtrando defecerit officialis regis cõducꝫ pla
uſtrum et deficiẽs ſoluat preciũ triũ marcaꝝ Item q̄ noſtrũ
ſtuth ſkoꝛn in feſto ſancti andꝛee ſecundũ cõſuetudinẽ pꝛonin-
cie cuiuſlibet exſoluatur Item bondones non debent cõpelli ad
edificandum vel reperandum molendina curias vel alia nec
etiaꝫ caſtra niſi in tempe neceſſitatis ſed in hijs faciant ſecũ
dum q̄ cõſueuerunt in tempe voldemari nec cõpelli ſub aliq̄
pena ad dandum anſeres vel pullos ſeu alia dona ad mẽſam
regis exceptis hijs que ſolui cõſueuerunt tempoꝛe regis vol
demari ſed pꝛo dono vel gratis peti pñt Iteꝫ licitũ ſit bondo-
nibus ꝓpꝛias terras habentibus villicationẽ alioꝛũ ſumere
ita q̄ bonis ſuis regia iura ſoluant Item non debemus edi-
ficare in fundo alieno niſi de cõſenſu ⁊ voluntate poſſeſſoꝛis
Officialis noſtri non debent citare aliquem niſi ad iuſta pla
cita nec coꝛam ſe Item littere patentes et preuilegia noſtra
ſuo roboꝛe permaneant niſi per fideles noſtros in perlamento
noſtro docere poterimus q̄ ſint merito reuocanda Item non
debet aliquis pꝛo aliquo delicto terram ſuam amittere niſi
pꝛo crimine leſe maieſtatis conuictus fuerit cum iuramento
woꝛtheldh excepto caſu ſuperius expedito Iteꝫ de naufragiũ
paſſis volumus obſeruare qđ in libꝛis legalibus continetur.
Item mercatoꝛibus regnuꝫ noſtrum viſitantibus et noſtris
ꝓpꝛijs nulla noua grauamina imponi debent ſed uti dñt li-
bertatibus quas habere conſueuerunt ex antiquo conſuetu-
dine nichilominus que ſeruantur in ſkanoꝛ ſuo roboꝛe dura-
turis Item ſi aliquis nos impetere noluerit ſuper bonis qui-
buſcunqꝫ tanq̄ minus iuſte occupatis ſuper hoc conſilio ſtabi
mus et oꝛdinatione fidelium noſtroꝛũ in perlamento noſtro
per tempe celebꝛandis Item volumus q̄ null9 apud clericos
clauſtra vel laicus hoſpitetur indiſcrete ſed cõtentus ſit hijs
que domeſticus habuerit et voluerit ſibi dare ſi vlterius face
re pꝛeſumpſerit aliqua rapiendo liberam habeat poteſtatem
Si clericus ſit huiuſmodi violentia per cauſam herrewerck
rapine vel excomunicatonis pꝛoſequendi ſi vero laicus per
viam herrewerck vel rapine Item q̄ eccleſia dacie gaudere
debeat omnibus libertatibus quibus vnq̄ floꝛuit tempe regi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

voldemari qui libertatē ei⁹ in oībus illibata voluit obſeruare Vt āt hec oīa et ſingula rata et firma ꝑmaneant Reuerendi prēs dm̄ iohēs lwndeñ archiepꝰ petrus vibergeñ epꝰ c aruſeñ epꝰ c ripeñ c v burglaneñ c i roſkildeñ c ia ſleſwigeeñ e iohās ottonicñ epi electi confirmati necnon comes i de rawenſburg et voldemarus domicellus de roſtock ſua ſigilla vna cū ſigillo nrō pñtibus apponere curauerūt Actū nyburgh Anno et die ſupra dictis.

¶ Conſtitutio Erici regis prioris erici filij.

Thinne logh gaff konnīg erick annē ericks ſøn i nyburgh Kircke wærie ſculle ſelie kirkens thiende ſom the inwe dyreſth vthen wild oc ſwegh oc the ſculle gialde om pinſtdag at ſȳſte eller ligge vndher kirkens dom Kōnghñ eller nogher mā paa rȳghens vegne ſculle aldrig thiende taghe vthen for landſens terff oc mech biſcops raad oc beſte men i righet oc gøre wilſe effth̄ thhere raadh Enghñ mā ſcal oc kirkēs thiēde raade eller købe ther føre orthe kirken atgialde Hwerth aar ſcal hoff ware i nyburgh aa then ſøndagh neſt effther pinxe ſøndagh er Hwilkhñ mā ther faar mz raadhz raadh til annē manz hws eller gard eller til thz hws eller gard ther mā haff uer herber vthi oc dræber eller hamler eller ſaar huſbondhen eller huſfruen eller hion eller geſte eller om mā brydher kir/ke fred i kirke worther han grepen mz ferſke gerningher thñ ther formāer oc hans til føller miſthe hals oc ther howz lodh eller booſlooth halff taghe konnghen oc halff taghe then ther ſkathen feck eller hans arwinge forti at for huſfredh brødhe ſcal bødes hals oc booſlooth ower rette bødher En wordher han dræpen tha taghe hans arwinghe halff booſlooth wedh konnghñ til rette bødher ſo ſom i logboghñ ſtandher ſcriffuet En fanghes the ey at ferſke gerninghē tha ware the wedh hæretz neffnd tha ſcal vmboſmā neffne mz hæretz mēz raadh en v wildugh man oc han ſcal neffne xij men v wildughe oc ey hans openbare v wēner tho maa han før en hā kærer huſ fredh brødhe fulghe hans loghmaal hwat weth hannum er brødh ſo ſom logboghen ſeier til Hwo ſom huſfred brødhe wil kære tha haffuer han ſex vghers dagh en ſithen hans annet

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

ſwecie primas iohãnes repeñ frater iacobꝰ viburgñſis olauꝰ
arußeñ nicolaus roſkildeñ ſweno burglaneñ et woldemarꝰ oc
tonieñ eadē grā eccleſiaꝝ epi et dñi hēnīngus de podepuſk da
piferi ewerhardꝰ molthingh dapifer two galen p̄fectus ſca/
nie petrus mwnck boccius hogh nicolaus ſtorſtanni nicolaꝰ
cyſk criſtiernus vendelbo andreas offeſ laurencius offeſʒ
nicolaus iohannes andree criſtiernus kaas petrus alber/
ti lago iohannis nicolaus lycke erlandus kalff petrꝰ grwb/
be olauꝰ biorns iacobus olaui olauus iohannis olauꝰ petri
thwro kaunti olauꝰ lwnge henricus iohãnis boo dyre barnū
erici ficko molthingh de liwſe māno baſſe ſteno baſſe bñdictꝰ
bingh andreas iacobi holgerꝰ gregorij torbernus petri lodwicꝰ
andree andreas pepp nicolaꝰ thweſ iohēs nielſʒ iohēs abſolo
nis deyneriꝰ bugge haffn iohēs ſtawerſkow ebbo pyjgh iohēs
petri de bellingi milites albertꝰ andree iacobꝰ auchelſ iohānes
rwndh yuarus lycke nicolaꝰ yuari lodwicꝰ yuari iohēs offeſ
andreas offeſ nicolaus bratze thwro booſ iohānes eſkilli ago
oſtradi iohānes gloob petrꝰ gloob andreas gloob olauꝰ oleffſ
yuarꝰ trane themo limbeck criſtiernꝰ kaas eſgerꝰ froſkh ka/
nutus erici marquardꝰ wuſteen lago dwo iacobus lageſ got
ſcalcus nielſ iohēs fryis nicolaus erici de awenſberg iohānes
pele iohēs mwo themo nielſ ericꝰ nielſ acho pudher criſtier/
nus pudher magnꝰ iohēs yuarꝰ petri petrus hwas yuarus
nielſʒ de trnheltorp nicolaus ebbiſʒ gerboo thwn nicolaus ſte/
ch nicolaus been waben dictus nicolaus molthingh conra/
dus moltike ſenior ericus nielſʒ de hyringherholm andreas
petri de ſwaneholm eſkillus falck de valloff boecius falck pe
trus falck henninckinus moltike korth moltike minor petrꝰ
baſſe ericus pileman petrus offeſʒ iohannes offeſʒ andreas
ſweus henningus de lancken torkillus nielſʒ iacobus abſolo/
nis henricus ioſepſʒ nicolaus ioſepſʒ eſgi brock petrus brandh
iohannes hanſʒ nicolaus hac[illegible]ndreas dauidſʒ nicolaus an/
dree henricus andree nicolaus gagghe andreas iohis boſſo
paris tuko pudhr̄ ericus geedh abſolon ketilli petrꝰ nielſʒ de
ſkioldenes thuo nielſʒ iohēs petri petrꝰ baier nicolaꝰ mattiſʒ

ſohannes de vdſtorp rickmannus de lanken ago ſtaar et pe/
trus aſſelſ dictus rebing armigeri Eternam in domino ſa/
lutem qm̄ ab omnibus et ſingulis prelatis nobilibus militib⁹
militaribus ceteriſqꝫ alijs regni dacie inculis pro nunc in per
lamēto danorū nyburgh celebrato cōuenientibus cōmuni vo/
to et voluntate concordi omni ſtatutum eſt in iuramentis ſin
gulorū ſalubriter ordinatum ꝙ omnes et ſinguli ipſius regni
dacie incole in quacunqꝫ terra regni commorantes pace fir/
ma fruantur Juriumqꝫ legū ⁊ lebertatū ſuarum inuiolabi/
liter gaudeat firmitate Nos ſtatuto tam ſalubri aſſenſu toto
prebentes animo promittimus firmiter in hijs ſcriptis ſub
noſtris fide et honore omnia inra leges libertates et conſuetu
dines licitas et honeſtas a domino voldemaro legifero reco/
lende memorie condam rege danorum ceteriſqꝫ alijs regib⁹
dacie clericis et laicis quibuſcunqꝫ in hunc diem datas ⁊ cō/
ceſſas firmiter tenere et inuiolabiliter imperpetuꝫ obſeruare
Inſuper obligamus nos ſub obſeruatione fidei noſtre ⁊ hono
ris ꝙ ſi contingat aliquos clericos vel laicos contra leges ter
re per quoſcunqꝫ iniuſte opprimi vel grauari et ad huiuſmo/
di iniurias vel grauamina repellendas atqꝫ emendendas iux
ta conſilium conciliariorum iuratorꝫ regni in illa terra reg
ni cōmorantium in qua nos requiri contingat per dominos
dapiferū et marſcalcuꝫ ſeu prefectū requiſiti fuerimus extūc
ſine omni dilatione et contradcōne quacunqꝫ ad hoc conuenīs
et vita pariter atqꝫ bonis ad hoc nos efficaciter exponere de/
bemus Pro quorum oīm firma et inuiolabili premiſſoruꝫ ob/
ſeruatione nos omnes et ſinguli ſupraſcripti ſigilla noſtra p̄
ſentibus litteris duximus apponenda Actū et datuꝫ vt ſupra.
Anno dn̄i M ccc lxxvij infra octās iohīs baptiſte.

¶Conſtitutio Erici regis dacie filij
xp̄oferi regis in nyburgh.

H Wo ſom ridher meth giorth raad hiem til annen manz
hws oc dræber hannū i ſin eghen gardh eller hamler el
ler ſorer tha er han fredløøs ther fore oc alle ther meth han/
num ere i ferdh oc i fylge oc er orbotemaal oc bøør aldrig at/
fangha ſin fredh før hin dødes neſte frendher bede for hannū

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

til konnīghen oc konnīghen tage halff hās howz lodh vthñ iord
oc halff hans howz lodh tage han ther then gard aa ther thñ
gerninghe wor i giordh En wordher nogher man dræbñ ther
ſodan gerninge wil gøre oc i then thime ther the thz gøre tha
ware han vgild oc for hannū ſcal mā ey bøde oc ey feſte hwer
kien konnīghens reth eller biſcops reth En wordher nogher
man wijth ath han wor meth i ſodan gerningh oc dvl hā tha
wærie ſigh meth hæretznefnd oc han ſcal hannum iethe ther
ſaagh ſøgher er En faller han atloghen tha haffuer han da/
ghes rwm oc nette at rymme men hwor ſom han wordher
ſithen greben tha ganghe thet aa hans hals Dræber nogher
man annen meth radhz raadh eller hamler eller ſorer i kirke
eller nogher andher ſtz ther ſom man haffuer herber taghet
hwat heller thet er i købingh eller paa land tha er thet oc or/
bothemaal oc the ere oc alle fredløſe ther then gerningh gior
de oc konnīghen oc bondhen taghe ſom føzre ſcriffuet ſtaar Vi
des noghē man ſodan gerningh oc dvl han tha wærie ſig mz
hæretz nefnd En wordher nogher man iaghet aff ſine vwen
ner hiem til nogher māz gard hwat heldher ſom man kom/
mer i gardhen eller hws tha haffuer hā ther fredh hiemme ſo
ſom hiēme i hās egh[...]ns wore hwat ſom ther wordhē giort
aa hannū tha er thz ſom føzre er ſauth om bødh bøder oc om
logmaal Hwo ſom herbergerer fredhløs man tha ſcal hā bø/ § 8
de hannū there ſkathan ferk iij mark penninghe eller hans
arwinghe oc ſo konnīghen En dvl han thet wærie ſigh meth
hæretz nefnd Hwo ſom dræber eller ſorer eller hamler oc haff
uer han ey ſelff til atbøde meth tha ſcal han haffue ful borghñ
for ſigh En kan han ey borghen fange for ſigh oc orker ey at
bødi tha ware han fredløs oc haffue daghs rwm oc naath
atrwme oc hwor ſom han wordher ſithen grepen tha gange
thet aa hans hals Stuth korn ſcal hwer man rethe at ſancti
andree dagh en wil ey umboſman tha taghe wedh ſtuth tha
ridhe bønner til eth thingh oc anneth oc tredie oc ſiærde vth
ſin ſtuth en wil vmboſman ey tho taghe wedh tha ſculle hæ/
ret men neffue til aff thinghi tre gode men eller fire oc fylge
hannū til ko[...]ghens gardh om thet er i thet hæreth eller til

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

vmboſman gard en ere the hwerkhen i thet hæreth tha fø-
re ſin ſtuth til hæretz kirki oc the gode men ſculle ther wedhe-
ware ath ſtuth korn legghes in kirke Hwat ſkathe ther ſithen
kommer aff then ſkathe ſcal vmboſman effther gialde oc en
bondhen om han redher fulth Hwo ſom en marck redher
i ſkyldh eller ix øre eller x øre eller xi øre tha redhe han ther
aff en ful haffn. En haffuer han xij øre ſkyld i iordh eller myn-
ne ther han ſaar en oc ſlaar en tha ſcal han indhe for then
iordh En ſker han oc ſlaar tha inne han for ſin iordh ſom fø-
re er ſauth.

¶ Cõpletum eſt aũt pñs opus perutile le-
gis Danice Impreſſuz haffnie p
Gotfridũ de ghemen Anno
dñi M ccccc viij In pro-
feſto ſcti mathie
apoſtoli.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5

Egct BB 1990

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 111 4° copy 5